

วารสารไทย

THAI JOURNAL

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๕

“ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนักเป็นนิตย์ถึงความ
รับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัวร่วมกับงานของผู้อื่น
และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อ
นำพาประเทศชาติให้ก้าวไปถึงความเจริญมั่นคงซึ่งเป็นจุด
ประสงค์แท้จริง ”

พระบรมราโชวาท

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน
วันอังคารที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๕

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๒๕

“วารสารไทย” เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูล ความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ที่ปรึกษา	ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา ศาสตราจารย์เสฐียร พันธงชัย นายสถิตย์ เล็งไธสง	
บรรณาธิการ	นางสุนีย์ สินธุเดชะ	
กองบรรณาธิการ	นายประพัฒน์ ครินทร์วงศ์ นายวิจิตร อาวะกุล นายเย็นใจ เลหาวิช นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นางกรรณิการ์ สังกุล นางศิริวัลย์ เหมะจันทร์	นายชาคริต จุลกะเสวี แพทย์หญิงพยอม อิงคานูวัฒน์ นายสุวิทย์ ขอดมณี นางกนิดา เละกุล นายบำรุง สุขพรรณ นายพลประสิทธิ์ อุทธีรักษา

จัดรูปเล่ม นางสาวชมภูภา หงษ์สุวรรณ

ฝ่ายจัดการ นางสาวสุมาลี จตุศรี นายประยุทธ ปัญญาศิริ

สำนักงานวารสารไทย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ตึกบัญชาการ ชั้น ๒ ทำเนียบรัฐบาล
โทร. ๒๘๑-๖๘๐๖

วารสารไทย เป็นเอกสารเผยแพร่เป็นอภินันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรรศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการ และคณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

นายเสฐียร พันธงชัย ประธานกรรมการ
นายวิจิตร อาวะกุล รองประธานกรรมการ

นายเย็นใจ เลหาวิช	นายประพัฒน์ ครินทร์วงศ์
นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	นายสุวิทย์ ขอดมณี
นางกนิดา เละกุล	นายบุญทัน ดอกไธสง
นางสุนีย์ สินธุเดชะ	แพทย์หญิงพยอม อิงคานูวัฒน์
นางกรรณิการ์ สังกุล	นางกรรณิการ์ อัครเดชา
นายลิขิต ชีรเวทิน	นายบำรุง สุขพรรณ
นางศิริวัลย์ เหมะจันทร์	นายยศ สันตสมบัติ
นางดวงกมล พิทักษ์ดำรงกิจ	นางสาวอนงค์ ณ บางช้าง
นายพลประสิทธิ์ อุทธีรักษา	นางสาวชมภูภา หงษ์สุวรรณ
นายธนวัฒน์ ศาสตราประเสริฐ	นางสาวสุมาลี จตุศรี
นายประยุทธ ปัญญาศิริ	

• พิมพ์ที่ บริษัททิวคอรี่ เทเวร์พอยท์ จำกัด

๔๔๐/๑๓-๑๕ ซอยชัยสมรภูมิ ถนนราชวิถี เขตพญาไท กทม.๑๐๔๐๐
โทร. ๒๔๕-๖๗๖๒-๓ นางพนิดา ปทุมรัตน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

วารสารไทย THAI JOURNAL

ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒๒ เมษายน-มิถุนายน ๒๕๒๙
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125-572X

ปก : อนุสาวรีย์สุนทรภู่
ที่ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

จากบรรณาธิการ

“นับแต่พุทธศักราช ๒๓๒๕ จนถึง ๒๕๒๕ เป็นเวลา ๒๐๐ ปีของบ้านเมืองของยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ความเป็นเอก เป็นหนึ่ง ความเป็นเลิศ ของแต่ละยุคสมัย ย่อมควรแก่การระลึกถึง ในเดือนมิถุนายน ๒๕๒๕ เป็นเวลาที่ควรแก่การระลึกถึง ความเป็นเลิศแห่งจินตวิเอกของชาติคือ “ท่านกวีสุนทรภู่” ไม่ว่าจะเป็นบทนิพนธ์ของท่านเรื่องใด ย่อมเป็นที่ประจักษ์แล้วแก่วงการ วรรณศิลป์ของชาติว่า ท่านเป็นเอกแห่งอรอดกวี สุดกวี ปฏิภาณกวี และจินตกวี

จาก “ชีวิตและงานของสุนทรภู่” ฉบับพระนิพนธ์ ในสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงนิพนธ์ตอนหนึ่งว่า “เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงคิดว่า บทกวีครั้งนี้ว่าหนุมานจะเข้าไปแก้ไขได้นานนัก นางสีดาจะต้องตายเสียแล้ว บทที่ทรงพระราชนิพนธ์ใหม่ จึงคิดจะให้หนุมานเข้าแก้ไขโดยรวดเร็ว แต่งบทนางสีดาว่า

“จึงเอาผ้าผูกพันกระสนรัด เกี่ยวกระหวัดกับกิ่งโศกใหญ่”

ทรงนิพนธ์เพียงเท่านี้ ก็ทรงคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะแต่งบทให้หนุมานมาช่วยนางสีดาได้รวดเร็ว จึงทรงปรึกษาเหล่ากวี ก็ไม่มีใครสามารถจะแต่งได้ จึงทรงลงคำรัสสั่งให้สุนทรภู่แต่ง สุนทรภู่จึงแต่งถวายต่อไปว่า

“ชายหนึ่งผูกคออรไท แล้วทอคล้อง ไปจะให้ตาย
บัดนั้น วายบุตรแก่ได้คั่งใจหมาย”

เป็นที่ชอบพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง นับเป็นการแสดงออกซึ่งความเป็น ปฏิภาณกวีของท่าน สุนทรภู่และนับแต่นั้นมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยจะทรงโปรดเกล้าฯ ให้สุนทรภู่คอยขัดเกล้าหรือแต่งเติมบทพระราชนิพนธ์ของพระองค์อยู่เสมอ ดังมีอีกตอนหนึ่ง ที่ทรงนิพนธ์รามเกียรติ์ ตอน สิกขิขุนทร ทรงแสดงพระราชนิพนธ์บทมรดกทศกัณฐ์ว่า

“รถที่นั่ง บุชบกบัลลังก์ตั้งตระหง่าน
กว้างยาวใหญ่เท่าเขากักราว ยอดเขียมเทียมวิมานเมืองแมน
คุมวงกงหันเป็นคว้นคว้าง เทียมสิงหวิงว้างข้างละแสน
สารถิจีขับคองเข้าแดน พื้นแผ่นดินกระเด็น ไปเป็นจุน”

เมื่อทรงพระราชนิพนธ์ถึงตรงนี้ ทรงคิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไรจึงจะบรรยายให้สมเป็นรถที่ใหญ่โตได้ถึงปานนั้น จึงทรงมีรับสั่งให้สุนทรภู่แต่งต่อ ท่านสุนทรภู่ได้แต่งต่อไปว่า

“นทีดีฟองนองระลอก คลื่นกระลอกกระดอนชลชันขุน
เขาพระเมรุเอนเอียงอ่อนละนุน อนนต์หนุนดินดานสะท้านสะเทือน
ทวยหาญไทร้องก้องกัมปนาท สุธาวาส ไหวหวันถันเลื่อน
บดบังสุริยันตะวันเดือน คลาดเคลื่อนจตุรงค์ตรงมา”

นับแต่นั้นมา สุนทรภู่ก็ได้รับพระราชทานให้เป็นที่ขุนสุนทรโวหารในกรมพระอาลักษณ์ จากผลงาน นิราศของท่านกวีสุนทรภู่ ทำให้ศึกษาชีวิตของท่านได้อย่างดี และความเป็น “นักเลงสุภาพ” ของท่านมีหลายบททีเดียว ที่ผู้อ่านสามารถนำมาเป็นข้อปฏิบัติได้อย่างดี ดังแต่ละบทดังนี้

“ถึงบางพุดพุดคี่เป็นศรีศักดิ์ มีคนรักสลดยอรรอยจิต
แม้พุดชัวตัวตายทำลายมิตร จะขอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา”

(นิราศภูเขาทอง)

“จับให้มันคั่นหมายให้วายวอด ช่วยให้รอกรักให้ซิดพิสมัย
ตัดให้ขาดปรารถนาหาสิ่งใด เพียรจงได้ดังประสงค์แล้วคงดี”

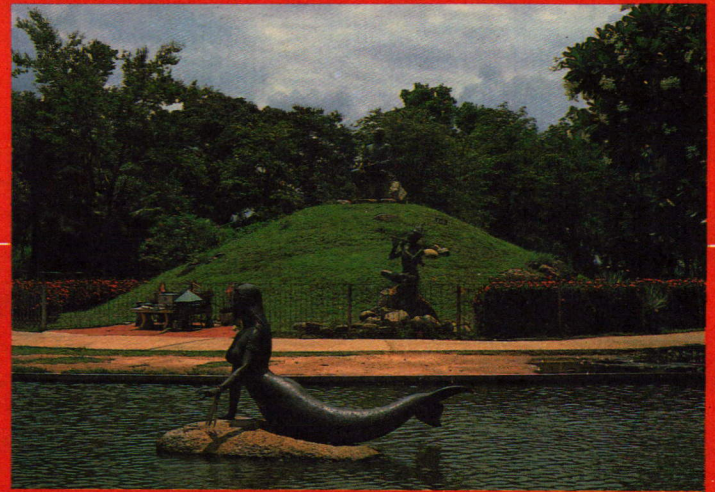
(เพลงยาวถวายโอวาท)

(อ่านต่อหน้า ๖๓)

สารบัญ

พระเมตตาปราณี "สุนทรภู่"	๔
สุนทรภู่	๕
(คำประพันธ์ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)	
"สุนทรภู่ครูกวีมีชื่อนัก"	๑๐
สวนหลวง ร.๙	๑๔
สถาปนิกผู้สร้างสังคมไทย (ตอนจบ)	๒๑
เรื่องไทย ๆ "บายศรี"	๒๖
นักเลงเพลงบอกเนตร ชลารัตน์	๓๕
ฉันทุมิใจที่เป็นคนไทย	๓๕
ภาษาไทยของเรา	๔๒
วัดเทพธิดาราม	๔๔
บริหารจิต คลายเครียด เพิ่มพลัง	๔๕
ความรักและความหลัง	๕๕
กระฉินเทพา : ไม่โตเร็วที่น่าสนใจ	๕๖
ประชาธิปไตย : ประชาชนกำหนดทิศทาง-	
การบริหารการพัฒนาประเทศ	๖๑
ปัญหากฎหมายครอบครัวยุคใหม่ และมรดก	๖๔
รัฐช่วยเกษตรกรและผู้ยากจนทางกฎหมาย-	
และคดีความได้อย่างไร	๖๕
ปัญหาชาวตากับรัฐบาลที่ควรแก้ไข เมืองไทย-	
ไม่มีวันที่จะอดข้าว	๗๒
คำนิยามที่ไม่ให้นิยามในสังคมไทย	๗๔
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด	๗๗
แม้เป็นเพียงแมว	๗๕
คนไทยใช้แรงงาน	๘๒
ภาพเขียนที่หายไป	๘๓
กิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	๘๘
ปฏิทินของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	๙๐
ฝนดี น้ำดี เศรษฐกิจดี	๙๔
อนุสาวรีย์สุนทรภู่	๙๖

พระเมตตาปราณี

“สุนทรภู่”

ประพันธ์ ตรีณรงค์

วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๕ นี้ ควรนับได้ว่าเป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งของวงการกวีไทยและของคนไทย เพราะเป็นวันคล้ายวันเกิดของกวีเอกไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นท่านหนึ่งคือ พระสุนทรโวหาร หรือที่เรียกกันเป็นสามัญว่า สุนทรภู่ ได้เวียนมาบรรจบครบ ๒๐๐ ปี และคณะกรรมการฝ่ายสังคมศาสตร์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเรียกกันอย่างย่อว่า ยูเนสโก ประกาศยกย่องกวีเอกของไทยผู้นี้ เป็นกวีเอกของโลกด้วย

สุนทรภู่ เป็นกวีเอกที่คนไทยเรารู้จักกันดีและแพร่หลายอยู่ในความทรงจำมากทั้งในด้านชีวประวัติและด้านกวีนิพนธ์อันเป็นผลงานอมตะ ส่วนใหญ่เป็นบทกลอน มีทั้งนิราศ นิทาน สุภาษิต บทละคร บทเสภาและบทเห่กล่อม บางเรื่องบางตอนอันเป็นบทกลอนของสุนทรภู่ได้แพร่หลายไปสู่ต่างประเทศด้วย โดยพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงแปลเป็นภาษาอังกฤษเผยแพร่ออกไป รายละเอียดในเรื่องนี้หาอ่านดูได้ในปาฐกถาเรื่อง “สุนทรภู่ไปยุโรป” ที่พระองค์ท่านทรงแสดงที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓

เนื่องจากชีวประวัติและงานกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่มีแพร่หลายอยู่แล้ว บทความนี้จึงใคร่ขอนำหนักไปในทางชีวประวัติส่วนที่ท่านได้รับพระมหากรุณาและพระเมตตาปราณีจากพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ผู้ใหญ่แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทั้งโดย

ตรงและโดยปริยาย ทั้งนี้ ก็เพื่อเทิดพระเกียรติของพระผู้ทรงพระมหากรุณาและพระเมตตาปราณี พร้อมทั้งสดุดีสุนทรภู่ในโอกาสสำคัญนี้ด้วย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงนิพนธ์ประวัติของสุนทรภู่ตอนเกิดไว้ว่า

“พระสุนทรโวหาร (ภู่) ซึ่งคนทั้งหลายเรียกกันเป็นสามัญว่าสุนทรภู่ นั้น เกิดในรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์เมื่อ ณ วันจันทร์เดือน ๘ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีมะเมีย จุลศักราช ๑๑๔๘ เวลาเช้า ๒ โมง (ตรงกับวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๕)....

สกุลวงศ์ของสุนทรภู่ บิดามารดาชื่อใดไม่ปรากฏ ๆ แต่ว่าบิดาของสุนทรภู่เป็นชาวบ้านกร่ำ ในเขตอำเภอเมืองแกลง แขวงจังหวัดระยอง ฝ่ายมารดาเป็นชาวเมืองอื่นมาอยู่ด้วยกันในกรุงเทพฯ เกิดสุนทรภู่เมื่อสร้างกรุงรัตนโกสินทร์แล้วได้ ๔ ปี แล้วบิดามารดาหย่ากัน บิดากลับไปบวชอยู่เมืองแกลง...”

ตามพระนิพนธ์ที่อ้าง ทราบได้แน่ชัดเฉพาะวันเดือนปีเกิดของสุนทรภู่ ส่วนที่เกิดจะเป็นกรุงเทพฯ หรือบ้านกร่ำ เมืองแกลง นั้นไม่แน่ชัด ต่อมานายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ผู้เคยเป็น สส. จังหวัดระยองหลายสมัยและเป็นผู้ที่พยายามค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติของสุนทรภู่อย่างมากผู้หนึ่ง ได้ระบุสถานที่เกิดของสุนทรภู่ว่า “บ้านของบิดาสุนทรภู่อยู่ริมทุ่งนาชายเนินบ้านกร่ำ ตำบลชวาเกาะโดนตอกัน และสุนทรภู่เกิดที่นั่น” เหตุผลต่าง ๆ ของท่านผู้นี้มีรายละเอียด

ภายในบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์สุนทรภู่ที่ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีรูปหล่อหุ่นจำลองตัวละครในเรื่อง พระอภัยมณีรวมอยู่ด้วย

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
โปรดให้สุนทรภู่ เป็นขุนสุนทรโวหาร กวีที่
ปรึกษา

(ภาพวาดฝีมือ อาจารย์เหม เวชกร)

อยู่ในเรื่อง “การมาเมืองแกลงของสุนทรภู่”
ที่คณะกรรมการสร้างอนุสาวรีย์สุนทรภู่ นำ
มาพิมพ์ไว้ในหนังสืออันเป็นอนุสรณ์วัน
ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อนุสาวรีย์ วันที่
๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ขอนำท่านผู้อ่านเข้าสู่เส้นทางชีวิต
ของสุนทรภู่ตอนที่ได้รับพระมหากรุณาและ
พระเมตตาปราณีต่อไป...

เมื่อบิดาแยกทางไปนั้น สุนทรภู่ยัง
เป็นเด็กและอยู่กับมารดา แม้มารดาได้สามี
ใหม่ แต่ก็ยังอยู่ในกรุงเทพฯ จนกระทั่งต่อ
มารดาได้เป็นนางนมของพระองค์เจ้า-
หญิงจก พระธิดาของกรมพระราชวัง-
บวรสถานภิมุขหรือเรียกกันว่า กรมพระ-
ราชวังหลัง สุนทรภู่จึงได้เข้าเฝ้าถวายตัว
เป็นข้าในกรมพระราชวังบวรพระองค์นั้น
มาตั้งแต่นั้น

ครั้นอายุควรได้รับการศึกษา สุนทรภู่
ก็เข้ารับการศึกษาที่วัดชีปะขาวหรือวัดศรี-
สุดาราม ปัจจุบันอยู่ริมคลองบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ ผังธนบุรี มีความรู้ถึงขั้นทำการ
เสมียนได้และได้เป็นเสมียนนายระวางกรม-
พระคลังสอนในเวลาต่อมา แต่อุปนิสัยไม่
ชอบ ชอบแต่การแต่งบทกลอนและเก่งถึง
กับบอกลบทดอกสร้อยสักราได้แต่ยังหนุ่ม
มีผู้ฝากตัวเข้ามาเป็นศิษย์อีกหลายคน

พระเมตตาปราณีที่สุนทรภู่ได้รับจาก
กรมพระราชวังหลัง เป็นมาด้วยดี จน
กระทั่งใกล้ระยะเวลาที่กรมพระราชวังหลัง
จะทิวงคต สุนทรภู่ก่อเรื่องเพราะความ
คะนองไปลอบรักใคร่กับผู้หญิงชื่อ จัน
จึงถูกกริ้วและต้องเอนจำ แต่ไม่ช้ากรม-
พระราชวังหลังทิวงคตก็พ้นโทษ สุนทรภู่
จึงเดินทางไปหาบิดาที่เมืองแกลง โดยตั้ง
ใจว่าจะบวช เพราะอายุครบบวชและเพื่อ
ล้างอัปมงคลที่ต้องเอนจำ แต่ครั้นพบบิดา
แล้วหาได้บวชไม่ เพราะต้องเป็นไขป้ออย่าง
แรงเกือบสิ้นชีวิต รักษาตัวหายแล้วเดินทาง
กลับกรุงเทพฯ มาเป็นมหาดเล็กของพระ-
องค์เจ้าปฐมวงศ์ พระโอรสพระองค์น้อย
ของกรมพระราชวังหลัง ซึ่งทรงผนวชอยู่

วัดระฆังโฆสิตาราม แต่คงเข้าไปอาศัยอยู่ที่พระราชวังหลังต่อไปตามเดิม ทั้งนี้ก็ด้วยพระเมตตาปราณีของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ และพระอัครชายาของกรมพระราชวังหลัง (เจ้าครอกทองอยู่) โดยเฉพาะอัครชายานั้นได้ประทานให้หญิงชื่อ จัน ซึ่งเคยเกิดเรื่องกัน ให้แก่สุนทรภู่เป็นภรรยาสมความปรารถนาของทั้งคู่ด้วย

ถึง พ.ศ. ๒๓๕๔ สิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เสด็จขึ้นครองราชย์ บ้านเมืองสงบเรียบร้อยอยู่จนถึง พ.ศ. ๒๓๕๕ เกิดมีการทิ้งบัตรสนเท่ห์กล่าวร้ายบ้านเมืองขึ้นมากมาย จึงโปรดเกล้าฯ ให้สืบสวนหาตัวผู้ทิ้งบัตรสนเท่ห์มาลงโทษให้ได้ สุนทรภู่เป็นผู้อยู่ในข่ายที่จะต้องถูกสอบสวนด้วยผู้หนึ่ง จึงหนีไปอยู่เพชรบุรี แต่เคราะห์ดีสำนวนกลอนของสุนทรภู่ในบัตรสนเท่ห์เป็นที่พึงพอพระราชหฤทัย จึงโปรดเกล้าฯ ให้เอาตัวเข้ารับราชการเป็นอาลักษณ์และได้รับพระมหากรุณามากขึ้นโดยลำดับเพราะความเก่งในบทกลอน นอกจากจะได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้เป็นขุนสุนทรโวหารในกรมพระอาลักษณ์แล้ว ยังได้ที่ปลูกเรือนอยู่ได้ทำข้าง มีตำแหน่งเผ้าเป็นนิจ เวลาเสด็จประพาส ก็โปรดให้ลงเรือพระที่นั่งเป็นพนักงานอ่านเขียนในเวลาทรงพระราชนิพนธ์บทกลอน ในที่สุดได้เป็นกวีที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ด้วยคนหนึ่ง

ชีวิตของสุนทรภู่ตอนนี้ นับได้ว่ารุ่งโรจน์และราบเรียบเป็นที่สุด แต่แล้วก็เกิดเรื่องเพราะเหตุที่สุรา สุนทรภู่เสพจนเมาอาละวาดทะเลาะกับมารดาวิาทกัณฑ์ที่เข้าห้ามปรามจนญาติได้รับบาดเจ็บสาหัส จึงถูกทูลเกล้าฯ ถวายฎีกากล่าวโทษ ต้องถูกจำคุกอีกครั้ง จะเป็นเวลานานเพียงไรไม่ปรากฏ จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์บทละครขึ้นใหม่แล้วทรงดัดจริตและรำลึกถึงสุนทรภู่ขึ้นมาได้ จึงโปรดให้เบิก

“ในรัชกาลที่ ๑ ใครเป็นนักรบก็โปรด ในรัชกาลที่ ๒ ใครเป็นกวีก็โปรด ในรัชกาลที่ ๓ ใครสร้างวัดก็โปรด”

ตัวออกมาต่อกลอนถวายได้ดังพระราชประสงค์ เลยพ้นโทษ แล้วโปรดให้เข้ารับราชการดังเดิม ถึงตอนปลายรัชกาลทรงเพิ่มงานให้อีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นครูสอนหนังสือถวายพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอาภรณ์

นี่คือพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นขัณฑ์ศิลาปิ่นได้พระราชทานแก่สุนทรภู่

ถึง พ.ศ. ๒๓๖๗ สิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์ สุนทรภู่พ้นราชการและออกบวช เรื่องนี้เข้าใจกันเป็นส่วนใหญ่ว่าสาเหตุมาจากพระมหากษัตริย์พระองค์นี้ยังขุนเคื่องพระราชหฤทัยสุนทรภู่ไม่หาย เพราะในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนั้น พระองค์ขณะดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ และเป็นกวีที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่ง ได้ทรงนิพนธ์บทกลอนเรื่องอิเหนา ตอนนางบุษบาเล่นธรรเมื่อทำวคาหาไปใช้บนและบทกลอนเรื่องสังข์ทอง ตอนท้าวสามลจะให้ลูกสาวเลือกคู่ เมื่อทรงนำมาอ่านถวายหน้าพระที่นั่ง ได้ถูกสุนทรภู่ “หักหน้า” แก่ไปถึงสองครั้งสองหน ทั้ง ๆ ได้ทรงนำปรีชาหาหรือมาก่อนแล้ว แต่สุนทรภู่มิได้แก้ไขอย่างใด แต่พออ่านถวายกลับชักไชร้แก้ไข เป็นเหตุให้ขุนเคื่องพระราชหฤทัย เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว จึงให้สุนทรภู่พ้นราชการไป สุนทรภู่เกรงราชภัยจนถึงออกบวช

แต่ความจริงแล้ว คงไม่เป็นเช่นนั้น พ.ณ.ประมวญมารค ได้ให้เหตุผลไว้อย่าง

น่าฟังในหนังสือเรื่อง “วรรณคดีสิบกวี” ว่า “พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อขึ้นเสวยราชสมบัติแล้ว ก็ทรงเลิกราชนิพนธ์โคลงกลอนสิ้น เว้นแต่ที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นทางการสำหรับจารึกที่วัดพระเชตุพนฯ

ตามที่เข้าใจกัน สุนทรภู่บวชเพื่อหนีราชภัย เพราะครั้งหนึ่ง กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ได้ให้สุนทรภู่ตรวจกลอนก่อนนำเข้าอ่านต่อหน้าพระที่นั่ง สุนทรภู่ไม่แก้่างไร แต่กลับไปหักใน “บ่อน” เรื่องนี้อาจจะจริง แต่อาจเป็น “ตำนาน” ก็ได้ เพราะข้าพเจ้าเชื่อไม่สนิทว่า การหักหรือการแก้ในบ่อนนั้นจะเป็นเรื่องให้กวีโกรธ ถ้าเช่นนั้นจะมีบ่อนไว้ทำไม ข้าพเจ้านึกว่าจะเป็นเรื่องในทางการเมืองมากกว่า ฉะนั้นขอใส่ “นิทาน” ไว้ที่นั่นสักเรื่องหนึ่ง เผื่อจะมีใครขบขันตามบ้าง

จำจะปลูกฝังเสียยังแล้ว ให้ลูกแก้วสมมาดปรารถนา

“ลูกแก้วปรารถนาอะไร” สุนทรภู่ถาม “ปรารถนาราชสมบัติสิ”

“แต่เป็น ให้ลูกแก้วมีคู่เสนาหา” มีกระแสดพระคำรัส “แล้วอ่านต่อไป” (จบนิทาน)

ระหว่าง ๔๐-๕๐ ปี ในรัชกาลที่ ๒ และที่ ๓ เป็นยุคทองแห่งวรรณคดีอีกยุคหนึ่ง ถ้าจะเทียบเป็นดอกไม้ดอกหนึ่ง ก็ต้องว่าดอกนั้นบานแล้วในรัชกาลที่ ๒ แต่บานเต็มที่ในรัชกาลที่ ๓ เพราะในรัชกาลที่ ๒ กลอนขึ้นถึงยอดจริง แต่ในประเภทโคลงและฉันท์ ยังไม่บานเต็มที่ กรมสมเด็จพระปรมานุชิต ยังมีได้ทรงแต่งพ่าย, โคลงจารึก

หรือฉันทต่าง ๆ ที่อารักและนิทาน ส่วน
สุนทรภู่ยังจะได้แต่งบทต่าง ๆ ที่ขึ้นชื่อว่า
เป็นชั้นเอก ในนิพนธ์ของท่าน มีพระอภัยมณี
ส่วนใหญ่ มีนิราศภูเขาทอง พระไชยสุริยา
 ฯลฯ ล้วนแต่แต่งในรัชกาลที่ ๓ ทั้งสิ้น”

เหตุผลของ พ.ณ.ประมวญมารคนี
ยืนยันว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า-
เจ้าอยู่หัว มิได้ทรงถือโทษในเรื่องการกวี
จนเป็นเหตุให้ขัดเคืองพระราชหฤทัยไม่
หาย แต่ทรงเลิกละราชนิพนธ์โคลงกลอน
ทั้งสิ้น โดยมีพระราชนิมิตเป็นอย่างอื่น ดัง
ที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา-
ปวเรศวริยาลงกรณ์ตรัสไว้ว่า “ในรัชกาลที่
๑ ใครเป็นนักรบก็โปรด ในรัชกาลที่ ๒
ใครเป็นกวีก็โปรดและในรัชกาลที่ ๓ ใคร
สร้างวัดก็โปรด” พระราชนิมิตของพระ-
มหากษัตริย์รัชกาลที่ ๓ เป็นอย่างนี้ พระ-
ราชภารกิจของพระองค์จึงหันไปในอีก
ทางหนึ่ง

แต่เรื่องของการกวีก็ได้ทรงขัดขวาง
ดังเช่นที่ พ.ณ.ประมวญมารคนได้กล่าวไว้
ว่าวรรณคดีไทยถ้าเปรียบด้วยดอกไม้ก็เป้ง
บานเต็มที่ในรัชกาลที่ ๓ สุนทรภู่แต่งบท
กวีที่นับไว้ว่าเป็นชั้นเอก ๆ ก็เกิดขึ้นใน
รัชกาลนี้ทั้งสิ้น สุนทรภู่ออกบวช ก็เพราะ
สุนทรภู่วะระหนักในพระราชศรัทธาของ
พระมหากษัตริย์พระองค์นี้ว่าดัดมาในพระ-
บวรพุทธศาสนาเพียงไร

อีกอย่างหนึ่งในรัชกาลที่ ๓ นี้เอง
มีเจ้านายหลายพระองค์ที่มีพระเมตตาปราณี
อุปถัมภ์ค้ำจุนสุนทรภู่ แม้พระราชโอรส
พระราชธิดาโปรดปรานสุนทรภู่ ก็ได้ทรง
ดำเนินหรืออุปถัมภ์เคืองพระราชหฤทัยแต่อย่าง
ใด ดังจะเห็นได้จากหลักฐานดังต่อไปนี้

พ.ศ. ๒๓๗๒ เจ้าฟ้ากุณฑลทิพยวดี
ทรงฝากสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ มหามาลา กรม
พระยาบำราบปรปักษ์ เจ้าฟ้าชายปิ๋ว ให้
เป็นศิษย์ของสุนทรภู่ แล้วทรงส่งเสีย
อุปการะ เมื่อสุนทรภู่มาอยู่วัดพระเชตุพนฯ
พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าลักขณานุคุณ
ซึ่งขณะนั้นทรงผนวชอยู่เป็นผู้ชักชวนและ

ทูลขอให้กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส
ทรงพระอนุญาต แม้ลูกชายของสุนทรภู่ที่
ชื่อ พัด ก็ทรงอุปการะให้บวชเป็นสามเณร
และพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าลักขณานุ-
คุณนี้เองที่โปรดให้สุนทรภู่แต่งเรื่องพระ-
อภัยมณีต่อจากที่ได้แต่งค้างไว้ พระเจ้าลูก
ยาเธอของรัชกาลที่ ๓ พระองค์นี้ ทรง
อุปการะสุนทรภู่นจนกระทั่งสิ้นพระชนม์

ต่อจากเจ้านายพระองค์นี้ ก็คือพระ-
บาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะทรง
ดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ ก็ทรงอุปการะ
ยิ่งกว่านั้น พระเจ้าลูกเธออีกพระองค์หนึ่ง
ของรัชกาลที่ ๓ คือ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ
ซึ่งเป็นพระราชธิดาที่ทรงโปรดปรานเป็น
ที่สุด ก็ทรงอุปถัมภ์ค้ำจุนสุนทรภู่อีกพระ-
องค์หนึ่งและโปรดให้สุนทรภู่แต่งเรื่อง
พระอภัยมณีต่อไปอีก เรื่องเหล่านี้มิได้
ปรากฏว่า รัชกาลที่ ๓ ทรงขุนเคืองพระ-
ราชหฤทัยเลย

ครั้นพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสร-
สุดาเทพสิ้นพระชนม์แล้ว สุนทรภู่ก็ได้
รับพระเมตตาปราณีจากพระบาทสมเด็จพระ
ปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างเต็มที่ ภายหลัง
จากที่พระองค์ท่านได้รับบรรราชภิเษกแล้ว
และเป็นเหตุการณ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ สุนทรภู่
ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหารใน

กรมอาลักษณ์ฝ่ายพระราชวังบวร เพราะ
ตอนนี้สุนทรภู่ลาสิกขาจากสมณเพศแล้วและ
ได้ถึงแก่กรรมที่บ้านพระยามณเฑียรบาล
(บัว) เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ อายุ ๗๐ ปีบริบูรณ์

สุนทรภู่ได้รับพระมหากรุณาและ
พระเมตตาปราณีจากพระมหากษัตริย์และ
พระเมตตาปราณีจากพระราชวงศ์ผู้ใหญ่
มาโดยลำดับ แม้จะมีอยู่บ้างที่ดุดะการลำบาก
แต่ก็ยังชีพอยู่ได้ด้วยความเป็นอัจฉริยะของ
ตน สร้างผลงานได้อย่างเลอเลิศเป็นมรดก
อันล้ำค่าของไทยอันควรรักษาไว้ชั่วกาลนาน

สุดท้ายนี้ ใคร่ขอนำคำของ พ.ณ.
ประมวญมารคนที่เกิดพระเกียรติ รัชกาล
ที่ ๒ รัชกาลที่ ๓ และสวดีสุนทรภู่ว่า

“ถ้าจะพูดอย่างกว้าง ๆ โคลงกลอน
ทุกชิ้นประกอบด้วยสามอย่าง ความอย่าง
หนึ่ง จังหวะอย่างหนึ่ง ทำนองอย่างหนึ่ง
บรมกวีทั้งสาม ย่อมแต่งให้มีทั้งสามอย่าง
ได้ แต่ในบางแห่งที่เกิดความจำเป็นที่จะ
ต้องเลือกระหว่างความกับจังหวะหรือจังหวะ
กับทำนอง ลักษณะของแต่ละองค์ จึงจะแสดง
ออกมาคือ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศฯ
ทรงเลือกความก่อน พระบาทสมเด็จพระนั่ง-
เกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกจังหวะก่อน ส่วน
สุนทรภู่เลือกทำนองก่อน ขอบแต่มีสัมผัส
สระอย่างที่เราเรียกกันแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาว่า
กลอนนมรฐสวาท”

พฤษภกาส

โทหนดเส่นคง

นรชาติวางวาย

สถิตทั่วแต่ชั่วดี

อีกกฤษณอันปลดปลง

ล้ำคณหมายในกายมี

มลายสิ้นทั้งอินทรี

ประดับไว้ในโลกา

(โคลงโลกนิติ)

สุนทรภู่

- ถูกขวาระเฉลิมฉลองร้อยปี
บังเกิดแก้วแววกรีไสวสว่าง
สุนทรภู่ครูกลอนแต่ก่อนปาง
พิเศษสร้างสรรค้ำสัมผัสใจ
จัดจังหวะจะโคนโยนหน้าทับ
เข้าถึงฉับรับรอบอย่างปรบไ้
คำแปดคำกำหนดลดหลั่นไป
สัมผัสใส่ในนอกระลอกรับ
ดิงทั้งดิง ดิงทั้งดิงทั้งดิงทั้ง
เสียงโชนทับขยับฟังจังหวะจับ
จัดวรรคตอนกลอนไว้ให้กระชับ
แบบฉบับกลอนแปดแผดสำเนียง
เป็นรูปแบบแผนยลท่านคันคิด
ปรุงประดิษฐ์โดยวางจังหวะเสียง
จากกาพย์กลอนก่อนเก่าเข้าเทียบเคียง
ท่านร้อยเรียงเรียบรับลำดับดี
วางระเบียบรูปแบบแนบกระชับ
แบบฉบับกาพย์กลอนอักษรศรี
คู่กรุงแก้วโกสินทรปิ่นโมฬี
แก้วกวีแก้วกรุงพยุยศ
เพลงปี่แวงวังหลังจนวังหลวง

วังเดิมล่งวังหน้าผ่านมาหมด
กระทั่งวัดนาวาพาเลี้ยวลด
โคกกำสรวตสุขสันต์กลิ่นกรองกลอน
สีแผ่นดินทินกรจรจำรัส
เป็นห้าดวงช่วงขัดประภัสสร
ฉายชีวิตชีवाल่านสุนทร
ไม่เคลื่อนคลอนคำกวีชูชีวิต
ถึงพลัดวังยังได้อาศัยวัด
อัดคัตขัดสนไม่จนจิต
หม่อมอาภรณ์กลอนกาพย์กระชับชิด
ดำรงฤทธิ์วิทยาอาคมคำ
ลิ้นสุนทรท่านแล้วก็แคล้วลิ้น
คนเขียนกลอนบ่อนบิ่นต้องดั้นย่า
เหมือนเดินหลงดงหมึกอันลึกล้ำ
ขาดคนชูปอุปถัมภ์ช่วยค้ำชู
ขอเพลงปี่เป่าบรรเลงเป็นเพลงใหม่
จะก็ยุคก็สมัยให้คงอยู่
น้อมศึกษาคารวะพระคุณครู
สุนทรภู่ครูอักษรกาพย์กลอนไทยฯ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

“สุนทรภู่ครูกวี มีชื่อนัก”

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

บทกลอนของกวีเอกสุนทรภู่ เป็นที่นิยมยกย่องอย่างยิ่ง เรียกได้เต็มภาคภูมิว่าเป็นบทกลอนชั้นเยี่ยม จะเป็นบทนิราศ บทนิยายกลอน บทเสภา บทสุภาษิต บทละครหรือบทเห่กล่อม พระบรมมหาราชวัง ล้วนชวนผู้อ่านที่มีใจรักการอ่านหนังสือคำกลอนให้เกิดอารมณ์เพลิดเพลิน บางครั้งถึงกับเคลิบเคลิ้มดื่มด่ำโดยไม่เสแสร้ง เพราะอานุภาพของถ้อยคำง่าย ๆ ที่มีชีวิตชีวาโลดแล่นออกมาเป็นตัวตน เกิดเป็นภาพพจน์ในใจของผู้อ่านได้ทุกบททุกตอน สุนทรภู่หรือพระสุนทรโวหารกวีเอกของไทย ซึ่งถือกำเนิดเมื่อ ๒๐๐ ปีมาแล้ว จึงเป็นผู้มีคุณสมบัติของกวีอย่างอุดมสมบูรณ์ คำทุกคำอยู่ในอำนาจที่ท่านสุนทรภู่จะเรียกมาใช้ได้อย่างสบาย วางไว้ถูกที่อย่างเหมาะเจาะ จนแทบจะหาคำอื่นใดมาเปลี่ยนแทนได้ยากยิ่ง

“ถึงบางพุดพุดคือเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักสรรถ้อยอร้อยจิต
แม้พุดชั้วตัวตายทำลายมิตร จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา”

คำว่า “อร้อย” นั่นก็คือมีรสดี เรามักใช้กับรสอาหาร แต่สุนทรภู่หยิบคำว่า อร้อย มาใช้กับ ใจ-จิต อันเป็นนามธรรม ใครที่คิดว่าท่านใช้คำนี้ไม่ถูกจะลองเปลี่ยนคำ อร้อย เป็นคำอื่นได้ก็ลองดู คำ อร้อย ในที่นี้นอกจากจะกินความ ทำให้ผู้อ่านต้องคิดนึกแล้วจะเห็นว่าลึกซึ้งและได้สัมผัสสระกับคำว่า ถ้อย อีกด้วย

จึงกล่าวได้ว่า กลอนของท่าน เข้าใจง่าย ไพเราะด้วยความหมายและเกิดเสียงเสนาะทางหู จับทั้งใจและทั้งหูของคนที่อ่านทุกชั้นทุกวัย ข้าพเจ้าผู้เขียนบทความนี้ไม่มีใครถือสัมผัสในของกลอน

เป็นสำคัญ จะเป็นกลอนประเภทใดก็แล้วแต่ ข้าพเจ้าพอใจการใช้ถ้อยคำที่กินความ กินใจ และทั้งความไว้ให้คนอ่านขบคิดติดใจมากกว่าบทกลอนที่กวีพรรณนาเสียละเอียดยลเยอะ หรือใช้เสียงสัมผัสให้จับหูคนอ่านมากนัก แต่แล้วข้าพเจ้าต้องยอมรับว่า สัมผัสในของกลอนท่านสุนทรภู่ทั้งสัมผัสสระและพยัญชนะนั้น ทรงคุณค่ามีอิทธิฤทธิ์พิเศษ ช่วยเพิ่มเสียงไพเราะทางหู พาให้เพิ่มรสทางความในกลอนขึ้นเป็นทวีคูณ ช่วยให้ภาพเนรมิตที่ท่านสุนทรภู่กำหนดให้เกิดในใจผู้อ่าน สดใส ชัดเจน มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น ซาบซึ้งในรสของคำยิ่งขึ้น จับอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามโดยไม่รู้ตัว กลอนบางบทบางตอนของท่านชวนผู้อ่านเคลิบเคลิ้มดื่มด่ำจนลืมตัวถึงขนาดที่คำของนักวรรณคดีสากลเรียกว่า ecstasy คือ หลงใหลเคลิบเคลิ้มนั้นแล

“ไอ้สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น ถึงสองหมื่นสี่แสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก็คู่เท่านี้ ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสนคับแคบใจ เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา”

การอ่านบทกวีที่จับใจ กินใจคนอ่านจนหลงใหลนั้น ก็เหมือนกับคนดูหนัง ดูละคร หลงตัวละคร ซึ่งแสดงได้ชนิดถึงบทบาทจนพาให้คนดูนึกว่ากำลังดูชีวิตจริงอยู่ณใด กวีชั้นเยี่ยมก็ฉนั้นนั่นเอง ย่อมมีอุปมาดังตัวละครเอกผู้แสดงบทบาทให้คนดู คือ ผู้อ่านหลงใหลสุนทรภู่กวีเอกของไทยเป็นนายโรงตัวเอก ผู้มีกลวิธีแสดงบทบาทให้คนอ่านหลงใหลในน้ำคำ น้ำเสียง ในบทกลอนของท่าน ย่อมเชื่อคำที่ท่านบรรยาย พรรณนาไว้อย่างสนิทใจ ก็เพราะกวีเอก

ผู้ให้หลักการของจิตวิทยาทางพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งท่าน
เรียนรู้เอาเองจากประสบการณ์ในชีวิตจริงของท่าน ไม่จำเป็นต้อง
เรียนจากวิชาการจิตวิทยาอย่างปัจจุบัน เพราะไม่มีให้เรียนใน
สมัยนั้น

จิตวิทยาที่ท่านสุนทรภู่นำมาใช้ก็คือ วิธีวางแก่นของเรื่อง
ให้มีแต่ความพลัดพรากจากความรัก ของรัก ความอาภัพของชีวิต
ความไม่สมหวัง ขากจน ไร้ทรัพย์อัปภากย์ อันเป็นสิ่งเรียกเร้า
อารมณ์ของผู้อ่าน ให้เกิดความเห็นใจ สงสารตัวละครในเรื่อง บางที
ถึงกับโกรธแค้นแทน เมื่อตัวละครต้องประสบทุกข์ยาก หรือถูก
ข่มเหงคะเนงร้ายต่าง ๆ เรื่องที่ลงเอยด้วยความโศกยอมจำใจจน
อ่านมากกว่าลงด้วยความสุขสมหวัง

“สิ้นแผ่นดินสิ้นนามตามเสด็จ ต้องเที่ยวเตร็ดเตร่หาที่อาศัย
แม้นกำเนิดเกิดชาติใดใด ขอให้ได้เป็นข้าฝ่าธุลี
สิ้นแผ่นดินขอให้สิ้นชีวิตบ้าง อย่ารู้ร้างบงกชบทศรี
เหลืออาลัยใจตรมระทมทวี ทุกวันนี้มีแต่กายซังตายมา”

ผู้อ่านกลอนที่ยกมานี้ ย่อมเกิดอารมณ์เศร้าใจ สงสารท่าน
สุนทรภู่อาจถึงขนาดจับใจลึกซึ้ง ทั้ง ๆ ที่เราเองก็ไม่แน่ใจ ว่าท่าน
สุนทรภู่ถูกขับไล่ ถูกถอดยศออกจากราชการจริง ๆ หรือ หรือว่า
ท่านร้อนตัวกลัวภัย เพราะระลึกถึงความหลังครั้งที่ท่านมีวาสนา
แต่เมื่อสิ้นที่พึ่งเหลือลำพังตัวคนเดียว ด้วยกลุ่มฝ่ายตรงกันข้ามที่
เป็นกวีร่วมสมัยและร่วมราชสำนักได้ขึ้นมาแทนตัวท่าน ซึ่งล้วน
เป็นผู้จงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ใหม่ มีพระยาตรังภูมิบาล
เป็นต้น เห็นได้จากจดหมายฟ้องขอพระเกียรติรัชกาลที่ 2 ซึ่งอาจ
เขียนขึ้นเมื่อสิ้นแผ่นดินที่ 2 แล้ว ขอยกมาบ้างดังนี้

“ไว้ชมไว้เชิดชวี ขมบุญ
เชญกว้าวานเดิม แต่งแต้ม
ไชศรีวิสุทธิสุน- ทรร่วง รังสา
เคลิบเคลิ้มขละเขลาแถม ยั่วเขิน”
หรือ

“ไชสุนทรเลื่อนถิ่น ประดองงอน
เวียงเล่ห์ยุบลดลง ไช้น้อย”

พระยาตรังเยาะเย้ยไว้เช่นนี้ ใครเล่าจะอยู่ต่อไปได้ แม้
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มิได้ทรงถือโทษทัณฑ์อันใด
ท่านสุนทรภู่ก็ไม่อาจอยู่ต่อไปได้ มาในระยะหลัง ๆ ท่านก็ได้อาศัย
พระบารมีพระราชโอรส พระราชธิดาของพระบาทสมเด็จพระนั่ง-

เกล้าฯ อุปถัมภ์คำช้อยในวัดเทพธิดาราม อันเป็นวัดที่ทรงสร้าง
พระราชทานพระราชธิดา คือกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ ได้ร่มเย็นเป็น
สุขอยู่พักหนึ่งจะอ้างว่า เพราะท่านสุนทรภู่อยู่ในสมณเพศ จึงโปรด
ให้อยู่ได้ เพราะทรงฝึกฝนอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาที่ยังไม่มีใครแน่ใจ
นัก น่าจะเป็นเพราะมิได้ทรงถือโทษ และทรงเห็นว่า พระภิกษุ
สุนทรภู่กำลังตกทุกข์ได้ยาก ก็พอจะเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่ง

นิราศของท่านสุนทรภู่แต่ละเรื่อง ซึ่งมีแนวของเรื่องคือ
ความพลัดพรากจากความรัก ซึ่งเป็นเหตุให้เรียกคำประพันธ์ในรูป
แบบนี้ว่า นิราศอยู่แล้วนั้น ท่านก็เลือกสุนทรภู่จะสอดใส่บทชีวิตของ
ท่านลงไปเป็นบันทึกชีวิต อันมีแต่ความทุกข์โศกถึงคนรัก ความว่า
เหวเือกากาย ความถอยยศ ถอยทรัพย์อัปภากย์ จนต้องร่อนเร่พเนจร
นอนป่านอนถ้ำ จะกล่าวถึงผู้มีพระคุณคนใดของท่านก็ล้วนแต่ล่วง
ลับไปแล้ว ยิ่งพาให้อาลัยอาวรณ์ถึง

“ถึงหน้าวังดังหนึ่งใจจะขาด คิดถึงบาทบพิตรอดิศร
ไธผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น”
หรือมีฉะนั้นก็เจียมตัว เจียมใจ หากผู้มีพระคุณยังอยู่ก็ไม่
บังอาจเสนอหน้าไปหาท่าน เมื่อไปกรุงเก่าผ่านจวนเจ้าเมือง
(พระยาไชยวิชิต)

“มาทางท่าหน้าจวนจอมผู้รั้ง คิดถึงครั้งก่อนมาน้ำตาไหล
จะแหวะหาถ้าท่านเหมือนเมื่อเป็น ไวย ก็จะได้รับนิมนต์ขึ้นบนจวน
แต่ยามยากหากว่าถ้าท่านแปลก อกมิแตกเสียหรือเอาเพราะเขาสรวล”

คติใจ ปรัชญาชีวิตข้อใด ที่ท่านนำมากล่าวเปรียบเทียบกับ
ธรรมชาติที่ผ่านตาในเวลาเดินทางหรือที่แวดล้อมตัวท่าน ก็ล้วนแต่
เศร้าหมอง สอนใจคนอ่านให้เห็นแต่ทุกข์และอนิจังไปเสียทุกบท
ทุกตอน ท่านสุนทรภู่ตกไว้ได้ยากจริง ๆ จิตใจก็ย่อมเศร้าหมองเหมือน
ผู้มีทุกข์ยากทั้งหลาย มองโลกอย่างผู้แพ้โลก แต่สำคัญที่ท่านปรีชา
สามารถในการหยิบยกเนื้อหาหมาพรรณนาด้วยประสบการณ์แท้จริง
เปรี๊ยะปราดในการใช้คำ นิราศของท่านสุนทรภู่จึงแตกต่างกว่า
นิราศของกวีอื่น ซึ่งเขียนไปตามธรรมเนียมของกลอนนิราศ ฝีปาก
กลอนของใครจะดีเพียงไหน คนอ่านก็นิยมมากหรือน้อยไปตามฝีปาก
กวีอื่นยกเว้นศรีปราชญ์และเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ซึ่งก็มีได้เขียนนิราศ
ไว้มาก แต่ชีวิตและฝีปากกลอนของทั้งสองท่านนี้ ดิ้นเด่นโดดเด่น
พอกับท่านสุนทรภู่ นิราศของกวีอื่นจึงไม่เด่นเท่านิราศของท่านทั้ง
สามนี้

เรื่องของความสุখনั้น สุนทรภู่ไม่ใคร่กล่าวถึงมากนัก ถ้า

จะกล่าวถึงเพื่อให้คนอ่านนึกถึงภาพความสุขในสมัยที่ท่านเรื่อง
อำนาจวาสนา เป็นกวีสำคัญหนี่งที่หนึ่ง หรือในสุขอื่นใด ท่านก็เพียง
แต่ยิ้มให้ฟังเล็ก ๆ น้อย ๆ แล้วก็ทิ้งค้างให้คนอ่านฝันเอาเอง
ดังกลอนใน “รำพันพิลาป” ของท่านตอนหนึ่งมีว่า

“เหมือนบายศรีมีงานท่านถนอม
เจิมแป้งหอมน้ำมันจันทน์ให้พรรษา
พอเสร็จการท่านเอาลงหิ้งคงคา
ให้ลอยไปลอยมาเหมือนใบตอง
เหมือนตัวเราเล่าก็พลอยลอยเลื่อนลัด
มิได้รับ ไทยทานดูงานฉลอง
ไอ้ทองหยิบลิบลอยเหมือนฝอยทอง
มิได้ครอง ไตรแพรเหมือนแต่เดิม”

ที่ว่าท่านสุนทรภู่รับหน้าที่แต่งเสภา “ขุนช้างขุนแผน” ตอน
กำเนิดพลายงาม อันเป็นตอนที่บรรยายถึงความทุกข์โศกที่แม่และ
ลูกน้อยจำเป็นต้องพลัดพราก เด็กน้อยที่ไร้เดียงสาต้องระหกระเหิน
หนีความอาธรรมของพ่อเลี้ยง เดินทางไปในป่าเปลี่ยวตามลำพัง
จึงเหมาะแก่สุนทรภู่มาก เพราะท่านใส่ประสบการณ์ชีวิตจริงในวัย
เยาว์ของท่านลงไปอย่างใจจริง ท่านชำนาญเลือกถ้อยคำที่เร้าอารมณ์
เชือดเฉือนหัวใจผู้อ่านเพราะเวทนานางวันทองและพลายงามยิ่งนัก
กระบวนกลอนและลีลาของถ้อยคำมีรสวิเศษยิ่งขึ้น ด้วยสัมผัสใน
อันกระทบหูของผู้อ่าน ช่วยให้เกิดภาพนิมิตขึ้นในหู และตาภายใน ผู้
อ่านสาปแช่งขุนช้างด้วยอารมณ์โกรธ แต่ก็สอใจที่พลายงามน้อย
ได้พบย่าผู้ปากร้ายใจดี ลงเอยด้วยอารมณ์ขบขันและยินดี หลังจาก
ที่เตรียมมาตั้งแต่ต้นบท

ได้กล่าวไว้แล้วว่า กวีชั้นเอกนั้นคือตัวละคร เอก ผู้ถ้อยคำ
เรื่องราวเป็นภาพกลอนจริงบ้างไม่จริงบ้าง ชื่นเชิงของกวีทำให้ผู้
อ่านหลงใหลเหมือนดูละครชั้นเยี่ยม สุนทรภู่เป็นละครเอกจริง ๆ
เห็นได้จากนิราศภูเขาทอง ที่ว่าเป็นนิราศเล่มเอกของท่านหรือบท
กลอนเชิงบันทึกลับฝัน “รำพันพิลาป” นั้น ผู้อ่านเศร้าโศกสงสาร
ท่านสุนทรภู่เสียยิ่งนัก โดยเฉพาะ “นิราศภูเขาทอง” ที่เราผู้อ่าน
แทบจะท่องกลอนพรรณนาทุกข์ของท่านได้ทั้งเล่ม เพราะติดหูติด
ใจในถ้อยคำเนื้อหา แต่ท่านสุนทรภู่ลงท้าย “นิราศภูเขาทอง” ของ
ท่านว่า

“ซึ่งครวญคร่ำทำที่พิริพไร ตามนิสัยภาพยักกลอนแต่ก่อนมา
เหมือนแม่ครัวคว่ำแกงแพนงผัด สารพัดเพี้ยญนังเครื่องมังสา

อันพริกไทยใบผักชีเหมือนสีกา ต้องโรยหน้าเสียสักหน่อยอร่อยใจ
จงทราบความตามจริงทุกสิ่งสิ้น อย่างนักกินหาแห่งแก่งไคน
นักเลงกลอนนอนเปล้าก็เศร้าใจ จึงรำไรเรื่องร้างขึ้นบ้างเอ๋ย”

ท่านกวีเอกสอนผู้อ่านบทกลอนของท่านว่า อย่าเอาความ
จริงจูงใจนักกับเนื้อหาที่อ่าน เพราะกลอนนี้เขียนแก้เหงาเท่านั้นเอง
เหมือนกวีเอกเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ สมัยอยุธยา ทรงลงท้ายกาพย์
นิราศอันโศกเศร้าแต่หวานหอมของท่านว่า

“จบเสร็จคร่ำครวญกาพย์ บทพิลาปถึงสาวศรี
แต่งตามประเพณี ไซ้เมื่อยรักจักจากจริง”

คนอ่านติดใจนิราศของเจ้าฟ้าพระองค์นี้ เพราะหลังการมหาน
และสงครามชีวิตอาภัพที่ต้องทิวศดด้วยหาวัย เพราะแอบเอื้อมเด็ด
“ดอกฟ้าของหลวง” มาถนอมไว้ในทรวง บทกวีเจ้าฟ้าจึงเป็นอมตะ
สำหรับผู้นิยมนิราศกาพย์ แต่ก็แพร่หลายอยู่ในหมู่ผู้ศึกษาวรรณคดี
เป็นวิชาการ ส่วนนิราศกลอนของสุนทรภู่หรือนิทานกลอนพระ-
เอกชัยมณี โคนุดหรือจันทโครพ (ที่ว่าสุนทรภู่แต่ง) นั้นแพร่หลาย
ไปทั้งในหมู่ผู้ศึกษาสูง และประชาชนสามัญ เพราะใช้บางบท
บางตอนมาเล่น มหรสพ เช่น ละครรำ หุ่นกระบอก ฯลฯ ด้วย
เนื้อหา มีรสหลายรส ต่างกับเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้งหมด

บทกลอน “รำพันพิลาป” ของสุนทรภู่ เป็นละครอีกบท
หนึ่งที่คนอ่านนึกคิดกันว่า ท่านมีอารมณ์ชื่นชม “ดอกฟ้าของหลวง”
เมื่อท่านบวชและอาศัยอยู่ที่วัดเทพธิดาราม กลอนผืนถึงเทพธิดา
๒ องค์ที่ลอยมาจากสวรรค์ แวดล้อมด้วยหมู่บริวารให้ท่านเห็นได้
แต่ในฝัน แต่ในโลกแห่งความจริงภิกษุสุนทรภู่ต้องเจียมตัวเจียมใจ
เขียนบทผืนคร่ำครวญไว้ว่า

“จึงแต่งตามความฝันรำพันพิลาป
ให้ศิษย์ทราบสุนทราธรรมาลัย
จะส่งสาวชาวบางกอกเข้านอกใน
ก็กลัวภัยให้ขาดพระอาญา
จึงเอื้อนอ้างนางสวรรค์ที่ฝันเห็น
ให้อ่านเล่นเป็นที่เสนาหา
ไม่รักใครในแผ่นดินถิ่นสุธา
รักแต่เทพธิดาสुरาไลย์”

นักปราชญ์วรรณคดีกล่าวว่า รำพันพิลาป นี้แต่งขึ้นใน
พ.ศ. ๒๓๕๕ ถ้าเช่นนั้น เมื่อเริ่มแต่งภิกษุสุนทรภู่ก็มีอายุ ๕๔ ปี
ผืนคร่ำครวญถึงนางฟ้าเทพธิดาของท่าน ซึ่งมีอายุประมาณ ๓๐ ปี

ต่อมาเทพธิดาก็จากโลกมนุษย์ไปเสวยวิมานสวรรค์เมื่ออายุได้ ๓๔ ปี ทิ้งให้ภิกษุสุนทรภู่ผจญกรรมระเหเร่ร่อนต่อไปในโลกมนุษย์ แต่ชีวิตของสุนทรภู่ได้สิ้นสุดลงเพราะฝันจะเด็ด “ดอกฟ้าของหวง” จึงไม่เหมือนชีวิตของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ คงจะเป็นด้วยเจ้าของชีวิต “ดอกฟ้า” ของภิกษุสุนทรภู่อาจเห็นว่า เป็นภิกษุชราที่ตกไร้ได้ยาก การเมตตา หรือกลอน “รำพันพิลาป” อาจยังแต่งไม่เสร็จ ยังไม่ทันเห็น ทั้งนี้แล้วแต่นักปราชญ์วรรณคดีจะสันนิษฐาน

ความฝันอันสูงสุดของสุนทรภู่เล่มนี้ เป็นบันทึกความรู้ปลึกย่อยที่น่าศึกษา ทั้งในด้านอักษรศาสตร์ ประวัติบุคคล วัตถุ ชีวิต ความทรงจำ ความฝันที่บรรยายด้วยกลอนอันไพเราะอ่อนหวาน เป็นข้อเท็จจริงประสมกับกวีศิลป์ ทั้งไว้เป็นมรดกให้นักอ่านรุ่นหลังศึกษาค้นคว้าด้วยความเบิกบานใจ ฝันไปตามคำของกวีไม่ต้องอ่านด้วยความเศร้า สงสารเหมือนบทกวีของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

ชีวิตและงานพระนิพนธ์อันเป็นอมตะของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ คงเป็นที่สนใจ ประทับใจของท่านสุนทรภู่อย่างยิ่ง ลักษณะกลอน และแนวคิดของกวีทั้งสองจึงคล้ายคลึงกัน แม้นิราศของท่านจะใช้ฉันทลักษณ์คนละประเภทคือ กาพย์กับกลอนแปด

สุนทรภู่เป็นกวีชั้นนำในด้านความริเริ่ม เป็นตัวของตัวเอง เห็นได้จากแนวเขียนในบทนิราศโดยเฉพาะ “รำพันพิลาป” และนิยายกลอน “พระอภัยมณี” เป็นตัวอย่างสำคัญ เพราะแตกต่างจากเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทั้งหลาย ตรงที่มีได้อาศัยเค้าเรื่องหรือแนวคิดแบบเก่า ท่านมีวิวิธผสมผสานแนวเรื่องขึ้นจากความคิดริเริ่ม นำเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งในและนอกประเทศ เหตุการณ์และอุปนิสัยใจคอของบุคคลจริง ๆ ของตนเอง และหยิบพงศาวดาร บันทึกจากหอหลวง ฯลฯ ประสพการณ์จากที่เคยเป็นข้าราชการในกรมพระอาลักษณ์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๒ และจากที่เคยได้ยินได้เห็นเมื่อหมอบเฝ้าอยู่หน้าที่นั่ง เคยเห็นแขกเมืองสำคัญ ๆ ฟังเรื่องราวต่างประเทศ เช่นอินเดีย ในปกครองของอังกฤษ ฯลฯ มาประสมเป็นเนื้อเรื่อง “พระอภัยมณี” ขึ้น ซึ่งท่านแต่งขายและแต่งสนองพระคุณผู้อุปถัมภ์เรื่องจึงยืดยาวจบแล้วยังจบไม่ได้ เพราะคนอ่านบังคับ ท้ายเรื่องจึงสับสน จืดจางไปบ้าง

จุดสำคัญที่สุนทรภู่เขียนกลอนได้จับใจคนอ่านอีกจุดหนึ่งก็คือ ท่านรู้ว่ากาพย์กลอนนั้นมีขึ้นเพื่อใช้เสียงปลุกหูและเร้าใจคนฟัง จึงต้องอ่านดัง ๆ ฉันทลักษณ์ที่บรรจงจำได้มาก กระทบทุคนฟังสามัญชนได้มากก็คือ กลอนสุภาพ หรือ กลอนแปด จึงเรียกว่า

กลอนตลาด ท่านสุนทรภู่เป็นชนสามัญมาก่อน จึงรู้จักชีวิตคนสามัญในสมัยของท่านดี ท่านเป็นคนมีสติปัญญา มีประสบการณ์ในชีวิต มีชีวิตหลายระดับ ยากจนกับแค้นแล้วรุ่งเรืองทั้งเกียรติความรู้และชื่อเสียง แล้วก็กลับตกต่ำใหม่ เฟื่องฟูใหม่ สติปัญญาประสมประสบการณ์ จึงส่งเสริมท่านให้เป็นกวีชั้นนำดังที่คนไทยยกย่องอยู่ทุกวันนี้ ท่านถนัดใช้กลอนเป็นหลักในการแต่งเพื่อคนอ่านได้ง่าย การอยู่ในกรมพระอาลักษณ์เป็นส่วนสำคัญยิ่งในชีวิตของท่านช่วยให้ท่านเป็นพหูสูตร เพราะต้องอ่านต้องเขียนต้องฟังอยู่ตลอด กาพย์กลอนสมัยอยุธยาตอนปลายนั้น ท่านคงได้ค้นอ่านในหอหลวงมาอ่านเปรียบเทียบดูแล้ว คงไม่เห็นมีใครเขียนได้ เพราะเกินกลอนเพลงยาวของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ซึ่งไพเราะแพรวพราวด้วยเสียงของสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ช่วยส่งถ้อยคำที่อ่อนหวานจับใจคนอ่านยิ่งขึ้น ถ้าท่านสุนทรภู่ได้เห็นกลอนเพลงยาวเจ้าฟ้าพระองค์นี้แล้ว มีหรือที่ท่านจะปล่อยให้ผ่านไป เพราะเป็นกลอนชั้นครู เพลงยาวเจ้าฟ้าฯ ฉบับหนึ่งขึ้นต้นดังนี้

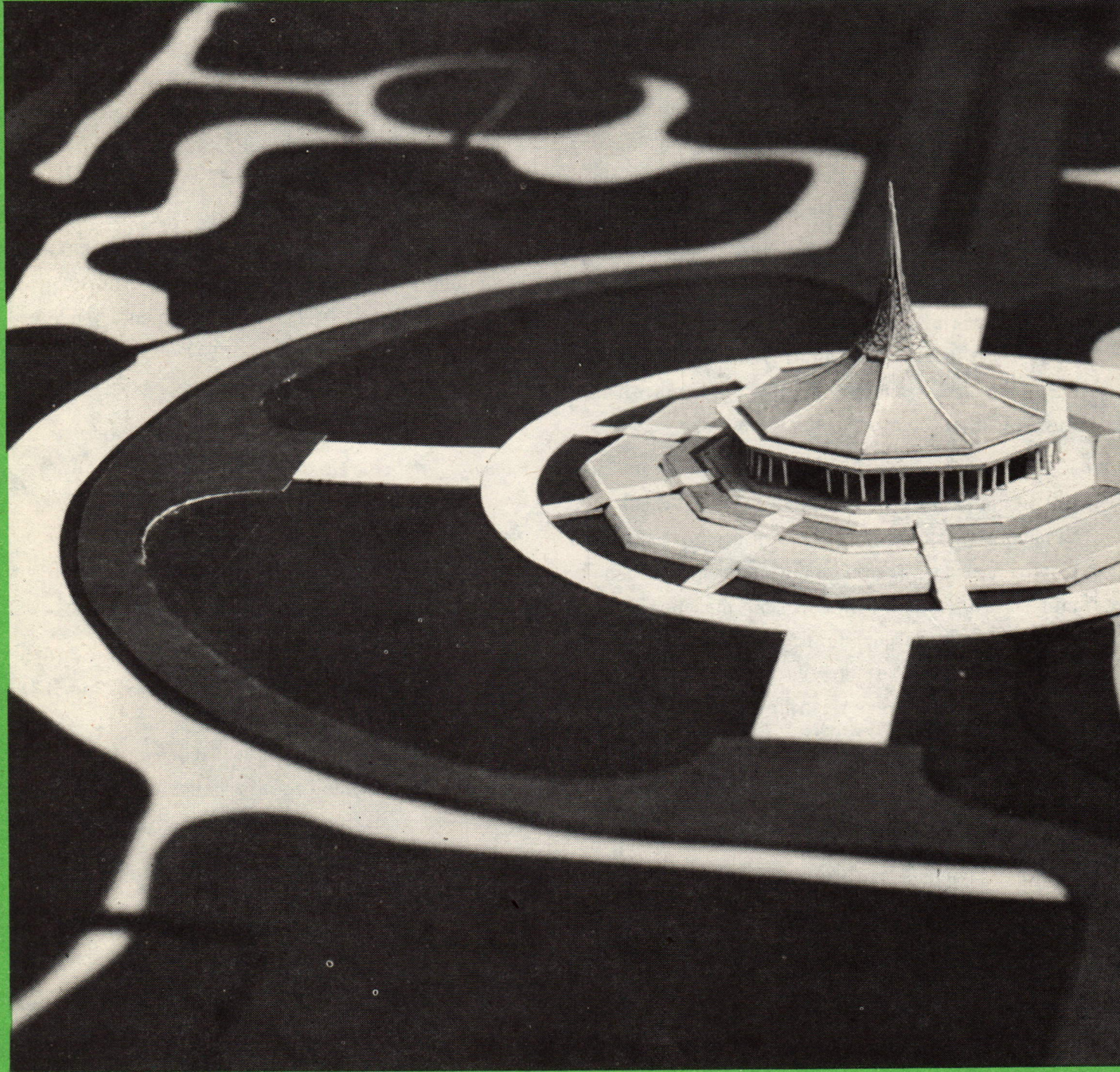
“ปางที่มาดสมานสุมาลย์สมร	ดั่งหมายเดือนหมายดวงดารากร
อันลอยพันอัมพรไพยมพราย	แม้เห็นเห็นโคในเวหาศ
ถึงจะมากก็ไม่เสียซึ่งแรงหมาย	มิได้ชมก็พลได้คำเนินชาย
เมียงหมายรัศมีพิมานมอง	นี้สุดหมายที่จะมาดสุมาลย์สมาน
สุดหาญที่จะเห็นเวหาศห้อย	สุดคิดที่จะเข้าเคียงประคอง
สุดสนองใจสนิทเสน่หักกัน	

กลอนเพลงยาวนี้อายุมากกว่าอายุของท่านกวีเอกสุนทรภู่ประมาณหนึ่งร้อยกว่าปี และเป็นกลอนที่เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงปรับปรุงกลอนของเก่ามาแล้ว

สุนทรภู่ชนะใจคนอ่านกลอนของท่านได้ด้วย แนวคิด แนวเขียนและกลวิธีการใช้กลอนเพลงยาว และกลอนตลาด ดังที่เห็นอยู่ในบทกวีของท่าน และท่านยังได้ชื่อว่าเป็นกวีผู้คิดกลอนให้มีสัมผัสใน เสียงของกลอนจึงไพเราะกว่ากลอนสมัยอยุธยา

แต่ปัจจุบันนักกลอนของไทยหันไปนิยมกลอนแปดสมัยอยุธยา ซึ่งถือสัมผัสนอกและความไพเราะเป็นสำคัญ คำจะขาดบ้างเกินบ้างยังทำให้สะดุดหู แลกลูกแตกต่างไปจากกลอนของกวีเอกสุนทรภู่ แต่กระนั้น

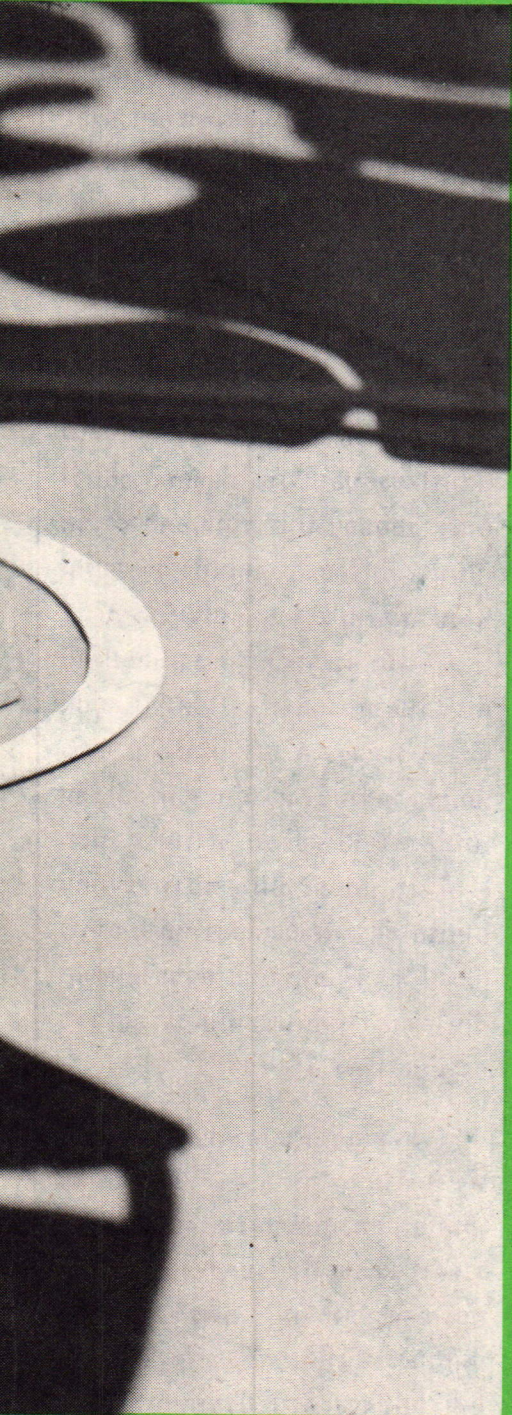
“สุนทรภู่ครูกวีมีชื่อนัก” เพราะรสของบทกลอนของท่านมีความวิเศษเป็นอมตะ ยังไม่มีผู้ใดลบล้างได้

สวนหลวง ร.๙

คณิตา เลขะกุล

อาคารเทพกระเกียรติ เป็นศูนย์รวมเรื่องราวพระราชกรณียกิจ และสิ่งของเนื่องในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานมา

คำนำ

เมืองไทยของเรานั้น สัมพันธภาพระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรเป็นไปในลักษณะพ้องกับลูก ต่างมีความผูกพันต่อกันลึกซึ้งเสมอมา

รัชสมัยปัจจุบัน ลักษณะพิเศษเฉพาะนี้ปรากฏชัดที่พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความรู้สำนึกในพระมหากษัตริย์คุณของฝ่ายราษฎร

ในศุภมงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ มูลนิธิสวนหลวง ร.๙ จะจัดสร้างสวนสาธารณะน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเป็นเครื่องหมายแห่งความกตัญญูทดแทน และเป็นการแสดงถึงสายสัมพันธ์อันมีลักษณะพิเศษเฉพาะ ระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎร ซึ่งยากที่จะหาประเทศใดในโลกมาเทียบได้

การเลือกสร้างสวนสาธารณะได้แรงคล้อยจากการที่ได้ประจักษ์ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามพระปฐมบรมราชโองการเมื่อทรงรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษกว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

อันแสดงถึงพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะทรงอุทิศพระองค์ตามพระราชปณิธานนี้ โดยเฉพาะพระราชกรณียกิจทางเกษตร ทรงมุ่งเรื่องดินและน้ำ อันเป็นต้นกำเนิดแห่งการดำรงชีวิตของประเทศและชนส่วนใหญ่ ด้วยว่า ดินเป็นที่อยู่อาศัยและเป็นแหล่งผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหาร และน้ำ

คือสายโลหิตที่เลี้ยงแผ่นดิน และบำรุงประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ ดินและน้ำจึงเป็นที่มาแห่งความดำริในการสร้างสวนหลวง ร.๙ ให้เป็นอุทยานพระบรมราชานุสรณ์ ที่มีลักษณะเป็นสวนสาธารณะ เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป เป็นศูนย์กลางรวบรวม สะสม และอนุรักษ์พืชพันธุ์ไม้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แห่งแรกในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมวิชาการในด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเผยแพร่ความรู้ในด้านพฤกษศาสตร์ ดินและน้ำแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

ก่อนจะเป็นสวนหลวง

ในสภาพสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาและพัฒนาแล้วนั้น ปัจจัยสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์เรานอกจาก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ก็คือสภาพธรรมชาติแวดล้อมที่มีความร่มรื่น ช่วยบันดาลความสงบสุขทางใจได้ธรรมชาติสามารถกล่อมเกลาคิดใจมนุษย์ให้เยือกเย็นลง มีความอ่อนโยน เมตตากรุณาต่อกัน และมองโลกในด้านที่งดงาม จะสังเกตได้ว่า คนที่มีความรักธรรมชาติ รักสัตว์ รักดอกไม้และพืชพันธุ์ต่าง ๆ มักเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี ไม่เหี้ยมโหดร้าย พฤกษาที่เจริญตาได้ช่วยกรองความเป็น “สันดานดิบ” ของมนุษย์ออกไป เช่นเดียวกับ การกรองเอาอากาศเสียตามท้องถนนหนทาง และบ้านเมืองเข้าไว้ เพื่อช่วยให้มนุษย์มีอากาศบริสุทธิ์หายใจได้มากขึ้นการปรุงแต่ง

สร้างเสริมธรรมชาติให้มีสภาพเป็นสวนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเยียวยาสุขภาพจิตของผู้คน จึงมีความจำเป็นที่ค่อนข้างรีบด่วนสำหรับสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วขณะที่บ้านเมืองซึกหนึ่งกำลังกรุ่นด้วยควันพิษจากท่อไอเสียของรถยนต์ที่แน่นขนัดตามท้องถนน อีกซึกหนึ่งก็ควรมียุทธศาสตร์อันร่วมรื้อนเขียวจีช่วยสร้างความมีชีวิตชีวาและประโลมใจได้

สวนหลวง ร.๙

ดังนั้นจึงได้มีคณะบุคคลผู้สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดำริที่จะเชิญชวนประชาชนทั่วประเทศจัดสร้างสวนสาธารณะระดับนคร เพื่อราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวายเนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้ดำเนินการจดทะเบียนก่อตั้งเป็นมูลนิธิถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ชื่อว่า “มูลนิธิสวนหลวง ร.๙” มีชื่อย่อว่า “ส.ล.ร.๙” เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Suan Luang Rama IX Foundation โดยมีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา ทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารร่วมด้วยคณะกรรมการอีกรวมจำนวน ๑๕ คน

สวนหลวง ร.๙ อันเป็นนามของสวนสาธารณะระดับนครแห่งใหม่นี้ จะสร้างขึ้นที่บริเวณชานเมืองกรุงเทพมหานครด้านตะวันออกเฉียงใต้อันเป็นที่ดินซึ่งกรุงเทพมหานครน้อมเกล้าฯ ถวาย ณ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง เป็นย่านพักอาศัยที่กำลังเติบโต แวดล้อมด้วยบ้านจัดสรรจำนวนมาก นอกจากนี้ที่ใกล้เคียงยังเป็นบริเวณอุตสาหกรรมสำคัญของกรุงเทพฯ และสมุทรปราการ ที่มีประชาชนอยู่กันคับคั่ง

สวนหลวง ร.๙ เป็นสวนสาธารณะแห่งใหม่ของกรุงเทพมหานครที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาสวนสาธารณะทั้งหมดที่มีอยู่

ในปัจจุบัน ก็มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ ในขณะที่สวนลุมพินีมีเนื้อที่ ๓๖๐ ไร่ สวนจตุจักรมีเนื้อที่ ๑๕๐ ไร่ สนามหลวงมีเนื้อที่ ๖๕ ไร่ และสวนธนบุรีรมย์มีเนื้อที่ ๖๓ ไร่

สวนหลวง ร.๙ อยู่ในอาณาบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก ด้านหนึ่งของสวนติดกับคลองหนองบอน อีกด้านหนึ่งติดกับถนนอุดมสุข (สุขุมวิท ๑๐๓) ประชาชนจากทุกส่วนของกรุงเทพมหานคร สามารถเข้าถึงสวนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นต้นว่า จากชุมชนชั้นใน สามารถเดินทางไปถึงสวนโดยทางด่วนภายในเวลาเพียง ๒๐ นาทีเท่านั้น และประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

สวนหลวง

ปวงชนสร้างด้วยรักดี

เสริมคุณค่าชีวิต

บันดาลความเขียวขจี

.....แก้แผ่นดิน

สามารถเข้าสู่สวนด้านถนนอุดมสุข ซึ่งห่างจากสุขุมวิทประมาณ ๑ กิโลเมตร และเดินทางบนศรีนครินทร์ ถนนสายใหม่ที่กว้างขวาง มีทางแยกเข้าไปประมาณ ๑ กิโลเมตร

สวนหลวง ร.๙ มีบริเวณซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ๕ บริเวณ แต่ละบริเวณจะยังประโยชน์แก่ประชาชนในด้านความรู้ การศึกษา คันทวารและวิจัยทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ การใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมเอนกประสงค์ อาทิ การกีฬา วัฒนธรรมประเพณี การละเล่นทางน้ำ ฯลฯ นอกจากนี้เป็นประโยชน์เหล่านี้แล้ว ยังมีคุณค่าแก้แผ่นดินที่จะ

เป็นพื้นที่เขียวขจีร่มเย็น เป็น “ปอด” แห่งใหม่ และเป็นแหล่งบรรเทาน้ำท่วมขังบริเวณดังกล่าวได้แก่ อาคารเทิดพระเกียรติสวนพฤกษศาสตร์ ธรรมชาติแก้เก็บน้ำ สวนรมณีย์ และสนามราษฎร

อาคารเทิดพระเกียรติ

อาคารเทิดพระเกียรติเป็นอาคารสำคัญที่สุดของสวนหลวง ร.๙ ตั้งอยู่ทางด้านเหนือมีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ไร่ เป็นหอแสดงที่รวบรวมเรื่องราวพระราชกรณียกิจและสิ่งของเนื่องในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ฉลองพระองค์ เครื่องดนตรี กล้องถ่ายภาพ ภาพเขียน เรือใบที่ทรงประดิษฐ์ วิถี และอื่น ๆ ม.ล. ศรีทศยุทธ เทวกุล เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบ

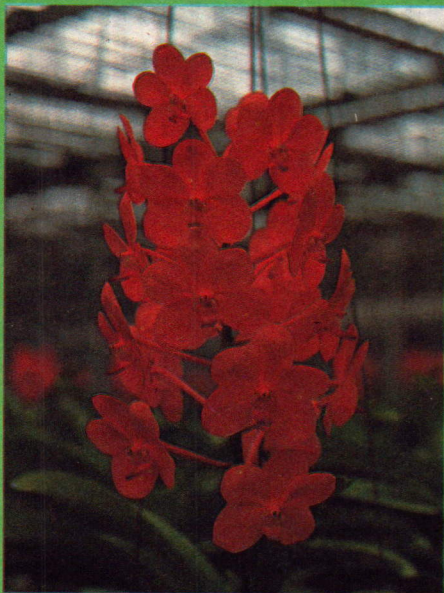
ลักษณะอาคารเป็นศิลปะไทยประยุกต์สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕ อาคารตั้งอยู่ริมสระน้ำแก้เก็บน้ำ ซึ่งมีการขุดน้ำเข้ามาโดยรอบอาคารทำให้แลดูคล้ายกับว่าอาคารนี้ลอยอยู่ในน้ำ รอบนอกอาคารจัดเป็นทางเดินโดยรอบต่อเนื่องกับทางเดินทั่วไป เพื่อให้ประชาชนเดินชมได้รอบ

ผังพื้นอาคารเป็นรูป ๕ เหลี่ยมด้านเท่า เส้นผ่าศูนย์กลาง ๖๐ เมตร ตั้งอยู่บนเนิน ๓ ระดับสูง ๕ เมตร มีทางขึ้นลักษณะเป็นสะพานข้ามน้ำ และผ่านสวนไม้ประดับเข้าสู่อาคารได้โดยรอบ ๖ ด้าน ส่วนอีก ๓ ด้านที่เหลือจะเป็นน้ำตกไหลจากตัวอาคารลงสู่สระน้ำแก้เก็บน้ำ หลังคาอาคารเป็นรูป ๕ เหลี่ยมทรงไทย ส่วนยอดหลังคาเป็นโครงสูง มีลักษณะเป็นเสาวิหตุ รวมความอาคารสูง ๔๒ เมตร

ทางขึ้นสู่ชั้นบนอาคารมีเสาล้อมรอบทั้ง ๕ ด้าน ๆ ละ ๖ ต้น ถัดจากเสาจัดเป็นห้องแสดงหุ่นจำลองโครงการในพระราชดำริ และของใช้ส่วนพระองค์จำนวน ๕ ห้อง แต่ละห้องกว้าง ๕ เมตร ยาว ๕ เมตร มีลักษณะเป็นห้องกระจกเปิดสู่ภายนอกโดยรอบทั้ง ๕ ด้าน ประชาชนสามารถ

สวนพฤกษศาสตร์ เป็นที่รวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เพื่อ
ความเขียวชอุ่มให้บ้านเมือง เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัย
ทางพฤกษศาสตร์

ปลูกต้นไม้คนละต้น ทุกแห่งหนจะร่มเย็น

เข้าชมได้ตลอดเวลา

บริเวณศูนย์กลางของอาคารซึ่งอยู่
ด้านหลังห้องแสดงที่กล่าวมาแล้ว จัดเป็น
พื้นที่สำหรับการแสดงต่าง ๆ อาทิ ดนตรี
หุ่นกระบอก ฉายภาพยนตร์ ฉายสไลด์
เป็นต้น ผู้เข้าชมได้ประมาณ ๕๐๐ คน

ส่วนผนังภายในอาคารจะใช้เป็นที่
ติดตั้งแสดงรูปภาพขนาดใหญ่ เช่น พระบรม
ฉายาลักษณ์ แผนที่ เป็นต้น

สวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์อยู่ทางด้านเหนือ
ของสวนหลวง ร.๘ มีเนื้อที่ ๑๒๐ ไร่ ใช้
เป็นที่รวมพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ทั้งไม้ดอกไม้ผล
ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก เฟิร์น กล้วยไม้
รวมพันธุ์ไม้มีค่าที่หายากและสมุนไพร นอก
จากนี้ยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและเผยแพร่
ความรู้ทางพฤกษศาสตร์แก่ประชาชนด้วย

สนามราชภัฏ เป็นลานเอนกประสงค์ แสดงกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี
และการศึกษา ฯลฯ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๑๐ ไร่

ดอกแก้วเจ้าจอม

ดอกโกสุมพิณ

ชลาลัยอาศัยไพรสัณฑ์
ไพรวัลย์อาศัยกระแสนินท์
พืชพรรณสรรพสัตว์ใน -
แผ่นดิน
อาศัยวารินและพุกษ์ไพร

ตระพังแก้วเก็บน้ำ

ตระพังแก้วเก็บน้ำอยู่ในส่วนกลางของสวน มีเนื้อที่ ๕๕ ไร่ นอกจากใช้เป็นที่พักน้ำเพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมขังในบริเวณใกล้เคียงแล้ว ยังเป็นที่พักผ่อนและเล่นกีฬาทางน้ำ เรือพาย รวมทั้งการอนุรักษ์ประเพณีที่สำคัญของไทย เช่น การเล่นสักรว้า เพลงเรือ ลอยกระทง อีกทั้งใช้เป็นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำด้วย

สวนรมณีย์

สวนรมณีย์เป็นบริเวณที่อยู่ทางด้านตะวันออกและบริเวณรอบตระพังแก้วเก็บน้ำ มีเนื้อที่ประมาณ ๖๐ ไร่ เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ สวนเขา สวนน้ำพุ น้ำตก จะเป็นบริเวณพักผ่อนหย่อนใจที่สวยงามน่ารื่นรมย์สำหรับประชาชน มีไม้ดอกไม้ประดับจากทุกภาคของประเทศผลิดอกออกใบหลายพรรณหลากสีตามฤดูกาล มีน้ำตกขนาดใหญ่เพื่อประชาชนจะได้มาเที่ยวชม

สนามราษฎร์

สนามราษฎร์อยู่ทางตอนใต้ของสวนหลวง ร.๙ เป็นลานเอนกประสงค์ จะมีสนามกว้างคล้ายสนามหลวง เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปใช้เป็นที่พักผ่อนเล่นกีฬา เช่น วัว ตะกร้อ หรือจัดตลาดนัดประกวดผลไม้ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ในบริเวณนี้มีเวทีการแสดงกลางแจ้งและที่นั่งดูเป็นชั้น ๆ ตามเนินดิน เพื่อให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่งดงามด้วยหมู่ไม้

นอกจากนี้ สวนหลวง ร.๙ ยังมีบริเวณลานจอดรถซึ่งมีอาณาบริเวณประมาณ ๖๐ ไร่ มีบริเวณเพาะชำต้นไม้และที่พักคนงาน เนื้อที่ ๒๕ ไร่

เป็นสิ่งดีสองชั้น

การจัดสร้างสวนหลวงนี้ จะเป็นเสมือน "สิ่งดีสองชั้น" คือ ชั้นที่หนึ่ง เป็นการแสดงธรรมประชาชนในข้อคดีญกตเวที มีความสำคัญในพระมหากษัตริย์คุณ สิ่งดีชั้นที่สองคือพระมหากษัตริย์พระราชทานกลับ

ทองหลวง

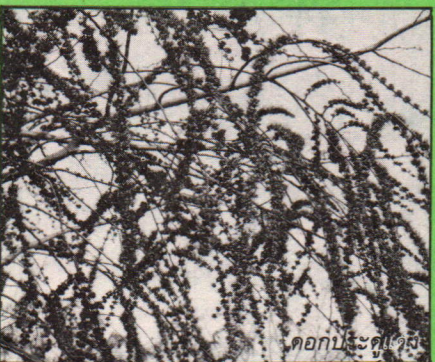
สุพรรณิการ์

ทองหลวงขาว

อโศกสีทอง

ดอกบ๊วยแก้ว

คืนสู่ประชาชน เป็นธรรมของพระราชทานข้อที่ทรงตั้งพระราชปณิธานว่าจะทรงครองราชย์เพื่อมุ่งประโยชน์สุขแห่งมหาชนหมายรวมถึงว่า เมื่อประชาชนร่วมกันสร้างสวนหลวง ร.๙ น้อมเกล้าฯ ถวายแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็พระราชทานสวนนั้นคืนให้ประชาชนเป็นผู้ใช้ประโยชน์นั่นเอง

มูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ได้เชิญชวนพี่น้องชาวไทยทุกท่านที่ปรารถนาจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายในศุภมงคลสมัยเฉลิมพระชนมายุ ๖๐ พรรษา และเริ่มทศวรรษที่ห้าแห่งรัชกาล ซึ่งจะมาถึงในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ ว่า การพร้อมใจกันสร้างสวนหลวง ร.๙ เป็นทางหนึ่งที่สอดคล้องกับพระราชปณิธานที่มุ่งสู่ประโยชน์สุขของมหาชน เงินสมทบทุนสร้างสวนหลวง ร.๙ ตามความสมัครใจของท่าน ไม่ว่าจะน้อยหรือมาก เป็นเงินที่มีค่า แสดงถึงความจงรักภักดี ความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณและความมีโชคพิเศษของเราทุกคนที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทรงตั้งประชาชนไว้ในพระราชหฤทัย ซึ่งจะหาประมุขใดเสมอเหมือนมิได้ และเป็นการแสดงให้เห็นว่าชาวไทยเราเป็นประชาชนผู้รู้สำนึกในพระคุณอันประเสริฐของประมุขและเทอดพระองค์ไว้สูงสุดจะหาชนชาติใดเสมอเหมือนมิได้ เช่นกัน

หลั่งมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ

การสร้างสวนสาธารณะระดับนครขนาดพื้นที่ ๕๐๐ ไร่ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายครั้งนี้ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อคำนึงถึงความภักดีของปวงชนทั้งแผ่นดินแล้ว การที่จะร่วมใจกันโดยพร้อมเพรียงร่วมทุนสร้างตามความสะดวก ก็จะสามารถสร้างได้แล้วเสร็จตามโครงการ

คณะกรรมการมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ ได้มอบหมายให้ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค เป็นประธานฝ่ายหาทุนและเนื่องจากการหาทุนนี้จะมีต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานาน

ตราเครื่องหมายมูลนิธิสวนหลวง ร.๕ ประกอบ
ด้วย พุทธาไฉย วาดภาพจิตรกรรมไทย
มีอักษร ร.๕ อยู่บนยอด มีรุกขเทวดายืนอยู่ในร่มเงา
ของพฤกษา ด้านล่างมีข้อความว่า "มูลนิธิสวนหลวง"
ม.ร.ว.มิตราภรณ์ เกษมศรี เป็นผู้ออกแบบ

ประกอบกับมีผู้แสดงน้ำใจยินดีร่วมจัด
กิจกรรมพิเศษนานาชนิด จึงได้วางหลัก
เกณฑ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจดังนี้คือ

การหาทุนแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท
คือ ประเภทหลักและประเภทเสริม

การหาทุนประเภทหลัก กทม.มอบ
ที่ดิน ๕๐๐ ไร่ หรือ ๘ แสนตารางเมตร
ให้มูลนิธิสวนหลวง ร.๕ จัดสร้างสวน
สาธารณะในเนื้อที่ทั้งหมด มูลนิธิจึงเชิญ
ชวนผู้จงรักภักดีส่งเงินร่วมสร้างสวนเป็น
เงินสดจำนวนมากน้อยตามความพอใจหรือ
จะชักชวนกันหลายคนร่วมสร้างสวน หน่วย
(ตารางเมตร) ละ ๕๐๐ บาท ส่งเงินได้ที่
ธนาคารทุกแห่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุก
จังหวัด กรุงเทพมหานคร การไฟฟ้าฝ่าย
ผลิตแห่งประเทศไทย และร้านจิตรลดาทู
สาขา ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ในนาม "มูล
นิธิสวนหลวง ร.๕" เงินที่ส่งไปสมทบสร้าง
สวนหลวงทุกยอดถือว่ามีส่วนร่วมสร้าง
สวนทุกบริเวณ

การหาทุนประเภทเสริม ได้แก่การจัด
กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อรวบรวมรายได้

ร่วมสร้างสวน เช่น การจัดพิมพ์สติ๊กเกอร์
เครื่องหมายสวนหลวง ร.๕ ออกเผยแพร่
เป็นของที่ระลึกแก่ผู้มอบเงินสร้างสวน ๑๐
บาท จะได้รับสติ๊กเกอร์ที่ระลึก ๑ ดวง
การผลิตด้วยแก้ว เสื้อยืด การแสดงละคร
สัตว์ การแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ได้แก่ กอล์ฟ
โบว์ลิ่ง ฟุตบอลล์ การจัดงานมหรหรร
มหลายประเภท การแสดงดนตรี การแสดง
ระบำบัลเลต์ การนำชมสถานที่ การจัด
ทัศนอากร การจัดนาฏกรรมประวัติศาสตร์
 เป็นต้น

ในการสร้างสวนหลวง ร.๕ นี้จะต้อง
ใช้งบประมาณทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ ล้าน
บาท ขณะนี้กรุงเทพมหานคร ได้ให้เงิน
สำหรับปรับที่ดิน ๕๔ ล้านบาท มูลนิธิ
ได้ขอพระราชทานเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในสุกวาระ
พระชนมายุ ๖๐ พรรษา แล้วก็ขอพระราช
ทานว่าให้สร้างเป็นถาวรวัตถุมีไว้เป็นเงินทุน
๓๐ ล้านบาท มาสร้างอาคารเทิดพระเกียรติ
นอกจากนี้ยังมีธนาคารกสิกรไทยรับที่จะ
ทำสนามเด็กเล่นให้ ส่วนตระพังแก้ว เก็บ

น้ำก็มีผู้รวบรวมเงินให้บ้างแล้ว

แม้ว่างบประมาณสำหรับสร้างสวน
หลวง ร.๕ จะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก
แต่ประชากรไทยทั้งประเทศก็มีมากกว่า
๕๐ ล้านคน ถ้าทุกคนร่วมใจกันสมทบทุน
คนละ ๕ บาท ๑๐ บาท ๑๐๐ บาท...ตาม
กำลังความสามารถที่คนมีเหมือนดั่งเมล็ดฝ
ที่รวมกันเป็นสายฝนแล้ว "หลัังมาเอง
เหมือนฝนอันชื่นใจ" สวนหลวง ร.๕ ก็
คงจะแล้วเสร็จตามขั้นตามตอนที่วางไว้คือ

อาคารเทิดพระเกียรติเสร็จสมบูรณ์
ประกอบพิธีเปิดในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.
๒๕๓๐

ตระพังแก้วเก็บน้ำและสวนรอบขอบ
อ่าง

สวนรมณีย์ ไม้ดอก ไม้ประดับ น้ำพุ
น้ำตก

สนามราษฎร์ ลานเอนกประสงค์
สวนพฤกษศาสตร์บางส่วน

"ช่วยกันสร้างสวนหลวง ถวาย
ในหลวงของเรา"

สถาบันิกผู้สร้างสังคมไทย

ศาสตราจารย์เสฐียร พันธรั้ง
ราชบัณฑิตประเภทปรัชญา สาขาวิชาศาสนศาสตร์

(ตอนจบ)

แนวทางสลัดความเป็นทาส

นิพนธ์ตอนนี้ จะกลับเข้าหาประเด็นที่ต้องการ ๒ ประเด็น คือ ความขัดแย้งระหว่างสังคมเก่า (ตามพื้นฐานเดิมของไทย) กับการพัฒนาของสังคมแบบใหม่ (ตามวัฒนธรรมของตะวันตก) ว่าจะเหมาะสมกันเพียงใดหรือไม่ และอีกประเด็นหนึ่งคือการแสวงหาความเข้าใจภาพรวมในสังคมตามแบบสหวิทยาการ เพื่อให้การพัฒนาสังคมไทยดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการจะสำเร็จได้เพียงไร

พูดให้สั้นที่สุดคือ เราจะหาแนวทางสลัดความขัดแย้งและลดความเป็นทาสได้อย่างไร

การจะตอบปัญหาในประเด็นเหล่านี้ได้ ต้องรับสั่งจะ ๒ ข้อเสียก่อน

ก. รับเป็นสั่งจะว่า มูลฐานดั้งเดิมแห่งพฤติกรรมทางสังคมที่เป็นต้นเหตุให้เกิดระบบความคิด และหลักการดำเนินชีวิตเป็นแบบฉบับขึ้นนั้น เกิดจากมูลฐานทางศาสนาหรือจริยธรรมทางจิต และมูลฐานนี้คือ ผลแห่งระบบทางร่างกายและผลแห่งระบบทางสังคมสัมพันธ์

ข. รับเป็นสั่งจะว่า เพราะปราศจากมูลฐานทางศาสนาหรือจริยธรรมทางจิตสังคมไทยจึงหลุดลอยออกจากพื้นฐานและอุดมการณ์ แล้วตกลงสู่ความเป็นทาส

เมื่อรับเป็นสั่งจะอย่างนี้แล้ว จะสามารถตอบปัญหาได้ว่า การขัดแย้งกันระหว่างสังคมเก่ากับการพัฒนาสังคมตามแบบใหม่ มีอยู่ตั้งแต่ไรมา เพราะตะวันตกกับตะวันออกพบกันไม่ได้โดยตัวของมันเอง (East is the East, West is the West, Never twain shall meet) กระจมั่ง

แต่เรายังมีความหวัง มีทางแสวงหาความเข้าใจภาพรวมในสังคมตามแบบสหวิทยาการ (inter-disciplinary) เพื่อช่วยพัฒนาสังคมไทยให้เดินไปสู่เป้าหมายอยู่ เรายังไม่หมดทางเข้าสู่เป้าหมายที่ถูกต้องการพัฒนาสังคมไทย

ถึงขั้นนี้ ต้องรับสั่งจะเป็นลำดับต่อไปอีก

ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า คนเรามีกายกับใจเป็นส่วนประกอบ ใน ๒ อย่างนั้นใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว ถ้านายกลายเป็นบ่าว หรือบ่าวเบ่งตำแหน่งขึ้นมาเป็นนาย คนก็เป็นผี คือไม่ใช่คน นี่คือลำดับแห่งสั่งจะนั้น

ท่านผู้รู้แต่โบราณกาล กล่าวไว้ว่าใจเป็นผู้ทำทุกสิ่งทุกอย่าง ใจเป็นใหญ่ (กว่าร่างกาย) ทุกอย่างตั้งต้นขึ้นที่ใจ ถ้าเรามีใจชั่ว การพูดการกระทำก็พลอยชั่วไปด้วย เพราะการพูดชั่ว ทำชั่วนั้น ทุกข้อมตามสนอง (ผู้กระทำ) เหมือนล้อเกวียนหมุนไปตามรอยเท้าโคฉะนั้น

เพราะฉะนั้น จึงมีหนทางอยู่เส้นเดียวเป็นเส้นที่ถูกต้องเที่ยงตรง คือ แก่ใจแผนการศึกษาเสียใหม่ ยกกระตักการศึกษา สร้างคุณธรรม (merits) และอุดมธรรม (virtues) ให้เกิดแก่จิตใจ ที่นักรการศึกษาสมัยใหม่เคยประณามว่า เป็นการศึกษาส่วนประกอบหรือส่วนเกิน

พูดให้สั้นที่สุดคือ ต้องระดมกำลัง
ยกระดับจริยศึกษาให้เป็นฐานสำคัญเบื้องต้น
ในฐานะเป็นการศึกษาทางจิตใจ ซึ่งเป็น
นาย ให้สูงกว่าการศึกษาทางร่างกาย ซึ่งเป็น
เป็นบ่าว

บรรพบุรุษของเรา ท่านรักษาเอกราช
ของบ้านเมืองหลุดจากความเป็นทาสของ
ชาติตะวันตกมาได้ เพราะท่านสร้างคนด้วย
การพัฒนาทางใจก่อน ท่านสอนให้คนมี
ศีล คือ ระเบียบแห่งธรรม (เพื่อตนเอง)
และมีธรรม คือ การปฏิบัติธรรม (เพื่อผู้อื่น)
ได้แก่การพัฒนาคนให้มีศีลและธรรม

เมื่อคนมีศีลและธรรมได้ จิตใจก็เที่ยง
ตรง มีระเบียบวินัย มีหิริโอตตปละ มีเสรี
มีอิสระ รักษาชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของสังคมไทยไว้ได้

ไม่ตกเป็นทาสทางวิชาการ ไม่ตก
เป็นทาสทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและ
ทางสังคมให้แก่ใคร

แนวทางลดระดับความขัดแย้ง

เป็นที่ยอมรับกันมาว่า ปรัชญาทาง
ความนึกคิดของฝ่ายตะวันตก (occidental
concepts) กับปรัชญาทางความนึกคิดของ
ฝ่ายตะวันออก (oriental concepts) ไม่มี
ทางจะพบกันได้ ด้วยว่าฝ่ายหนึ่งมีพุทธปัญญา

อยู่ข้างสมมติ แต่อีกฝ่ายหนึ่งมีพุทธปัญญา
อยู่ข้างสัจจะ

วัฒนธรรมของทั้ง ๒ ฝ่าย มีทางขบกัน
(contrast) ฝ่ายหนึ่งมีค่านิยมทางกายคุณ
(materialism) อีกฝ่ายหนึ่งมีค่านิยมทาง
ธรรมคุณ (spiritualism) ทั้ง ๒ ฝ่ายมีข้อ
ขัดแย้งกันทั้งส่วนพื้นฐานและอุดมการณ์

แต่ความเป็นไปทางประวัติศาสตร์
และเหตุการณ์ภายในสังคมของมนุษย์ที่
เคลื่อนไหวไป ทำให้โลกทั้งหลายที่เคยอยู่
ห่างไกลกัน ต้องใกล้ชิดเข้ามาร่วมอยู่ใน
โลกเดียวกัน มนุษย์ไม่มีทางหลีกเลี่ยงจากการ
ไม่พบกัน ไม่มีทางจะอยู่โดดเดี่ยวเดียวดาย
ได้ก็เมื่อมีความจำเป็นต้องมาอยู่ร่วมกัน
จึงต้องแสวงหาภาพรวมให้เข้ามาด้วยกัน
เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้องให้จงได้

ปัญหาที่ว่า เรามีแนวทางอะไรอยู่
บ้าง เราได้คำตอบดังต่อไปนี้

สังคมไทย มีจริยธรรมทางจิต (mental
ethics) จากพุทธธรรมประจำตระกูล มี
พุทธศาสนาอันเป็นศาสนาแห่งขันติธรรม
(tolerance) ประนีประนอมไม่เบียดเบียน
ใคร เป็นศาสนาประจำชาติ รับผิดชอบมิตร
และศัตรูเป็นพื้นฐาน

พื้นฐานของไทยอันนี้คือ แนวทาง
การประสานประโยชน์ (assimilation) มี
แนวรับและร่วม แต่จะต้องไม่รับและร่วม
ตามลักษณะของความเป็นทาส (slavery)

โดยลักษณะการของความไม่เป็นทาส
(independence) เรามีวิธีลดความขัดแย้ง
และแสวงหาภาพ เพื่อเข้าสู่เป้าหมายที่ถูกต้อง
อยู่ ๓ วิธี คือ

- ก. สหพจนการ (inter-dialogue)
- ข. สหวิทยาการ (inter-disciplinary)
- ค. สหธุรการ (inter-functionary)

“มนุษย์ไม่มีทางหลีกเลี่ยงจากการไม่พบกัน ไม่มีทางจะ
อยู่โดดเดี่ยวเดียวดายได้ ก็เมื่อมีความจำเป็นต้องมา
อยู่ร่วมกันจึงต้องแสวงหาภาพรวมให้เข้ามาด้วยกัน
เพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้อง”

ขอแสดงวิธีทั้ง ๓ นี้เป็นแนวของการวิเคราะห์

ถ้าย้อนไปดูประวัติอันเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญาในก่อนศตวรรษที่แล้วมาพบว่านักปรัชญา นักศาสนามองเห็นอันตรายอันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมตะวันตก กับวัฒนธรรมตะวันออกอยู่แล้วต่างได้พยายามใช้ศาสนาและปรัชญา เป็นเครื่องมือลดระดับความขัดแย้งนั้น และแสวงหาเป้าหมายในการพัฒนาที่ถูกต้องกันมานาน

ขอแสดงเท่าที่พอกำหนดได้ คือ

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ (ค.ศ. ๑๙๑๔-๑๙๑๘) นักปรัชญาและนักศาสนาทั่วโลกประชุมที่เมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา เรียกการประชุมนี้ว่า The World Parliament of Religions มีจุดมุ่งหมายคือ การแสวงหาข้อขัดแย้งระหว่างปรัชญากับศาสนา เพื่อให้หมดความขัดแย้งและเกิดสันติสุขขึ้นในโลก ที่ประชุมมุ่งให้เกิดมโนว่า ปรัชญาของนักคิด และศาสนาของนักปฏิบัติที่ทำให้เกิดระบบความคิดอันวุ่นวาย แบ่งมนุษย์แตกแยกออกจากกันเป็นกลุ่มเป็นลัทธิที่จริงศาสนาผู้ประกาศปรัชญาและศาสนานั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันคือ ความสามัคคี และเมตตาธรรม อันเป็นธรรมค้ำครองโลกเหมือนกัน

ผลการประชุมคราวนั้น ไม่ดำเนินไปตามความมุ่งหมาย เนื่องด้วยเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้โลกพินาศไปในระยะหนึ่ง ครั้นโลกฟื้นตัวขึ้น นักปรัชญาและนักศาสนาเหล่านั้น ไม่หมดความพยายามเรียกประชุมกันขึ้นได้อีก ที่สหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. ๑๙๓๐ (พ.ศ. ๒๔๗๓) เรียกการ

“ที่จริงศาสนาผู้ประกาศปรัชญา และศาสนานั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ ความสามัคคี และเมตตาธรรม อันเป็นธรรมค้ำครองโลกเหมือนกัน”

ประชุมนี้ว่า World Conference of International Peace through Religions

แต่เหตุการณ์ไม่เอื้ออำนวยอีก เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ใน ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘) มนุษย์ทั่วโลกได้รับความทุกข์ทรมานยิ่งยวด จากภัยของสงครามโลกครั้งนี้

สิ้นสงครามไม่นาน นักปรัชญาและนักศาสนาชาวญี่ปุ่น ซึ่งได้รับความพินาศมากกว่าใคร พร้อมด้วยชาวอเมริกันผู้ทำบาปไว้มากกว่าใครในสงคราม ได้เป็นกำลังทางทุนรอนส่วนหนึ่ง ร่วมกับชาวอินเดียเป็นกำลังทางปัญญาธรรมอีกส่วนหนึ่ง รื้อฟื้นหนทางแสวงหาสันติภาพขึ้นใหม่ โดยอาศัยหลักศาสนาและปรัชญาเป็นอาวุธ สืบต่อเจตนารมณ์ของนักสันติภาพที่เคยประชุมกันมา

ต่อจากนั้น ได้มีการประชุมเตรียมการ ตั้งชื่อว่า Temple of good Understanding ไว้เป็นพื้นฐาน เชิญนักศาสนาผู้ไฟสันติภาพจากส่วนต่าง ๆ ของโลกจากทุกศาสนามาประชุมกัน นับเฉพาะคราวสำคัญใน ค.ศ. ๑๙๔๗, ๑๙๕๕, ๑๙๖๑, ๑๙๖๘ ย้ายที่ประชุมไปตามประเทศต่าง ๆ อีกหลายคราว มีข้อที่น่าบอกกล่าวไว้ในที่นี้คือ องค์การศาสนาต่าง ๆ ในโลก เข้าร่วมมือ โดยเฉพาะองค์การ WCC (World

Council of Churches) อันเป็นองค์การสำคัญของชาวคริสเตียน องค์การศาสนาอิสลามแห่งโลก องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน

มีข้อที่น่าสังเกตคือ สหภาพโซเวียต ส่งผู้แทนถาวรเข้าประชุมด้วยทุกคราว และจีนปักกิ่งก็ส่งผู้แทนเข้าประชุมด้วยเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๕ ที่สหรัฐอเมริกา ในที่สุด กลุ่มผู้แสวงหาทางลดระดับความขัดแย้งกลุ่มหนึ่ง พบเป้าหมายในการพัฒนาที่ถูกต้อง ใช้ชื่อการประชุมร่วมเป็นสากลว่า World Conference of Religion and Peace (WCRP) กำหนดให้มีการประชุมระดับโลก ๔ ปี ต่อครั้ง ครั้งแรกประชุมที่นครเกียโต ประเทศญี่ปุ่น ใน ค.ศ. ๑๙๗๐ ครั้งที่ ๒ ที่เมืองดูแวง ประเทศเบลเยียม ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ และครั้งที่ ๓ ใน ค.ศ. ๑๙๗๘ ประชุมที่เมืองปรินสตัน มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา ให้คณะกรรมการของกลุ่มนั้น ๆ เรียกประชุมระดับทวีป ๒ ปีต่อหนึ่งครั้ง คณะกรรมการฝ่ายเอเชีย มีญี่ปุ่นเป็นประธาน (ประชุมใหญ่ระดับทวีปในกรุงเทพฯ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๐) เรียกการประชุมคราวนั้นว่า Asian Conference on Religion and Peace (ACRP)

สมเด็จพระสังฆราช พระอริยวงศาคตญาณ องค์ประมุขของคณะสงฆ์ไทย เสด็จเป็นประธานเปิดการประชุมครั้งนั้นด้วย)

การแสดงประวัติความเป็นมาของกลุ่มผู้แสวงหา ความขัดแย้งระหว่างตะวันตกกับตะวันออกมาถึงปานนี้ ด้วยมุ่งหมายให้เห็นว่าหนทางระดับความขัดแย้งและการแสวงหาทางพัฒนาประเทศชาติตามเป้าหมายที่ถูกต้องนั้น มีอยู่ ได้มีผู้กระทำมาแล้วและกำลังกระทำอยู่ การกระทำนั้น ๆ ประกอบด้วย

ก. สหพจนานการ (inter-dialogue)

เริ่มกระทำด้วยการเชิญนักวิชาการสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะนักวิชาการและผู้ทรงคุณธรรมทางศาสนามาประชุมกัน เลิกนึกถึงสังกัดศาสนาที่ผูกมัดศรัทธาของตนเสีย วางตัวเป็นกลาง เลิกรังเกียจเบียดเบียนกัน ไม่ถือเอาศรัทธาและลัทธิการเมืองที่สังกัดเข้ามาเป็นเหตุ เป็นประการแรก

ข. สหวิทยาการ (inter-disciplinary)

คือ ก่อสำนักอันหนึ่งให้เกิดขึ้นให้ได้ก่อนอื่น ได้แก่ สำนักว่า ในปัจจุบัน แม้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ พัฒนาออกไปเป็นอันมาก จนสุดที่มนุษย์จะตามทันได้ก็ตาม แต่ความจริงยังยืนยันอยู่ว่า ศาสนามีบทบาทและอิทธิพลสูงสุดอยู่ในจิตใจของมนุษยชาติ

การเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต จะไม่เป็นการฉลาดเลย ถ้าเพิกเฉยความสำคัญของศาสนาเสีย เพราะศาสนามีหลักตอบปัญหาชีวิต และจัดระดับชีวิตนั้น ๆ ได้ทั้งหมด

ต่อจากนั้น ร่วมกันด้วยการเริ่มประสานประโยชน์ (assimilation) ของกันและกัน

“การเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต จะไม่เป็นการฉลาดเลย ถ้าเพิกเฉยความสำคัญของศาสนาเสีย เพราะศาสนามีหลักตอบปัญหาชีวิต และจัดระดับชีวิตนั้น ๆ ได้ทั้งหมด”

มีขันติธรรม (tolerance) และการประนีประนอมตามหลักเป็นกลางในวิชาการตามเหตุผล แสวงหาเป้าหมายการพัฒนาที่ถูกต้อง โดยสำนึกเห็นว่า ศาสนาทุกศาสนามีระบบทางจริยธรรมของตนเอง แต่ศาสนาและจริยธรรมเหล่านั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสามัคคี ความเป็นอิสระเสรี ความไม่มีความเป็นทาส และเพื่อสันติสุขของมนุษยชาติมาตลอดประวัติศาสตร์เป็นอันเดียวกัน

ข้อสำคัญอีกอันหนึ่งในการแสวงหา ร่วมกัน เพื่อความเมืงมีร่างกายต่างกันแต่มีใจเป็นอันเดียวกัน คือ การมีศรัทธาไม่ลำเอียง การมีความเที่ยงธรรมต่อความจริง และ การยอมศึกษาปรัชญาและศาสนาเปรียบ-เทียบร่วมกัน ยอมเผชิญหน้ากับสิ่งจะในหลักศาสนา เหมือนนายแพทย์ต้องกล้าฆ่าและโรค ให้พบสมมุติฐานของโรค หากไม่รักษาโรคไม่หาย อย่าปล่อยให้ศรัทธาติดอยู่ในคัมภีร์ เพราะตราบใดที่จิตติดตำรา ตราบนั้น แทนที่จะพบศาสนศาสตร์ ก็จะได้พบแต่ไสยศาสตร์

ก. สหธุรการ (inter-functionary)

ข้อนี้หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกัน ภายหลังที่ผ่านหลักการอื่นมาแล้ว ปฏิบัติการข้อนี้ ขอนำเอาธุรการซึ่งตกลงกันในการประชุมที่ประเทศญี่ปุ่น เบลเยียม และสหรัฐอเมริกา มาเสนอไว้ให้พิจารณาประกอบ

๑. รับรองสิทธิมนุษยชน และมนุษย-ธรรม

๒. พัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนที่มีความจำเป็นแก่ชีวิต เลิกพัฒนาส่วนเกิน

๓. ไม่มอมเมาเยาวชนด้วยภาพและข่าว วิทยาการ อาหารและการศึกษาอื่นใดที่เป็นพิษทางใจ

๔. พัฒนาชุมชน ด้วยหลักธรรมใน

“อย่าปล่อยให้ศรัทธาติดอยู่ในคัมภีร์ เพราะตราบใดที่จิตติดตำรา ตราบนั้น แทนที่จะพบศาสนศาสตร์ ก็จะได้พบแต่ไสยศาสตร์”

ศาสนา

๕. เสนอให้รัฐบาลสนับสนุน และนำปฏิบัติ

ฯลฯ

เหล่านี้คือ แนวนิพนธ์เพื่อแสวงหาทางลดระดับความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรม พื้นฐานดั้งเดิมของไทย กับวัฒนธรรมแบบใหม่ของตะวันตก และเพื่อแสวงหาภาพรวมแบบสหวิทยาการ ให้การพัฒนาสังคมไทยดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้อง

ข้อยุติสุดท้าย การณ์จะเป็นประการใด ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของเราทุกคน คือ ทุกคนต้องมีสำปรีชธรรม เป็นสัตบุรุษต่อเหตุผล บุคคล และวิชาการ ต้องยอมรับแนวร่วมพื้นฐานและอุดมการณ์ของชาติ และประสานพฤติกรรมทางสังคมในอดีตกับปัจจุบันในลักษณะประนีประนอม (middle way) ให้จงได้

ถ้ากระทำเช่นนั้นได้ โดยรับคำศาสนาและปรัชญา ก็อนายสถาปนิกผู้สร้างสังคมไทย ประกอบพฤติกรรมในการสร้างเอกลักษณ์ของชาติอยู่บนรากฐานของศาสนาและปรัชญานั้น ๆ ได้ รูปของพื้นฐานและอุดมการณ์ของไทยที่กำลังสูญสลายจะกลับคืนรูปมาใหม่ ความที่เคยเป็นทาส จะกลายมาเป็นไท ตามสูตรแห่งความปรารถนา

บายศรี

มณีรัตน์ จันทนะพะลิน

บายศรี คือภาชนะที่จัดตกแต่งให้สวยงามเป็นพิเศษด้วยใบตองและดอกไม้ เพื่อเป็นสำรับใส่อาหารคาวหวานในพิธีสังเวชนุชา และพิธีทำขวัญต่าง ๆ ทั้งของพระราชพิธีและของราษฎร เช่น

๑. พระราชพิธีบวงสรวงสังเวทเทพเทวดาและดวงพระวิญญาณบูรพมหากษัตริย์
๒. พระราชพิธีเปลี่ยนเครื่องทรงพระแก้วมรกต
๓. พระราชพิธีสมโภชพระพุทธรูป
๔. พระราชพิธีสมโภชรับพระขวัญ
๕. พระราชพิธีสมโภชช้าง

ฯลฯ

๖. พิธีตั้งศาลพระภูมิ

๗. พิธียกเสาเอก

๘. พิธีทำขวัญต่าง ๆ เช่น ทำขวัญวัน ทำขวัญเดือน ทำขวัญนาค ทำขวัญเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยและรับขวัญเมื่อหายป่วยแล้ว ฯลฯ การใช้บายศรีในพิธีต่าง ๆ นี้ ข้าพเจ้าได้เขียนไว้โดยละเอียดในหนังสืองานใบตอง

ครุบายศรี โบราณถือว่าบายศรีมีครูแรง ถ้าใครไม่ได้ครอบห้อมทำบายศรี อปรีจะกิน ทำให้คนทั้งหลายกลัวไม่กล้าฝึกทำตามลำพัง หรือตามอย่างครูโดยครูไม่บอกอนุญาตให้เรียน ทั้งนี้คงมีจุดมุ่งหมายที่แฝงอยู่คือให้เรียนหรือฝึกหัดทำด้วยความตั้งใจอย่างดี

เพื่อให้ได้สวยงามทำให้ได้ดี มีครูสอน เพราะบายศรีเป็นของสูง เป็นเครื่องสังเวทเทพเทวดาไม่ควรทำสุกเอาเผากิน จึงได้มีการปรามเอาไว้กันคนที่ไม่ค่อยประณีต ไม่ตั้งใจจริง ไม่ให้ทำ

อีกประการหนึ่งเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ลูกหลาน ให้รู้จักเคารพครูอาจารย์ มีกตัญญู ไม่ลบหลู่คุณครู-อาจารย์ จะเรียนอะไรต้องได้ชื่อว่าศิษย์มีครู จึงจะเกิดความมั่นใจและทำได้ดี แต่โบราณจึงมี**พิธีครอบ** วิชา โขน ละคร คนตรี* ดอกไม้บายศรี ฯลฯ

๑. พิธีครอบครุคนตรีไทย พิธีครอบของครุคนตรีไทย

มี ๔ วาระดังนี้

ครอบครั้งที่ ๑ อนุญาตให้เรียนได้ และอวยพรให้เรียนได้ดี

ครอบครั้งที่ ๒ อนุญาตให้เล่นได้ หมายถึงให้บรรเลง ร้องรำทำเพลงประกอบอาชีพได้

ครอบครั้งที่ ๓ อนุญาตให้สอนผู้อื่นได้ หมายถึงให้เป็นครูได้

ครอบครั้งที่ ๔ มอบโองการ ให้เป็นผู้ทำพิธีครอบผู้อื่นได้

การครอบแต่ละครั้งนั้นมีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์มาก ผู้ที่มีโอกาสได้ครอบครั้งที่ ๔ นั้นต้องเป็นบุคคลพิเศษที่มีความสามารถสูง และมีคุณธรรมเป็นที่พอใจของครูจริง ๆ และครูจะเป็นผู้เจาะจงตัวบอกอนุญาตจะมอบโองการให้เมื่อถึงกำหนดจะทำพิธีให้ไว้ในครั้งนั้น ๆ

พิธีครอบของครุบายศรีไม่มีอะไรมาก ให้จุครูปอธิษฐานถึงครุบายศรี ตั้งแต่ครุคนแรกที่เป็นผู้คิดประดิษฐ์ทำ และผู้รักษาสืบต่อมาจนถึงครูของเราปัจจุบันนี้ ขอคุณครูจงช่วยอวยพรชัยให้ทำบายศรีได้สวยงามดีเป็นสิริมงคล ถ้าแม้ว่าจะทำผิดพลาดประการใดขอคุณครูได้เมตตาอภัยให้ด้วยเถิด หลังจากทีสอนให้ทำบายศรีเป็นแล้ว จะนัดทำพิธีครอบโดยให้ลูกศิษย์พับตัวบายศรีมา ๑ ตัวครูจับมือลูกศิษย์นุ่งผ้าถุงผืนสุดท้าย เสียบไม้ไผ่ให้แน่นแล้วขัดไให้นั่ง บอกอนุญาตให้ทำบายศรีได้ และอวยชัยให้พร เป็นเสร็จพิธี

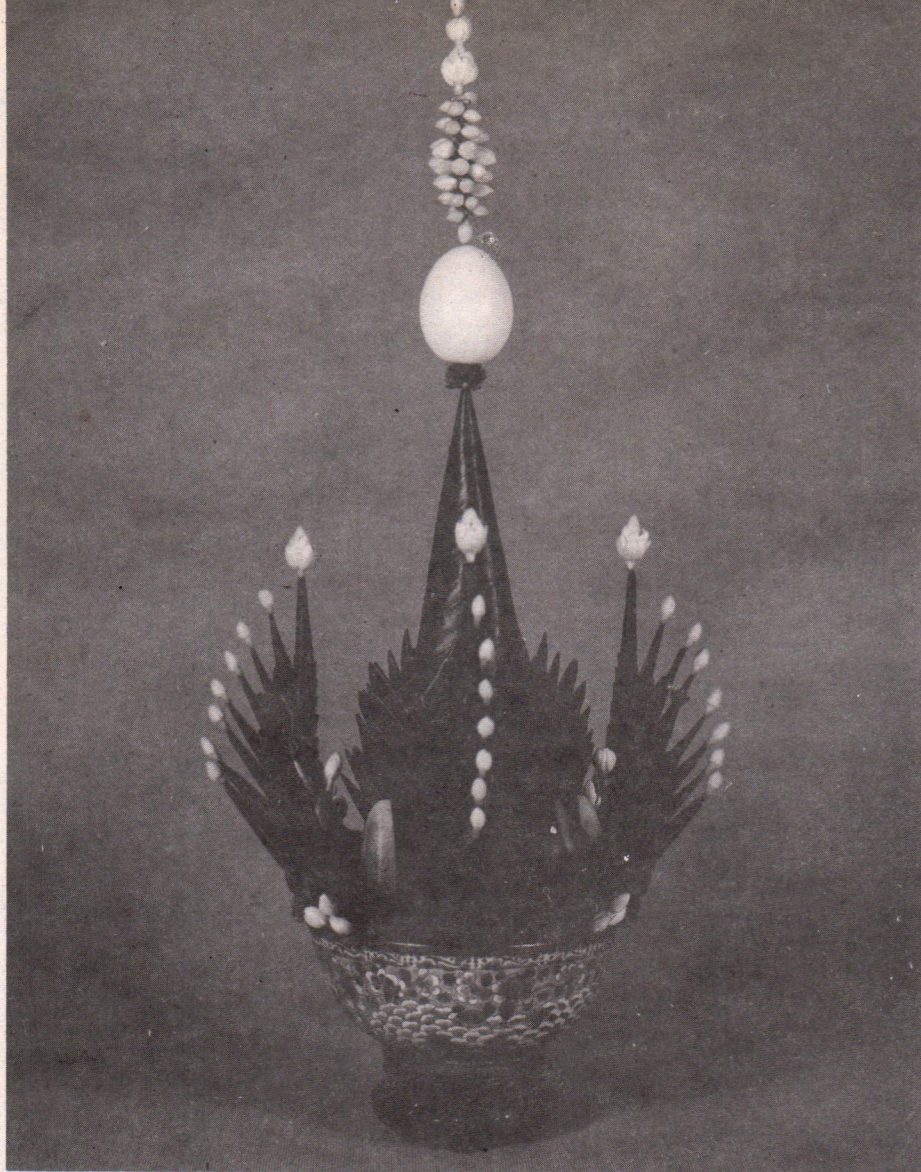
มาในปัจจุบันนี้ ผู้วางแผนการศึกษาแห่งชาติเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่ดั่งามควรรักษาไว้ จึงได้บรรจุให้สอนในหลักสูตร ดังนั้นการสอนในห้องเรียนมีนักเรียนเป็นจำนวนมากย่อมเป็นการเสียเวลาโดยใช้เหตุที่ครูต้องมานั่งจับมือลูกศิษย์ทุก ๆ คน จึงเพียงแค่กำชับสั่งว่า เมื่อผู้ใดเรียนทำบายศรีเป็นแล้วปรารถนาที่จะนำความรู้นี้ไปใช้สืบไป ให้ทำบุญใส่บาตรอุทิศส่วนกุศลให้ครุบายศรีแล้วอธิษฐานเอาเอง ถือว่าอนุญาตให้ไปทำบายศรีได้ ข้าพเจ้าเองก็เห็นว่า เป็นการประหยัดแรงงานและเวลาดี และได้บอกอนุญาตเฉพาะผู้ที่รักและสนใจเท่านั้น ส่วนผู้ที่จำใจต้องเรียนในชั้นเรียนก็ไม่ต้องฝืนใจเรียนแล้วก็ลืมเสียได้

สำหรับผู้ที่ได้ฝึกหัดทำจากหนังสือของข้าพเจ้าเขียนนั้น ข้าพเจ้าถือว่าได้บอกอนุญาตให้นำความรู้นี้ไปใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้ และควรที่จะทำบุญใส่บาตรอุทิศส่วนกุศลให้คุณครูทุก ๆ คนได้รับผลบุญนั้น อันเป็นการแสดงความกตัญญูที่นาสรรเสริญ ดวงวิญญาณของครูทั้งหลายก็พลอยปิติยินดีในการกระทำของลูกศิษย์ไปด้วย

บายศรีมี ๒ ประเภท

๑. บายศรีของหลวง มี ๓ ชนิด

๑.๑ บายศรีสำหรับใหญ่

๑.๒ บายศรีสำหรับเล็ก

๑.๓ บายศรีตอรองทองขาว

๒. บายศรีของราษฎร

๒.๑ บายศรีใหญ่ บายศรีชั้น บายศรีหรือบายศรีคัน

๒.๒ บายศรีปากชาม

*เรื่องบายศรีทุกชนิด มีอยู่ที่หนังสือชุดมรดกไทยเล่มที่ ๓ “งานใบตอง”

บายศรีปากชาม

บายศรีปากชามแบบตกแต่งพิเศษนี้ ข้าพเจ้าออกแบบให้นักศึกษาวิทยาลัยครูสวนดุสิตทำไปประกวดที่งานนิทรรศการทางวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนสตรีวิทยา จัดขึ้น ปรากฏว่าคณะกรรมการตัดสินให้ได้เป็นที่ ๑ เพราะเป็นแบบที่ตกแต่งทั้งตัว

บายศรีเมงดาและกรวยข้าวเป็นพิเศษ จึงใคร่ขอนำมาลงให้ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ แทนแบบเดิม ซึ่งเป็นแบบเรียบ ข้าพเจ้าก็ได้อธิบายวิธีทำไว้ในขั้นตอนที่นี้ด้วย

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ขามเบญจรงค์ปากกว้าง ๕-๖ นิ้ว
๒. ใบตอง ๕ ทาง
๓. ไข่เป็ด ๑ ฟอง
๔. แดงกวา ๑ ลูก
๕. กล้วยน้ำไท ๑ ผล (กล้วยสุก)
๖. ข้าวสุกปากหม้อ ๒ ถ้วยตวง
๗. ดอกมะลิ ๕๕-๑๐๐ ดอก
๘. ไม้ไผ่เหลากลมแหลมหัวแหลมท้าย ๑๕ นิ้ว ๑ อัน
๙. ไม้กลัด ๓๐ อัน
๑๐. บานไม่รู้โรย ๑๓ ดอก
๑๑. ด้ายเชียวเบอร์ ๖๐

๑๒. เข็มมือ เบอร์ ๕

๑๓. กรรไกร มีด

๑๔. ผ้าเช็ดใบตอง

การเลือกไข่เป็ด

ควรเลือกไข่เป็ดฟองเล็กดูสวยงามกว่าฟองใหญ่ ไข่กลางเก่ากลางใหม่ คัมง่ายและไม่คิดเปลือก

วิธีต้มไข่

วิธีที่ ๑ ใส่ไข่ลงในหม้อพร้อมกับน้ำเย็นยกขึ้นตั้งไฟเหาะเกลือเล็กน้อย จนเดือดเริ่มจับเวลาได้ ๑๐-๑๕ นาที ตักออกใส่น้ำเย็นทันที จนเย็นแล้วปอก

วิธีที่ ๒ ถ้าไข่เก่าเกินไป ให้เอาน้ำใส่หม้อตั้งไฟให้ร้อนจัด แล้วเอาไข่ใส่ทัพพีค่อย ๆ วางลงแล้วคนอยู่ตลอดเวลาจน ๑๐ นาที และต้มต่อไปอีก ๕ นาที เหตุที่ต้องคนตลอดเวลาเพื่อช่วยให้ไข่แดงอยู่ตรงกลางจนกว่าไข่ขาวจะแข็งตัวจึงหยุดคน ตักออกใส่น้ำเย็น แล้วปอก

วิธีปอกไข่

ปอกไข่อย่าให้มีตำหนิ ค่อย ๆ ทูบให้เปลือกไข่บุบ แล้วค่อย ๆ แกะออกทำจิตใจให้สงบ จึงจะไม่พลาดทำให้มีตำหนิเกิดขึ้น

ข้าวสุกปากหม้อ

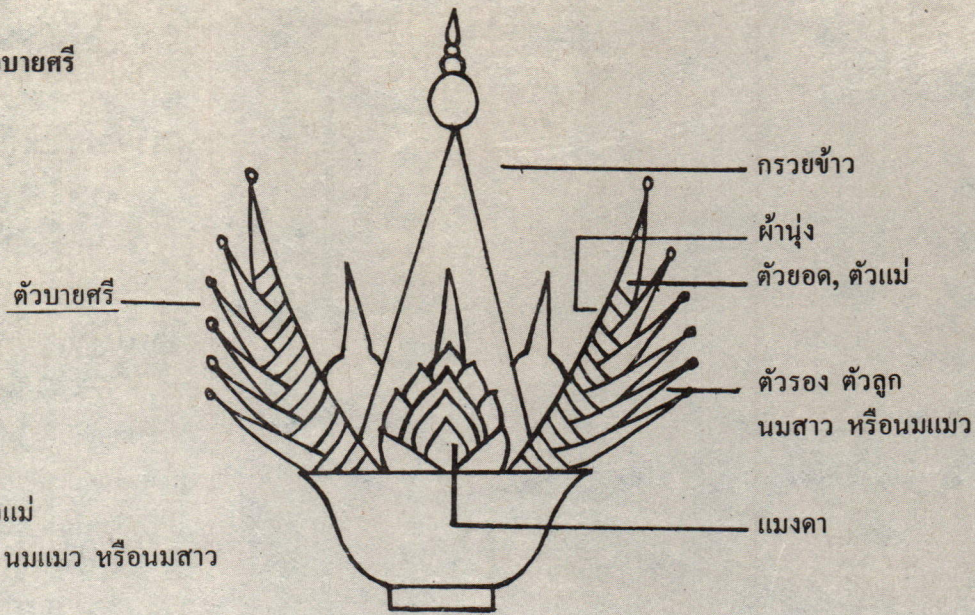
หมายถึงข้าวที่หุงสุกใหม่ ๆ ยังไม่ได้ตัดให้ใครรับประทานต้องตักแบ่งออกมาไว้ใส่กรวยบายศรีก่อน

ส่วนประกอบสำคัญของบายศรี

๑. ตัวบายศรี คือใบตองพับเป็นยอดแหลมมียอดเป็นชั้น ๆ เรียงลงมาถึงปากชาม บายศรีปากชามขนาดเล็ก ใช้ชามปากกว้างไม่เกิน ๖ นิ้ว เล็กกว่านั้นเท่าใดก็ได้ ให้พอเหมาะกับงาน เช่น ถ้าทำขวัญวันจะใช้ชามขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ นิ้วก็ได้ ถ้าทำขวัญเดือนมีผู้คนมารวมกันมากขึ้นใช้บายศรีชามใหญ่ขึ้น

ถ้าชามบายศรีขนาดเกิน ๖ นิ้ว ขึ้นไปควรจะใช้ตัวบายศรี ๔ ตัวขึ้นไปจึงจะดูสวยและเหมาะสมกับชาม

ส่วนต่าง ๆ ของต๋วยบายศรี

๑. ต๋วยยอด หรือต๋วยแม่

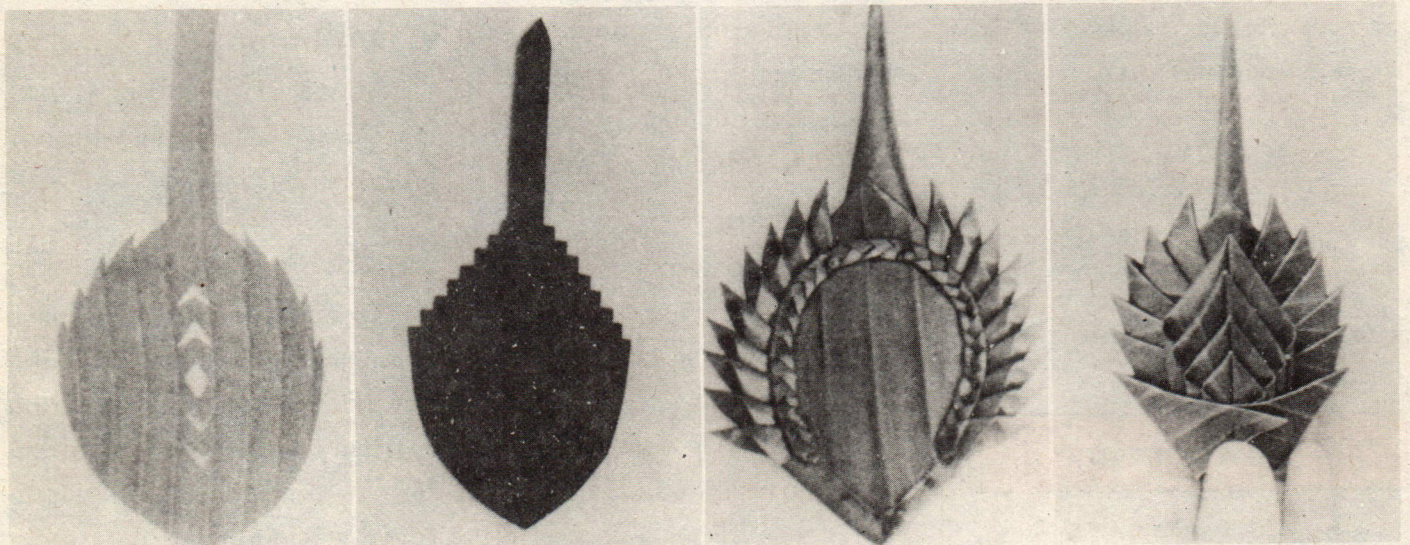
๒. ต๋วยรอง ต๋วยลูก นมแมว หรือนมสาว

๓. ฝ้านุ่ง

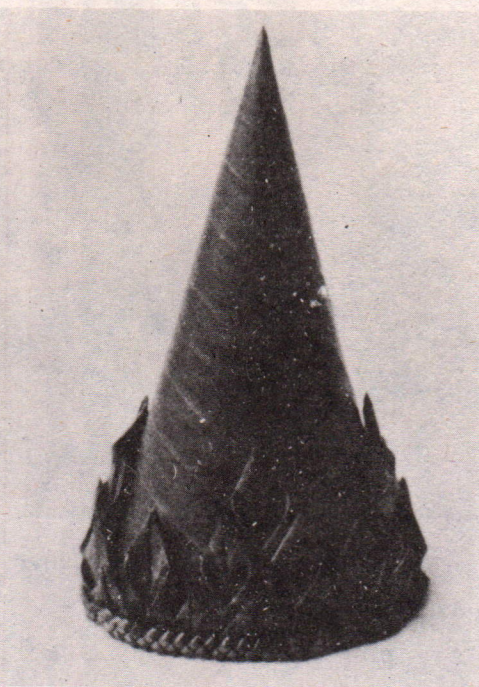
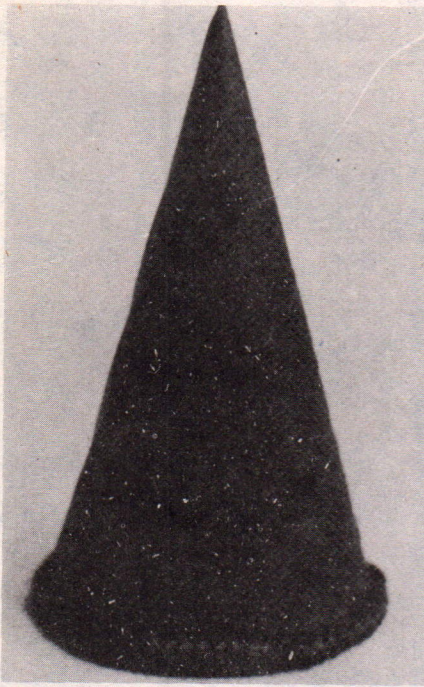
ต๋วยบายศรีใช้จำนวนชั้นเป็นเลขคี่มี ๓-๕-๗ และ ๙ ชั้น นับรวมต๋วยยอดหรือต๋วยรองก็ได้ ในศาสนาพราหมณ์ใช้แค่ ๕ และ ๗ ชั้นเท่านั้น โดยยึดถือจากภาคทั้ง ๕ และภาคทั้ง ๗ ของพระอิศวรผู้สร้างโลก และเมื่อตั้งบายศรีทำพิธีเมื่อใด ก็หมาย

ความว่าได้กล่าวอัญเชิญพระอิศวรลงมาเป็นประธานท่ามกลางเทพ เทวดาน้อยใหญ่ทั้งปวง อันมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานแห่งสากลจักรวาลสูงสุดอีกชั้นหนึ่ง แต่ความนิยมของเรชาวไทยซึ่งนับถือทั้งพุทธศาสนาและความเชื่อตามพิธีกรรมของศาสนา

พราหมณ์รวมกัน จึงมีการใช้บายศรีในพิธีต่าง ๆ เช่น ยกศาลพระภูมิ สักเวทย์เพชฌาจารย์ ทำขวัญต่าง ๆ และนิยมใช้เลข ๕ ถือว่าเป็นมงคลสูงสุด จึงมีการทำบายศรีถึง ๕ ชั้นด้วยเหตุดังนี้

๒. แมงดา ใช้ใบตองพับมีรูปร่างคล้ายแมงดาสอดสับหว่างกับต๋วยบายศรีรอบปากชาม คงจะสมมุติว่าได้ใส่แทนต๋วยแมงดาซึ่งเป็นอาหารอันโอชะลงไปในชามแล้ว

๓. กรวยข้าว เป็นกรวยใบตองสำหรับใส่ข้าวคว่ำปากกรวยไว้กลางขาม มีทั้งแบบเรียบ แบบตกแต่ง

เครื่องสังเวยในขามบายศรี

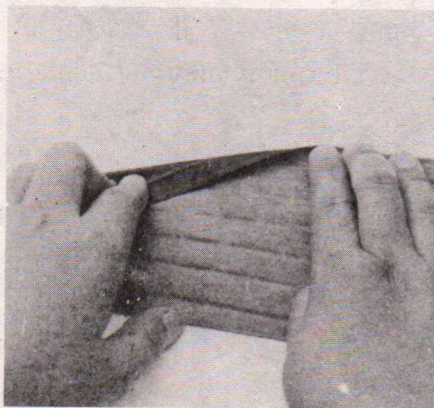
ในขามบายศรีแต่โบราณนานมาแล้วใส่ข้าวปลาอาหาร ขนม ผลไม้ ที่ถือว่าเป็นของดีมีรสชาติอร่อย ใส่ไว้เต็มที่ และต่อมาใส่เข้าไปไม่หมดเพราะอาหารที่จะใส่คงมีมากขึ้น ขามบายศรีก็มีขนาดเล็กเกินไปจึงได้จัดใส่ภาชนะอื่นจัดตั้งเรียงรายไว้รอบๆ ขามบายศรีบนโต๊ะซึ่งปูด้วยผ้าขาว ดังนั้นมาในปัจจุบันจึงใส่อาหารไว้ในขามพอเป็นเกล็ด หรือพอเป็นพิธีว่าขามบายศรีคือขามใส่เครื่องสังเวยมีที่ใส่อยู่ในปัจจุบันดังนี้

๑. ข้าวสุกปากหม้อ - ข้าว
๒. ไข่ต้มสุก - อาหาร
๓. แดงกวา - ผัก
๔. กล้วยน้ำไท - ผลไม้

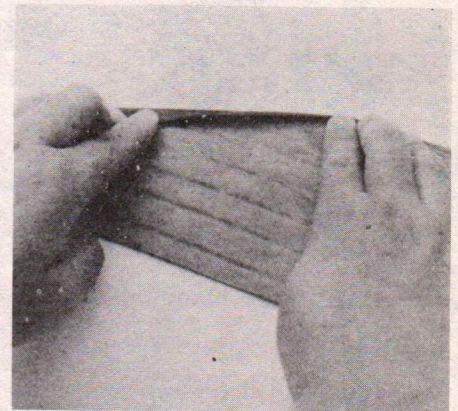
บ้างก็ตีความหมายว่าของใส่ในขามเป็นของดีข้อดี เช่น กล้วยน้ำไทจะทำให้ทำอะไรได้ง่ายเป็นของกล้วยๆ กล้วยน้ำไทค่าน้ำจะทำให้เกิดความเย็นฉ่ำเย็นใจ เป็นต้น

(แต่ปัจจุบันนี้กล้วยน้ำไทเป็นของหายาก ถ้าไม่มีก็ใช้กล้วยน้ำว้าแทน)

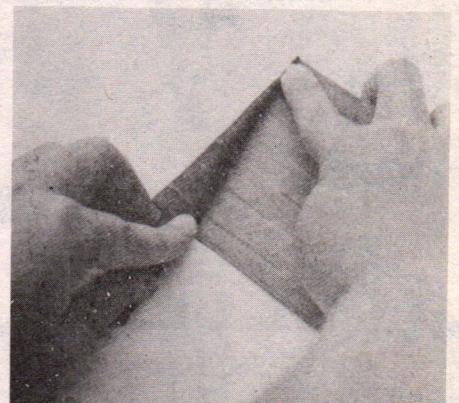
วิธีทำ

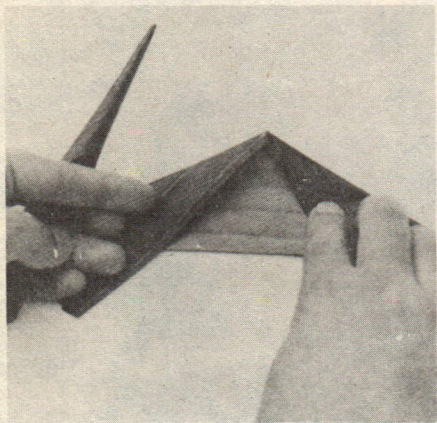

๑. พับด้วยยอด ดึงใบตองกว้าง ๓ นิ้ว ริมแข็งอยู่ข้างซ้าย พับเข้ามาประมาณ ๑ ซม. ยาวถึงยอด ๔ นิ้ว ใช้นิ้วชี้มือขวาแตะยอดไว้

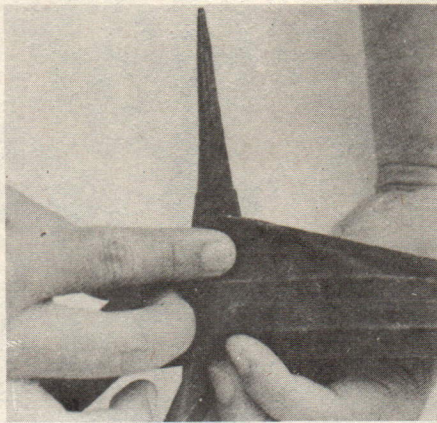

๒. พับทบของทบแรกอีกครั้งหนึ่ง
๓. พับทบม้วนเข้ามาเรื่อย ๆ จนหมด

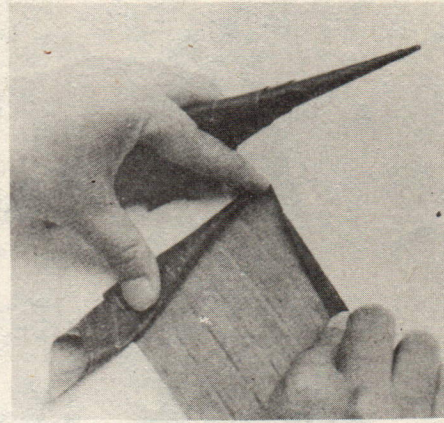

๔. พับผ้านุ่ง ผิดใบตองกว้าง ๒ นิ้ว
พับทบให้ปลายแหลมเป็นมุมทบด้วยชาย
๒ ข้างมุมเฉียงเท่ากัน

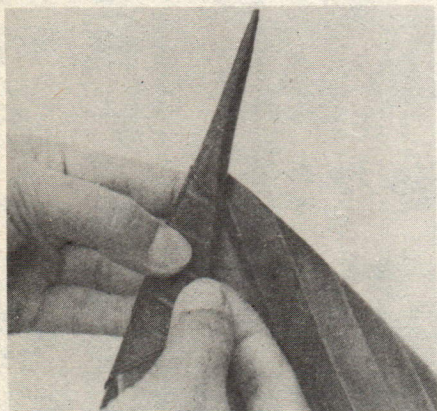

๕. ผ้านุ่งผืนที่ ๒ ผิดกว้าง ๒ นิ้ว
เท่ากัน แต่ ๒ ผืนต่อไปเพิ่มขึ้นคู่ละ ๑ นิ้ว
จนผ้านุ่งมีขนาดกว้าง ๓ นิ้ว แล้วคง
ขนาดนั้นต่อไปจนจบ

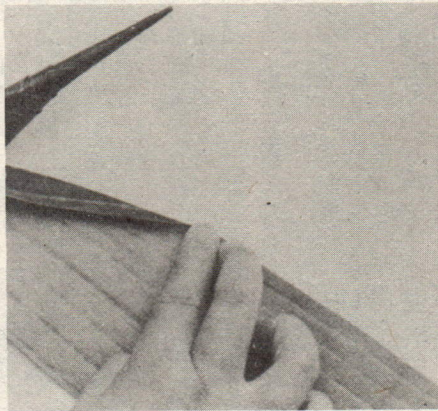
พับผ้านุ่งผืนที่ ๒ นำไปนุ่งให้หัก
แหลมตรงกัน รอยนุ่งผ้าขนานกันทุกผืน
ระยะห่างกันประมาณ ๑ นิ้ว

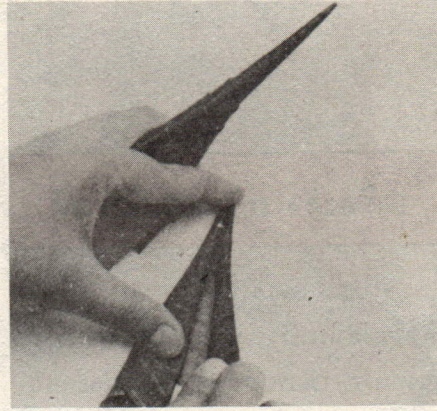
๖. จะก็ทบก็ได้ พอเลยเส้นตั้งฉาก
แล้วหยุด เริ่มพับจากริมอ่อนที่มือขวา ความ
กว้างของพับเป็นครึ่งหนึ่งของพับแรกทาง
ซ้าย

๗. นำมาห่อให้ทบแหลมอยู่ตรงกลาง
ด้านหลังต่ำจากยอด ๒ - ๒ ๑/๒ นิ้ว ม้วน
ริมแข็งห่อเข้าไปให้กระชับ...

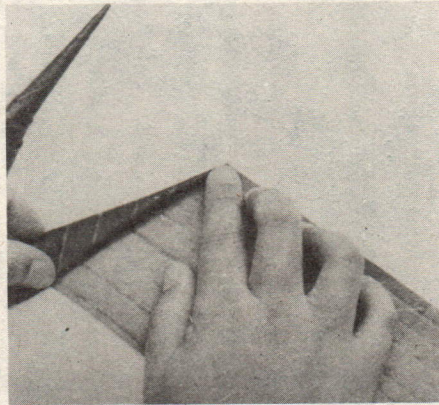
๘. ผิดใบตอง พับตัวรอง กว้าง ๓
นิ้วทุกตัว
เริ่มต้นพับเหมือนกันกับตัวยอด...

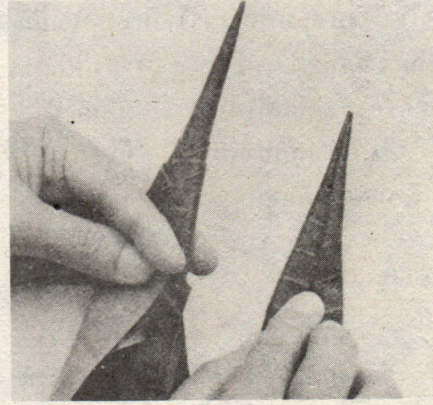
๙. พับเข้ามาเรื่อย ๆ
๑๐....จนเหลือที่เล็กน้อย

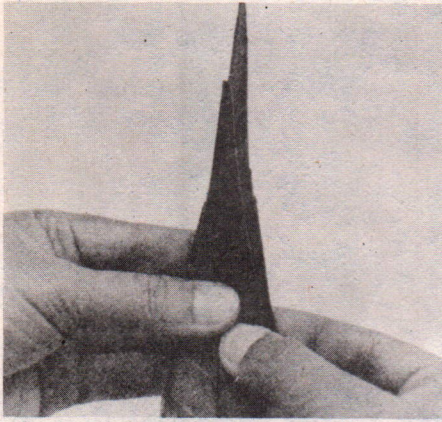
๑๑....แล้วจึงม้วนริมอ่อนห่อให้กระชับ

๑๒....แต่ไม่ต้องทบครึ่งของทบ
แรกให้ทบไปเลย...

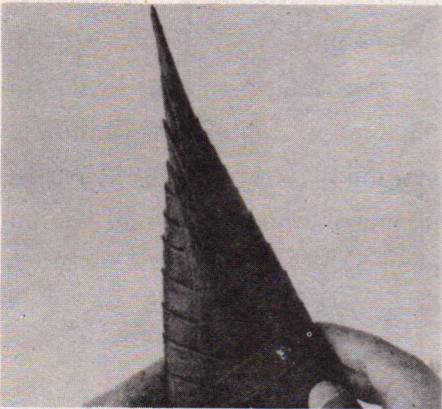
๑๓. จับทบทางขวาขึ้นเกยทับข้างซ้าย
ให้เหมือนหนึ่งสันทบขาวอยู่กลางทบซ้าย

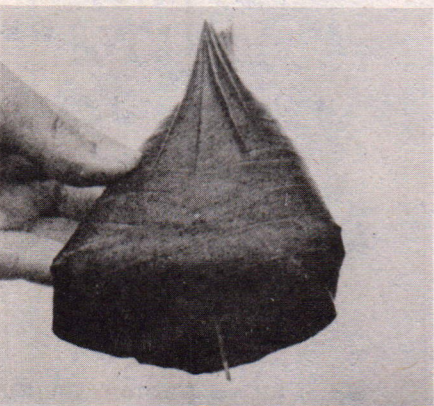
๑๔. นำมาทาบด้านหน้าด้วยยอดให้
ยอดอยู่กึ่งกลางระหว่างตัวยอดกับทบแหลม
ของฝ้านุ่งผืนแรก

๑๕. ฝ้านุ่งผืนล่างลงมาจะใหญ่และ
ยาวขึ้นเรื่อย ๆ

ตัวรองก็เช่นกันจะเริ่มพับเป็นทบแรก
ใหญ่ขึ้นเพื่อที่จะได้ฐานใหญ่ขึ้นสมส่วน

ในภาพนี้เป็นแบบบายศรีหน้านาค
แบบเรียบที่ข้าพเจ้าได้ลงไว้ในหนังสือมะลิ
เล่ม ๒ พิมพ์ครั้งแรก

๑๖. ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงการทบชาย
ตัวบายศรีแล้วเสียบไม้ไผ่เหลาแหลม แล้วหัก

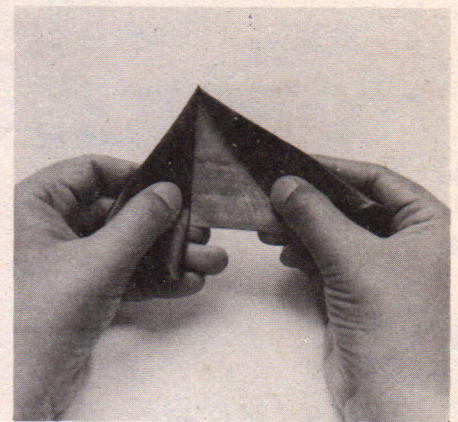
ด้านกันให้พอดีเจียนชายให้สอบได้รูปเรียบ-
ร่อย

๑๗. ภาพตัวบายศรีด้านข้าง อย่างนี้
เรียกบายศรี ๕ ชั้น นับรวมกับตัวยอดด้วย
แต่ถ้าตัวรองมี ๕ ชั้นแล้ว ก็ไม่ต้องนับรวม
กับตัวยอด

ภาพด้านหลังให้ดูหลังฝ้านุ่งที่เรียง
ตรงกัน รอยพับขนานกันทุกผืนจะเกิดความ
สวยงาม แบบนี้เรียกว่านุ่งผ้าเข้าด้านหลัง
บางแบบนุ่งผ้าเข้าสะโพก ให้หยักแหลม
อยู่ด้านข้างชั้นหนึ่ง ๆ ถิ่นุ่งชาย ๑ ผืน
ขวา ๑ ผืน หรือจะซ้าย-ขวา, ซ้าย, ขวา
เป็นชั้นละ ๔ ผืนก็ได้

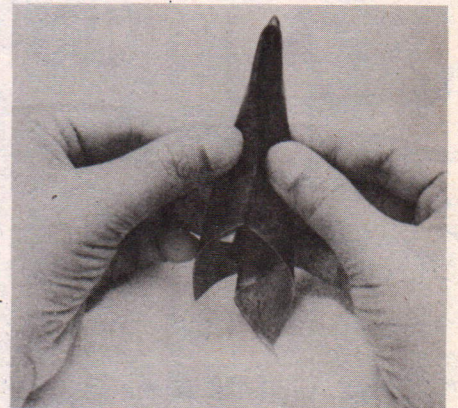
๑๘. วิธีพับกลีบประดับ

กลีบประดับแบบนี้เรียกกลีบเล็บมือ

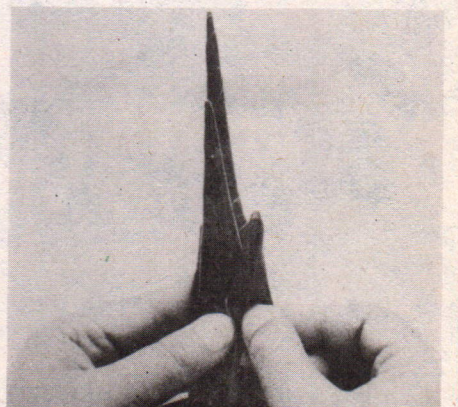
นาง ฉีกใบตอง ๑๒ นิ้ว

๑๘.๑ พับทบริมซ้าย ๒ ครั้ง ให้
ตั้งฉากตรงกลาง แล้วพับทบริมขวา ๒ ครั้ง
ให้ตั้งฉากชนกันตรงกลาง

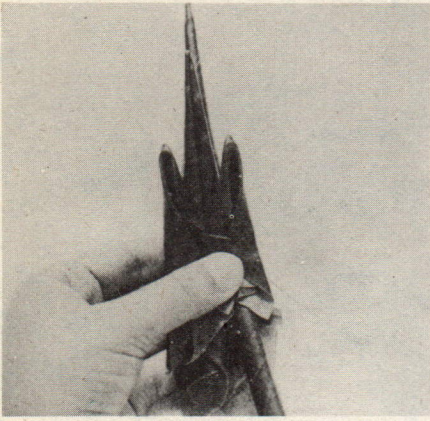
๑๘.๒ กลับด้านหลังขึ้นมาเป็นด้าน

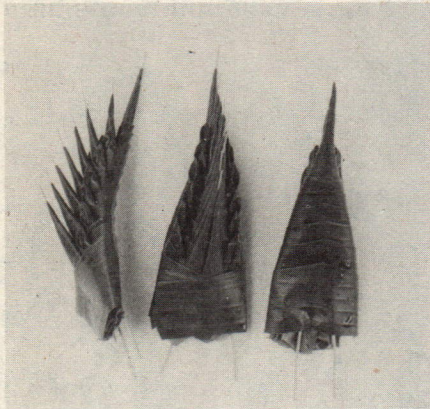
หน้า พับสันทบให้ชายเกยทับกันเล็กน้อย
เห็นร่องตรงกลางคล้ายรูปกลีบดอกเล็บ-
มือนาง

๑๘. พับด้วยยอด นุ่งผ้าใส่ตัวรอง แล้ว
ตรึงกลีบเล็บมือนางคล้ายหูช้างขวา

๒๐. ตรึงกลีบเล็บมือนางข้างซ้าย เช่นเดียวกับข้างขวา แล้วนำผ้า ๑ ผืนก่อน จะใส่ตัวรอง และกลีบประดับชั้นต่อ ๆ ไป จนพอแก่ความต้องการ (เริ่มใส่ตัวรองทาบ เป็น ๒ ขา ตรงตัวรองชั้นที่ ๒ เพื่อตัด ลำตัวนายศรีให้โค้งงอได้)

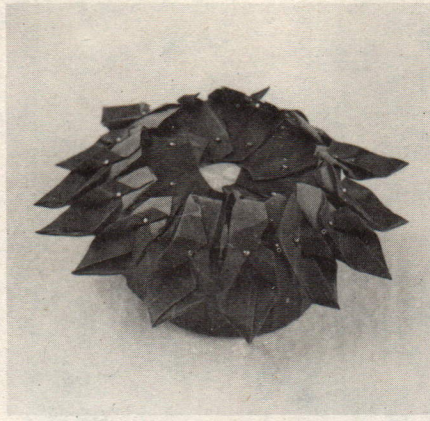

๒๑. เมื่อเย็บได้ ๓ ชั้นแล้ว นำไป ลองกะขนาดกับขามให้พอดี ปล่อยาลาวด ไว้เสียบกับหยวกกล้วย

๒๒. ทำจานรองกรวยข้าว

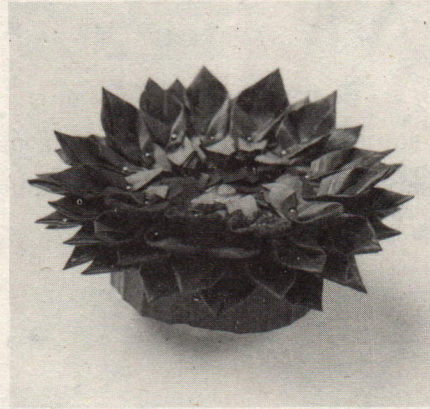

๒๒.๑ เกลาหยวกกล้วยให้เล็กกว่า ปากขาม กะว่าสอดตัวนายศรีเข้าไปได้พอดี ความสูงสูงเสมอปากขาม

๒๒.๒ ใช้ใบตองหุ้ม ตรึงด้วยเข็ม หมุด

๒๒.๓ ฉีกใบตองกว้าง ๑ นิ้ว พับกลีบบัวหลวงติดรอบหยวกกล้วยชั้นที่ ๑ ให้ห้อยเฉียงลงเล็กน้อย ให้มีระยะห่าง ระหว่างกลีบประมาณ ๑ นิ้ว

๒๒.๔ ชั้นที่ ๒-๓-๔ ติดสับหว่าง และให้กลีบคลี่ตั้งขึ้นเล็กน้อย

๒๒.๕ นำมาลองตั้งในขาม

๒๓. ทำกรวยข้าว

๒๓.๑ ฉีกใบตอง ๘-๙ นิ้ว ๒ ชั้น ม้วนกรวย (ดูวิธีม้วนกรวยที่กระทงดอกไม้) ตรึงคอกัน

๒๓.๒ ฉีกใบตองกว้าง ๒ นิ้ว พับ กลีบแหลม ๆ เรียก กลีบผกา เริ่มต้นคล้าย จะพับกลีบบัวหลวง แต่พับทบริมขวาให้ เสมอกลางกลีบทำดัดละ ๒ กลีบ ตรึงรอบ กรวย...

๒๓.๓ แบ่ง ๓ ช่วงกลีบ แล้วสับ ห่วงอีกครั้งเป็น ๖ แถว เย็บลงมาได้ ๕ ชั้น
๒๓.๔ มอบปากกรวย

๒๔. วิธีแต่งตัว (วิธีจัดลงชาม)

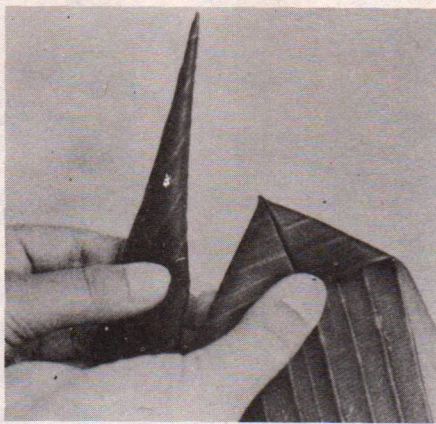
๒๔.๑ ใส่จานรองกรวย

๒๔.๒ ใส่ตัวบายศรีเสียบลงไปให้
ระยะพอเหมาะ

๒๔.๓ ตัดใบตองกลม ๆ ๒ ชั้น
ขวางทางกันปิดที่ก้นจานรองกรวย

๒๔.๔ ใส่ข้าวให้เต็มกรวย ตัดใบตอง
ปิดปากกรวย แล้วคว่ำลงครอบจานเสียบ
ไม้ลงมาที่หยวกให้แน่น

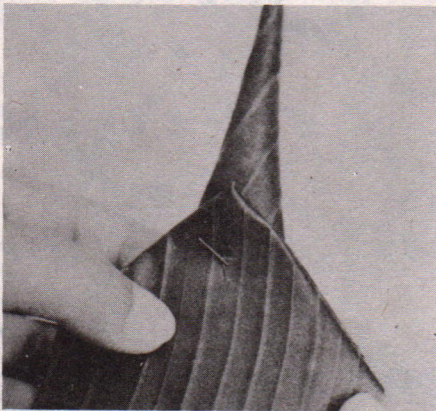

๒๕. ทำแมงดา

๒๕.๑ ฉีกใบตองกว้าง ๓ นิ้ว ม้วน
ทางแมงดา ม้วนกลมคล้ายขอดบายศรี

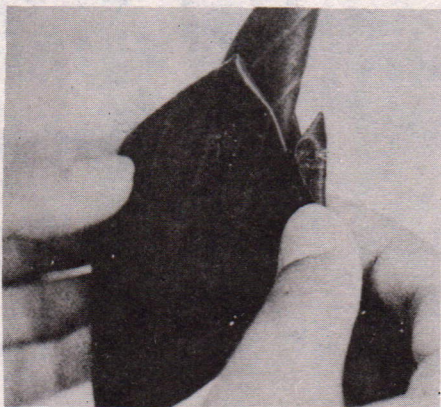
๒๕.๒ ฉีกใบตองกว้างเท่ากัน พับ
ทบครึ่งทบแหลมตรงกลางดังภาพ

๒๕.๓ นำไปตรึงค้ำจากยอดประมาณ

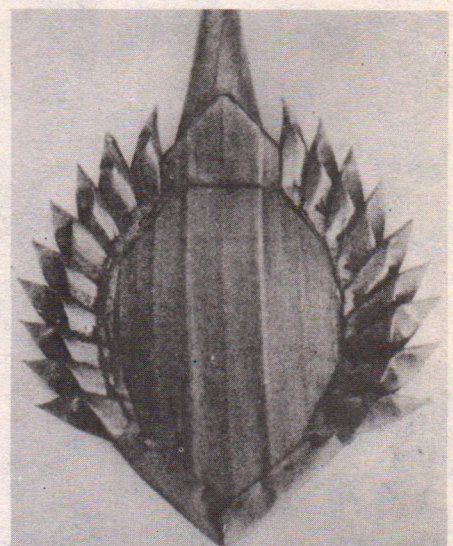

๓ นิ้ว ทำ ๒ ด้าน หน้าหลังเหมือนกัน

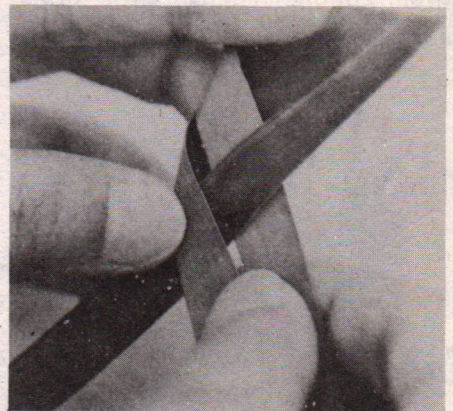
๒๕.๔ เจียนด้านข้างลำตัวมน และ
แหลมที่หัวแมงดา

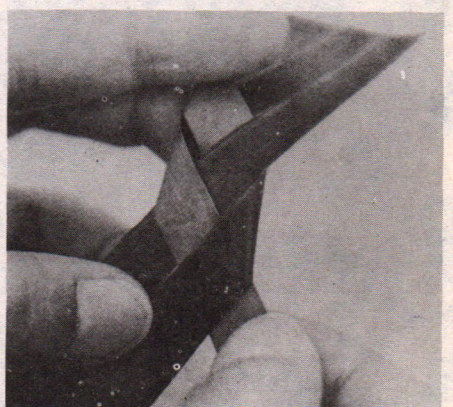
๒๕.๕ ฉีกใบตองกว้าง ๑ นิ้ว พับ
กลีบกุหลาบเล็ก ๆ มาหุ้มที่สี่ข้างทำเป็น
กรีบ

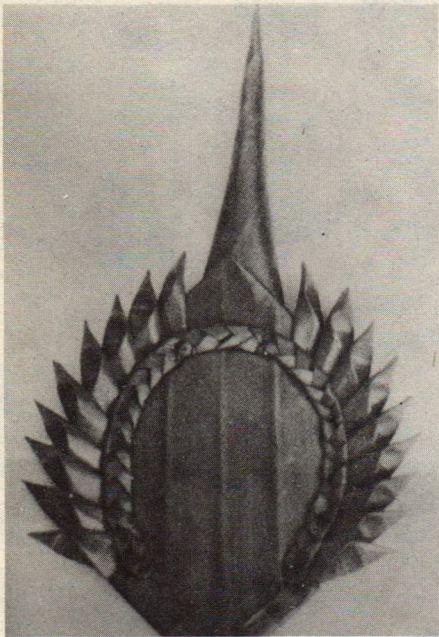
๒๕.๖ ทำกรีบ ๓-๕ กรีบ ให้พื้น
แนวกลางลำตัวลงมาเล็กน้อย เจียนชายให้
เรียบเสมอกันแล้ว มอบปากส่วนหัวแมงดา

๒๕.๗ ถักเปียปิดรอยเย็บ ฉีกใบตอง
กว้าง ๒ นิ้ว แล้วแบ่งเป็น ๓ ริ้ว เริ่มถัก
โปรดรูปภาพแล้วเริ่มถักตามนี้

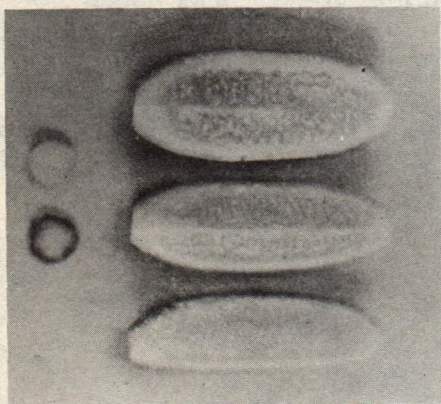
คลบเส้นริมขวากลับมาทางซ้าย ต่อ
ไปที่คลบเส้นริมซ้ายมาทางขวา ทำเช่นนี้
เรื่อยไปจนพอ

๒๕.๘ นำเส้นถักเปียมาตึงปิดรอย
ตะเข็บ พับทบปลายขึ้นต้นและจบให้เรียบร้อย

๒๖. ใส่เมงดาสลับหว่างตัวบายศรี

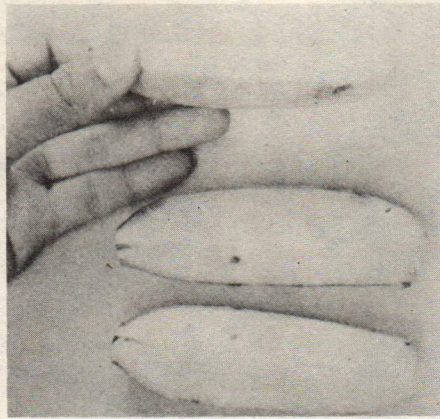

๒๗. ผ่าแต่งกวาง

๒๗.๑ ถ้างให้สะอาด เช็ดให้แห้ง

๒๗.๒ ตัดหัว-ท้ายออกเล็กน้อย

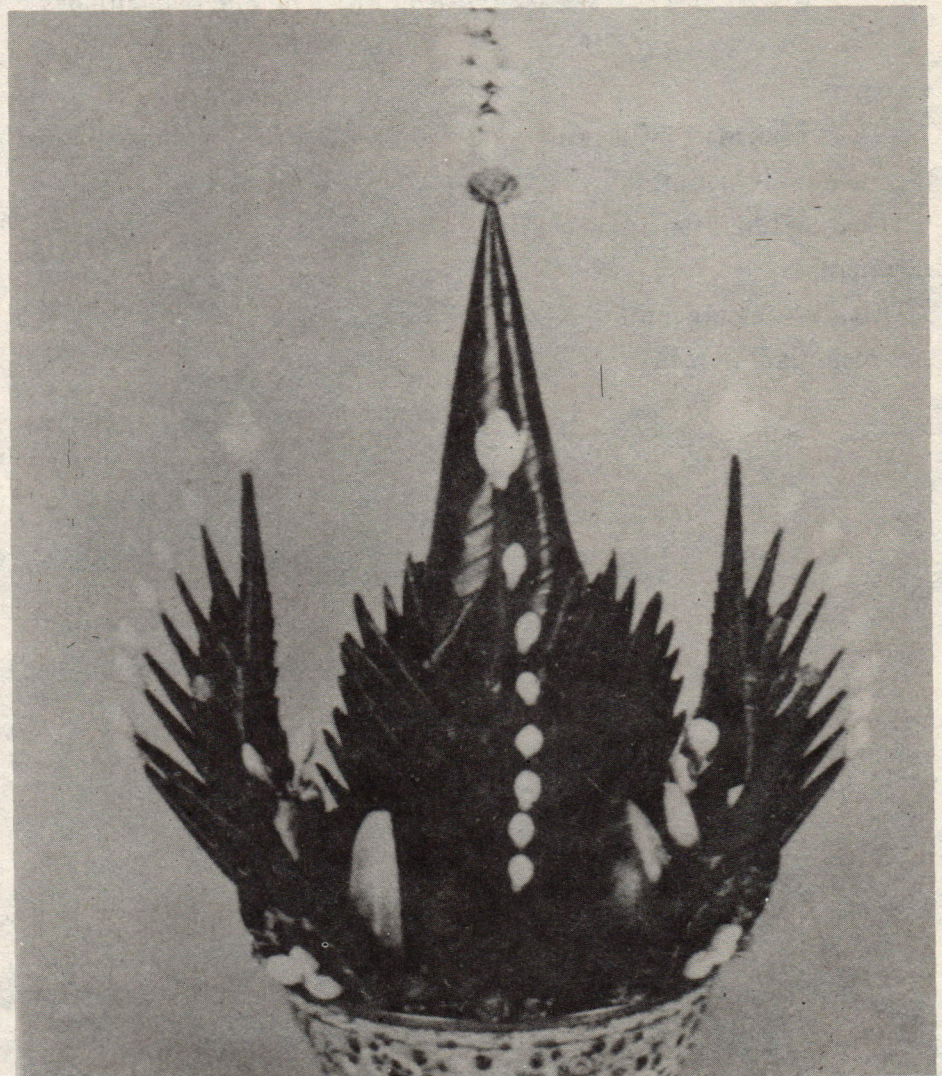
๒๗.๓ ผ่าตามยาวเป็น ๓ ซีก

๒๘. ผ่ากล้วยเป็น ๓ ซีก ทำเช่น
เดียวกัน

๒๘. วัดให้ได้ขนาดความยาวเท่ากัน

๓๐. นำไปวางพนมกรวยหลังเมงดา

๓๑. ปักดอกไม้ตกแต่งตามยอดแหลม
และรอยพับ

๓๒. ร้อยมาลัยคຸ້ມปักยอดแบบนี้
ใส่ไข่มุกไว้ในกรวยข้าวรวมกับข้าวแล้ว

นักเลงเพลงบอก

เนตร ชลารัตน์

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

เพลงพื้นบ้านไทยภาคใต้ ที่ร้องได้
ตอบกันอย่างเพลงน้อย ลำตัด หรือเพลง
อีแซวภาคกลางนั่นคือ เพลงบอก

นักเลงเพลงบอกคนสำคัญได้ถึงแก่
กรรมแล้วคือ นายเนตร ชลารัตน์ หรือ
เพลงบอกเนตร ท่านเพิ่งถึงแก่กรรมไป
เมื่อวันพุธ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๕ รวมอายุ
ได้ ๕๐ ปีเศษ

เพลงบอกเนตร ได้รับยกย่องเป็น
ศิลปินพื้นบ้านดีเด่น เทียบได้กับศิลปินแห่ง
ชาติประจำภาคใต้สาขาเพลงพื้นบ้าน

นายเนตร ชลารัตน์ หรือ เพลงบอก
เนตร เป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช
เกิดที่บ้านหมู่ที่ ๕ ต.อินทรี อ.เมือง จ.
นครศรีธรรมราช เมื่อวันจันทร์ เดือนอ้าย
ปีวอก พ.ศ. ๒๔๗๔ ในรัชสมัย พระบาท-
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บิดาชื่อ
นายโต มารดาชื่อ นางนุ่น ชลารัตน์ ปู่
ชื่อ ขุนวิจารณ์ฯ ย่าชื่อ นางคุ้ม เป็นชาว
บ้านประตูละลุใต้ในตัวเมืองนครฯ ตาชื่อ
นายมี ยายชื่อ นางเป็ด อยู่ ต.อินทรี กิ่ง
อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช นายเนตร
เป็นบุตรคนที่ ๖ ในจำนวนพี่น้อง ๑๑ คน
เป็นชาย ๕ หญิง ๖ คน (ถึงแก่กรรม
หมดแล้ว) การศึกษาระยะเริ่มเมื่ออายุ ๕ ปี
เรียนหนังสือแบบโบราณ คือเริ่มต้นเรียน
ก ข. นอโม ที่วัดปากิว ต.นนเกาะ กิ่ง
อ.พรหมคีรี กับท่านพระครูสังฆวินัย
(จันทร์) ต่อมาได้เรียนหนังสือแบบใหม่
จนจบชั้นประถม ๔ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดใน
ชนบทขณะนั้น

จบแล้วก็ช่วยพ่อแม่ทำนาเลี้ยงควาย
แล้วไปอาศัยอยู่กับพี่ชาย ซึ่งเป็นกำนัน
ต.อินทรี ช่วงนี้ได้รู้จักกับ นักเลงกลอนมี
ชื่อในสมัยนั้นชื่อ สุข ชาวบ้านเรียก สุข-
ปราชญ์ ได้เรียนฝึกหัดเทศน์มหาชาติกับ
สุขปราชญ์ และเรียนเพลงบอกไปด้วย

ภายหลังบิดาพาไปฝากเป็นศิษย์ ท่าน
เจ้าคุณพระรัตนธัชมุนี (ม่วง) วัดท่าโพธิ์
นายเนตรได้บวชเป็นสามเณร ศึกษาเล่าเรียน
ธรรมะ สวดมนต์แปลและเทศน์มหาชาติ
คล่องแคล่ว

วัดท่าโพธิ์เป็นแหล่งที่นักเลงเพลงบอก
มาชุมนุมประลองฝีมือ และทางวัดก็ส่ง
เสริมอย่างจริงจังเป็นประจำ

นายเนตร บวชอยู่ ๑๑ เดือน ก็ลา
สิกขาไปช่วยพ่อแม่ทำนาต่อ แต่เริ่มหัด
เพลงกับครูสุขปราชญ์อย่างจริงจังอีกครั้ง
หนึ่ง ทั้งหัดกลอนหนึ่งตะลุม โนรา และ
เพลงบอก จนอายุได้ ๒๑ ปี จึงแต่งงาน
กับ น.ส.กิมพัว หลิวซิวเช็ก ลูกสาวจีนกิม
ซึ่งเป็นหลานของครูสุขปราชญ์นั่นเอง

เพลงบอกของนายเนตรนั้น โด่งดัง
และโดดเด่นเป็นที่เลื่องลือไปทั่วภาคใต้ ได้
รับยกย่องว่าเป็นเพลงบอกชั้นครูรุ่นเก่า ที่
นับแต่นี้จะไม่มียีกแล้ว

นายเนตรมีบุตรธิดา รวม ๘ คน
เป็นชาย ๗ คน หญิง ๑ คน

เพลงบอกเนตร มีโอกาสได้ประการม
กับนักเพลงบอกชั้นครูรุ่นเก่า ๆ ที่มีชีวิต
อยู่สมัยนั้นหลายคน ซึ่งพ่ายฝีมือเพลง
บอกเนตรทั้งสิ้น แม้เพลงบอกป่าน ที่มีชื่อ

“เพลงบอกป่าน “ป่าน
บอด” เป็นนักเลงเพลง
บอกที่มีชื่อเสียงที่สุด
สามารถเอาชนะนักเลง
เพลงบอกรุ่นครู ชื่อ
รอดหล่อ อายุแก่กว่า
ถึง ๓๐ ปีได้”

เรียกขานว่า ป่านบอด เพราะท่านดาบอด
มีอายุแก่กว่าเพลงบอกเนตร ๕ ปี เป็น
นักเลงเพลงบอกที่มีชื่อเสียงที่สุด ตลอด
ชีวิตของท่านที่ลือลั่นมากคือ เพลงบอกป่าน
สามารถเอาชนะนักเลงเพลงบอกรุ่นครูชื่อ
รอดหล่อ อายุแก่กว่าถึง ๓๐ ปีได้

เพลงบอกเนตร เคยประการมกับ
เพลงบอกป่านมากกว่าสิบครั้ง ในระยะแรก
ที่พบกัน ฝึปาก เพลงบอกป่าน ได้เปรียบ
เพลงบอกเนตร แทบทุกครั้ง แต่ต่อมา
เมื่อนายเนตรมีอายุมากขึ้น มีความจัดเจน
มากขึ้น จึงสามารถสู้กับ เพลงบอกป่าน
ได้ชนิดถึงไหนถึงกัน

การประการม ครั้งสุดท้ายที่จังหวัด
สงขลา เพลงบอกป่านพ่ายเพลงบอกเนตร
หลังจากนั้นก็ไม่ได้ประการมกันอีกเลย

ว่ากันว่าที่เพลงบอกเนตร ประฝึปาก
เพลงบอกป่านได้นั้นก็เพราะทั้งสองท่าน
ต่างมีครูคนเดียวก็คือ ท่านเจ้าคุณพระ-
รัตนธัมมณี (ม่วง) วัดท่าโพธิ์นั่นเอง จึง
ทำให้ต่างคนต่างรู้ต้นลึกหนาบางในสิ่งต่าง ๆ
ทั้งข้อธรรมรวมทั้งเรื่องส่วนตัวของกันและ
กัน

กลอนเพลงบอกนี้ต้องใช้ปฏิภาณคิด
กลอนสด ๆ ทันที ยิ่งเล่นได้กันด้วยต้อง
ใช้ไหวพริบ ความรู้ความสามารถที่จัดเจน
มาก ๆ รูปแบบของกลอนเพลงบอกมีหลาย
แบบ ลักษณะเป็นกลอนอย่างที่เราเรียกว่ากลอน
หัวเดียว อย่างกลอนเพลงพื้นบ้านทั่วไป

การถึงแก่กรรมของเพลงบอก เนตร
ชลารัตน์ นับเป็นความสูญเสีย ครั้งยิ่งใหญ่
ของกวีพื้นบ้าน ผู้ใช้ความรู้เรื่องทางปัญญา
ของคนไทย ฝากมรดกทางปัญญาไว้ให้พวก
เรารุ่นหลังได้ภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของ
เรา ซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์และธำรงคงความ
เป็นไทยไว้เสมอ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างเพลง
บอกเนตรที่ได้กับเพลงบอกป่าน

หนังสืออ้างอิง “เพลงบอกและนักเล่นเพลงบอก
รุ่นเก่าของเมืองนครศรีธรรมราช” ขวณ เพชรแก้ว
ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วน.นครฯ พ.ศ. ๒๕๒๓

เพลงบอกป่าน

จบคำไหว้ครูผู้วิเศษ
เพลงบอกเนตรเจ้ากลอน
จังหวัดนครศรี
วันนี้มันรุกรมาสงขลา
ตั้งใจเข้ามารวี
ถ้าเสียทีตัวเรา
ต้องเอาเสียให้ตาย
นับแต่ประชันกันมา
ถึงครั้งที่ห้าวันนี้
เราก็อถือว่าดีทุกคำเข้า
จะมุ่งเอาเป้าหมาย
วันนี้ตัวเนตรต้องหมดฤทธิ์
ตัวป่านจะคิดทำลาย
ชีวิตเอาไว้ที่สงขลา
ศพลูกค่อยพาไป

เพลงบอกเนตร

ฟังเพลงบอกป่านเอาขวานขว้าง
พูดมาเป็นทางทุจริต
ถือว่าตัวเองมีพิษ
แกว่าไม่คิดไหน
คิดว่าเนตรเหมือนนายรอด
นั่งนิ่งก็ทอดลงไป
เนตรก็ใจแกล้งกล้า
ในเรื่องจะรวี

เคยชนะกวีมาสี่นาย
พาชื่อมาได้ตลอด
กับคนดาบอดดักแกงผัด
ตัวเราไม่คิดหนี
มาอวดอ้างศักดิ์
ตัวหนึ่งพระยาพาลี
เรามีไซ้ทรีพิการ
ให้ป่านแกลฟอนฟัน

แกว่าจะฆ่าให้เนตรตาย
จะเก็บกระดูกไว้วัดหัวเว
คนไม่ธรรมดาเนื้อตัวใหญ่
วันนี้คงได้เห็นกัน
ไม่ถึงเที่ยงวันหยุดพัก

ต้องเพ็ญลงสักคน

เพลงบอกป่าน
กูฟังฟังยิ่งก่งแก่น

เด็กเอาหลาวแหลนมาปัก
ถ้าช้านักก็เห็น
ว่าคงไม่เป็นผล
วันนี้ถ้าไม่มีไม้ลับ

ตัวเราจะจับให้จน
ภูจะถามว่าคนบรรลัษ
ตายแล้วไปไหนกัน
คนไปนรกไม่กลับมา
ไปเทวดาไม่เห็นกลับ
เนตรมิ่งรู้ศัพท์ช่วยยก
ในเรื่องนรกสวรรค์

เพลงบอกเนตร
ทั้งใจก็บ้ำทั้งตาก็บอด
ยกความมาสอศสำคัญ
อ้ายเรื่องสวรรค์นั้นเหตุผล
เขาเทียบกับคนดี

อันคนนรกคือตกยาก
ทนความลำบากเข่าค่ำ
ทั้งลูกก็ร้าทั้งเมียก็ร้อง
รับแต่ความหมองศรี
ถ้าถามว่าตายแล้วไปไหน

เราขอตอบไปสักที
ตามตัวบาติเฉลย
ทั้งอ่านทั้งเคยฟัง
คนเมื่อจะลับดับชีวิต

หากใจยังติดกิเลส
ต้องไปประเทศทั้งสี่
แห่งนั้นเป็นที่หวัง

เดียรฉานนรกเปรตอสุรกาย
เราจะบรรยายให้ฟัง
ถ้าดับชีวนึกถึงบุญ
ภายหน้าต้องอุ้มใจ

ถูกไม่ถูกละครุปาน
นักปราชญ์บรรหารอย่างนี้
หรือครูของพี่สอนให้กระจ่าง
นำศิษย์ไปทางไหน

ครูของเนตรเทศน์อย่างนี้
เนตรถือว่าดีจริงใจ
ผู้น้อยผู้ใหญ่มากมาย
ฟังกันเป็นหลายคน
ที่ปานถามให้เนตรตอบ

ชอบไม่ชอบช่วยสังเกต
อย่าเข้ากับปานอย่ารานถึงเนตร
พูดไปตามเหตุผล

ปานที่ฟังรู้ดีแท้
เพราะไม่เกะเพีไครสักคน
แต่ถ้าจนค่าน้องรัก
ยามแพ้เสียสัักที
ถามว่าตัดมากยิ่งยาวมาก
ไม่ใช่ลำบากโสโครก
ช่วยแก้ไข้ให้ถูกดังโปก
ด้วยของในโลกนี้

นายเนตร ชลารัตน์ นักเล่นเพลงบอกรุ่นเก่า
ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๕ มี.ค. ๒๕๒๕

การเล่นเพลงบอกแบบเก่าของเมืองนครศรีธรรมราช
คนเดินหน้าคือเพลงบอกเนตร ชลารัตน์

เพลงบอกปานบอด

หมิงเอาไอไหรามาถามกู
ไม่เคยฟังครุพาที
เรื่องผีผีเก็บมาทาย
ทำให้กูอาชคน

เพลงบอกเนตร

ถ้าอย่างนั้นตาบอดใจก็บอด
กับเพลงบอกรอดไปกันได้
เราจะบอกให้รู้ชัด
บ้านเมืองเขาตัดถนน
ตั้งแต่ไกลถึงเชิงใหม่
เด็กเด็กเข้าใจทุกคน
พอถึงบทจนแล้วหาว่า
เนตรถามนอกบาสี
แก้ไม่ได้กะเราไม่โทษ

เพื่อสร้างประโยชน์กันภายหน้า
ถ้าแก่บรรพชาตามรู้
คงได้เป็นพระครูศรีฯ

แต่หัดไม่ได้เวลาค่ำ
กลัวจะเที่ยวกล่าแม่ชี
เรื่องพรรคนี่มีหลายหน
นิสัยของคนพาล

เพลงบอกปานบอด

มันเก็บมาว่าเรื่องลามก
แสนสกปรกเกินเหตุ
อายเพลงบอกเนตรคนนี้
จะโดนตีกับสันขวาน
เรื่องเปรตเปรตเก็บมาว่าเป็นเถา
จะทำให้เรารำคาญ
ไปบ้านปานกินแกงเนื้อ
กูเบื่อเสียให้ตาย

เพลงบอกเนตร

บ้านพังไกรไม่ไปแน่
กลัวปานจะแก้ตัวหลุด
เราต้องไปหยุดปากนัง
ให้สมกับดั่งหมาย

ไม่ใช่กลัวไม่ใช่กร้าม
จีเกียจอาบน้ำปนกับควาย
กว่าจะได้พบน้ำเย็น
ต้องปล้ำตัวเป็นเกลียว

ครั้นไปเล่นหนังบ้านเรา

เนตรผมเคยเอาใจ
ให้กินให้อนทั้งเย็นเช้า
พร้อมทั้งข้าวเจ้าข้าวเหนียว

ไปบ้านแกแกลคิดเบื้อ
ภายหลังไม่เชื่อทีเดียว
เคยพาเที่ยวเล่นสงกรานต์
ชาวบ้านให้ทานทุกคน

สามสี่วันพันกว่าบาท
ด้วยหมู่มิตรญาตินับถือ
กลับมีชื่อเขารู้แจ้ง
ตลอดทุกแห่งหน

เราทำคุณกลับเป็นโทษ
ซ้ำเสียประโยชน์ส่วนตน
ประชาชนเชื่อกอขยฟัง
น้ำใจของหนังปาน

ฉันภูมิใจที่เป็นคนไทย

เรียงความชนะการประกวด รางวัลที่ ๒ ประเภทระดับมัธยมศึกษา
ของคณะกรรมการจัดทำวารสารไทย สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์
ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เด็กชาย อริรัตน์ หาญพงศ์พันธุ์

เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ที่โรงพยาบาลจังหวัดราชบุรี ปัจจุบันมีอายุ ๑๔ ปี เป็นบุตรคนสุดท้องและบุตรชายคนเดียวของ ดร.สมพร และ นางประยูร หาญพงศ์พันธุ์ บิดารับราชการอยู่ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มารดาเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง อำเภอกะพ้อมแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ประวัติการศึกษา

- เข้ารับการศึกษาในชั้นเด็กเล็ก ที่โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง อำเภอกะพ้อมแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- ศึกษาในชั้นอนุบาลจนจบชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนจันทรวิทยา กทม.
- ศึกษาในชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนประถมบางแค กทม.
- ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ (ขณะที่ส่งเรียงความเข้าประกวด)

กิจกรรมนอกหลักสูตรที่โรงเรียน

- เป็นประธานนักเรียนที่โรงเรียนประถมบางแค เมื่อปี ๒๕๒๕
- ขณะเรียนอยู่ที่โรงเรียนประถมบางแค ได้เข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหา ใ้วาที่ กับโรงเรียนอื่น ๆ ในกลุ่ม
- เป็นนักเรียนคุรียงคิในวงโยธวาทิตของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

งานอดิเรก

- กีฬา เช่น ว่ายน้ำ ฟุตบอล และปิงปอง
- เล่นดนตรี เป่าขลุ่ย เป่าแตรเนท และเล่นอิเล็กทรอนิกส์

ฉันได้ออกมามองดูโลก บนพื้นแผ่นดิน ที่อุดมไปด้วยความสุข ความปรารถนาดี และทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันปรารถนา พื้นแผ่นดินนี้ที่ฉันได้เจริญเติบโตขึ้นมาพร้อมกับความเมตตาความไว้อภัยกัน ความสงบ ฉันได้เล่าเรียนในสิ่งที่เด็กอย่างฉันควรจะรู้ ควรจะศึกษา พื้นแผ่นดินผืนนี้ คือผืนแผ่นดินที่รวมไปด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ภายใต้จุดศูนย์กลาง คือ พระมหากษัตริย์ และรัฐบาลที่จริงใจต่อประชาชน ท่านได้เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองและปกป้องแผ่นดินนี้ไว้ด้วยชีวิต และฉันในฐานะที่เป็นคนที่อยู่ในแผ่นดินนี้ ฉันก็จะขอรักในผืนแผ่นดินนี้ และขอเสียสละชีวิตบนผืนแผ่นดินนี้ ที่เรียกว่า ผืนแผ่นดินไทย

เมื่อฉันเติบโตขึ้น ครูได้สอนวิชาต่าง ๆ สอนการเป็นคน สอนภาษา ฉันรักวิชาภาษาไทยมาก เพราะเป็นภาษาที่พ่อขุนรามคำแหงได้ทรงประดิษฐ์ขึ้น เป็นภาษาที่นับมวลแสดงถึงความเป็นไทยของไทยเอง ฉันคิดว่าการที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย ใช้ภาษาไทยนี้เป็นการโชคดีมาก พ่อครูสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ให้ฉัน ครูก็ได้เล่าเกี่ยวกับชีวประวัติ ความกล้าหาญของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ความไม่กลัวตายของสมเด็จพระศรีสุริโยทัย และความเก่งกาจของบุคคลในประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงสมัยธนบุรี ทำให้ฉันคิดว่า ฉันควรเป็นคนเก่งดังบุคคลที่ครูได้สอนไว้ และฉันคิดว่า การที่ฉันจะเป็นคนเก่งได้ คนที่มีความสามารถได้นั้นฉันจะต้องขยันเรียน เพียรพยายามเสียก่อน เพื่อที่ว่าในอนาคต ฉันจะได้เป็นคนเก่งในประวัติศาสตร์ของลูกหลานฉัน

ตอนอยู่บ้าน แม่ได้เล่าให้ฟังว่า ชีวิตของแม่ตอนเด็ก ๆ นั้น แม่เคยไปช่วยคุณยายของฉันทำนา เล่นน้ำ สาดโคลนตามประสาเด็ก แม่บอกว่า แม่รักความเขียวขจีของท้องทุ่งซึ่งประกอบไปด้วยความพริ้วของยอดข้าวที่เพิ่งตั้งรวง แม่เคยช่วยคุณตาทวดของฉันเลี้ยงควาย แต่เนื่องจากคุณตาของฉันเป็นครูเมื่องไม่คลุกคลีกับกลิ่นโคลน

สาวควายนานัก แม่ฉันจึงโชคดีกว่าเด็กอื่น ๆ ที่ได้มาเรียนหนังสือในเมืองกรุงในเวลาต่อมา แต่แม่ก็เล่าให้ฟังอย่างภาคภูมิใจว่า บรรพบุรุษต้นตระกูลของแม่ฉันเป็นกระดุกสันหลังของประเทศ หรือที่คนกรุงบางคนเขาเรียกกันอย่างดูถูกว่า ไอ้ชวานายากจนนั่นเอง และไอ้ชวานายากจนนี่แหละที่คอยผลิตข้าวในประเทศและส่งขายออกนอกประเทศ ซึ่งข้าวนี้ก็ได้ถูกนำไปเลี้ยงประชากรเกือบทั่วโลก นั่นก็หมายถึงหยาดเหงื่อแรงงานจากสายเลือดของฉันได้สร้างประโยชน์นานับประการแก่ประชาชนทั้งมวล และนี่คือข้อเด่นชัดที่ฉันภูมิใจที่สุดในสายเลือดของฉัน สายเลือดแห่งความเป็นไทย

แม่เล่าให้ฟังอีกว่า ตอนพ่อของฉันไปเรียนที่ต่างประเทศนั้น พ่อเขียนจดหมายมาคุยว่า ชีวิตในต่างแดนไม่อบอุ่นเท่าที่ควร พ่อมองเห็นเด็ก ๆ ในยุโรปมีชีวิตที่อิสระเหินห่างจากพ่อแม่ โดยสังเกตได้ว่า คนอายุมาก ๆ ของชาวต่างชาตินั้นมักจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังเหมือนต้นไม้ที่แก่แล้วแต่ขาดการบำรุงรักษา แม่จึงสอนฉันเสมอว่า คนไทยมิได้เป็นเช่นนั้น คนไทยทุกคนเกิดมาจะต้องได้รับการอบรมให้ยึดมั่นในความกตัญญูต่อกว่ที่ต่อบุพการีผู้ให้กำเนิด แม่ได้ปลูกฝังความรู้สึกเหล่านี้มาให้ฉันตั้งแต่เล็ก ๆ เช่น เมื่อถึงวันตรุษ ผมและพี่ ๆ นั่งรถไฟไปยังบ้านเกิดของแม่ เพื่อไปกราบอัฐิของคุณตาคุณยายฉัน และสรงน้ำขอพรจากญาติผู้ใหญ่เป็นประจำเกือบทุกปี และเมื่อสี่ปีที่ผ่านมามีฉันจำได้และคิดว่าจะไม่ลืมเป็นอันขาด เมื่อถึงเวลาสำคัญ ฉันจะต้องทำ นั่นก็คือฉันได้ไปเห็นพิธีบวชของน้ำชายฉัน ซึ่งแม่และพ่อเป็นเจ้าภาพ ฉันเห็นพิธีที่เริ่มด้วยการโกนผม การกราบขอขมาญาติผู้ใหญ่ การบวชศรีสุขวัณนาคอันเป็นประเพณีดั้งเดิมของคนไทย แม่ฉันบอกว่า เกิดมาเป็นลูกลูกผู้ชาย น้ำที่อันสำคัญก็คือการบวชเรียนเขียนอ่านภายใต้ร่มกาสาวพัสตร์เป็นการแสดงความกตัญญูอย่างสูงสุดของลูกผู้ชาย

“บางคนเขาเรียกกันอย่างดูถูกว่า ไอ้ชวานายากจนนั่นเอง และไอ้ชวานายากจนนี่แหละ ที่คอยผลิตข้าวในประเทศ และส่งขายออกนอกประเทศ ซึ่งข้าวนี้ก็ได้ถูกนำไปเลี้ยงประชากรเกือบทั่วโลก”

ไทย ในวันบวชนั้นแม่ฉันได้ร้องไห้ และบอกฉันว่า เสียใจเป็นอย่างที่สุดที่คุณยายของฉันไม่มีโอกาสได้เห็นชายผ้าเหลืองของลูกชาย แต่แม่ก็ภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อันแสดงถึงความกตัญญูโดยได้จัดงานบวชให้น้ำชาย แม่สอนฉันอีกว่า ในฐานะที่ฉันเป็นลูกผู้ชายคนเดียวของตระกูลจะต้องทำหน้าที่นี้ให้ได้ เพื่อแสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่คนไทยทุกคนสมควรอย่างยิ่งที่จะมีไว้ติดตัว และการที่คนไทยมีความกตัญญูนี้ ฉันคิดว่าฉันควรจะภูมิใจในความเป็นคนไทย เพราะในอนาคต ฉันจะไม่กลายเป็นคนแก่ที่ถูกทอดทิ้ง

หลังจากงานบวชของน้ำ แม่พาฉันไปที่บ้านของป้า ซึ่งอยู่ข้าง ๆ กองคัดเลือกทหาร ฉันสังเกตอยู่ห่าง ๆ ตามประสาเด็ก

แม่เห็นฉันมองอยู่ แม่จึงเข้ามาเล่าให้ฟังว่า เกิดมาเป็นคนไทยนั้น หน้าที่ที่สมควรจะภูมิใจในความเป็นไทยอีกอย่างหนึ่งก็คือการสมัครเป็นทหารเพื่อรับใช้ประเทศชาติ ฉันคิดว่า ฉันก็ควรทำตามแม่สอนคือเมื่อฉันอยู่มัธยมปลาย ฉันจะสมัครเรียนรักษาดินแดน เพื่อรับใช้ประเทศชาติในการป้องกันประเทศให้คนไทยทั้งมวลอยู่อย่างมีความสุขทั่วหน้ากัน ฉันมองโลกรอบด้านในปัจจุบันนี้ เห็นว่า ประเทศข้างเคียงของเรา เช่น เขมรนั้น ต้องบ้านแตกสาแหรกขาด เพราะขาดกำลังทหารอ่อนแอทางกำลังรบ ซึ่งผิดกับประเทศของฉัน ที่มีกำลังทหารอย่างเข้มแข็งในทุกด้านที่จะป้องกันให้ประชาชนมีความสุข โดยคนที่เป็ทหารเองนั้นไม่ได้คิดถึงตัวเองว่าจะได้รับบาดเจ็บ

“คนไทยก็เป็นอย่างนี้แหละ คือ รักในแผ่นดินไทย เป็นอย่างยิ่ง ไม่ยอมให้ใครมาย่ำยีได้อย่างง่าย ๆ เช่น ชาวบ้านบางระจัน ที่รวมกำลังกันต่อต้านข้าศึกในการรบ จนทำให้ชนะถึง เจ็ดครั้งเจ็ดคราว”

แต่ไหน และยังมีสิ่งที่ผมภูมิใจในความเป็นไทยอยู่อีกอย่างหนึ่งก็คือ คนไทยช่วยไทยกันเอง ถึงแม้ว่าการเป็นทหารจะยากลำบาก เขาก็ยังรักที่จะสมัครเป็นทหาร แม่ฉันบอกว่า คนไทยก็เป็นอย่างนี้แหละ คือ รักในแผ่นดินไทยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ยอมให้ใครมาย่ำยีได้อย่างง่าย ๆ ตัวอย่างเช่น ชาวบ้านบางระจัน ที่รวมกำลังกันต่อต้านข้าศึกในการรบ จนทำให้ชนะถึงเจ็ดครั้งเจ็ดคราว ฉันจึงคิดได้ว่า ถ้าคนไทยทุกคนมีความคิดที่จะช่วยกันในการปกป้องประเทศ ก็จะมีผลทำให้ประเทศคงความเป็นไทยไว้ได้ และเมื่อประเทศชาติคงอยู่ได้อย่างสงบ ปราศจากข้าศึก ทุกคนก็จะอยู่อย่างมีความสุข และมีความภูมิใจในความเป็นไทยอย่างเต็มภาคภูมิ

แม่เคยเน้นบอกฉันเสมอว่า ถ้าหาก

ฉันแต่งงาน จะต้องยึดมั่นในความกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของครอบครัวเป็นที่ตั้ง ซึ่งสิ่งนี้ เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของครอบครัวไทยทุก ๆ ครอบครัว คือ พ่อเป็นช้างเท้าหน้า คอยทำหน้าที่เพื่อให้สมบูรณ์แบบ แม่ก็ทำหน้าที่เป็นช้างเท้าหลังของพ่อคอยประคองลูก ๆ เข้าสู่เส้นชัยในชีวิตให้ได้เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของประเทศ ครอบครัวของคนไทยจะมีลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การหย่าร้างจะมีน้อยและหญิงไทยจะเป็นผู้ที่มีความอดทนดีมาก ฉันภูมิใจอย่างยิ่งที่พ่อแม่ของฉันมิได้หย่าร้างกัน เพราะท่านยึดแนวปฏิบัติแบบไทย ๆ ซึ่งทำให้มีผลถึงความกลมเกลียวสามัคคีปรองดองกัน และสิ่งเหล่านี้ ก็จะมีผลทำให้บุคคลในประเทศชาติมีความสามัคคีปรองดอง

กันตามมาด้วย ประวัติศาสตร์บางคนสามารถชี้ชัดให้เราเห็นได้ว่า ไทยบางช่วงเกิดการแตกแยกกัน ประมุขของชาติอ่อนแอ จนมีผลทำให้ไทยต้องเสียเอกราชไป แม่บอกว่า ในอนาคตไม่มีวันที่จะเป็นเช่นนั้นอีก เพราะว่าคนไทยทุกคนจะต้องยึดมั่นในความปรองดองกัน สามัคคีกัน และพร้อมที่จะเอาชีวิตเป็นเดิมพัน เพื่อค้ำจุนประเทศชาติ และเป็นฐานค้ำจุนราชบัลลังก์ด้วยเลือดเนื้อและชีวิต

ความภูมิใจอันสำคัญอย่างยิ่งเหนือความภูมิใจใด ๆ ที่กล่าวมาก็คือ ฉันได้เกิดมา มีพระมหากษัตริย์เป็นจักรแก้วกัน เกศชีวิตฉัน และคนไทยทุกคน พระองค์ท่านได้รับพระนามว่า พระภัทรมหาราช อันหมายถึงความเป็นที่รักของราษฎร พระองค์ได้ปฏิบัติภารกิจด้วยอุทิศหาประโยชน์แก่ชาติได้ไปปรากฏพระองค์ทุกแห่งหนในที่ท้องที่ที่กัณฑ์การ ทรงตั้งโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ราษฎรของพระองค์ได้มีวิชาชีพสุจริต เช่น โครงการฝนหลวง โครงการศิลปาชีพ โครงการเพื่อการเกษตร ฯลฯ จึงพูดได้ว่าพระองค์ท่านเป็นพ่อหลวงของคนไทยทั้งชาติ เป็นจุดยึดมั่นให้เกิดความสามัคคี เป็นศูนย์รวมพลังแห่งไทยทั้งชาติ เป็นที่ยึดเหนี่ยวของผู้ยากไร้ เป็นกำลังใจแก่คนที่กำลังประสบภัยพิบัติ เช่น ประชากรของชาติอื่นที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ดังนี้ แม้ฉันจะเป็นพลสกนิกรไทยตัวเล็ก ๆ ฉันก็ได้ชื่อว่า เป็นหนึ่งในพลังของคนไทยทั้งมวลเช่นนี้แล้วไหนเลยจะไม่ให้ฉันภูมิใจในความเป็นไทย

แม่บอกฉันว่า ความจำเป็นในด้านการปฏิบัติงานราชการ ทำให้พ่อของฉันตัดสินใจที่จะต้องจากประเทศไทยไปอยู่ต่างประเทศสักระยะหนึ่ง ฉันฟังแล้วก็ใจหายเพราะไม่อยากจากเมืองอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนไป แม่บอกว่า ฉันไม่ควรเสียใจ เพราะฉันจะได้ไปสร้างเกียรติคุณให้ชาติไทยได้โดยเมื่อไปอยู่ที่นั่น ฉันจะศึกษาเล่า

(ต่อหน้า ๖๓)

ภาษาไทยของเรา

ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

๑. การใช้ถ้อยคำสำนวนในภาษาไทยสื่อสารกันด้วยวิธีพูดจาโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ซึ่งอยู่ในสถานที่เดียวกัน พูดง่าย ๆ ก็คือคุยกันระหว่างบุคคล ๒-๓ คน เรื่องก็คงไม่มีปัญหามากนัก เพราะถ้าผู้ฟังหรือผู้รับสารไม่เข้าใจคำพูด หรือฟังไม่ถนัด ก็ซักถามผู้พูดคือผู้ส่งสารได้ในทันทีทันควัน พอจะเข้าใจและรู้เรื่องกันได้ง่าย

แต่การใช้ถ้อยคำสำนวนในภาษาไทยสื่อสารกันด้วยวิธีเขียน จะเป็นจดหมายถึงกัน หรือเขียนลงในสิ่งตีพิมพ์ประเภทสื่อสารมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ที่ดี หรือด้วยวิธีอาศัยเครื่องมือสื่อสารมวลชนเช่น วิทยุ โทรทัศน์ ก็ดี ซึ่งผู้ส่งสารอยู่ห่างไกลจากผู้รับสารในต่างสถานที่กัน หากข้อความที่พูดหรือที่เขียนส่งออกมาแล้ว ผู้รับสารเกิดสงสัยข้องใจในถ้อยคำสำนวนคำใดตอนใด ผู้รับไม่มีโอกาสได้ถามได้ทันทีทันควัน การสื่อสารนั้นก็ไม่สามารถผลด้วยดี ความรู้สึกไม่ดีก็จะเกิดขึ้น แก่ผู้รับสาร เช่น นึกรำคาญใจ หรือนึกติเตียนผู้ส่งสารก็ได้ เช่น คำว่าพูดภาษาอะไร ไม่เห็นเข้าใจเลย

ดังนั้น คำแต่ละคำที่จะสื่อสารกัน โดยผู้ส่งและผู้รับอยู่ต่างสถานที่กัน โดยเฉพาะด้วยวิธีใช้สื่อสารมวลชนแก่มหาชนด้วยแล้ว ผู้ส่งสารคือผู้พูดผู้เขียน จะต้องไตร่ตรองความหมายของคำตลอดจนการเรียบเรียงเข้าประโยคให้ถูกต้อง มีความแจ่มกระจ่าง ชัดเจน ฟังง่าย เข้าใจง่าย ข้อสำคัญ คำที่ใช้จะเป็นคำสามัญเป็นคำ ๆ หรือ

เป็นสำนวน เป็นสุภาษิต พังเพย (ภาษาคะนองหรือสะแลงคงไม่ใช้) ผู้ส่งสารจะต้องรู้ความหมายถูกต้อง ใช้ให้ถูกต้อง ยิ่งเป็นคำศัพท์ในวิชาการแล้วนำมาพูดในเรื่องราวทั่วไปแก่ประชาชน ก็ยิ่งจะต้องระวังการใช้ให้มาก ไม่จำเป็นก็ไม่ควรนำศัพท์เฉพาะมาใช้นอกวงวิชาการ การใช้ภาษาไทยเป็นทางการ หรือใช้ในสื่อสารมวลชนมักมีอุปสรรคในเรื่องความเข้าใจของผู้รับสารคือผู้อ่านผู้ฟังอยู่เสมอ ก็เพราะไม่ระมัดระวังการใช้คำ ความหมายของคำที่ใช้ และการเรียงคำให้ดีให้ถูกต้อง

๒. การนำคำศัพท์เฉพาะทางวิชาการมาใช้ในเรื่องสามัญทั่วไป โดยไม่ศึกษาความหมายของคำนั้น ๆ ให้ดีเสียก่อน คิดว่าถ้าใช้แล้วเป็นการแสดงภูมิของผู้ใช้ หรือเพราะฟังเพราะพูดว่าคำธรรมดา จึงใช้ออกไปโดยไม่เข้าใจ หากมีผู้นำไปใช้ตามกันเป็นจำนวนมากเพราะเกิदनิยมขึ้นมาบ้าง โดยเฉพาะเยาวชนผู้ที่ยังไม่เดียงสาต่อการใช้คำใหม่ ๆ ที่ถูกขึ้นในภาษาวิชาการแล้วนิยมนำคำที่ใช้ผิด ๆ นั้นไปใช้บ้างจนแพร่หลายเกินแก่ สังคมจำต้องยอมรับคำที่ใช้ผิด ๆ นั้น ให้กลายเป็นคำใช้ได้ถูกต้องถ้ายังมีคำเช่นนี้มากขึ้น ก็เป็นลาภร้ายของภาษาไทย เพราะคำผิด ๆ เข้าแทนที่คำถูกต้องตัวอย่างเช่นคำว่า ภาพพจน์ ของวิชาอักษรศาสตร์ ถูกนำไปใช้ผิดความหมาย แต่คนนิยมใช้ตามกันมาก ผู้ค้านมีน้อย คำว่า ภาพพจน์ แทนที่จะหมายถึง โวหารของภาษาตามที่แปลมาจากคำอังกฤษว่า Figures of

Speech ถูกคนนำไปใช้ในความหมายว่า คำบรรยายภาพ ให้เกิดภาพนั้นในใจของผู้อ่านผู้ฟัง ซึ่งเดิมก็มีคำใช้อยู่คือ มโนภาพ (ภาพในใจ) แต่คนกลับเลิกเสีย คำนี้จึงสูญไป คำ “ภาพพจน์” เข้ามาแทนที่คำว่า “มโนภาพ” เสียแล้วในขณะนี้ ทั้ง ๆ ที่ผิดความหมายของคำ

๓. คำว่า “นั่งแป้น” ความหมายเดิมหมายถึง ลิงนั่งแป้น ไม่ได้ใช้กับ คน คำ “นั่งแป้น” เกิดจากละครลิง เจ้าของละครมีม้านั่งเล็ก ๆ กลม ๆ ให้ลิงนั่งพักก่อนออกแสดง เหมือนคนนั่งพักบนเก้าอี้หรือนั่ง

แต่บัดนี้ ข้าพเจ้าได้พบคำนี้เสมอในข่าวสารสังคม นำไปใช้กับ คน ในโอกาสที่คนใดคนหนึ่งได้เลื่อนตำแหน่งงาน หรือนั่งในตำแหน่งงานใหญ่แห่งใดแห่งหนึ่ง

ตัวอย่าง

๑. ขอแสดงความยินดีกับคุณกร โอภาส ที่นั่งแป้นเป็นอธิบดีกรม.....

๒. ทราบข่าวว่า คุณศรี สมร เลื่อนขึ้นนั่งแป้นเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัด.....

ข้าพเจ้าอ่านแล้วก็ไม่ทราบว่าคุณกร และคุณศรี จะโกรธหรือยินดีที่มีผู้ประกาศข่าวสังคมให้ประชาชนทราบว่าตนได้ตำแหน่งใหม่ใหญ่โตขึ้น และข้าพเจ้าก็ไม่ทราบอีกเหมือนกันว่า ผู้เขียนข่าวนี้นี้ใช้คำว่า “นั่งแป้น” ด้วยความจงใจจะล้อเลียนเยาะเย้ยคุณ ๒ คนนี้ เพราะผู้ใช้คำ “นั่งแป้น” รู้ความหมายดี หรือใช้โดยไม่รู้ความหมายว่า

“นั่งแป้น” มีประวัติคำมาอย่างไร และควรใช้กับใคร ส่วนที่ใช้โดยไม่เข้าใจความหมายยังมีอีกหลายสำนวน ที่พบเห็นในปัจจุบัน

๔. จะพูดถึงการใช้คำ ๆ เดียวบ้าง โดยเฉพาะคำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียว กับคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นตัวกล้ำ (กร. กล. ขล. ขว. เป็นต้น) แต่ประสมคำด้วยสระเดียวกัน และใช้ตัวสะกดตัวเดียวกัน เช่น โขก โขลก ผู้ใช้ฟังระว่างอย่างยิ่ง เพราะ ๒ คำนี้มีความหมายต่างกัน หากผู้ใช้เป็นผู้ที่ไม่นิยมออกเสียงกล้ำ หรือออกเสียงกล้ำไม่ถนัด ยิ่งต้องระมัดระวังการใช้คำ ๒ คำนี้ให้มาก เพราะโดยมากพูดกล้ำไม่ได้ ก็เขียนกล้ำไม่เป็นเสียด้วย ข้าพเจ้าเคยเห็นมามากแล้ว

ตัวอย่าง

ครูสี่ชอบโขลกหัวเด็กที่อ่านหนังสือผิด ๆ

อาแสงนั่งโขลกหมากรุกกับลุงเส้า

คู่ที่ ๑

แม่ครัวกำลังโขกกุ้งแห้งทำขำมะม่วง ยายมาดาคำรากับโขกแป้ง

คู่ที่ ๒

คำว่า โขลก คือ ดำให้เข้ากัน หรือให้เหนียว (ด้วยครกกับสาก) (กริยา) โข โขลก ๆ (วิเศษณ์)

คำว่า โขก คือ เขก กล่าวภาษาละแล้ว เคะลงให้สิ่งของในภาษาละหล่นลงมา

ดังนั้น ประโยคคู่ที่ ๑ หมายถึง เอาหัวเด็กลงดำในครก กับเอาตัวหมากรุกลง

ดำในครก

ประโยคที่ ๒ หมายถึง เอามือโขกกุ้งแห้งกับเอามือโขกแป้ง (มักใช้มือถนัดกว่าใช้วัตถุอื่นโขก) ซึ่งอ่านแล้วก็ดูก็เห็นว่า ตัวอย่างประโยคทั้ง ๒ คู่ นั้น ประชาน (ผู้ทำ) คงสติไม่ดี เพราะความหมายของคำบอกไว้ว่า โขก กับ โขลก ต่างกันอย่างไร แต่ข้าพเจ้าก็เคยเห็นใช้สับสนอย่างที่ยกตัวอย่างมาแล้ว

๕. คำที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน แต่ความหมายต่างกัน หากผู้ใช้ไม่ศึกษาให้ดีก่อนใช้ ถ้าใช้ผิดก็ทำให้อ่านหรือฟังแล้วยุ่งสับสน ข้าพเจ้าเคยพบเห็นเสมอเหมือนกัน ขอยกมาสักคู่หนึ่ง คือ

โยโย หมายถึง เยาะเย้ย พูดให้ได้อาย

โยดี หมายถึง พอใจ ยินดี เอาใจดูหูใส่

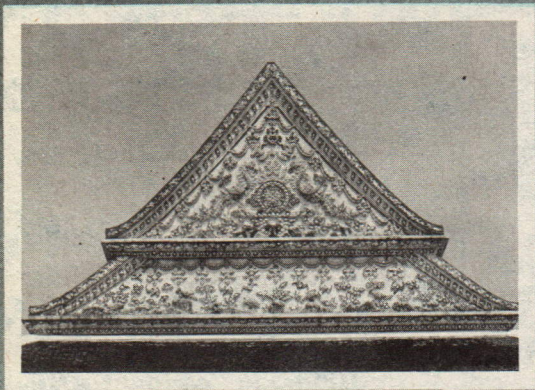
ตัวอย่าง

๑. นายดำไม่โยโยกับภรรยาที่นอนเจ็บหนักเอาเสียเลย

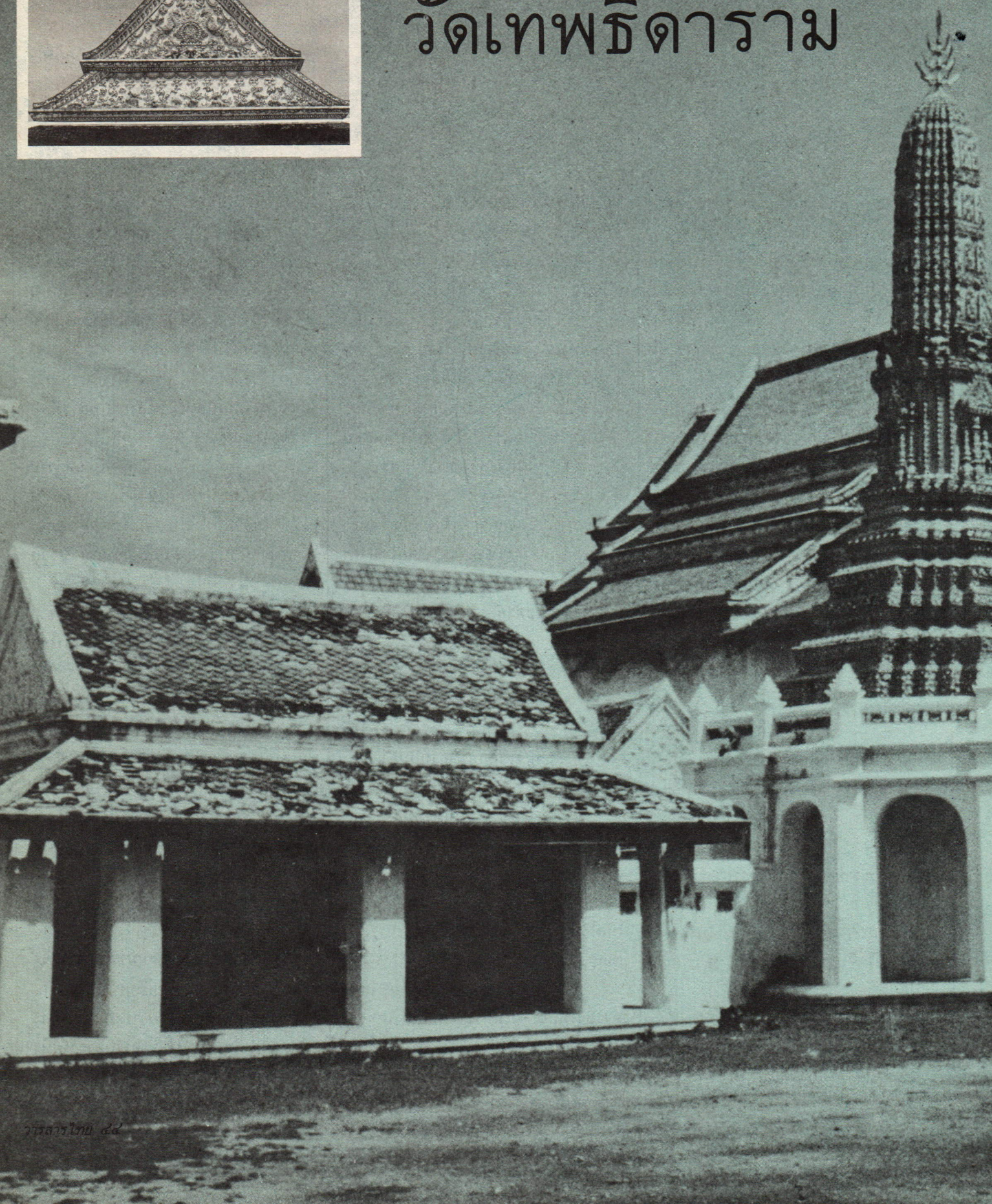
๒. พ่อหนุ่มคนนั้นช่างโยโยน้องสาวของเธอจริงนะ ให้ดอกไม้กันทุกวัน

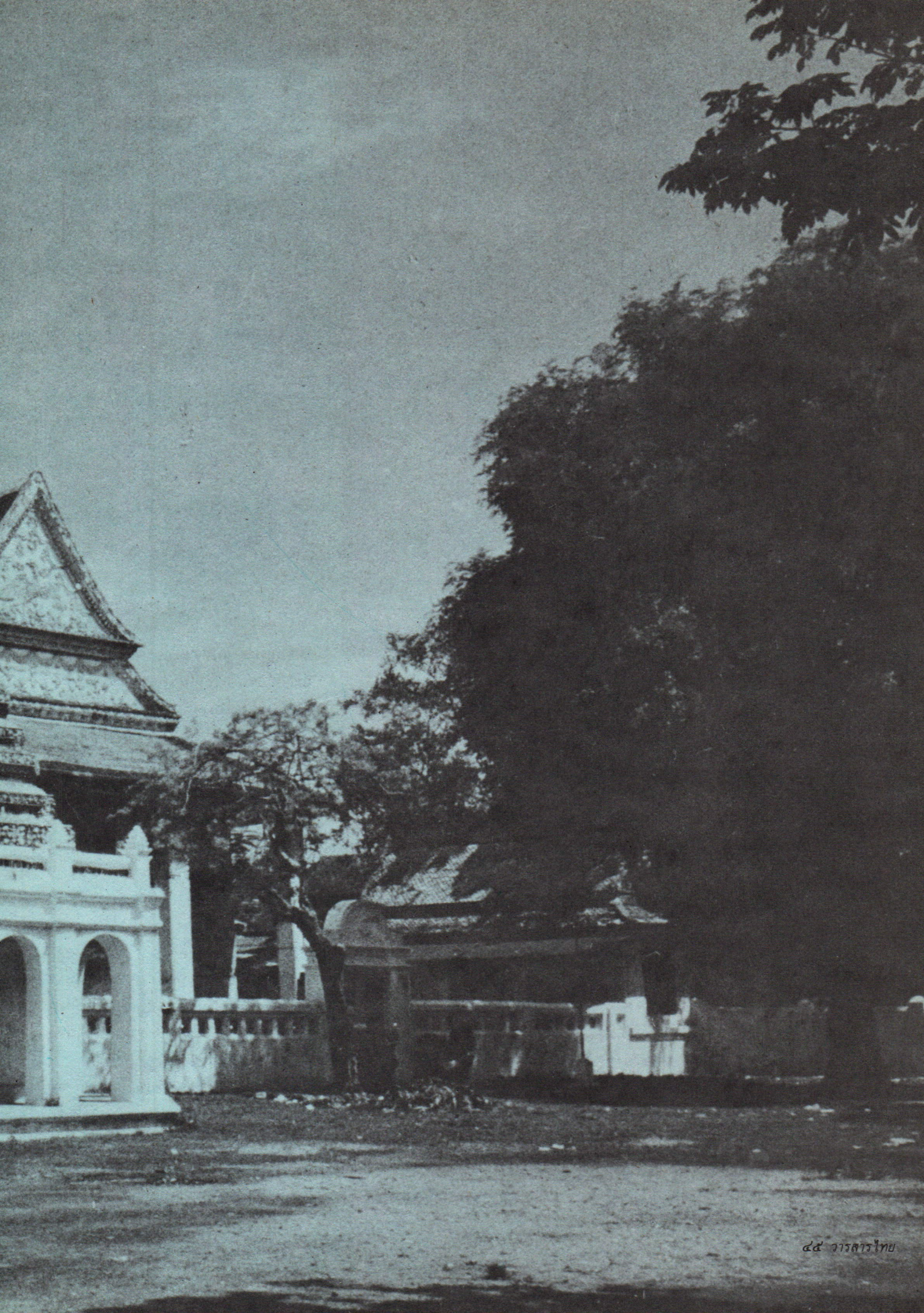
คำ “โยโย” ทั้งสองประโยคนี้ ผู้ใช้เข้าใจว่า หมายถึง พอใจ เอาใจดูหูใส่ ยินดี

การที่ยกคำสองสามคำมาเล่าไว้นี้ก็เพื่อให้เห็นโทษของการใช้คำไทยโดยไม่ศึกษาไตร่ตรองให้รู้ความหมายเสียก่อน จึงเกิดโทษในการสื่อสาร หรือบางทีเกิดความขบขันแก่ผู้อ่านผู้ฟังที่รู้ความหมายถูกต้อง อาจพาให้เสียหน้าผู้ใช้ ครูบาอาจารย์พึงแก้ไขแก่นักเรียนใช้คำผิด ๆ

วัดเทพธิดาราม

วัดเทพธิดาราม เป็นพระอารามหลวง
ชั้นตรี ชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ภายในกำแพง
พระนคร ถนนมหาไชย ตำบลสำราญราษฎร์
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

วัดเทพธิดาราม เดิมคงเป็นวัดราษฎร์
ตามหลักฐานที่ปรากฏนั้นว่า พระบาทสมเด็จพระ

พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่ง
พระราชวงศ์จักรี โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนา
วัดบ้านพระยาไกรสวนหลวง ใน พ.ศ. ๒๓๗๕
และเสร็จเรียบร้อยใน พ.ศ. ๒๓๘๒ เป็น
ปีที่ ๑๖ ในรัชกาลนั้น วัดบ้านพระยาไกร
ซึ่งสร้างมาก่อนนั้นจะสร้างขึ้นเมื่อไร หลัก
ฐานยังหาไม่ได้ ชื่อของวัดคงจะเรียกตาม
ชื่อผู้สร้างหรือไม่ก็เรียกตามสถานที่ที่สร้าง
ส่วนคำว่า สวนหลวง เป็นชื่อตำบลในสมัย
นั้น ต่อมาเปลี่ยนเป็น ตำบลสำราญราษฎร์

การสถาปนาวัด พระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ
กรมหมื่นภูมินทรภักดี (พระองค์เจ้าชาย
ลดาวัลย์) กำกับการก่อสร้าง เมื่อแล้วเสร็จ
เสด็จพระราชดำเนินมาในพิธีผูกพัทธสีมา
ด้วยพระองค์เองและพระราชทานนามวัด
ว่า วัดเทพธิดาราม

เหตุที่พระราชทานนามวัดว่า วัด
เทพธิดาราม ทรงมีกระแสพระราชดำริที่
จะเฉลิมพระเกียรติยศพระเจ้าลูกเธอ กรม
หมื่นอัปสรสุดาเทพ ด้วยการก่อสร้างวัดนี้
ขึ้นนั้น พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ

ทรงมีศรัทธาบริจาคทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ โดยเสด็จพระราชกุศลด้วย

พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ มีพระนามเดิมว่า พระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าวิลาส เป็นพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าจอมมารดาบาง เป็นพระมารดา ประสูติเมื่อวันพฤหัสบดี เดือนอ้าย แรม ๑๒ ค่ำ พ.ศ. ๒๓๕๔ รับสถาปนาทรงกรมเป็น "กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ" เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๑ ในหนังสือพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ ฉบับของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (จำนุนาค) กล่าวถึงพระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ ว่า เป็นพระราชธิดาที่ทรงโปรดปรานมาก คนเข้าพึ่งพระบารมีแทบทั้งแผ่นดิน ทรงมีพระสิริโฉมงามเลิศ ยากที่จะหาใครเสมอได้ พระนามที่ยังมิได้ทรงกรมก็แปลว่า งาม เมื่อทรงกรมแล้ว พระนามก็หมายถึง เทพธิดา ดังนั้น การพระราชทานนามวัดว่า วัดเทพธิดาราม เพื่อให้คนทั้งหลายทั้งปวง ในแผ่นดินได้รำลึกถึงวัดนี้ว่าเป็นวัดของพระราชธิดา ผู้ทรงมีพระรูปสิริโฉมกายอดเยี่ยมต่อไป พระเจ้าลูกเธอ กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพทรงประสูติพระโรคเรื้อรัง สิ้นพระชนม์เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ พระชันษา ๓๕

ถาวรวัตถุที่สร้างในวัดนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า บริเวณเขตพุทธาวาส มีปูชนียสถานสำคัญ คือ พระอุโบสถ พระวิหารและศาลาการเปรียญการก่อสร้างและเครื่องประดับเป็นศิลปะแบบจีน โดยเฉพาะตรงหน้าบันประดับด้วยเบ็ญแก่และกระเบื้องเคลือบสีแบบจีนเป็นรูปนก นอกจากนั้นยังมีศาลารายอีก ๑๐ หลัง วิหารน้อย ๒ หลัง พระปรางค์อยู่มุมพระอุโบสถทั้ง ๔ ทิศ บนพระปรางค์มีรูปท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ คือ ท้าวธตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์และท้าวกุเวร ถืออาวุธ นอกจากนี้ยังมีรูปตุ๊กตาจีนที่ทำด้วยหินและตุ๊กตาไทยที่แสดงแบบการแต่งกายของกุลสตรีไทยแบบต่าง ๆ ในสมัยนั้น ตั้งเป็นเครื่องตั้งประดับอยู่ในบริเวณพระอุโบสถ

พระวิหารและศาลาการเปรียญ

ปูชนียวัตถุสำคัญ ในพระอุโบสถ มีพระประธาน สลักด้วยศิลาขาวบริสุทธิ์ หน้าตักกว้าง ๓๕ ซม. สูง ๕๐ ซม. ประดิษฐานอยู่เหนือเวชยันต์บุษบก เล่ากันว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญมาจากพระบรมมหาราชวัง ชาวบ้านเรียกกันว่า หลวงพ่อขาว ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๑๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

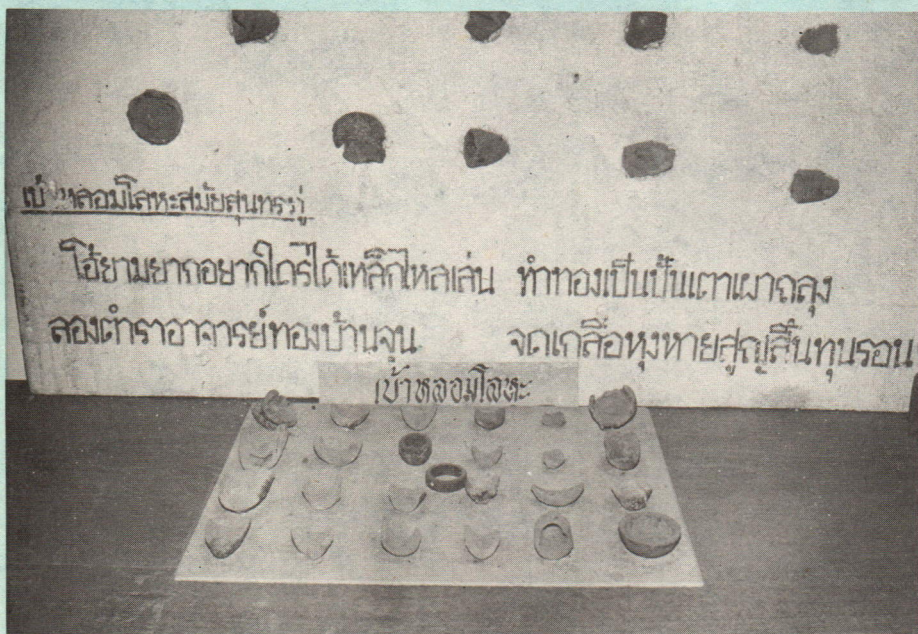
รัชกาลปัจจุบัน ทรงเฉลิมพระนามว่า พระพุทธเทววิลาส ในพระวิหาร นอกจากจะมีพระประธานประจำแล้ว ยังมีรูปหมู่พระอริยสาวิกา (พระภิกษุณี) ซึ่งได้รับเอตทัคคะ หล่อด้วยดินบุก จำนวน ๕๒ รูป

การบูรณปฏิสังขรณ์ วัดนี้เริ่มบูรณปฏิสังขรณ์ตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ มาโดยลำดับ จนถึงรัชกาลปัจจุบัน ที่สำคัญ ๆ ก็คือในรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

(บน) กุฏิหลังหนึ่งที่คณะ ๗ ข. วัดเทพธิดาราม
เป็นกุฏิที่สุนทรภู่ เคยจำพรรษาอยู่
(ล่าง) ภายในกุฏิสุนทรภู่

เจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธุ์ ทรงเป็นมรรคทายก ได้ทรงดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์สิ่งต่าง ๆ คือ ซ่อมศาลาคร่อมกำแพงระหว่างพระอุโบสถ และวิหาร ๒ หลัง อัญเชิญพระพุทธรูป ซึ่งเชิญมาแต่เมืองพิษณุโลกเข้าประดิษฐานในซุ้มพระปรางค์ทั้ง ๔ องค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ซ่อมเจดีย์รายและศาลารายรอบพระวิหารภายในกำแพงแก้ว ซ่อมกำแพงบานประตูวัดและตึกดาหิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ซ่อมประตูกำแพง รอบบานประตูพระอุโบสถ และประตูลานหน้าพระวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ ซ่อมหลังคาพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญและเรือที่จิงกรมที่ต่อกับวิหารน้อยออก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๑ ซ่อมวิหารน้อยกับหอไตร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ ในรัชกาลที่ ๖ ซ่อมที่จิงกรม ศาลาคร่อมกำแพงด้านหลังพระอุโบสถ ๒ หลัง สระน้ำและพื้นคณะกลางตรงกับพระอุโบสถ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ปูหินอ่อนพื้นพระอุโบสถ ตกแต่งเครื่องประดับภายในพระอุโบสถ ซ่อมประตูกำแพงกำแพงท้าววัด ซ่อมแซมของใช้ในพระอุโบสถ คือ ราวค้ำโต๊ะแนบสงฆ์ เสาราวเทียนหน้าพระนั่งเก้าอี้โคมราวตาลปัตรพระประธาน ทำฐานรองหน้าหมู่และฐานรองตู้พระไตรปิฎก ปิดทอง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้น จากนั้นมา ก็เป็นการบูรณะเล็ก ๆ น้อย ๆ และมีการก่อสร้างเพิ่มเติมในเขตสังฆาวาส

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ในวัดนี้ก็คือ กุฏิหลังหนึ่งที่คณะ ๗ ข. เป็นกุฏิที่กวีเอกของไทยท่านหนึ่งจำพรรษาอยู่ คือ สุนทรภู่ กวีเอกของไทยท่านนี้ อุปสมบทที่วัดอื่นแล้วมาจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๓ ถึง พ.ศ. ๒๓๙๕ จึงจากไป และในขณะที่จำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ ได้แต่งหนังสือขึ้นหลายเรื่อง เช่นกาพย์พระไชยสุริยา โคลงนิราศสุพรรณ รำพันพิลาปและอื่น ๆ อีกตามสมควร กุฏิที่สุนทรภู่จำพรรษา ขณะนี้ทางวัดยังรักษาไว้ให้อนุชนคนไทยและผู้ใฝ่ใจในเรื่องวรรณคดีของไทยได้ชมอยู่เป็นประจำ

“กุฎีเก่าเฝ้าร่มเคยบ่มตะบะ
ดอกขาวร่วงชมพู่โรยบนลานดิน
โอ้อาลัยใจหายไม่วายคิด
กุฎีร้างว่างคำลำนำประเลง

เหลือเพียงรูปสักการะให้ถวิล
ท่าชาบกลิ่นเศร้าเศร้าเหงาวังเวง
โลกกวีคลื่นกวีฝีปากเก่ง
ต่อแต่นี้ไม่มีเพลงพระอภัย”

(สีกานต์ ปทุมสูตร)

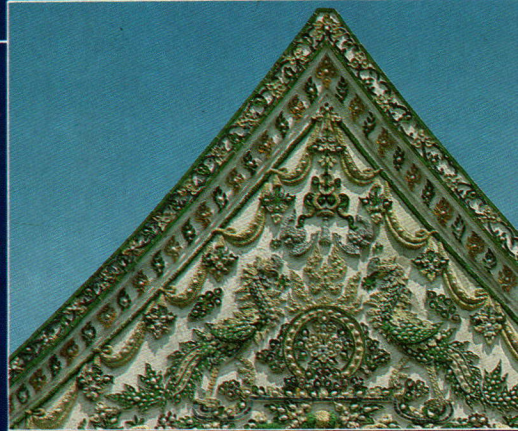
“คิดชดชวางอย่างจะพาเลือดตากระเด็น บันดาลเป็นปลวกปล้องขึ้นห้องนอน
กิดเลือดสาตขาดปฐะลุสมุด เลือดตายสุดแสนรักเรืองอักษร
เสียบแพรผ้าอาคิย์ไตรจีวร ดูพูนพรอนพลอยพานาตาลอ”

ภายในกุฎีสุนทรภู่ คณะ ๗ ข วัดเทพธิดาราม ทางวัดยังคงรักษาสภาพและสิ่งของต่าง ๆ ทั้งของ
ดั้งเดิม และที่จำลองขึ้นมา เพื่อให้เหมือนกับสมัยที่พระสุนทรภู่เคยจำพรรษาอยู่ โดยเฉพาะเตียงไม้
ซึ่งเป็นเตียงที่ทานเคยจำวัด

ไอ้ยามนี้ปีชาลสงสารวัด
สิ้นกุศลผลบุญการุณา
เคยเดินเล่นเป็นลมเลียบชมรอบ
พระปรางค์มีสี่ทิศิศดาร
ที่หน้าบันปั้นอย่างเมืองกวางตุ้ง

เคยโสมนัสในอารามสามวัดสา
จะจำลาเลยกลับไปนับนาน
ริมแขวงขอบเขตที่เจดีย์ฐาน
โบสถ์วิหารการเปรียญล้วนเขียนทอง
ดูเรื่องรุ่งรูปนภมกมของ

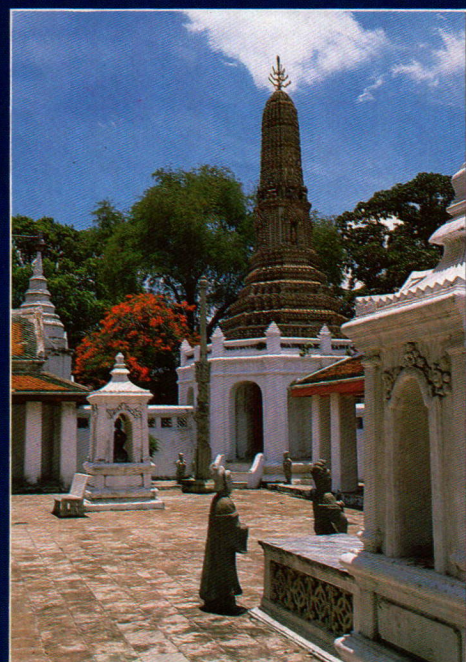
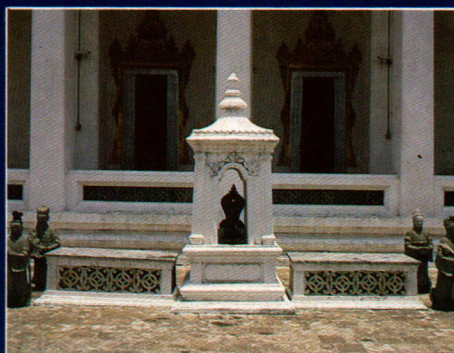

กระเบื้องเคลือบเคลือบสลับเหลี่ยมรับรอง
ศาลาสองหน้ารอบขอบกำแพง

วัด เทพธิดาราม

สิงโตจีนดินตัวนำกลั้วโลก
ขยับขยอกแยกเขี้ยวเสี้ยวแสง
ที่ตีก่อข้อฟ้าใบระกาแดง
ริมกำแพงตะพานขวางเคียงข้างคลอง
จาก “รำพันพิลาป”

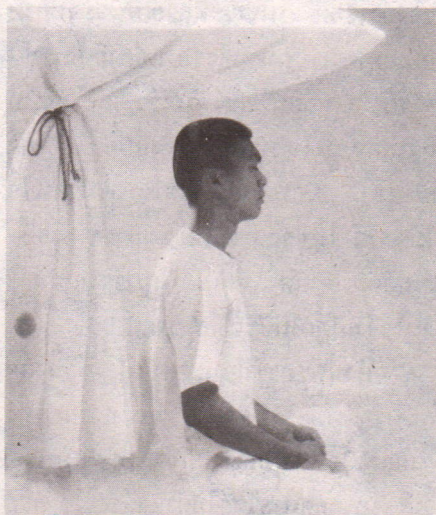
ช่วยกันไปไว้ที่วัดใต้คณา
พระศิลาขาวล้าตังสำลี
ทั้งพระทองสององค์ล้วนทรงเครื่อง
แลเลื่อมเหลืองเรืองจำรัสรัศมี

บริหารจิต - คลายเครียด เพิ่มพลัง

ดร.เย็นใจ เลหาวิช*

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ น.พ.ชินโอสภ หัสบำเรอ ได้รายงานในวารสาร การอนามัย และสิ่งแวดล้อม เรื่อง ผลการตรวจสอบสุขภาพ ของผู้บริหารระดับสูง ๒๔ คน ทุกคนเป็น รองอธิบดีกรมต่าง ๆ ในราชการไทยพบ ว่า ๒๓ รายหรือร้อยละ ๙๕.๘๔ มีปัญหา ทางสุขภาพต่าง ๆ เช่น น้ำหนักมากเกินไป ความดันโลหิตสูง ไขมันในโลหิตสูง โรค กระเพาะอาหาร โรคตับ อาการผิดปกติทาง ประสาท เป็นต้น มีเพียงรายเดียวที่มีสุขภาพ ปกติ ซึ่งปรากฏว่าเพิ่งจะมารับตำแหน่งได้ ไม่นาน ปัญหาสุขภาพต่าง ๆ ข้างต้นล้วน มีความเกี่ยวข้องไม่โดยตรงก็โดยอ้อมกับ ความเครียดทั้งสิ้น

* รองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ความเครียดมิได้เกิดขึ้นเฉพาะผู้บริหาร ในระดับสูงเท่านั้น แต่เกิดขึ้นกับบุคคลทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย ได้ทั้งสิ้น มีรายงานข่าวจาก ประเทศญี่ปุ่นบ่อย ๆ ว่าเด็กนักเรียนฆ่า ตัวตายกันมาก เพราะเกิดความเครียดเนื่อง จากลุ่มใจที่ถูกเพื่อนกลั่นแกล้งในโรงเรียน จนทนไม่ไหว ในประเทศไทยก็มักจะมีข่าว ในช่วงเดือนพฤษภาคม เรื่องนักเรียนฆ่า ตัวตายทุกปี เพราะผิดหวังที่สอบเข้ามหา- วิทยาลัยไม่ได้ ข่าวการฆ่าตัวตายของประชาชน ทั่วไปก็มักจะปรากฏบ่อย ๆ ภายหลังทรัสต์ ลัม แשרลัม หรือเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทาง เศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ในปัจจุบัน ประชากรเพิ่มมากขึ้น มีการแข่งขันมากขึ้น

ทำงานก็เกิดการพัฒนาเติบโตขึ้น มีความ
แข็งแกร่งและมีพลังเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นธรรมชาติ
ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่ “ยังใช้อย่างเจริญ”
อวัยวะส่วนใดใช้มาก ส่วนนั้นจะเจริญมาก
แต่ต้องไม่ใช้จนเกินขอบเขตความพอดี ซึ่ง
จะทำให้เกิดอันตรายขึ้นได้ การออกกำลังกาย
ที่ง่ายและเหมาะกับบุคคลทุกเพศทุกวัย
ทั้งยังไม่มีอันตรายคือ การวิ่งช้า ๆ เดินเร็ว ๆ
และการแกว่งแขน (พร้อมกันทั้งสองข้าง
โดยออกกำลังผลัก ไปข้างหลังเหมือนพายเรือ)

การเพิ่มพลังจิตใจให้จิตมีพลังเข้มแข็ง
ก็ทำได้ด้วยการบริหารจัดการ ทำนองเดียวกับการ
บริหารกาย คือ บังคับจิตใจให้มีความ
ต้องการตามธรรมชาติของจิต (ทวนกระแส)

ตามปกติจิตของมนุษย์มีธรรมชาติ
ตรงข้ามกับกาย ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างแล้วใน
ตอนต้นคือ ในขณะที่ร่างกายต้องการพักผ่อน
หรือสงบนิ่ง จิตต้องการเคลื่อนไหว ไม่หยุด
นิ่ง ชอบคิด ชอบฝันตลอดเวลาไม่มีการ
หยุด แม้กระทั่งกายหลับสนิทแต่จิตกลับ
นำเอาเรื่องต่าง ๆ ที่พบในขณะที่ตื่นมา
ปรุงแต่งเป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา ที่เรียกว่า
“ฝัน” หรือบางทีนั่งพักผ่อนเงียบ ๆ คน
เดียว แต่จิตจะคิดไปเรื่อยเรื่อยเรียกว่า
ฟุ้งซ่าน ฝันหวาน หรือ ฝันเฟื่อง ฯลฯ เป็น
เช่นนี้กันทุกคน ธรรมชาติของจิตเป็นอย่าง
นี้เอง คือ เคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลาไม่มีการ
หยุดนิ่ง ผลก็คือแม้จะนอนหลับ แต่จิตใจ
ไม่ได้รับการพักผ่อนที่แท้จริง บางครั้งฝัน
ร้ายตกใจตื่นขึ้นมารู้สึกเหนื่อยหอบเหมือน
ออกกำลังกายมาก ๆ

การฝึความต้องการตามธรรมชาติ
ของจิต คือ การบังคับจิตใจให้หยุดนิ่ง เรียก
ว่า การบริหารจัดการ ซึ่งตรงข้ามกับการบริหาร
กาย การบังคับจิตใจให้หยุดนิ่งเป็นสิ่งที่ทำ
ได้ยากแต่อยู่ในวิสัยที่ทุกคนจะทำได้เช่น
เดียวกับการบริหารกายซึ่งทุกคนทำได้ ทั้ง
นี้โดยเลือกวิธีง่าย ๆ ที่เหมาะสม วิธีที่จะ
นำมาเสนอต่อไปนี้เป็นวิธีง่าย ๆ ทำนอง

“วิธีรักษากายให้แข็งแรง สมบูรณ์ คือ การบริหาร กาย ซึ่งมีหลักที่สำคัญคือ ต้องบังคับกายให้ฝืนธรรม- ชาติของความต้องการทาง กาย”(ทวนกระแส)

เดียวกับการวิ่งช้า ๆ เดินเร็ว ๆ หรือ แกว่ง
แขนในการบริหารกาย เป็นวิธีที่ไม่มีอันตราย
ใด ๆ ทุกคนสามารถฝึกฝนด้วยตนเองได้
โดยไม่ยาก

ผลดีของการบริหารจัดการ

การบริหารจิตโดยการทำจิตให้หนึ่ง
เรียกว่า การทำสมาธิ หรือ การฝึกสมาธิ
จิตที่หยุดนิ่งเรียกว่าจิตเป็นสมาธิ อันที่จริง
เราทุกคนมีจิตที่เป็นสมาธิด้วยกันอยู่แล้ว
แต่เป็นสมาธิระดับต่ำ เช่น เราสนทนากับ
ผู้อื่นได้ เราอ่านหนังสือรู้เรื่อง เราฟังคำ
บรรยายรู้เรื่อง ฯลฯ เพราะเรามีจิตเป็นสมาธิ
ถ้าขาดสมาธิเราจะทำอย่างนั้นไม่ได้ ตัวอย่าง
เช่น จิตกำลังฟุ้งซ่าน ตื่นเต้น ตกใจ เป็น
ห่วง วิดก กังวล โกรธ ตีใจ เสียใจ ฯลฯ
ในสภาพจิตดังกล่าวสมาธิไม่เกิดหรือมีน้อย
มาก คนที่เพิ่งจะทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นมา
ใหม่ ๆ ลองจับหนังสือพิมพ์อ่านดูจะปรากฏ
ว่าอ่านไม่รู้เรื่อง เพราะจิตไม่เป็นสมาธิ ใน
ทางตรงกันข้ามถ้าจิตนิ่งเป็นสมาธิ จะสามารถ
อ่านเรื่องที่ยากสลับซับซ้อนเข้าใจได้อย่าง
รวดเร็ว จำได้แม่นยำ กล่าวกันว่าประธานา-
ธิบติเคนเนดีแห่งสหรัฐอเมริกา มีสมาธิดีมาก
สามารถอ่านหนังสือได้เร็ว ในช่วงเช้าก่อน
เริ่มทำงานท่านจะใช้เวลาสั้น ๆ อ่านหนังสือ
พิมพ์รายวันหลายฉบับเป็นประจำ นักคิด
นักเขียน นักค้นคว้าวิจัย นักวิทยาศาสตร์
ศิลปิน สถาปนิก ล้วนมีสมาธิดีทั้งสิ้นเพราะ

งานเหล่านี้ต้องการความสงบของจิตใจเป็น
พื้นฐาน ความคิดจึงต่อเนื่อง เกิดเป็นพลัง
สร้างสรรค์ขึ้นได้

ประโยชน์สำคัญของการบริหารจัดการ
คือ การลดความเครียด ซึ่งเป็นวิธีที่ปลอดภัย
โดยไม่จำเป็นต้องใช้ยา หรือ สารเคมีใด ๆ
อันอาจเป็นพิษภัยต่อร่างกาย มนุษย์เรามี
ความเครียดเกิดขึ้นทุกคนและเกิดทุกวัน
ไม่มากก็น้อย ความเครียดเกิดได้ใน ๒ รูป
แบบ คือในทางด้าน “ลบ” และ “บวก” ส่วน
มากเราคิดว่าความเครียดเกิดเพราะจิตพบ
กับสิ่งที่เป็น “ลบ” เช่น ผิดหวัง โกรธ หวาด
กลัว เสียใจ หวาดเสียว หรือเกิดความสะเทือน
ใจอย่างอื่น ๆ แต่จากการวิจัยพบว่าถ้า
จิตประสบกับสิ่งกระตุ้นในทาง “บวก”
มาก ๆ ก็เกิดความเครียดได้เช่นเดียวกัน
เช่น ตื่นเต้น ตีใจมาก ๆ สนุกมาก เคยมี
ตัวอย่างคนดูโทรทัศน์ถ่ายทอดการชกมวย
ชิงแชมป์เวิลด์เกิดอาการช็อคตายเมื่อ
ฝ่ายที่ตนเชียร์อยู่ชนะอย่างไม่คาดหมาย
ความเครียดเป็นสาเหตุของโรคร้ายหลายชนิด
เช่น โรคแผลในกระเพาะอาหาร โรคหัวใจ
โรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเส้นเลือด
สูง โรคอ้วน ท้องเดิน โดยปราศจากสาเหตุ
ที่มองเห็น ติดยาเสพติด ติดเหล้า บุหรี่ โรค
มะเร็ง โรคประสาท ตลอดจนการฆ่าตัวตาย
น.พ.ประเวศ วะสี นายแพทย์ภาควิชาอายุร-
ศาสตร์โรงพยาบาลศิริราชผู้เคยได้รับรางวัล
แม็กไซไซ รายงานว่ามีแพทย์ชาวออสเตรเลีย
คนหนึ่งชื่อ ดร.เมียร์ส วิจัยการรักษาโรค
มะเร็ง โดยให้คนไข้ฝึกสมาธิ เลือกเฉพาะ
ผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันแล้วว่าเป็นมะเร็ง
แม้บางรายก็แพร่กระจายไปตับ ปอด และ
ที่อื่น ๆ จนแพทย์บอกว่าจะหมดหวังแล้ว
แพทย์ไม่ให้ยาใด ๆ รักษา แต่สอนให้ทำ
แต่สมาธิอย่างเดียว หลังจากทำสมาธิทุกวัน ๆ
ปรากฏว่ามะเร็งยุบบางรายก็หายขาดไป
ได้อีกอย่างอัศจรรย์ คนที่เป็นมะเร็งแล้วหาย
ด้วยวิธีนี้คนหนึ่งกล่าวว่า “ในชีวิตฉันไม่เคย

พบความสุขอย่างช่วง ๖ เดือนที่แล้วเลย” อีกคนหนึ่งกล่าวว่า “ฉันดีใจที่เป็นมะเร็ง” เพราะการเป็นมะเร็งชักนำให้มาพบการทำสมาธิ การทำสมาธิทำให้มีความสุข จึงต้องขอบคุณมะเร็ง ผู้ที่ฝึกสมาธิหรือบริหารจิตเป็นประจำสามารถจัดการความเครียดให้หมดไป สามารถรักษาโรคดังกล่าวข้างต้นที่มีสาเหตุจากความเครียดได้ และจะเกิดภูมิคุ้มกันมิให้ป่วยเป็นโรคดังกล่าวอีกด้วย

การนั่งสมาธิช่วยรักษาและป้องกันโรคหัวใจได้ ศาสตราจารย์ นายแพทย์มาร์มอด แห่งโรงเรียนโรคเขตร้อน มหาวิทยาลัยลอนดอนได้รายงานผลการค้นคว้าเป็นเวลา ๔ ปี ในคนที่มีโอกาสเป็นโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด เนื่องจากเส้นเลือดไปเลี้ยงหัวใจตีบตันเพราะสบู่นูหรี่ หรือมีระดับไขมันในเส้นเลือดสูงกว่าปกติ คนที่ศึกษามิทั้งสิ้น ๑๕๒ คน มีประวัติการสบู่นูหรี่มากกว่าวันละ ๑๐ มวน ความดันโลหิตสูงกว่า ๑๔๐/๘๘ มม.ของปรอท เขาแบ่งคนออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งสอนให้ฝึกนั่งสมาธิด้วยการกำหนดลมหายใจเข้า-ออก และวิธีคลายเครียด สอนสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมงเป็นเวลา ๘ สัปดาห์ อีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้สอนเรื่องสมาธิ แต่ทั้งสองกลุ่มได้รับการสอนเหมือนกันเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยอันตรายของการสบู่นูหรี่ คุณและโทษของการบริโภคอาหารที่มีไขมันสัตว์และความสำคัญของความดันโลหิต

ผลปรากฏว่า กลุ่มที่นั่งสมาธิได้ผลดีมาก สามารถทำให้ความดันโลหิตลดลงได้ อาการเจ็บหน้าอกจากโรคหัวใจก็ลดน้อยครั้งลง ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้นั่งสมาธิยังคงต้องรักษาโรคความดันโลหิตสูงและโรคแทรกซ้อนของความดันโลหิตสูงมากกว่ากลุ่มที่นั่งสมาธิ เช่น โรคเส้นเลือดหัวใจตีบตัน โรคกล้ามเนื้อหัวใจตายที่ทำให้-เสียชีวิตทันที หรือโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด อย่างไรก็ตามการนั่งสมาธิไม่ได้ทำให้ระดับไขมันในเส้นเลือดเปลี่ยนแปลง เรื่องนี้ต้อง

ควบคุมทางอาหารจึงจะได้ผล

หลังจากติดตามผลมา ๔ ปีพบว่าผลดีของการนั่งสมาธิและการคลายความเครียดจะช่วยรักษาโรคและลดอัตราเสี่ยงในการเป็นโรคเส้นเลือดที่เลี้ยงหัวใจตีบตันได้ถึงร้อยละ ๒๒ เมื่อครบ ๔ ปี โอกาสที่จะเป็นโรคนี้ลดลงได้ถึงร้อยละ ๑๒ และคนที่เข้ารับการอบรมก็พอใจวิธีการศึกษาและปฏิบัติทำสมาธิเป็นอย่างดี

ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการฝึกสมาธิ คือ การสร้างสติให้เข้มแข็ง สติ หรือ “ตัวรู้” หรือ “การระลึกได้, การรู้เท่าทันจิต” นี่เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวคุม พฤติกรรม หรือการกระทำของคนเรา ซึ่งส่วนใหญ่ขาดสติ คือ ทำไปก่อน มานึกได้ทีหลังว่าไม่ควรแล้วเกิดเสียใจภายหลัง เช่น ควบคุมอารมณ์ไว้ไม่ได้เมื่อมีใครทำให้โกรธ วันหนึ่ง ๆ มีเรื่องจะต้องทะเลาะกับใครต่อใครไม่ว่างวัน ดังตัวอย่าง :

ทะเลาะกับเมีย	เพสียใจที่สุด
ทะเลาะกับพ่อ	ปวดหัวที่สุด
ทะเลาะกับแฟน	แค้นใจที่สุด
ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน	รำคาญที่สุด
ทะเลาะกับลูกน้อง	มัวหมองที่สุด
ทะเลาะกับนาย	ฉิบหายที่สุด

ถ้าเรามีสติ คือ สามารถยับยั้งใจได้ เราก็ปลอดภัยจากการทะเลาะวิวาท เพราะ

เราสามารถป้องกันมิให้ รับเอาสิ่งที่ไม่น่ารับเข้ามาสู่ตัวเรา เช่น คำกระทบกระทั่งเบียดเบียนเปรี้ยวเปรย ซึ่งความจริงบางทีเขาก็มิได้ตั้งใจจะว่าเรา แต่เรากลับไปรับมาเองก็มีบ่อย ๆ และถ้ามีสติก็จะป้องกันมิให้ตนเองกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม คือ ถ้ามีสติจะป้องกันของเสียมิให้เข้าตัว มิให้ออกจากตัว รับเฉพาะของดีเข้าตัวและส่งเฉพาะของดีออกจากตัว ถ้าทำเช่นนั้นได้เราก็กลายเป็นคนมีเสน่ห์ ใคร ๆ ก็ชอบ เพราะนอกจากจะไม่ให้ร้ายแก่ผู้ใดแล้ว ยังสามารถทำดีต่อผู้อื่นด้วยกายและวาจาอีกด้วย

โดยสรุปการบริหารจิต หรือการทำสมาธิมีประโยชน์ คือ

- ลดความเครียด ป้องกันและรักษาโรคได้หลายชนิด ทำให้สุขภาพดี อายุยืน
- มีความจำดี
- มีความคิดแจ่มใส สามารถแก้ปัญหาซับซ้อนได้ดี
- เพิ่มพลังจิตเป็นพลังที่เกิดขึ้นจากการทำจิตให้สงบ เพิ่มความสามารถในการทำงานให้สำเร็จ
- เพิ่มสติ ป้องกันของเสียเข้า-ออก
- มีอารมณ์ดี ติดต่อกับผู้อื่นได้ดี
- มีความเยือกเย็น หนักแน่น มั่นคงเหมาะสมกับงานที่ต้องการความรับผิดชอบสูง
- เป็นวิธีควบคุมจิตให้ได้รับการพักผ่อนอย่างแท้จริง มีคุณประโยชน์มากกว่าการนอนหลับ ซึ่งจิตอาจไม่สงบเต็มที่ ถ้าบริหารจิตให้จิตสงบ เสร็จแล้วเข้านอน จะนอนหลับได้ง่ายและหลับสนิทดีกว่าใช้ยานอนหลับซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

วิธีบริหารจิต

ท่านคงเคยได้ยินคำกล่าวว่า “นาย ก. ฉลาดเกิน ไปจนกลายเป็นบ้าไปแล้ว” เรื่องเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง คนที่ฉลาดเกินไปบางทีทำอะไรพิสดารประเภท “สติเฟื่อง” มีคนบางคนกล่าวว่า ความ “อัจฉริยะ” กับ

ความ “วิปัสสนา” อยู่ใกล้กันมากจนบางทีแยกจากกันลำบาก ในทางตรงกันข้าม คนโง่หรือคนคิดช้า เรียนช้า สมองทีบมักจะไมกลายเป็นบ่້าง่ายเหมือนคนฉลาด เพราะคนโง่ไม่ค่อยคิดมาก ไม่ฟังชัน สติเพื่องคนโง่มักมีสติดีกว่าคนฉลาด เพราะคิดช้าทำอะไรช้า สติจึงสามารถตามทันการกระทำ ไม่กลายเป็นโรคสติเพื่อง คนฉลาดที่เป็นบ้าเพราะขาดความ “เฉลียว” ซึ่งแท้ที่จริงก็คือตัว “สติ” หรือตัวที่ทำให้เราต้อง “ยังคิด” นั่นเอง การที่คนเรารู้จัก “โง่” เสียบ้าง นอกจากจะช่วยลดความฟุ้งซ่าน ป้องกันการเกิดความเครียดอันจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการวิกลจริตแล้วยังเป็นการพักผ่อนจิต เป็นการบริหารจิตที่ควรกระทำเป็นประจำทุกวัน

การบริหารจิตหรือการทำสมาธิไม่ทำให้คนเป็นบ้าหรือวิกลจริตอย่างที่มีคนเข้าใจผิด ๆ เพราะการบริหารจิตหรือการทำให้อจิตนิ่ง ไม่ฟุ้งซ่าน รู้จักโง่เสียบ้าง เป็นการสร้างสภาพจิตที่ตรงกันข้ามกับสภาพจิตของคนบ้า การบริหารจิตที่ถูกวิธีคือการทำสติ หรือ ตัวรู้ให้เข้มแข็ง สติเปรียบเสมือนยามที่คอยเฝ้าอาคาร จะต้องทำตัวเป็นยามที่ดี ไม่หลับยาม มีความระลึกอยู่เสมอว่าอาคารนั้นมีสภาพอย่างไร มีใครเข้า ใครออก มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แต่ไม่จำเป็นต้องฟุ้งซ่าน สอดรู้สอดเห็นมากเกินไป เช่น คิดตามแขกเข้ามาในอาคาร ยามต้องยืนเฝ้าอาคารอยู่ที่ประตูเท่านั้นไม่มีหน้าที่อื่น

การทำสมาธิเป็นเรื่องพูดง่าย ทำง่าย แต่ได้ผลยาก เพราะจิตของมนุษย์มีสภาพไม่นิ่งมักฟุ้งซ่าน เปรียบเสมือนวัวที่ปล่อยไว้บนสนาม ก็จะกินหญ้าไปทั่วสนาม การบริหารจิตจึงต้องใช้อุบายบางอย่างฝึกระบบจิต บังคับจิตให้อยู่กับที่ เช่น นำว้าวมาผูกไว้กับหลัก วัวก็จะกินหญ้าต่อไป แต่ถูกบังคับให้เดินกินหญ้าวนอยู่รอบ ๆ หลักเท่านั้น จิตของมนุษย์ก็เหมือนกันจะห้ามมิให้คิด

อะไรยอมทำไม่ได้ จะต้องคิดถึงอะไรสักอย่างอยู่ตลอดเวลา จิตไม่มีว่าง ถ้าจะให้เกิดสมาธิฝึกระบบจิตก็ต้องสั่งจิตให้คิดถึงอะไรอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว และสิ่งที่คิดถึงนั้นจะต้องไม่มีสาระ เพราะถ้ามีสาระจิตจะจับมาคิดต่อไป ๆ กลายเป็นฟุ้งซ่าน ดังนั้นถ้าคิดจะฝึกจิตให้ได้ผลดีจึงต้องเลือกเอาสิ่งที่ไม่มีสาระ จำเจ น่าเบื่อ ซ้ำซาก มาเป็นจุดยืนของจิต ฝึกอย่างนี้ไปนาน ๆ จิตจะมีพลังเกิดขึ้นทำนองเดียวกับ การนำแม่เหล็กมาถูตะปูให้กลายเป็นแม่เหล็ก ต้องถูซ้ำ ๆ ไปทางเดียวกันเป็นเวลานาน ตะปุนั้นก็กลายเป็นแม่เหล็กได้

สิ่งที่ไม่มีสาระที่จิตจะใช้ยึดหรือ “กำหนด” นั้นมีมากแต่สิ่งที่ง่าย ๆ มีกันทุกคนแล้ว คือ ลมหายใจเข้าออก ถ้าเราคิดว่าลมหายใจที่เข้าออกจรูมูกของเรานั้น เปรียบเสมือนคนเข้า-ออก ประตูอาคาร เราตั้งสติเป็นยามกำหนดรู้สภาพลมเข้าออกอยู่ที่รูจมูกเหมือนยามเฝ้าประตูเราจะหลับ ยามไม่ได้ ถ้าเผลอก็ก็ขาดสติ การฝึกจะไม่ได้อผล เราเพียงแต่กำหนดรู้เท่านั้นเอง ว่าขณะนี้ลมเข้าขณะนี้ลมออก ฯลฯ เป็นเรื่องจำเจ น่าเบื่อหน่าย แต่เพื่อให้สามารถตรวจสอบความเผลอเราได้ ก็อาจใช้วิธีนับกำกับ คือ นับในใจตามลมว่า เข้า-ออก-หนึ่ง, เข้า-ออก-สอง, เข้า-ออก-สาม....ไปจนถึงเข้า-ออก-เก้า คือ ครบเก้ารอบแล้วกลับ

มาเริ่ม เข้า-ออก-หนึ่งใหม่ เหตุที่นับเพียงเก้า เพราะไม่ต้องการเพิ่มภาระทางจิตให้มาก ถ้านับมาก ๆ จะเกิดฟุ้งซ่านขึ้นมาอีก

ในกรณีที่สติของเรายังไม่เข้มแข็ง เราจะเกิดความเผลอสติลึมนับ หรือ หลับไป ถ้าเป็นเช่นนั้นเมื่อรู้สึกตัวขึ้นมาจะจำไม่ได้ว่านับไปถึงเลขเท่าไรแล้วก็ให้กลับมาเริ่มที่ เข้า-ออก-หนึ่ง ใหม่เสมอไป ในระหว่างปฏิบัติเช่นนี้ต้องไม่ลืมว่าเรากำลังทำตัวเป็น **คนโง่** คือ ห้ามคิดมาก ห้ามฟุ้งซ่านไปสู่เรื่องอื่น ๆ ห้ามอยากรู้ อยากเห็นอะไรทั้งสิ้น สนใจอยู่อย่างเดียว คือลมหายใจเข้าออก ซึ่งเป็นสิ่งไร้สาระ จำเจ น่าเบื่อหน่ายแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น “การโง่เป็น” วิธีนี้คือการบริหารจิตวิธีง่ายและปลอดภัยที่สุด

ก่อนการบริหารจิต ควรมีการเตรียมตัว ๒ อย่าง คือ เตรียมกายและเตรียมใจ ทำนองเดียวกับการบริหารกายซึ่งต้องการ “วอร์มอัพ” กันก่อน การเตรียมกายมี ๓ ขั้น คือ

(๑) นั้งในท่าที่สบาย แต่ไม่สบายจนเกินไป ห้ามนอน เพราะถ้านอนจะหลับ ห้ามนั่งพิง เพราะถ้านั่งพิงจะหลับง่าย เมื่อหลับก็ขาดสติ การฝึกก็ไม่ได้ผล วิธีนั่ง คือนั่งหลังตรงในท่าที่สบาย สามารถนั่งในท่านั้นได้นานพอสมควร โดยไม่เมื่อยหรือเป็นเหน็บ อาจนั่งขัดสมาธิ พับเพียบ หรือนั่งบนเก้าอี้ก็ได้

(๒) นั้งในอาการสำรวม โดยนำมือทั้งสองมาประสานกัน หรือวางซ้อนกันไว้บนตัก การสำรวมกาย นำไปสู่การสำรวมใจ เพราะกายกับใจเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

(๓) หลับตาเพื่อตัดสิ่งรบกวนทางตา นั้งในที่สงบ สว่างปราศจากสิ่งรบกวนทางหู นั้งในที่ที่ไม่ร้อนเกินไปหรือเย็นเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดความทรมานทางกาย เมื่อเตรียมกายพร้อมแล้ว ก็เตรียมใจต่อไป

การเตรียมใจประกอบด้วยบันได ๓ ขั้น คือ รวมจิต ชำระจิต และอธิฐานจิต

ตามลำดับ

(๑) **รวมจิต** จิตตามปกติจะมีสภาพ ฟุ้งซ่าน ไม่นิ่ง การที่จะทำให้จิตนิ่งจะต้อง นำมารวม ณ จุดใดจุดหนึ่งเสียก่อน แล้ว จึงเริ่มบริหารจิตตามวิธีข้างต้น จุดที่จะนำ จิตมารวมกันนี้ไม่ใช่จุดใดก็ได้แต่ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคน ทุกคนย่อมมีสิ่งที่ตนเคารพ บูชาสูงสุดอยู่แล้วด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งสามารถ นำมาใช้เป็นจุดรวมจิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บางคนมีพระพุทธรูปไว้บูชาที่บ้าน บางคนมีเหรียญที่แขวนไว้กับตัว บ้างเคารพบูชา องค์พระแก้วมรกตสูงสุด บางคนอาจยึด มั่นในพระรัตนตรัย ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่พระพุทธศาสนา ก็ระลึกถึงพระผู้เป็น เจ้า หรือศาสดาหรือนักบุญที่เคารพบูชา สูงสุด วิธีนี้จะทำให้จิตของตนรวมได้โดย รวดเร็ว แต่ต้องไม่ลืมบิดามารดา เพราะ เป็นผู้ที่มีพระคุณสูงสุดในโลก ระลึกถึงบุญคุณ ของผู้มีพระคุณอื่น ๆ ได้แก่ ครูบาอาจารย์ ที่สั่งสอนให้ความรู้ ตลอดจนผู้มีพระคุณ อื่น ๆ ที่พอจะนึกได้รวมทั้งพระมหากษัตริย์- ธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่ทรงปกครอง แผ่นดินโดยธรรม รักษาแผ่นดินนี้ไว้ให้เรา อาศัยอยู่ได้จนทุกวันนี้ แม้กระทั่งแผ่นดิน ไทยอันเป็นที่รักของเราก็ไม่ควรลืมบุญคุณ เช่นเดียวกัน

(๒) **ชำระจิต** จิตของคนเรามักจะ หมกหมมอยู่ด้วยเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้ว หรือเกิดขึ้นในอดีต เรามักจะเก็บมาหมก ไม่รู้จักลืมไม่รู้จักปล่อยวาง เป็นสาเหตุที่ ทำให้เกิดความฟุ้งซ่านได้ การทำสมาธิหมายถึง การทำให้จิตนั้นเป็นปัจจุบัน ลืมอดีต ไม่คิดถึงอนาคต สิ่งสำคัญที่จะต้องลืมต้อง ชำระให้ได้คือสิ่งที่ทำให้อารมณ์ขุ่นมัว วิธี ลืมหรือวิธีชำระจิต คือ การให้อภัย เริ่ม ด้วยการให้อภัยในความผิดพลาดของตนเอง โดยคิดว่าเราทุกคนเป็นมนุษย์ปุถุชน ย่อม มีการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ทำผิดพลาด ทำให้ผู้ อื่นหรือตนเองเดือดร้อน เราไม่ควรคิดยึด

“จิตของคนเรามักจะหมกหมมอยู่ด้วยเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต ไม่รู้จักลืมไม่รู้จักปล่อยวาง ทำให้เกิดความฟุ้งซ่าน การทำสมาธิหมายถึง การทำจิตนั้นเป็นปัจจุบัน ลืมอดีต ไม่คิดถึงอนาคต”

ในสิ่งนั้นพยายามแก้ตัวใหม่ ทำให้ดีขึ้น ระวังตัวมากขึ้น ต่อไปจะไม่ผิดพลาด อีก เมื่อให้อภัยตัวเองแล้วก็เริ่มขยายไปยัง ผู้อื่น จากคนที่เรารักที่สุดเสียก่อนซึ่งอาจ ทำให้เราขุ่นเคืองไม่พอใจ เช่น บุตร ภรรยา สามี บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ไปจนกระทั่ง เพื่อนสนิทมิตรสหายผู้ร่วมงาน คนรู้จัก ตลอดจนศัตรู เราให้อภัยเสียให้หมดสิ้น จะได้เกิดความสบายใจไม่เลี้ยงความขุ่นมัว เอาไว้ในสมอง เป็นการชำระจิตใจให้สะอาด จะได้เกิดความสงบ และสว่างได้ง่าย

(๓) **อธิษฐานจิต** จุดเริ่มต้นของความ สำเร็จ คือจิตใจ ปราศจากใด ๆ จะสำเร็จ ได้ ถ้าตั้งใจให้แน่วแน่เริ่มต้นด้วยการตั้งความ ปราศดนาในสิ่งที่ตั้งถาม ให้แก่ตนเองเสีย ก่อน เช่น อธิษฐานขอให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ มีความสำเร็จในกิจการงานอัน ชอบ แล้วเริ่มแผ่แผ่ไปยังผู้อื่นโดยเริ่มจาก ผู้ใกล้ชิด ได้แก่ บุตร ภรรยา สามี บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหาย ผู้ร่วมงาน คนรู้จักตลอดจนศัตรู ถ้าเขาเหล่านั้นเป็นคน ดี มีความสุขความเจริญทั่วกันแล้ว ทุกคน ก็จะมีแต่ความสุข สังคมมีสันติสุข การแสดง ความปราศดนาดีต่อผู้อื่นจะทำให้จิตใจของ ผู้นั้นอิ่มเอิบ เบิกบาน เป็นจิตที่พร้อมจะทำความดีต่อไป

เมื่อเตรียมกายและเตรียมใจตามแนว ทางข้างต้นเสร็จแล้ว ก็เริ่มดำเนินการบริหาร

จิตโดยกำหนดจิตอยู่ที่ลมหายใจเข้าออก ตามวิธีการที่ได้กล่าวไว้แล้ว การดำเนินการ ทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามธรรมชาติตาม ลำดับขั้น ไม่รีบร้อน สำหรับระยะเวลาในการบริหารจิตนั้นก็ไม่ต้องมีการวางกฎเกณฑ์ ที่แน่นอนจะนานเท่าใดก็ได้ เท่าที่ผู้ทำจะพอใจ แต่อย่างน้อยดี ควรปฏิบัติให้ได้ทุกวัน อย่าง น้อยวันละหนึ่งครั้ง จะเป็นเวลาใดก็ได้ไม่มี การกำหนดตายตัวแล้วแต่ความสะดวกของผู้ปฏิบัติ การบริหารจิตก็เหมือนกับการบริหาร กาย ถ้าไม่ปฏิบัติทุกวันก็ไม่ได้ผล

การบริหารจิตเป็นเรื่องของความเชี่ยวชาญ (หรือทักษะ) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการ ปฏิบัติ การรู้ไว้เพื่อประดับความรู้นั้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รู้แต่อย่างใด เช่นเดียว กับการรู้เรื่องการบริหารกายถ้ารู้แล้วไม่ ปฏิบัติ กายก็ไม่ได้รับประโยชน์จากความรู้ นั้น ผู้ที่บริหารจิตเป็นประจำจะพบว่าจิต ของตนเริ่มมีความสะอาด สว่าง และสงบ มากขึ้น มีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์ขึ้น มีพลังเพิ่มขึ้น ประโยชน์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้เรียกรวมว่า “บุญ” หรือ “คุณความดี” นั่นเอง การบริหารจิตทุกครั้ง คือ การเพิ่มคุณความดี ให้แก่จิตของตนเอง อันคุณความดีนั้นเป็น สิ่งที่ไม่ควรหวงแหน เพราะตามธรรมชาติ ความดีเกิดจากการ “ให้” ไม่ว่าจะเป็โลก ของสัตว์หรือมนุษย์ เช่น แม่ให้นมลูก ให้ การศึกษา ให้มรดก เพื่อนให้ความช่วยเหลือ เพื่อนผู้ใจบุญบริจาคเงินเป็นสาธารณกุศล ฯลฯ ดังนั้นเพื่อเตือนตนเองว่าการบริหาร จิต คือ การทำความดีจึงควรแผ่ความดีหรือ บุญที่ได้นั้นให้แก่ผู้อื่นหลังจากการบริหาร จิตทุกครั้งไป

การแผ่ความดีให้แก่ผู้อื่นควรกระทำ ด้วยอาการอันสุภาพ คือ นั่งสำรวม พนมมือ ขึ้นพร้อมทั้งเปล่งวาจาต่าง ๆ หรือกล่าว ในใจก็สุดแล้วแต่ความถนัดดังนี้

“กุศลผลบุญใด ๆ กุศลผลทานใด ๆ ที่ข้าพเจ้าได้สร้างสมมาด้วยดีแล้ว ตั้งแต่อดีต

จนถึงปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศคุณนั้น
แด่บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณ
ทุกท่าน ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลายในสากล
โลก

กรรมใดที่เราทั้งหลาย ได้ประมาท
พลาดพลั้งต่อกันและกันด้วยกาย วาจา และ
ใจ จะโดยเจตนาก็ดี หรือ ไม่เจตนาก็ดี ตั้งแต่
ในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ขอให้เราทั้งหลาย
อโหสิกรรมและปลดปล่อยกรรมนั้น ให้เลิก
แล้วต่อกันและกัน จนหมดจนสิ้น ขอให้เรา
ทั้งหลายต่างดำรงชีวิตอยู่เย็นเป็นสุขเถิด”

โดยสรุปวิธีบริหารจัดการตามแนวทาง
ข้างต้นเป็นวิธีง่าย ๆ เริ่มต้นด้วยการเตรียม
กาย ๓ ชั้น และเตรียมใจ ๓ ชั้น จากนั้น
จึงตั้งสติให้มั่น จดช้อยอยู่กับสิ่งไร้สาระ ไร้
แก่นสาร จำเจ ซ้ำซาก น่าเบื่อ เช่น ลมหายใจ
เข้าออก ทำตนเป็นคน “โง่” ไม่คิดอะไร
อื่น สังเกตลมหายใจเข้า-ออก นับในใจ
ว่า “เข้า-ออก-หนึ่ง, เข้า-ออก-สอง....” จน
ครบ “เข้า-ออก-เก้า” แล้วจึงกลับมาเริ่มต้น
ที่ “เข้า-ออก-หนึ่ง” ใหม่ ปฏิบัติเช่นนี้นาน
เท่าใดก็ได้ ยิ่งนานยิ่งดี ควรทำทุกวันอย่าง
น้อยวันละ ๑ ครั้ง เวลาใดก็ได้ที่สะดวก
เมื่อเลิกปฏิบัติแล้วควรแผ่ความดีให้แก่ผู้
อื่นทุกครั้ง

การบริหารจิตเป็นประจำช่วยเพิ่ม
ความเข้มแข็งให้แก่สติ ทำให้จิตใจมั่นคงช่วย
ให้จิตสงบ ได้พักผ่อนเต็มที่ มีพลังไม่อ่อนแอ
ตกเป็นทาสของพลังฝ่ายต่ำ เช่น ยาเสพติด
ให้โทษ การพนัน ตลอดจนอบายมุขอื่น ๆ
จิตที่ฝึกไว้ดีแล้วจะมีประสิทธิภาพสูง สามารถ
คิดเรื่องซับซ้อนลึกซึ้งได้ พร้อมทั้งจะทำงาน
ในหน้าที่ที่ต้องการความรับผิดชอบสูง ผู้
ที่บริหารจัดการควบคู่กับการบริหารกายเป็น
ประจำทุกวันจะมีทั้งพลังกายและพลังใจที่
สมบูรณ์ มีชีวิตยืนนาน อยู่เย็นเป็นสุขตาม
ธรรมชาติ

“สุขภาพจิตดี สุขภาพกายดี ชีวิต
จึงมีคุณภาพ”

ความรักและความหลัง

ความ งามจักเกิดได้

ความ รักใช้รักเอา

ความ ชั่วที่โหดเขลา

ความ คิดจักค่อยร้าง

รัก ทั้งหลายแหล่ล้วน

รัก แต่ดักแต่ดวง

รัก หนึ่งซึ่งนึกหวง

รัก อิสระอิสระชื่อ

ความ ดายกำเนิดต้น

ความ ยุติธรรมหวังขง

ความ เสียดสละยังทรง

ความ สดสวยทั่วหล้า

หลัง ชุมฝนน้ำฟ้า

หลัง รุ่งฝากรุ่งไหล

หลัง โฉดย่อมคือชัย

หลัง บทกวีอ่านบ้าง

โดยเรา

รักอ้าง

อันครอบ

เร็ดร้างห่างสลาย

หลอกลวง

อิมคือ

แห่นตลอด

อื่นชื่อฤาชา

ธารตรง

อยู่ถ้า

ตัวแทรก

โลกเข้าเคลือบคลุม

ฟากใส

หลากสร้าง

ชนะฉาบ

คิดบ้างปัจจุบัน

คมทวน คันธนู

กระถินเทพา

ไม้โตเร็วที่น่าสนใจ

ชาคริต จุลกะเสวี

ท่านผู้อ่าน “วารสารไทย” หลายท่านคงพอจะจำกันได้เป็นอย่างดีว่าเมื่อปลายเดือนมกราคม ปีใหม่ ๒๕๒๕ นี้เองที่จังหวัดขอนแก่นได้มีการประชุมครั้งสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของชาติขึ้นที่นั่น ที่เราเรียกกันว่าการประชุม “กรอ.ภูมิภาค ครั้งที่ ๓” ซึ่งมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ไปเป็นประธานเองด้วยนั้นละ

ในการประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือ กรอ.ภูมิภาค ที่กล่าวถึงนี้ ก็ได้มีการสรุปไว้ในกลุ่มปัญหาทางการเกษตรข้อหนึ่งด้วยว่า ประเทศไทยเรานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งทำการปลูกป่าไม้โตเร็ว เพื่อทดแทนป่าไม้ที่ถูกลักลอบตัดทำลายไปเป็นจำนวนปีละมากมายนั้นด้วย

และในบรรดาไม้โตเร็ว ที่กรมป่าไม้กระทรวงเกษตร ได้นำมาใช้ในการเพาะปลูกทดแทนดังกล่าวนี้ นอกจากพวกสน ประติพัทธ์ กระถินยักษ์ และยูคาลิปตัสแล้ว ทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ก็ได้เสนอให้พิจารณาปลูกไม้โตเร็วอีกชนิดหนึ่งด้วย

นั่นก็คือ ต้นกระถินเทพา หรือที่ภาษาต่างประเทศเขาเรียกกันว่า “อะคาเซีย

แมงกิอูม” (Acacia mangium) ซึ่งทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้ยืนยันว่าไม้โตเร็วชนิดใหม่ คือ “ต้นกระถินเทพา” ที่ขอแนะนำใหม่นี้ จะไม่มีโทษภัยที่น่าเกรงขามที่กำลังมีบางคนตั้งข้อสงสัยว่าจะมีกับต้นยูคาลิปตัสนั้นแต่อย่างใด กลับจะมีแต่คุณประโยชน์อย่างมากมาย

จึงสมควรจะได้รับการพิจารณาปลูกกระถินเทพานี้ในภาคต่าง ๆ ให้มากขึ้นได้

เป็นความจริง ที่ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา วงการอุตสาหกรรมป่าไม้ของเมืองไทยเราได้เริ่มต้นตัวหันมาให้ความสนใจลงทุนปลูกสร้างสวนป่ากันมากขึ้น ทั้งนี้เพราะปริมาณไม้จากป่าธรรมชาติได้เข้าสู่สภาวะขาดแคลนอย่างรุนแรงมากขึ้นจนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม้ที่นิยมปลูกกันมากมีอยู่เพียง ๒-๓ ชนิด เช่น สนประติพัทธ์ ยูคาลิปตัส และกระถินยักษ์อย่างที่ทราบกันแล้วนั้น

แต่การศึกษาถึงประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ตลอดจนอุปนิสัยในการเจริญเติบโตของพืชดังกล่าวยังมีน้อยและปลูกกันยังไม่กว้างขวางพอ อันอาจทำให้การลงทุนปลูกสร้างสวนป่าของไม้เหล่านี้ ต้องประสบปัญหาขัดข้องได้ในภายหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องความต้องการของตลาด

ว่าจะมีมากน้อยเพียงใดด้วย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อความต้องการใช้วัตถุดิบประเภทไม้ เพื่อป้อนอุตสาหกรรมและการใช้สอยต่าง ๆ ยังมีอยู่ และนับวันแต่จะมีเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นในขณะนี้ การศึกษาวิจัยเพื่อสรรหาพืชที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด ทั้งในด้านการเพาะปลูก เช่นเป็นพืชที่ปลูกง่าย และโตเร็ว

และทั้งในด้านของประโยชน์การใช้สอย เช่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างเหล่านี้ จึงเป็นงานที่นักวิชาการของไทยเรา ต่างก็กำลังมุ่งกระทำการอยู่อย่างเร่งรีบทั่วประเทศและแม้แต่ในต่างประเทศ เขาก็กำลังดำเนินการกันอยู่ด้วยเช่นกัน แข่งขันกันเป็นการใหญ่อยู่ในปัจจุบันนี้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า สถาบัน “วท.” นั้น ก็ได้เริ่มดำเนินการวิจัย เพื่อศึกษาและคัดเลือกไม้โตเร็วมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ แล้วละ โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเรื่องนี้ จากสภามหาวิทยาลัยแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. National Academy of Sciences) หรือ เอ็น เอ เอส (NAS) ทำการศึกษาและวิจัยไม้หลายสิบชนิด ทั้งที่เป็นไม้พื้นเมือง และไม้จากต่างประเทศ

ผลการวิจัยถึงปัจจุบันได้พบว่า มีไม้บางชนิดที่มีคุณสมบัติเด่นมาก นำให้ความสนใจทำการศึกษาและวิจัยให้ลึกซึ้งในรายละเอียด เพื่อเป็นแนวทางสนับสนุนให้มีการปลูกเพื่อการใช้ประโยชน์กันอย่างจริงจังต่อไป ไม้ดังกล่าวนี้ก็ได้แก่ “ต้นกระดินเทา” หรือ “อะคาเซีย แมงกือ้ม” (*Acacia Mangium*) นี้เอง

คุณสมบัติที่เด่นของต้นกระดินเทาที่พอจะนำมาเล่าให้ฟังโดยสังเขปได้ มีดังนี้คือ

กระดินเทาเป็นไม้โตเร็ว ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อเริ่มแรกต่างประเทศเขาได้ทดลองนำไปปลูกในรัฐซามาร์ และในประเทศมาเลเซีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ต้นกระดินเทา มีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าไม้ชื่อ (*Gmelina arborea*) และดีกว่าต้น ยูคาลิปตัสดึกถุ่มดำ (*Eucalyptus deglupta*) ซึ่งไม้ทั้งสองชนิดนี้ จัดว่าเป็นไม้โตเร็วมากที่สุดจำพวกหนึ่งในเขตร้อนชื้น อย่างเป็นประเทศไทยเราได้ด้วย

ในเรื่องความเจริญเติบโต กระดินเทาที่เติบโตได้ดีกว่าไม้ชนิดอื่น ๆ แม้ในดินที่ไม่ค่อยจะอุดมสมบูรณ์นัก อย่างเช่น ดินลูกรัง หรือดินซึ่งผ่านการทำไร่เลื่อนลอยมาแล้ว และดินตามบริเวณพื้นที่ลาดชันเหล่านี้เป็นต้น ก็ยังสามารถปลูกต้นกระดินเทา

ต้นกระดินเทาขึ้นได้ในดินที่มีสภาพเป็นกรดสูง คือมี พีเอช ประมาณ 4.2 (pH 4.2) ซึ่งนับเป็นคุณสมบัติที่ดีมากประการหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพของดินส่วนใหญ่ในภูมิภาคเขตร้อนของไทยเรานี้มักมีสภาพเป็นดินกรดอยู่โดยทั่วไป เป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว

นอกจากนี้ ต้นกระดินเทายังเป็นไม้ที่มีลักษณะดี คือมีลำต้นเปลาตรง ปราศจากกิ่งก้านมากนัก ทั้งเนื้อของไม้กระดินเทาที่มีเนื้อไม้ที่มีคุณสมบัติดี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางเขียวละ

ในแง่ของการใช้กระดินเทาเป็นพืชบำรุงดิน เพราะมันเป็นพืชตระกูลถั่วอยู่ด้วย

กระดินเทาอายุ ๕ ปี ระดับต้นที่สูงแค่อกคนเรา จะมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๕ ซม. และมีต้นสูง ๑๘-๒๐ เมตร

จึงสามารถผลิตปุ๋ยในโตรเจนที่รากจากเชื้อแบคทีเรียไรโซเบียมได้ เช่นเดียวกับพืชตระกูลถั่วอื่น ๆ ทั้งหมด ดังนั้น กระดินเทาจึงมีส่วนอย่างมาก ในการที่จะช่วยเพิ่มธาตุไนโตรเจนให้แก่ดินได้ดีอีกด้วย จึงเป็นประโยชน์มากเขียวละ

ในแง่ของการเพาะปลูกแล้วละก็ จัดว่าต้นกระดินเทาเป็นไม้ที่ปลูกง่าย มีความแข็งแรงและทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ผันแปรอยู่เสมออันได้อย่างดี โดยธรรมชาติจะขยายพันธุ์โดยเมล็ด

ช่อดอกของกระดินเทา เป็นช่อดอกที่มีลักษณะคล้ายหางกระรอก อาจมีความยาวถึง 10 ซม. ประกอบด้วยดอกย่อยขนาดเล็ก สีขาวหรือสีครีม

ปกติต้นกระดินเทาที่มันจะผสมข้ามต้นได้ แต่ก็ผสมตัวเองได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงให้กำเนิดเมล็ดได้ง่ายมาก

หลังจากผสมแล้วดอกก็จะพัฒนาเป็นฝักสีเขียว ซึ่งเมื่อแก่จะมีสีน้ำตาลเข้ม ลักษณะฝักบิดไปมาและม้วนขดเป็นกระดูก

เมื่อฝักแก่จัดเต็มที่จะแตกออก มีเมล็ดเล็ก ๆ สีดำ ซึ่งเรียงตัวกันอยู่ตามความยาวของฝัก เมื่อเมล็ดนั้นหลุดออกมา ก็จะห้อยติดฝักอยู่ โดยมีส่วนที่เรียกว่า “รก” (Funicle) ซึ่งมีสีดิสวยงามดีมาก

ระยะจากช่วงการออกดอกจนถึงฝักแก่เต็มที่นี้ จะใช้เวลาประมาณ ๑ เดือน

ดอกของกระดินเทา ก็คล้ายกับช่อดอกของกระดินณรงค์ ซึ่งมีเกสรมากมาย มีให้ผึ้งใช้ประโยชน์จากเกสรเหล่านั้นได้ดีเหมือนกัน แต่ที่น่าแปลกใจของต้นไม้ชนิดนี้ก็คือว่า ต่อมาน้ำหวานของกระดินเทาที่มันไม่ได้มีอยู่ที่ดอก ไม่เหมือนกับดอกไม้อื่นทั่ว ๆ ไปเลย

หากแต่น้ำหวานนั้น กลับไปมีอยู่ที่บริเวณต่อมโคนใบอ่อนของกระดินเทา ต่อมาน้ำหวานที่โคนใบนี้ จะมีผึ้งและแมลงต่าง ๆ มารุมตอมอยู่เป็นประจำ ดังนั้นสวนป่ากระดินเทาที่อาจใช้เป็นแหล่งน้ำหวาน สำหรับอุตสาหกรรมเลี้ยงผึ้งได้ดีอีกแหล่งหนึ่งในอนาคต

จากที่เขาคลองในต่างประเทศ ต้นกระดินเทาที่โตเต็มที่ที่มีอายุ ๑๔ ปี สามารถให้เมล็ดได้หนักถึง ๑ กิโลกรัมต่อปี หรือเฉลี่ยประมาณ ๐.๔ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี และใน ๑ กิโลกรัมนี้จะมีเมล็ดประมาณ ๘๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ เมล็ด เอาไปเพาะขยายพันธุ์กันได้เลย

ปกติแล้วการเก็บเกี่ยวเมล็ดกระดินเทา จะกระทำเมื่อสีของฝักเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เมื่อเก็บแล้วก็ต้องนำมาผึ่งแดดประมาณ ๑-๒ วันจนแห้งสนิทแล้ว จึงทำการกระเทาะ และร่อนเมล็ดออก เมล็ดที่แห้งจนมีความชื้น ๖-๘% ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับดีมากเขียวละ

สำหรับการขยายพันธุ์โดยวิธีการเพาะเมล็ด เมล็ดของกระดินเทาที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับเมล็ดของไม้ในสกุลอะคาเซีย (*Acacia*) อื่น ๆ ก็คือตามปกติมักจะงอกได้ยากสักหน่อย เนื่องจากมีเปลือกหุ้มเมล็ด (seed coat) ก่อนข้างหนา จึงจำเป็นต้อง

เปรียบเทียบการเจริญเติบโตของต้นกระถินเทพา (ซ้าย) กับยูคาลิปตัส คามาลดูแลนซิส (ขวา) อายุแค่ ๒ ปีครึ่งเท่านั้น กระถินเทพาสมบูรณ์ดีกว่ามาก

ใบและช่อดอกกระถินเทพาคล้ายหางกระรอก

หาวิธีให้น้ำสามารถซึมผ่านเข้าสู่ภายในได้เสียก่อน จึงจะงอกได้ง่ายขึ้น

วิธีเตรียมเมล็ดเพื่อให้เพาะที่วิธีหนึ่งก็คือการแช่เมล็ดให้น้ำร้อนจัด ๆ ๑๐๐ องศาเซลเซียสในอัตราเมล็ด ๑ ส่วน คือน้ำร้อน ๑๐ ส่วน แช่นาน ๓๐ วินาที รินน้ำร้อนออก แล้วเติมน้ำเย็นธรรมดาอีกประมาณ ๒๕ องศาเซลเซียสใส่ลงไป แช่ค้างคืนไว้ก่อนนำไปเพาะ

เมล็ดที่ลวกน้ำร้อนแล้วนี้ ยังสามารถจะนำไปฝังแดดให้แห้ง แล้วเก็บไว้เพาะในโอกาสต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องลวกน้ำร้อนอีกครั้งก็ยังได้

เมื่อนำเมล็ดกระถินเทพาที่ผ่านการเตรียมแล้วนี้ ลงเพาะในแปลงเพาะ เมล็ดจะเริ่มงอกได้ภายในเวลา ๒-๓ วัน และจะงอกได้ทั้งหมดภายใน ๘-๑๐ วัน เมื่อต้นกล้ามีใบคู่แรกปรากฏขึ้นมาแล้ว ก็สามารถขุดย้ายลงปลูกชำในถุงพลาสติกได้แล้วละ

แต่ในขณะเดียวกัน ก็สามารถขยายพันธุ์ได้โดยการตอน การปักชำ หรือการเสียบกิ่งได้เหมือนกัน ปกติแล้วต้นกระถินเทพาสร้างเมล็ดได้จำนวนมากมาย จึงนิยมใช้เพาะด้วยเมล็ดกันมากกว่า

นับว่าเป็นต้นไม้ที่เพาะปลูกได้ไม่ยากเลย

ฝั่งกำลังตอมคูดน้ำหวานที่ต่อมโคนใบกระถินเทพา

ที่น่าสังเกตก็คือว่า ถ้าเพาะด้วยเมล็ดในระยะที่เป็นต้นอ่อน กระถินเทพาจะมีใบประเภทใบรวม (Compound leaf) ซึ่งประกอบด้วยใบย่อย (leaflet) หลายใบ เช่นเดียวกับใบของกระถิน และพืชหลายชนิดในวงศ์ของกระถินนี้ แต่เมื่อมีอายุได้ ๒-๓ สัปดาห์ ต้นกระถินเทพาจะไม่สร้างใบจริงอีกต่อไป แต่จะมีใบเทียมที่เรียกว่า “ฟิโลด” (phyllode) ขึ้นแทนตลอดไป

ใบเทียมดังกล่าวนี้ เป็นส่วนของก้านใบ และแกนกลางของใบรวม ที่ขยายตัว

แผ่กว้างออกจนมีลักษณะคล้ายแผ่นใบของพืชทั่ว ๆ ไป ใบเทียมนี้มีลักษณะเป็นใบเดี่ยว (simple leaf) มีเส้นใบแบบขนาน และมีขนาดใหญ่ได้ถึง ๒๕×๑๐ เซนติเมตรเขียวละ

หลังจากนั้น เมื่อต้นกล้ากระถินเทพานี้มีอายุ ๒-๓ เดือน มีความสูงประมาณ ๒๕-๓๐ เซนติเมตรแล้ว ก็พร้อมที่จะนำไปปลูกในแปลงปลูกได้ต่อไปสบายมาก

เรื่องการปลูกต้นกระถินเทพานี้ก็ทำได้ไม่ยาก ปกติแล้วการเจริญเติบโตของต้นกระถินเทพาในระยะแรกนั้นมีได้ค่อนข้างช้ามาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้การปฏิบัติเรื่องการกำจัดวัชพืช จะต้องช่วยดูแลให้หน่อยในช่วงปีแรก ๆ นี้

สารกำจัดวัชพืชที่นิยมใช้ได้แก่ สารบิวตาคลอร์ (Butachlor) โดยทำการฉีดพ่นให้รอบ ๆ โคนต้นกระถินเทพาในช่วง ๑ เดือนครึ่ง กับช่วง ๓ และ ๕ เดือน หลังจากนั้นเมื่อต้นกระถินเทพาเจริญมีร่มเงามากขึ้นแล้ว วัชพืชต่าง ๆ ก็จะมีเกิดขึ้นได้ลดน้อยลง แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน รวมทั้งปริมาณและ

ชนิดของวัชพืชในบริเวณแปลงปลูกนั้น ๑ ด้วย

ปกติแล้วระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับ กระถินเทพา สำหรับในเมืองไทยเรายังไม่ เป็นที่ทราบแน่ชัดนัก เนื่องจากยังไม่มีผู้ทำการ ศึกษากันไม่มากนัก แต่โดยทั่วไปแล้วเขา นิยมปลูกโดยใช้ระยะ ๓ คูณ ๓ เมตร

สำหรับในประเทศไทยเรา ทางหน่วย งานสาขาวิจัยอุตสาหกรรมการเกษตร ของ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย ได้ทำการศึกษาระยะปลูก ที่เหมาะสม พบว่า ในระยะ ๒ ปี แรกนั้น ระยะปลูก ๑ คูณ ๐.๕ เมตร จะเป็นระยะ ที่ต้นกระถินเทพาสามารถเจริญเติบโต ได้ให้ปริมาณมวลชีวภาพ (biomass) ได้สูงสุดในสภาพดินทรายชายทะเลเช่นของจังหวัด ชุมพร

อย่างไรก็ตาม ระยะปลูกที่เหมาะสม ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ รวมทั้งวัตถุ ประสงค์ในการใช้ประโยชน์ ซึ่งจำเป็นจะ ต้องทำการศึกษากันต่อไปอีกอยู่ในขณะนี้ เรื่องทรงพุ่มนั้นก็เป็นธรรมดา ปกติ ไม้โตเร็วทั่วไปนั้น ถ้าปลูกเว้นระยะห่าง เกินไป นอกจากจะเปลืองพื้นที่เปล่า ๆ แล้ว ทรงพุ่มยังอาจแผ่กิ่งก้านสาขาออกไปได้กว้างเต็มที่ ซึ่งถ้าปล่อยอย่างนั้นอาจจะ ทำให้ได้ลำต้นที่ไม่ตรง ด้วยอาจมีการแตก กิ่งใหญ่ขึ้นระหว่างต้น จะทำให้ทรงต้นไม่ สูงขลุ่ด

ดังนั้น โดยทั่วไปจึงมักจะปลูกระยะ ชิดกันมากสักหน่อย คือถ้าจะให้ได้ดีสูง โปรง ก็ควรจัดระยะปลูกชิดกันในสภาพ ของสวนป่า ลำต้นของกระถินเทพาเมื่อ อายุมากจะมีเปลือกแข็ง หนา ขรุขระและ แตกเป็นร่องตามยาวเห็นได้ชัด

สำหรับเรื่องการใช้ประโยชน์จากไม้ "กระถินเทพา" นี้ ก็มีอยู่มากมายหลาย ประการ แต่ที่มีความสำคัญมากนั้น ก็น่า จะพิจารณาประโยชน์ในเรื่องต่อไปนี้ด้วย คือ

ให้ทำไม้แปรรูป กระถินเทพาเป็นไม้

โตเร็ว ที่เหมาะสำหรับนำมาทำให้แปรรูป เนื่องจากมีลำต้นตรง และมีส่วนของกระพี้ (sap wood) บาง แก่น (heart wood) มีสีน้ำตาล มีคุณสมบัติแข็งและทนทาน เนื้อไม้มีค่าถ่วงจำเพาะประมาณ ๐.๕๖ ซึ่ง นับว่าสูงกว่าไม้โตเร็วจากสวนป่าทั่ว ๆ ไป

ลักษณะเนื้อไม้กระถินเทพา นี้ ก็เอามา ทำการแปรรูปง่าย มีคุณสมบัติเหมือนไม้ วอลนัทดำ (Juglans nigra) จึงเหมาะ สำหรับใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ ทำไม้โครงสร้าง ต่าง ๆ หรือใช้ในงานก่อสร้างที่ไม่ต้องรับ น้ำหนักมาก ๆ ได้ดีมาก

ในการทำไม้อัด ไม้กระถินเทพาอายุ ๗-๘ ปี ก็สามารถนำมาใช้แปรรูปทำไม้อัด (particle board) ซึ่งมีคุณภาพดีมาก ดัง จะเห็นว่าในตลาดโลกเขาก็ได้มีการผลิตไม้ อัดคุณภาพดี โดยใช้ไม้กระถินเทพาผสม กับไม้อัลบิเซีย พอลคาตาเรีย (Albizia falcataria) ในอัตราส่วน ๓๐ ต่อ ๗๐ ได้ ผลดีมาก

และในการทำเยื่อกระดาษ ไม้กระถิน เทปาก็มีความเหมาะสมสำหรับทำเยื่อกระดาษ

(บน) ช่อฝักที่มีเมล็ดมากมายของกระถินเทพา (ล่าง) ต้นกล้ากระถินเทพา เริ่มเปลี่ยนจากใบจริง เป็นใบเทียม

ได้ดีด้วยเช่นกัน เนื่องจากให้ผลผลิตเนื้อเยื่อ ได้สูง และมีคุณภาพดี

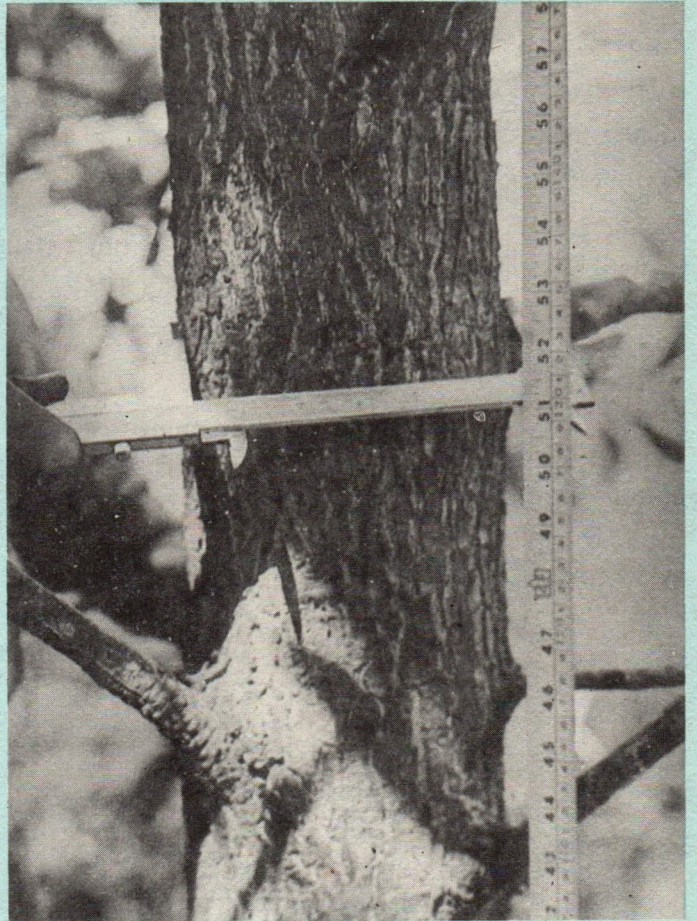
จากการทดลองของสถาบันวิจัยวิทยา- ศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ซึ่ง

ได้นำไม้กระถินเทพาอายุ ๑๕ เดือน เอา มาทำเยื่อกระดาษ โดยกรรมวิธีซัลเฟต ผล ปรากฏว่าให้ผลผลิตเยื่อไม้ฟอกสูงถึง ๔๗% โดยมีค่าคัปปานิัมเบอร์ (kappa number)

ต้นกระถินเทพาอายุ ๒ ปี ปูลูกที่อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ต้นกระถินเทพาอายุ ๒ ปี วัดที่ระดับความสูงในราวอก จะมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๔.๘ เซนติเมตร นับว่าโตมากน่าพอใจทีเดียว

อยู่ประมาณ ๒๐ ซึ่งนับอยู่ในเกณฑ์ดีมากทีเดียว

ต้นกระถินเทพาอายุ ๒ ปี ที่ปลูกโดยใช้ระยะ ๑×๑ เมตร จะให้ผลผลิตเยื่อไม้ฟอกได้ถึง ๕.๔ ตันต่อไร่

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในภาคอื่น ๆ ด้วยนั้น ก็ยังมีพื้นที่ว่างเปล่าอันอาจเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า หรือการทำไร่เลื่อนลอย หรือที่ดินเสื่อมโทรมแล้ว ซึ่งยังมีได้ใช้ประโยชน์อะไร เหล่านี้ยังมีอยู่อีกมากมาย ในช่วงต่อไปนี้จะสมควรจะได้การปลูกต้นกระถินเทพา ขึ้นไว้ใช้ประโยชน์ทางด้านอุตสาหกรรมกันบ้างจะดีกว่า

เพราะต้นกระถินเทพานี้มันโตเร็วปลูกไว้แล้วผลออก ๆ ไปเพียง ๕ ปี ก็จะได้ลำต้นกระถินเทพาที่เมื่อวัดที่ลำต้นบริเวณสูงมีขนาดโคเส้นผ่าศูนย์กลางระดับอกจะมีประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ต้นสูง ๑๘-

๒๐ เมตร ซึ่งก็นับว่าสูงได้ขนาดดีพอใช้ประโยชน์กันได้ดีแล้วละ

และเนื่องจากไม้กระถินเทพา ให้ผลผลิตเยื่อกระดาษสูง และมีคุณภาพดี จึงคาดได้ว่าในอนาคตอันใกล้นี้ ไม้กระถินเทพาคงจะมีราคาสูงกว่าไม้โตเร็วที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับทำเยื่อกระดาษชนิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น พวกไม้ซ้อ (*Gmelina arborea*) หรือไม้ยูคาลิปตัสดัดดิกูปด้า (*Eucalyptus deglupta*) หรือไม้แอนโทอีฟาลัส ไช-เนนซิส (*Anthoeaphalus chinensis*) และไม้ อัลบิซเซีย ฟอลคาทาเรีย (*Albizia*

falcata) เหล่านั้นด้วย

ก็เมื่อได้ทราบคุณค่าของ “กระถินเทพา” แล้วอย่างนี้ ท่านผู้อ่าน “วารสารไทย” จะไม่สนใจหาช่องทางใช้ที่กว้างขวางเปล่าของท่านที่มีอยู่ทำการปลูกต้นกระถินเทพาเข้าไว้บ้างหรือถ้าปลูกไว้ก็มีทางจะใช้ประโยชน์ทำรายได้เสริมใช้ได้ไม่เลวเลย

หากติดขัดหรือมีปัญหาประการใดที่พอจะให้รายการ “เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น” รับให้บริการต่อท่านได้ ก็ขอเชิญเขียนจดหมายติดต่อมายัง “วารสารไทย” ที่ทำเนียบรัฐบาลได้เสมอ

ประชาธิปไตย : ประชาชนกำหนด ทิศทางการบริหารการพัฒนาประเทศ

ดร.บุญทัน ดอกไธสง

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

การปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการแสดงออกภายใต้เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ การปกครองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกับการปกครองแบบเผด็จการ ตรงที่หลักการประชาธิปไตยได้เปิดโอกาสขั้นพื้นฐานและขั้นกำหนดนโยบายแก่ประชาชนที่เป็นเจ้าของประเทศอย่างเต็มที่

โอกาสพื้นฐานนั้นคือ รัฐธรรมนูญได้ประกันสิทธิเสรีภาพในการพูด การเขียน การแสดงออก การพิมพ์โฆษณา การชุมนุม การเรียกร้องความเป็นธรรมของประชาชน เช่น สภภาพหรือองค์กรชาวนา โดยตรงต่อรัฐ ถ้าหากประชาชนหรือกลุ่มชนเหล่านั้นได้รับความทุกข์หรือความบีบคั้นที่ไม่เป็นธรรม หรือการแสดงออกเป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐหนึ่ง เปรียบอีกรัฐหนึ่งหรือประเทศหนึ่งบุกรุกอีกประเทศหนึ่ง แต่การแสดงออกนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายของบ้านเมือง หรือการประท้วงนั้นต้องกระทำโดยความสงบ และหลักการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สิทธิในการคุ้มครองจากศาล และสิทธิในการประกัน ดังกรณีเมื่อจำเลยถูกจับกุมเกี่ยวกับการทำผิดโทษอาญา เมื่อบุคคลนั้นยังเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเท่านั้น เขายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่เขาจะพ้นข้อกล่าวหาว่า เป็นผู้มีความผิด หรือไม่ก็ต่อเมื่อการตัดสินของศาลสิ้นสุดลงทั้ง ๓

ศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ไม่ว่าข้อกล่าวหาของตำรวจผู้จับกุมจะรุนแรงสักปานใด ในสายตาของผู้ถูกจับกุมและญาติพี่น้องรวมทั้งการนำส่วนเลี้ยงของอัยการ (ทนายของรัฐ) ที่ยื่นยันตามข้อกล่าวหาของตำรวจ ว่าการทำผิดคืออาชญาที่อุกฉกรรจ์ แต่มีความหมายว่าศาลจะมีความเห็นตามข้อกล่าวหาของตำรวจและส่วนเลี้ยงของอัยการ เพราะศาลคือองค์กรด่านสุดท้ายที่สำคัญที่สุดในการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ประเทศประชาธิปไตย แตกต่างจากประเทศเผด็จการตรงที่ประชาชนที่ถูกจับกุมและกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นจำนวนมาก มิได้เป็นผู้กระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหาและศาลตัดสินใจให้เป็นผู้บริสุทธิ์ไป แต่ถ้าหากศาลตัดสินใจตามตำรวจและอัยการทั้งหมดทุก ๆ กรณีที่ถูกจับกุมแล้ว ปานนี้ประเทศไทยไม่มีคุกเอาไว้เลี้ยงสุนัขโทษเหล่านั้นเป็นแน่ และรัฐบาลคงจะต้องเพิ่มงบประมาณสร้างคุกเอาไว้ทุกมุมเมือง ดังนั้นความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย และได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เช่น การที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดคดีเดียวกัน วาระเดียวกัน กรรมอย่างเดียวกัน เมื่อกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้รับการประกันจากศาล บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากศาล เช่นเดียวกัน เพราะการใช้กฎหมายจะไม่มีทางเลือกปฏิบัติ

โอกาสขั้นกำหนดนโยบาย

รัฐบาลประชาธิปไตย ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง มีสิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นสมาชิกในพรรคการเมือง และมีสิทธิประกาศตัวรับใช้ชาติบ้านเมืองในทางการเมืองทุกระดับ ตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สุขาภิบาลอำเภอ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี และนายกรัฐมนตรี ย่อมมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นการที่ประชาชนทุกคนไปใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร และเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จึงถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารบ้านเมืองของตน ซึ่งโอกาสที่สำคัญดังกล่าวนี้ประชาชนจะต้องหวงแหนและรักษาไว้ การที่นายก.ข. บ่นว่าบ้านเมืองนี้ไม่เจริญก้าวหน้า บริหารราชการบ้านเมืองไม่เอาไหน ผู้แทนก็อย่างนั้น รัฐมนตรีก็อย่างนี้ การบ่นการกล่าวดังนั้นคือการด่าตนเองนั่นเอง เพราะท่านเหล่านั้นได้รับฉันทานุมิตจากประชาชน และท่านก็มีโอกาสเลือกและเป็นผู้เลือกท่านเหล่านั้นเข้าไปกำหนดนโยบาย และบริหารประเทศแทนท่านนั่นเอง

ท่านพร้อมที่จะเลือกผู้นำที่มีความสามารถแล้วหรือยัง หรือยังคิดว่า การรับสินจ้างรางวัลจากผู้สมัครตำแหน่งต่าง ๆ ยังเป็นพฤติกรรมที่แยกไม่ออกระหว่าง "การไปใช้สิทธิและการไปขายสิทธิ การขายที่น่าละอายและไร้ศักดิ์ศรีที่สุด" คือ

การขายสิทธิทางการเมือง

ลักษณะสังคมประชาธิปไตยนั้น คือ การยอมรับกฎเกณฑ์ทางสังคมที่กำหนดไว้ เพราะกฎระเบียบหรือกฎหมายคือรูปแบบ การกำหนดรูปแบบทางสังคมให้เดินไปสู่ ความเป็นระบบ เสมือนกับถนนที่ปูทางไว้ ให้ประชาชนเดินไปสู่เป้าหมายที่สังคมได้ ยอมรับ ดังนั้นความแตกต่างกันของสังคม ย่อมไม่มี นั่นคือการกำหนดกรอบทาง สังคมมิให้เกิดการสร้าง อภิสถิธิขึ้นขึ้น ในสังคมดังเช่น กรณีการกำหนดการ เกษียรอายุของราชการไทยให้เกษียรเมื่อ อายุ ๖๐

การที่กำหนดไว้อย่างนั้นนักบริหาร นักกฎหมายนักการแพทย์และนักโภชนาการ คงพิจารณาแล้วว่าโครงสร้างร่างกายและ อายุของคนไทยเหมาะที่จะทำงานหนัก ทนแดด ฝน ลม และงานได้ไม่เกิน 60 ถ้ามานักกว่านั้น พลังหนุ่มคงลดลงมาก ๆ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ กฎเกณฑ์หรือกฎหมาย นั้นเป็นกติกาทางสังคมที่ไม่มีข้อยกเว้น เมื่อเป็นเช่นนั้นข้าราชการไทยเมื่อมีอายุ 55 ปีแล้ว จักต้องเตรียมตัวเตรียมใจรับ ความหมดสภาพทางราชการ ตามกฎหมาย ด้วยกันทุกรูปทุกนาม เพราะการยอมรับ

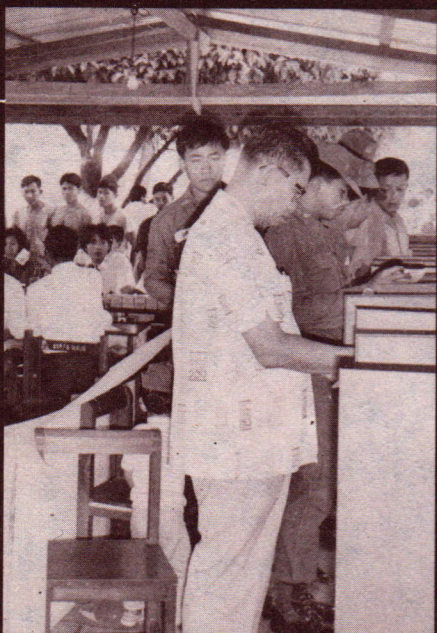
กติกาทางสังคม ย่อมเป็นการยอมรับหลัก การประชาธิปไตยนั่นคือการยอมรับ “ระบบ ประชาธิปไตย” ในแง่ของการปฏิบัติ คือ ระบบโครงสร้างทางการเมือง เช่น รัฐธรรมนูญ ระบบการเลือกตั้งของรัฐสภา โดยการ ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และระบบการยอมรับหลักการประชาธิปไตย ในแง่ปฏิบัติ ด้วยจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย คือการรู้จักการรักษาระบบทางสังคมที่จะ ไม่นำเข้ามาผูกพันกับผลประโยชน์ส่วนบุคคล ผลประโยชน์ของรัฐต้องมาก่อนผลประโยชน์ ส่วนคน เพราะระบบประชาธิปไตย “ยึด ระบบเหนือการยึดตัวบุคคล”

นั่นคือหลักการประชาธิปไตย ยอม รับการถ่ายโอนและหมุนเวียนอำนาจ เพราะ อำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชน ถ้าคนใด กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีอำนาจนานเกินไป “มลภาวะ” ในอำนาจย่อมเกิดขึ้น เพราะ กลไกประชาธิปไตย ถือว่า บุคคลและกลุ่ม บุคคลเข้ามาบริหารแล้วต้องมีการหมด อายุตามวาระ เมื่อหมดอายุตามวาระแล้ว ระบบการปกครองการบริหารย่อมคงอยู่ อำนาจดังกล่าวจักถ่ายโอนไปยัง กลุ่มใหม่ ที่เป็นไปตามไทยคดีที่ว่า “กรุงศรีอยุธยา ไม่สิ้นคนดี” และเราต้องยอมรับ คนรุ่นที่ ไล่ตามเรามาเสมือนขึ้นบันได ๕๒ ล้านขั้น นั้นย่อมเรียงรายติดตามเกาะกลุ่มกันเสมือน ลูกโซ่ที่สามารถเขามาแทนที่ และแบกรับ ภาระแทนรุ่นทวด ปู่ ย่า พี่ เราได้อย่าง ไม่ขาดสาย ดังประจักษ์ของการตั้งอาณานิคม ไทยที่ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายพันปี เพราะการไม่ยึดติดตัวบุคคล จึงเป็นการ แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในเผ่าพันธุ์ไทย ที่ไม่มีวันที่จะขาดผู้นำที่มีความสามารถใน ทุก ๆ องค์การของรัฐ

โอกาสในการมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายการบริหารและ การพัฒนาประเทศของท่าน

พฤติกรรมการเลือกตั้ง ปี ๒๕๒๕

๒๗ กรกฎาคม ประชาชนชาวไทยจะมีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนราษฎรกันอีก ระบบ การเลือกตั้งเป็นการมอบอำนาจรัฐให้อยู่ ในมือของท่านเอง ท่านคือดาบอาญาสิทธิ์ ที่จะลิขิตอนาคตของชาติ เรามักได้ยินเสมอ ว่า “เยาวชนคือ ความหวังของชาติ” และ กระผมอยากจะเพิ่มเติมว่าคนหนุ่มสาว และ พ่อเฒ่าแม่เฒ่าคือ อนาคตของชาติ ท่านคือ ผู้สร้างชาติทั้งในระดับ ผู้ผลิตผู้ประกอบการ และผู้กำหนดนโยบาย ดังนั้นอย่าลืมน ภาระที่สำคัญในการกลั่นกรองพรรคและผู้มีความสามารถให้เข้าไปเป็นผู้บริหาร ประเทศ เพราะระบบเลือกตั้งคือระบบกลั่น กรองโดยมวลชนอย่างแท้จริง อย่าพูดว่า “ไปเลือกตั้งแล้วไม่ได้อะไร เลือกไปแล้ว ก็ไปทะเลาะกัน” แต่กรุณาพูดว่าเราต้องไป เลือกตั้ง เพราะเลือกตั้งแล้วเราได้ผลประโยชน์ เช่นเราได้ทำหน้าที่ของเรา เราได้ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีที่เป็นกลไกที่สำคัญในการกำหนดความเจริญ ก้าวหน้าให้แก่ชาติบ้านเมืองของเรา เรา ปลุกข้าวทำนาสร้างบ้านแปลงเมือง ถนน หนทางด้วยมือ สมอและสองแขนของ ประชาชน การสร้างนักการเมืองผู้ที่มีความ สามารถในการบริหารชาติบ้านเมือง จะ ต้องสร้างโดยมวลชน ถ้าประชาชนไม่ช่วย กันปกป้องรักษา ประชาธิปไตยเอาไว้แล้ว การแต่งตั้งจะเข้ามาแทนที่ดัง เองสำริน ผู้นำตัวแทนของต่างชาติ สละประชาชน

และบ้านเมืองของคนรวมทั้งชีวิต และ
ทรัพย์สินของชาติให้แก่คนชาติอื่น นั่น
คือ ความหายนะของเขมรในปัจจุบัน

การเลือกตั้งในครั้งต่อไป : การพัฒนา ทิศทางประชาธิปไตย

ประเทศไทย ได้มีการใช้รูปแบบ
การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยมา
เป็นระยะเวลาถึง ๕๔ ปี กล่าวคือครั้ง
ศัตวรรษมาแล้ว และพบว่า พลังประชาธิปไตย
เป็นพลังที่ตอบสนองต่อการพัฒนา
ประเทศและสังคมไทยเสมอ แม้ว่าจะมีการ
แก้ไขปัญหของชาติในรูปแบบอำนาจนิยม
ก็ตาม แต่พลังประชาธิปไตยได้เจริญก้าว
หน้ามาเป็นระยะที่สามารถแก้ไขปัญหของ
ชาติ โดยอาศัยแนวทางรัฐสภาเสมอมา

ข้อเสนอแนะ

(๑) เพื่อพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบ
การปกครองแบบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น ระบบวุฒิสมาชิก หรือสภาสูงจะ
ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับ
กาลสมัย คือ สภาสูงจะต้องมีการเลือกตั้ง
วุฒิสมาชิกในรูปแบบเท่าเทียมกันในแต่ละ
จังหวัดคือ เลือกตั้งจังหวัดละ ๒ คน ยกเว้น
กรุงเทพมหานครคือ เลือกตั้งฝั่ง กทม.๒

และฝั่งธนบุรี ๒ คน โดยกำหนดความรู้
ระดับปริญญาตรี และปฏิบัติหน้าที่มาแล้ว
ไม่ว่าธุรกิจส่วนตัว และราชการไม่ต่ำกว่า
๑๐ ปี การปฏิบัติภาระหน้าที่มาแล้ว ๑๐
ปีนั้น เพื่อต้องการความชำนาญ และม
ีความรู้รอบรู้เพียงพอต่อชาติบ้านเมืองโดย
นับเวลาจบปริญญาตรีมาแล้ว และสภาสูง
ควรจัดตั้งเน้นเป็นสภาผู้เชี่ยวชาญแห่ง
ชาติเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับภารกิจที่สำคัญ
ของชาติบ้านเมือง

(๒) เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบัน
นี้ได้พัฒนามากยิ่งขึ้น เกณฑ์ทางการ
ศึกษานั้นเยาวชนของเรามีอายุน้อยลง
และระบบข่าวสารข้อมูลของโลกทำให้เกิด
การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น กฎหมาย
เลือกตั้งจะต้องมีการแก้ไขให้บุคคลมีอายุ
๑๘ ปีบริบูรณ์มีสิทธิเลือกตั้งได้ ดังประเทศ
อารยะทั้งหลาย รวมทั้งเป็นไปตามกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวที่ให้มีสิทธิ
แก่บุคคลที่มีอายุ ๑๗ ปีขึ้นไป บรรลุนิติภาวะ
ได้โดยการสมรส และสามารถทำนิติกรรม
ใด ๆ ได้ตามกฎหมาย

ดังนั้น เพื่อกำหนดการบริหารการ
พัฒนาประเทศโดยทิศทางของประชาชน
นั้นประชาชนทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือ
เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย รวมทั้งการ
แก้ไขกลไกต่าง ๆ ให้เป็นประชาธิปไตย
อย่างสมบูรณ์เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยที่
มีคุณค่าแก่มวลชน

“สามัคคี มีวินัย

คือ

ปัจจัยสร้างชาติ”

ฉันทุมิใจที่เป็นคนไทย

(ต่อจากหน้า ๔๑)

เรียนให้เก่ง ถ้าคนไทยอย่างฉันไปเรียนเก่ง ๆ
ในต่างแดน ชื่อของประเทศไทยก็จะเป็นที่
เลื่องลือตามไปด้วย ฉันจะไม่คิดเสียใจ ตั้ง
หน้าตั้งตาเรียนที่นี้ให้เก่งเสียก่อน พอเมื่อ
ไปที่โน่นจะได้เก่งยิ่งขึ้น ที่นั่นฉันจะได้ภูมิใจ
ที่ฉันได้ไปในฐานะคนไทยคนหนึ่งซึ่งมีหน้าที่
เรียนเอาความรู้ความสามารถให้มาก ๆ
เพื่อที่จะนำกลับมาพัฒนาประเทศไทยให้
ก้าวไปไกลเทียบเท่าประเทศอื่น ๆ ฉันจะ
ทำหน้าที่ของลูกผู้ชายให้ดีที่สุด เพื่อชื่อเสียง
และความก้าวหน้าของชาติไทย ไม่นาน
ฉันจะต้องกลับมา กลับมาฝากร่างบนผืน
แผ่นดินไทยอีก เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มา
พัฒนาประเทศไทย และฉันคิดว่า ในบั้น
ปลายชีวิตของฉัน จะต้องเอาแผ่นดินไทย
ผืนนี้แหละเป็นเรือนตายของตัวเอง ฉะนั้น
ก่อนที่จะฉันจะตายไป ฉันจะขอปฏิบัติหน้าที่
ของคนไทยให้เต็มความภาคภูมิที่ฉันได้เกิด
มาเป็นคนไทย

จากบรรณาธิการ

(ต่อจากหน้า ๒)

“รู้สิ่งใด ไม่สู้รู้วิชา

ไปเบื่องหน้าเติบใหญ่จะให้คุณ”

(กำเนตพลาขาม)

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์

มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด

ดังเงาวัดยัพันเกี่ยวที่เลี้ยวลด

ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน”

(พระอภัยมณี)

ถึงบางเค่อไฉ้มะเค่อเหลือประหลาด

บังเกิดชาติแมลงหรมี่ในไส้

คบคนพาลหวานนอกย่อมขมใน

ประหลาดใจไฉ้มะเค่อเหลือระอา”

(นิราศภูเขาทอง)

ไอ้ยายเพื่อนเหมือนเขวากังกาฝาก

(ต่อหน้า ๗๘)

ปัญหากฎหมายครอบครัวและมรดก

ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

มรดก

ตอบ ถ้าบุคคลถึงแก่ความตาย และมีมรดก มรดกนั้นจะได้แก่ผู้ใด

ตอบ มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาท

ถาม สมมติว่านายดี ถึงแก่ความตาย ทิ้งทรัพย์มรดกนั้นเป็นเงินหนึ่งหมื่นบาทแต่นายดีเป็นลูกหนี้นายดีหนึ่งแสนบาท ดังนี้ทายาทของนายดีจะต้องรับผิดชอบหนี้สำหรับหนี้จำนวนหนึ่งแสนบาทนั้นหรือไม่

ตอบ ทายาทของนายดีไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอดแก่ตน กล่าวคือจะรับผิดชอบเพียงจำนวนไม่เกินทรัพย์มรดกของนายดีจำนวนหนึ่งหมื่นบาทเท่านั้น

ถาม ที่ว่ามรดกตกทอดแก่ทายาทดังกล่าวนี้มีกี่ชนิด

ตอบ ทายาทมีสองชนิด คือ ทายาทโดยธรรม และทายาทที่มีสิทธิตามพินัยกรรมที่เรียกว่าผู้รับพินัยกรรม

ถาม ผู้รับพินัยกรรม จะต้องมีความสัมพันธ์ ในทางสืบสายโลหิตกับเจ้ามรดกหรือไม่

ตอบ ผู้รับพินัยกรรมจะเป็นใครก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพอใจของเจ้ามรดกที่จะทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกของตนให้กับบุคคลใดก็ได้

ถาม สมมติว่าเจ้าของมรดกมีภริยาและบุตรอยู่แล้ว แต่ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกของตนทั้งหมด หรือแต่ส่วนใดส่วนหนึ่งให้กับบุคคลอื่นเช่นยกให้กับนางสาวแจ้ว ซึ่งเป็นสาวใช้หรือยกให้นางสาวไลไล ซึ่งเป็นหมอนวด ณ สถานบริการอาบ อบ นวดแห่งหนึ่ง ดังนี้ จะทำได้หรือไม่

ตอบ ทำได้ เพราะการจะยกทรัพย์มรดกให้ใครโดยทางพินัยกรรมย่อมขึ้นอยู่กับความสมัครใจของเจ้ามรดกแต่ผู้เดียว

ถาม ถ้าเจ้ามรดกถึงแก่ความตาย โดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ ทรัพย์มรดกจะตกทอดแก่บุคคลประเภทใดบ้าง

ตอบ ทรัพย์มรดกจะตกทอดให้แก่บุคคลซึ่งตามกฎหมายเรียกว่าทายาทโดยธรรม ซึ่งมีอยู่หลักห้า และแต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้คือ

๑. ผู้สืบสันดาน หมายความว่า ลูก หลาน เหลน ฯลฯ

๒. บิดามารดา

๓. พี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกัน

๔. พี่น้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

๕. ปู่ ย่า ตา ยาย

๖. ลุง ป้า น้า อา

นอกจากนี้ คู่สมรส ที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็เป็นทายาทโดยธรรมด้วย

ถาม ทายาทดังกล่าวแล้ว มีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังกันอย่างไร

ตอบ ทายาทในอันดับแรก ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ยังไม่ขาดสาย ย่อมมีสิทธิในทรัพย์มรดกของผู้ตายโดยตัดสิทธิรับมรดกของทายาทในอันดับหลัง ยกเว้นในกรณีที่ผู้ตายมีบิดามารดา หรือคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ หลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว ย่อมไม่นำมาใช้บังคับกับบุคคลเหล่านี้

ถาม นายฉ่ำ ถึงแก่ความตาย มีมรดกอยู่หนึ่งแสนบาท ในขณะที่ถึงแก่ความตายนายฉ่ำมีบิดามารดา ภริยาหนึ่งคน บุตรสองคน พี่ชายร่วมบิดามารดาเดียวกันสองคน มีน้องสาวร่วมมารดาเดียวกันหนึ่งคน มีปู่หนึ่งคนและลุงหนึ่งคน บุคคลทั้งหมดนี้ยังมีชีวิตอยู่ อยากทราบว่า มีใครบ้างที่มีสิทธิได้รับมรดกของนายฉ่ำ ในฐานะทายาทโดยธรรม

ตอบ ได้แก่ บุตรทั้งสองคน บิดามารดา และภริยา ส่วนทายาทอันดับอื่น ๆ ถูกตัดออกไป เพราะมีทายาทอันดับหนึ่งอยู่แล้ว

ถาม ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกดังกล่าวแล้วนั้น จะได้รับส่วนแบ่งอย่างไร

ตอบ ตามกฎหมาย บิดามารดา ได้ส่วนแบ่งเสมือนว่าเป็นทายาทชั้นบุตร คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ก็มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตรเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นมรดกของนายฉ่ำจำนวนหนึ่งแสนบาทจึงต้องแบ่งออกเป็นสี่ส่วนเท่า ๆ กัน บุตรสองคนและภริยาได้คนละหนึ่งส่วนคือคนละหมื่นห้าพันบาท ส่วนที่เหลืออีกหนึ่งส่วนจำนวนสองหมื่นห้าพันบาทตกให้แก่บิดามารดา และถึงแม้ว่ามีบิดาหรือมารดาซึ่งยังมีชีวิตเหลืออยู่แต่เพียงคนเดียว บิดาหรือ

มารดาผู้ที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่นั้น ย่อมมีสิทธิได้รับมรดกจำนวน สองหมื่นห้าพันบาทนี้

ถาม สมมติว่า นายฉ่ำ ซึ่งเป็นเจ้ามรดกดังกล่าวมาแล้วไม่มีบุตร แต่มีบิดามารดา ยังมีชีวิตอยู่ และมีภริยาหนึ่งคนดังนี้ จะแบ่งมรดกอย่างไร

ตอบ ตามกฎหมาย ถ้าผู้ตายมีบิดามารดาและมีคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิที่จะได้รับมรดกครึ่งหนึ่ง ส่วนที่เหลืออยู่อีกครึ่งหนึ่งตกให้แก่บิดามารดา กล่าวคือ ภริยานายฉ่ำ ได้รับมรดกห้าหมื่นบาท และบิดามารดาได้มรดกรวมกันสองคนเป็นเงินห้าหมื่นบาทและถึงแม้ว่า นายฉ่ำ มี บิดา หรือ มารดา ยังมีชีวิตเหลืออยู่เพียงคนเดียว เงินห้าหมื่นบาทนี้ ย่อมตกให้แก่ บิดา หรือมารดา ที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่แต่ผู้เดียว

ถาม นายโคง มีคู่หมั้นชื่อนางสาวหนู ก่อนที่จะสมรสกัน นายโคงถึงแก่ความตายทิ้งทรัพย์มรดกไว้หนึ่งแสนบาทโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ ดังนี้ นางสาวหนูจะมีสิทธิได้รับมรดกของนายโคงบ้างหรือไม่

ตอบ นางสาวหนูไม่มีสิทธิรับมรดกของนายโคงเลย เพราะการเป็นคู่หมั้นไม่ถือว่าเป็นทายาทโดยธรรม นางสาวหนูอาจจะได้รับมรดก ก็แต่เฉพาะในกรณีที่นายโคงได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้ทั้งหมดหรือบางส่วนเท่านั้น

ถาม สมมติว่า นายโคง ถึงแม้ว่าเป็นเพียงคู่หมั้นกับนางสาวหนูก็จริงแต่ปรากฏว่าบุคคลทั้งสองได้อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยเปิดเผย ต่อมานายโคงถึงแก่ความตาย ดังนี้ นางสาวหนู จะอ้างสิทธิขอรับมรดกของนายโคงในฐานะที่เป็นภริยาหรือไม่

ตอบ ไม่ได้ เพราะนางสาวหนูไม่ได้เป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายโคง จึงไม่ถือว่าเป็นทายาท การที่นางสาวหนูเป็นภริยาโดยพฤตินัยไม่ได้ทำให้นางสาวหนูเกิดสิทธิในการรับมรดกของนายโคงแต่ประการใด ในทำนองเดียวกันถ้า นางสาวหนูถึงแก่ความตาย นายโคงก็ไม่มีสิทธิรับมรดกของนางสาวหนูในฐานะเป็นทายาทเช่นเดียวกัน

ถาม นายตุ๊กตุน กับนางตุ๊กตา เป็นสามีภริยากัน ในระหว่างที่เป็นสามีภริยากันได้ร่วมกันทำมาหากินจนกระทั่งมีทรัพย์สินร่วมกันเป็นเงินสองแสนบาท ต่อมานายตุ๊กตุนถึงแก่ความตาย แต่ปรากฏว่านายตุ๊กตุนมีบุตรชายที่เกิดกับภริยาคนแรก ยังมีชีวิตอยู่หนึ่งคน ดังนั้นนางตุ๊กตาดจะมีสิทธิในจำนวนนี้อย่างไร

ตอบ ก่อนอื่นต้องแบ่งทรัพย์สินระหว่างนายตุ๊กตุน กับนางตุ๊กตาเสียก่อน กล่าวคือต้องแบ่งทรัพย์สินระหว่างบุคคลทั้งสองออกเป็นสองส่วนเท่า ๆ กัน เมื่อแบ่งแล้วจะเป็นส่วนของ

นายตุ๊กตุนหนึ่งแสนบาท และเป็นของนางตุ๊กตาหนึ่งแสนบาท ส่วนของนายตุ๊กตุนตกเป็นทรัพย์สินมรดกที่จะต้องนำมาแบ่งกันระหว่างนางตุ๊กตา กับลูกติดพ่อของนายตุ๊กตุน โดยคนทั้งสองมีสิทธิได้รับมรดกของนายตุ๊กตุนคนละครึ่ง คือคนละห้าหมื่นบาท เพราะฉะนั้นในกรณีนี้นางตุ๊กตามีสิทธิได้รับเงินส่วนแบ่ง และเงินมรดกรวมกันถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ถาม สมมติว่า นายตุ๊กตุน นอกจากจะมีนางตุ๊กตาเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก่อนถึงแก่ความตายนายตุ๊กตุนยังไปได้นางคิดดีเป็นภริยาอีกหนึ่งคน โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส และมีบุตรกับนางคิดดีหนึ่งคนชื่อเด็กชายตุ๊ดตู่ เมื่อนายตุ๊กตุนถึงแก่ความตายโดยมีทรัพย์สินดังที่ได้กล่าวมาแล้วในคำถามก่อนหน้านี้ ใครจะมีสิทธิได้รับมรดกของนายตุ๊กตุนบ้าง

ตอบ ๑.. นางตุ๊กตา มีสิทธิได้แบ่งทรัพย์สินส่วนของตนจำนวนหนึ่งแสนบาท ในฐานะเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนนางคิดดีไม่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในฐานะภริยา เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนายตุ๊กตุน

๒. ส่วนเงินอีกหนึ่งแสนบาท ซึ่งตกเป็นทรัพย์สินมรดกต้องแบ่งให้แก่ทายาทของนายตุ๊กตุน คือบุตรที่เกิดกับภริยาคนก่อน นางตุ๊กตา และเด็กชายตุ๊ดตู่ ซึ่งเป็นบุตรของนางคิดดี ภริยาน้อย (ถ้าปรากฏว่านายตุ๊กตุนได้รับรองเด็กชายตุ๊ดตู่เป็นบุตรแล้ว) โดยบุคคลทั้งสามนี้ได้รับส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกคนละหนึ่งส่วนเท่า ๆ กัน คือคนละประมาณสามหมื่นสามพันสามร้อยกว่าบาท ส่วนนางคิดดีไม่มีสิทธิอะไรในทรัพย์สินมรดกกองนี้เลย

ถาม นายมิตร ตกเครื่องบินถึงแก่ความตาย ในขณะที่ถึงแก่ความตายปรากฏว่านายมิตรมีภริยาหนึ่งคน แต่ได้จดทะเบียนหย่ากันแล้ว คงมีบุตรชายที่เกิดจากภริยาคนนี้หนึ่งคน ต่อมา นายมิตรไปได้ภริยาคนใหม่อีกคนหนึ่ง อยู่กินด้วยกันโดยเปิดเผย แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส นอกจากนี้นายมิตรยังมีมารดาหนึ่งคน ซึ่งสมรสกับสามีคนใหม่ ซึ่งบุคคลผู้นี้ได้ให้ความอุปการะเลี้ยงดูนายมิตรมาตั้งแต่เด็ก อย่างไรก็ตามปรากฏว่าบิดาที่แท้จริงของนายมิตร ซึ่งได้แยกทางกับมารดาของนายมิตรตั้งแต่นายมิตรยังเล็ก ๆ ก็ยังมีชีวิตอยู่ อยากทราบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีสิทธิในมรดกของนายมิตรอย่างไรบ้าง

ตอบ ๑. ภริยาของนายมิตรที่หย่าร้างไปแล้วย่อมไม่มีสิทธิอะไรเลย

๒. ภริยาคนที่อยู่กินโดยเปิดเผย ในขณะที่นายมิตรถึงแก่ความตายแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ก็ไม่มีสิทธิอะไร

เลขเช่นเดียวกัน

๓. สามีใหม่ของมารดา ถึงแม้ว่าจะอุปการะเลี้ยงดู
นายมิตรมาตั้งแต่เด็กก็ไม่มีสิทธิที่จะรับมรดกของนายมิตร

๔. ผู้ที่ถือว่าเป็นทายาทตามกฎหมายของนายมิตร
คงมีอยู่เพียงสามคนคือ บุตรชายของนายมิตร บิดาและ
มารดาของนายมิตรเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าทรัพย์มรดกของ
นายมิตรมีเหลืออยู่เท่าใด ก็ต้องแบ่งออกเป็นสองส่วนเท่า ๆ
กัน เป็นส่วนของบุตรชายนายมิตรหนึ่งส่วน อีกหนึ่งส่วน
ต้องแบ่งให้กับบิดามารดาของนายมิตรคนละครึ่ง

ถาม ถ้าสมมติว่า สามีใหม่ของมารดานายมิตร ได้จดทะเบียน
รับนายมิตรเป็นบุตรบุญธรรมตั้งแต่นายมิตรยังเป็นเด็ก
พ่อบุญธรรมของนายมิตรจะมีสิทธิได้รับมรดกของนาย
มิตรบ้างหรือไม่

ตอบ ไม่ได้ เพราะตามกฎหมายนั้นผู้รับบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิ
ได้รับมรดกของบุตรบุญธรรมของตน

ถาม สมมติว่า เมื่อศาลได้ตั้งผู้จัดการมรดกรายนายมิตร และผู้
จัดการมรดกได้สำรวจและรวบรวมทรัพย์สินเรียบร้อยแล้ว
ปรากฏว่าทรัพย์มรดกที่มีอยู่นั้นไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้สิน
ที่นายมิตรได้ทำไว้ ดังนี้ ทายาทของนายมิตร ที่มีสิทธิได้รับ
มรดกจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้สินทั้งหมดของนายมิตรให้
แก่บรรดาเจ้าหนี้ หรือไม่

ตอบ บรรดาทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์มรดกที่ตกทอด
ได้แก่ตน เพราะฉะนั้นถ้าทรัพย์มรดกของนายมิตรไม่เพียงพอ
ที่จะชำระหนี้ บรรดาทายาททั้งหลายไม่ต้องรับผิดชอบเอาเงิน
ส่วนตัวของตนไปใช้หนี้แทนนายมิตร กล่าวคือถ้ากรณีเช่น
นี้เกิดขึ้นบรรดาทายาทของนายมิตรย่อมไม่ได้รับทรัพย์มรดก
ของนายมิตรเลย ส่วนบรรดาเจ้าหนี้ก็ย่อมได้รับชำระหนี้
ตามส่วนที่มีอยู่ในกองมรดกเท่านั้น ถ้าทรัพย์สินในกองมรดก
ไม่เพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ได้ครบถ้วน ก็ถือว่าเป็นบาป
เคราะห์ของบรรดาเจ้าหนี้จะไปเรียกเอาจากบรรดาทายาท
ไม่ได้

ถาม นายและ ถึงแก่ความตาย โดยทิ้งทรัพย์มรดกไว้ หนึ่งแสน
ห้าหมื่นบาท มีทายาทที่มีสิทธิจะได้รับมรดกสามคนคือ
นางลอย ซึ่งเป็นภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย และนายจิ่ง
กับนายฉาบ ซึ่งเป็นบุตร แต่ปรากฏว่านายจิ่งได้ครอบครอง
ทรัพย์มรดกไว้ ห้าหมื่นบาท โดยปิดบังไม่ให้ นางลอยกับ
นายฉาบรู้ ดังนี้บุคคลทั้งสามจะมีสิทธิในมรดกของนายและ
อย่างไร

ตอบ ตามกฎหมายแล้ว นางลอย นายจิ่ง และนายฉาบย่อมได้ส่วน
แบ่งในทรัพย์มรดกของนายและคนละครึ่งส่วนเท่า ๆ กัน
คือได้คนละห้าหมื่นบาทแต่กฎหมายได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้

ว่า ถ้าทายาทคนใดยกย้าย หรือปิดบังทรัพย์มรดกเท่าส่วน
ที่ตนจะได้หรือมากกว่านั้นโดยฉ้อฉล หรือรู้อยู่ว่าตน
ทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทคนอื่น ทายาทคนอื่นนั้นต้อง
ถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกเลย

เพราะฉะนั้น เมื่อปรากฏว่านายจิ่งได้ปิดบังทรัพย์มรดก
ไว้ห้าหมื่นบาท เท่ากับส่วนที่ตนจะได้รับส่วนแบ่ง นายจิ่ง
จึงต้องถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกของนายและ กล่าวคือต้องเอา
เงินห้าหมื่นบาทที่นายจิ่งปิดบังไว้คืน แล้วเอามาแบ่งให้
นางลอย กับนายฉาบคนละครึ่ง ซึ่งในที่สุดนางลอยและ
นายฉาบจะได้รับส่วนแบ่งในทรัพย์มรดกคนละ เจ็ดหมื่น
ห้าพัน แทนที่จะเป็นห้าหมื่นบาท ส่วนนายจิ่งจะไม่ได้รับ
ส่วนแบ่งเลย

ถาม ถ้ากรณีเป็นอย่างคำถามข้างต้น แต่นายจิ่งปิดบังทรัพย์มรดก
ไว้เพียงสองหมื่นบาท ดังนี้ นายจิ่งจะถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดก
เลยหรือไม่

ตอบ ถ้านายจิ่งยกย้ายหรือปิดบังทรัพย์มรดกไว้น้อยกว่าส่วนที่
ตนจะได้รับ นายจิ่งจะถูกกำจัดมิให้ได้รับมรดกเฉพาะส่วน
ที่ตนได้ยกย้ายหรือปิดบังไว้เท่านั้น เพราะฉะนั้นในกรณีนี้
นายจิ่งย่อมถูกกำจัดมิให้รับส่วนแบ่งในทรัพย์มรดกจำนวน
สองหมื่นบาทที่อมไว้ คงได้รับส่วนแบ่งทรัพย์มรดกแต่เพียง
สามหมื่นบาท

ส่วนทรัพย์มรดกสองหมื่นบาท ที่นายจิ่งอมไว้ จะต้อง
เอาคืนมาแบ่งให้นางลอย และ นายฉาบ คนละครึ่ง คือคนละ
หนึ่งหมื่นบาท เพราะฉะนั้นในที่สุด นางลอย และนายฉาบ
จะได้รับส่วนแบ่งคนละหกหมื่นบาท ส่วนนายจิ่งได้รับ
สามหมื่นบาท

ถาม เมื่อนายโตถึงแก่ความตาย นางเต่ ภริยานายโต กำลังตั้ง
ครรภ์ได้สองเดือน ต่อมาอีกเจ็ดเดือน นางเต่ ก็คลอดบุตร
มาหนึ่งคนคือเด็กชายเตา ถ้านายโตมีทรัพย์สินมรดกอยู่
สองแสนบาท เด็กชายเตาซึ่งเกิดมาภายหลังที่นายโตซึ่งเป็น
บิดา ถึงแก่ความตายแล้วจะมีสิทธิได้รับมรดกของนายโตบ้าง
หรือไม่

ตอบ เด็กชายเตาย่อมมีสิทธิได้รับมรดกของนายโตด้วย เพราะ
เด็กชายเตาเกิดมาภายในสามร้อยสิบวันนับจากวันที่นาย
โตถึงแก่ความตาย และตอนนั้นนางเต่ก็ตั้งครรภ์แล้ว เพราะ
ฉะนั้น ถ้านายโตไม่มีบิดามารดา หรือบุตรคนอื่น ๆ อีก
นางเต่และเด็กชายเตาและย่อมมีสิทธิได้รับมรดกของนายโต
คนละครึ่ง

ถาม ทายาทบางคนทำตัวไม่สมควรที่จะได้รับมรดก เช่น ฆ่าเจ้า
มรดกตายหรือหาเรื่องหาราวกับเจ้ามรดกอยู่ตลอดเวลา
แต่พอเวลาเจ้ามรดกตายก็จะมาเรียกร้องขอรับมรดก บุคคล

เหล่านี้ควรจะถูกลงโทษไม่ให้รับมรดกบ้างหรือไม่

ตอบ บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกจำกัดมิให้รับมรดกฐานเป็นผู้ไม่สมควรคือ

๑. ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำหรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดกก่อนตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๒. ผู้ที่ได้ฟ้องเจ้ามรดกหาว่าทำผิดโทษประหารชีวิตและตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดฐานฟ้องเท็จ หรือทำพยานเท็จ

๓. ผู้ที่รู้แล้วว่าเจ้ามรดกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่ข้อนี้มีให้ใช้บังคับกับถ้าบุคคลนั้นอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ที่ฆ่านั้นเป็นสามีภริยา หรือผู้บุพพการี หรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง

๔. ผู้ที่ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามรดกทำ หรือเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก หรือไม่ให้กระทำการดังกล่าวนี้

๕. ผู้ที่ปลอม ทำลาย หรือปิดบังพินัยกรรมแต่บางส่วน หรือทั้งหมด อย่างไรก็ตามเจ้ามรดกอาจถอนข้อจำกัดฐานเป็นผู้ไม่สมควรเสียก็ได้ โดยให้อภัยไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ถาม นางเหนียว เป็นเศรษฐินีหม้าย มีหลานชายอยู่สองคนคือนายโก และนายสุภาพ นายโกประพฤติตนเป็นนักเลงอันธพาลใช้จ่ายเงินทองสุรุ่ยสุร่าย ส่วนนายสุภาพเป็นคนเรียบร้อยตั้งหน้าเล่าเรียนหนังสือจนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยและเป็นคนมัธยัสถ์ นางเหนียวพิจารณาแล้ว ต้องการยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่นายสุภาพแต่ผู้เดียวเมื่อตนเองถึงแก่ความตายแล้วดังนี้ นางเหนียวจะต้องทำอย่างไร

ตอบ นางเหนียวมีวิธีการทำได้ ๓ วิธี คือ

๑. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกทั้งหมดให้นายสุภาพแต่ผู้เดียว หรือ

๒. ทำเป็นหนังสือตัดไม้ให้นายโกรับมรดก โดยมอบหนังสือนั้นให้แก่เจ้าหน้าที่ที่อำเภอเก็บรักษาไว้ หรือจะตัดโดยพินัยกรรมก็ได้โดยบังคับให้นายโกรับมรดก หรือ

๓. ยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่นายสุภาพเสียในขณะที่นางเหนียวยังมีชีวิตอยู่ อย่างไรก็ตาม วิธีที่ดีที่สุด น่าจะเป็นวิธีการที่หนึ่ง คือการทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกทั้งหมดให้แก่นายสุภาพแต่ผู้เดียว ซึ่งจะมีผลเหมือนกับว่านางเหนียวได้ตัดไม้ให้นายโกได้มรดกของตนอยู่แล้วในตัว

โดยไม่ต้องไปทำอย่างอื่นให้ยุ่งยาก

ถาม นายโทโส เป็นบุตรนายโมโห เมื่อนายโมโหยังมีชีวิตอยู่เคยไล่ นายโทโสผู้เป็นบุตรออกจากบ้าน นายโทโสโกรธมากถึงกับเกลี้ยกล่อมญาติพี่น้องหลายคนว่าไม่ขอเป็นลูกนายโมโหอีกต่อไป ถึงตายก็จะไม่มาเผาศรี ทรัพย์สินของนายโมโหไม่มีความหมาย นายโทโสไม่มีความต้องการต่อมานายโมโหถึงแก่ความตาย ดังนี้จะถือว่านายโทโสได้สละมรดกของนายโมโหได้หรือไม่

ตอบ ยังไม่ถือว่านายโทโสได้สละมรดกตามกฎหมาย เพราะการสละมรดกต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ นายอำเภอ หรือทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เพราะฉะนั้นนายโทโสยังมีสิทธิรับมรดกของนายโมโหผู้เป็นบิดาอยู่เว้นแต่ นายโมโหจะได้อำนาจพินัยกรรมตัดไม้ให้นายโทโสรับมรดก หรือ ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกทั้งหมดให้แก่บุคคลอื่นแล้ว

ถาม นายจอนถึงแก่ความตายและมีทรัพย์สินมรดกตกทอดแก่ทายาทจำนวนหนึ่ง ทายาทของนายจอน มี นางเจ็ทภริยา และพระภิกษุบุญ บุตรชาย ซึ่งเกิดจากภริยาคนก่อน แต่นางเจ็ทครอบครองทรัพย์สินมรดกไว้แต่ผู้เดียวไม่แบ่งให้พระภิกษุบุญ ดังนั้นพระภิกษุบุญจะต้องทำอย่างไร จึงจะเรียกร้องเอาทรัพย์สินมรดกส่วนของตนได้

ตอบ พระภิกษุบุญจะเรียกร้องเอาทรัพย์สินมรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมโดยไม่ได้สิทธิจากสมณเพศไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าพระภิกษุบุญต้องการส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกที่เป็นสิทธิของตน จะต้องลาสิกขาเรียกร้องเอากายในกำหนดหนึ่งปี นับตั้งแต่ นายจอนถึงแก่ความตาย หรือนับตั้งแต่พระภิกษุบุญได้รู้หรือควรจะรู้ถึงความตายของนายจอน

ถาม พระภิกษุสุธรรมถึงแก่กรรมภาพ มีทรัพย์สินมรดกอยู่เป็นเงินสองแสนบาท ทรัพย์สินมรดกนี้ได้มาก่อนที่พระภิกษุสุธรรมจะบวชพระหนึ่งแสนบาท ส่วนอีกหนึ่งแสนบาทได้มาในขณะที่พระภิกษุสุธรรมเป็นพระโดยได้รับมรดกของนายเจ็ดซึ่งเป็นบิดา ในขณะที่พระภิกษุสุธรรมถึงแก่กรรมภาพ มีทายาทอยู่สองคน คือ นางจิบเป็นมารดา และนางสาวแจ้วซึ่งเป็นบุตรสาว ดังนั้นนางจิบ และนางสาวแจ้ว จะได้ส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกอย่างไร

ตอบ เนื่องจากเงินหนึ่งแสนบาทเป็นเงินที่ได้มาในขณะที่พระภิกษุสุธรรมเป็นพระภิกษุ เพราะฉะนั้นเงินหนึ่งแสนบาทนี้ย่อมตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้นคือวัดที่พระภิกษุสุธรรมจำพรรษาอยู่เป็นประจำ

ส่วนเงินอีกหนึ่งแสนบาทที่ได้มาก่อนบวช ย่อมตกเป็นทรัพย์สินมรดกที่จะต้องแบ่งกัน ระหว่างนางจิบและนางสาว

แจ่วคนละครึ่ง คงได้คนละห้าหมื่นบาท

ถาม ถ้าพระภิกษุสุธรรมไม่มีความประสงค์ที่จะให้เงินหนึ่งแสนบาทนั้นตกเป็นสมบัติของวัด จะมีทางทำได้หรือไม่

ตอบ มีทางทำได้ โดยพระภิกษุสุธรรมต้องยกเงินหนึ่งแสนบาทนี้ให้แก่ใครคนใดคนหนึ่งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ หรือไม่อย่างนั้นก็ต้องทำพินัยกรรมยกเงินก้อนนี้ให้กับใครคนใดคนหนึ่งจะเป็นทายาท หรือไม่ใช้ก็ได้

อนึ่ง ถ้ามรดกที่ได้มาระหว่างเป็นพระภิกษุไม่ใช่เป็นเงิน แต่เป็นทรัพย์สินเช่นเป็นที่ดินหรือบ้าน พระภิกษุสุธรรมจะขายหรือให้แก่บุคคลใดในขณะที่เป็นพระภิกษุก็ได้เช่นเดียวกัน มิฉะนั้นเมื่อพระภิกษุสุธรรมถึงแก่กรรมภาพที่ดินและบ้านย่อมตกเป็นสมบัติของวัด

ถาม นายมัน มีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายหนึ่งคน และมีลูกชายหนึ่งคน และลูกสาวหนึ่งคน ลูกสาวของนายมันมีบุตรชายสองคน คือ เด็กชายเกาะและเด็กชายแก่น เมื่อหนึ่งปีที่แล้วมานี้ ภริยา และลูกสาวของนายมันประสบอุบัติเหตุรถคว่ำตายพร้อมกัน ต่อมานายมันถึงแก่ความตาย โดยทิ้งมรดกไว้เป็นเงินสองแสนบาทอยากทราบว่ามีสิทธิได้รับมรดกของนายมัน

ตอบ ถ้านายมันไม่มีบิดามารดา ที่ยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่จะได้รับมรดกของนายมันจะได้แก่ลูกชายและลูกสาว โดยบุคคลทั้งสองนี้จะได้รับส่วนแบ่งคนละครึ่ง คือคนละหนึ่งแสนบาท แต่เนื่องจากลูกสาวของนายมันได้ถึงแก่ความตายไปก่อน ทรัพย์มรดกส่วนที่เป็นของลูกสาวนายมันจึงตกทอดให้แก่เด็กชายเกาะ และเด็กชายแก่น ซึ่งเป็นผู้สืบสันดาน โดยใช้สิทธิเข้ารับมรดกแทนที่ กล่าวคือ เมื่อแบ่งมรดกแล้ว ลูกชายนายมันจะได้รับส่วนแบ่งเป็นเงินหนึ่งแสนบาท ส่วนที่เหลืออีกหนึ่งแสนบาทต้องแบ่งให้กับเด็กชายเกาะและเด็กชายแก่นคนละครึ่ง คือคนละห้าหมื่นบาท

ถาม เมื่อนายหอย ถึงแก่ความตาย ทิ้งมรดกไว้สามแสนบาท มีทายาทที่จะได้รับมรดกเพียงสองคน คือนางแห ซึ่งเป็นภริยา และนายหูด ซึ่งเป็นน้องชายร่วมบิดามารดาเดียวกัน ดังนี้จะต้องแบ่งมรดกของนายหอยอย่างไร

ตอบ ตามกฎหมาย นางแหมีสิทธิได้รับมรดกครึ่งหนึ่ง อีกครึ่งหนึ่งย่อมได้แก่นายหูด แต่ถ้านายหอยมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันหลายคน นางแหก็ยังจะได้รับส่วนแบ่งมรดกครึ่งหนึ่ง คือหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทอยู่ดี ส่วนมรดกที่เหลือพี่น้องทุกคนของนายหอย ย่อมมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเท่า ๆ กัน เช่นมีพี่น้องร่วมบิดาเดียวกันสามคน แต่ละคนย่อมได้รับส่วนแบ่งคนละห้าหมื่นบาท

แต่ถ้าสมมุติว่า นายหอยมีแต่ภริยา และพี่น้องร่วม

แต่บิดา หรือร่วมแต่มารดาเดียวกัน นางแหจะได้รับมรดกสองส่วนในสาม คือได้รับสองแสนบาท ส่วนที่เหลืออีกหนึ่งแสนบาทนั้นถ้านายหอยมีพี่น้องร่วมแต่บิดาหรือร่วมแต่มารดาเดียวกันกี่คน พี่น้องเหล่านั้นจะได้รับส่วนแบ่งเท่ากันจากมรดกที่เหลือหนึ่งแสนบาทนี้

ถาม สมมุติว่า นายหอยมีแต่ภริยาหนึ่งคน และมี ปู่ ย่า ตา ยาย ยังมีชีวิตอยู่ จะต้องแบ่งทรัพย์มรดกอย่างไร

ตอบ ภริยานายหอยได้รับมรดก สองส่วนในสาม ส่วนมรดกอีกหนึ่งในสามตกเป็นของ ปู่ ย่า ตา ยาย คนละส่วนเท่า ๆ กัน

ถาม ถ้านายหอย ไม่มีทายาทอื่น ๆ นอกจากภริยา และ ลูก ป้า น้า อา ยังมีชีวิตอยู่ดังนี้ จะต้องแบ่งมรดกของนายหอยอย่างไร

ตอบ ภริยานายหอย คงได้รับส่วนแบ่งสองส่วนในสาม ส่วนมรดกอีกหนึ่งในสามย่อมตกได้แก่ลูก ป้า น้า อา ของนายหอยคนละส่วนเท่า ๆ กัน

ถาม ถ้านายหอยไม่มีทายาทตามที่กล่าวมาแล้วเลย คงมีแต่ภริยา คือนางแห ดังนี้จะแบ่งมรดกของนายหอยอย่างไร

ตอบ มรดกทั้งหมดของนายหอย ตกได้แก่นางแหผู้เป็นภริยาแต่ผู้เดียว

(ต่อฉบับหน้า)

“สุภาสิตท่านประดิษฐ์ประดับไว้
ว่าผู้ใดงามพิกตร์ลมศักดิ์ศรี
ถึงเป็นองค์สุริวงศ์พระจักรี
แม้ไม่มีสินทรัพย์ก็กลับไป
ทุกวันนี้มีทรัพย์เขานับหน้า
อย่าถือว่าตนงามตามวิสัย
ถึงงามพิกตร์เขาจะรักเจ้าเพียงไร
เขาคาดใจเสียว่าเจ้าขี้เกียจการ”

“สุนทรภู่”

รัฐช่วยเกษตรกรและผู้ยากจน

ทางกฎหมายและคดีความได้อย่างไร

พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา

“ทุกคนไม่อาจเลือกที่เกิดเองได้” ท่านผู้อ่านคงจะเห็นพ้องกับคำที่กล่าวข้างต้น ฉะนั้น บางคนก็เกิดมาในกองเงินกองทอง เรียกว่าคาบซ้อนเงินซ้อนทองมาเกิด แต่บางคนก็เกิดมาท่ามกลางความทุกข์ยากของพ่อแม่ เกิดมาขณะพ่อแม่ไม่มีเงินแม้แต่จะซื้ออาหารประทังชีวิตไปวัน ๆ เมื่อเกิดมาแล้วก็มีการดิ้นรนกันคนละแบบคน มีเงินทองอยู่แล้วก็ดิ้นรนให้ได้มากขึ้น ดิ้นรนหาเกียรติหาตำแหน่งฐานะทางสังคม ส่วนคนยากจนก็ต้องปากกัดตีนถีบเพื่อให้ประทังยังชีพตลอดไปวัน ๆ

ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงฐานะอาชีพความมีความไม่มีก็ห่างกันออกไปเรื่อย ๆ ปัญหาเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นนิมิตรหมายอันดีของประเทศชาตินั้น แต่กลับจะนำไปสู่ความหายนะของประเทศชาติได้ตัวอย่างจากประเทศเพื่อนบ้านที่เกิดปัญหาอยู่หรืออีกหลายประเทศในแอฟริกา

เมื่อมีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงเช่นนี้ ก็มีช่องว่างกัน มีการเอารัดเอาเปรียบกัน แต่ละผู้มีเงินทองมากย่อมได้เปรียบมากมาย เพราะสามารถใช้อำนาจเงินคลั่งคลาให้ได้ว่าเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนผู้มีความรู้เฉพาะ

ต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมือให้แก่นคนในการที่จะให้บรรลุความต้องการของตน แม้ว่าจะไม่ชอบด้วยศีลธรรมหรือไม่เป็นธรรมก็ตาม ขอให้ได้ตามต้องการเสียอย่าง ผู้รู้เฉพาะก็อาจเห็นแก่เงินเห็นแก่ได้ ยอมเป็นเครื่องมือของคนเหล่านี้

ดังนั้น ผลกระทบจะเกิดขึ้นมากมาย เกิดความเอารัดเอาเปรียบในสังคม คนจนก็จนลง ๆ เกษตรกรที่พอมีกินอยู่บ้างก็พลอยถูกเอารัดเอาเปรียบไปด้วยในเรื่องต่าง ๆ นานาประการ

ความเอารัดเอาเปรียบอันหนึ่งที่ดีถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมากเช่นกัน คือความเอารัดเอาเปรียบในทางกฎหมายและในทางคดีความ เป็นเหตุให้ประชาชนทั้งหลายได้รับความเสียหายมากมาย โดยเฉพาะประชาชนผู้ยากจนและเกษตรกร ซึ่งคนเหล่านี้เป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาของประเทศชาติ ซึ่งรัฐจะต้องเข้ามาแก้ไขจะต้องไปตามมาตรการไม่ได้

เท่าที่เป็นมรรฐก็พยายามเข้าช่วยเหลือ

มาตลอด และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมดียิ่งขึ้น เช่น มีกฎหมายคุ้มครองเกษตรกรที่ต้องเช่าที่เขาทำกินให้มีโอกาสทำกินได้นานพอสมควร ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการเช่านา พ.ศ. ๒๕๑๗ และต่อมาได้ยกเลิกและใช้กฎหมายใหม่แทน คือ พระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อให้เหมาะสมและกว้างขวางครอบคลุมอาชีพต่าง ๆ ของเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น จึงเป็นกฎหมายที่พี่น้องเกษตรกรทั้งหลายควรสนใจเป็นพิเศษ นอกจากนั้นยังมีการออกกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนผู้ยากไร้ที่ทำกิน เช่น พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้น

แม้กระนั้นก็ดีเป็นความห่วงใยของรัฐบาลเล็งเห็นว่าพี่น้องเกษตรกรและผู้ยากจนไม่รู้กฎหมาย เมื่อไปทำนิติกรรมสัญญาต่าง ๆ จะเสียเปรียบนายทุน และเมื่อเกิดความเกิดขึ้นก็แพ้คดีไปเกิดความเสียหายมากมาย จึงได้มีการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน โดยออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนในปี พ.ศ.

๒๕๒๘ นี้เอง และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นไป จึงที่หวังว่าการช่วยเหลือดังกล่าวนี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งหลายของประเทศ เพราะระเบียบดังกล่าวนี้มาจากนโยบายของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของพี่น้องเกษตรกรและผู้ยากจน ในด้านที่ดินหนี้สิน กฎหมายและคดีความ ตลอดจนการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พี่น้องเกษตรกรตลอดจนผู้ยากจนทั้งหลาย ผลของระเบียบนี้ก็จะต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเข้ามารับผิดชอบเพื่อช่วยท่านก็เป็นนิมิตรหมายอันดี ว่ารัฐบาลมิได้ทอดทิ้งท่าน แม้กระนั้นที่ดีก็เป็นหน้าที่ของท่าน ควรจะทราบ ว่าหน้าที่นั้นอยู่หน่วยงานใด เขามีวิธีการช่วยเหลืออย่างไร และเขาจะช่วยเหลือในเรื่องใดได้บ้างและผู้มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือนั้น ได้กำหนดกันไว้อย่างไร เพราะถ้าเราไม่รู้เสียแล้ว ก็ไม่รู้วิธีการจะเข้าไปขอความช่วยเหลือได้อย่างไร

ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือได้แก่เกษตรกร คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำนาเกลือ เลี้ยงสัตว์ หรือเกษตรกรประเภทอื่น นอกจากนี้ ตามที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน

มีชื่อย่อ “กชก.” เห็นสมควรกำหนดขึ้น และผู้ที่ได้รับการช่วยเหลืออีกพวกหนึ่งคือ “ผู้ยากจน” ได้แก่ผู้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ “ผู้ยากจน” จึงมีความหมายกว้างขวางมาก ไม่เฉพาะแต่เป็นเกษตรกรเท่านั้น อาจเป็นผู้ประกอบอาชีพอื่นก็ได้ เช่น รับจ้าง ลูกจ้าง ค้าขาย แต่ความสำคัญอยู่ที่ว่า จะต้องไม่มีทรัพย์สินเพียงพอและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้

ส่วนเรื่องที่จะช่วยเหลือก็มีอยู่หลายเรื่องทีเดียว แต่ที่อยากจะนำมากล่าวคือการช่วยให้คำแนะนำ ปรัชญาทางด้านกฎหมายให้เข้าใจและทำได้ถูกต้องโดยให้พี่น้องเกษตรกร และผู้ยากจนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ช่วยเหลือทางกฎหมายและคดีความ ช่วยระงับข้อพิพาทกันในเรื่องกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน เป็นต้น

การขอความช่วยเหลือนี้ ผู้ขอความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนได้ เว้นแต่เป็นเรื่องค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้ เช่น ค่าขึ้นศาล ค่าธรรมเนียม เจ้าพนักงานบังคับคดี ค่ารังวัดทำแผนที่ เป็นต้น

ส่วนการช่วยเหลือมีช่วยเหลือเรื่องอะไรบ้าง ก็มีเช่น การกล่าวหาว่าอีกฝ่ายหนึ่งทำกลฉ้อฉล ช่มชู้ นิติกรรมอำพรางเอาเปรียบหรือใช้วิธีการไม่สุจริตในการทำนิติกรรมหรือสัญญา เช่น กล่าวหาว่าความจริงทำสัญญากู้ยืม แต่ทำเป็นขายฝากอำพรางไว้ หรือทำสัญญากู้ยืม แตนำดอกเบี้ยเกินอัตรามาเป็นต้นเงินไว้ การขอไถ่ถอนหรือซื้อที่ดินคืนจากคู่กรณีที่เคยเป็นหนี้สินกันมาก่อน หรือนุคคลอื่นที่รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินไป หรือขอให้ทางราชการช่วยเหลือทางการเงินเพื่อไถ่ถอนหรือซื้อที่ดิน การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยให้คำแนะนำ ปรัชญา หรือให้ความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ อันไม่เกี่ยวกับคดี

สำหรับการช่วยเหลือทางนั้น ก็จะช่วยเหลือในกรณีที่ข้อพิพาทหรือคดีระหว่างเอกชนด้วยกันเท่านั้น ไม่ใช่ไปพิพาทกับราชการ โดยช่วยทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โดยมีข้อจำกัดเฉพาะไว้ดังนี้

๑. ผู้ขอความช่วยเหลือมีความจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเพราะได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจเดือดร้อนหรือเสียหาย เนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือถูกข่มเหงอย่างร้ายแรง และไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าจ้างทนายความเพื่อดำเนินคดีโดยลำพังตนเองได้

๒. ในกรณีที่ผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งมิใช่คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ จะดำเนินการช่วยเหลือเมื่อสอบข้อเท็จจริงแล้วมีเหตุเชื่อว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม

๓. ในคดีอาญาที่ผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้เสียหาย จะดำเนินการช่วยเหลือเฉพาะกรณีความผิดที่ยอมความกันได้ และคดีนั้นพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินคดีให้ หรือผู้ขอความช่วยเหลือมิได้มอบคดีให้พนักงานสอบสวน เนื่องจากต้องการดำเนินคดีเอง ซึ่งสำนักงานพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ความช่วยเหลือ

ฉะนั้น ขอบข่ายการช่วยเหลือทาง

คติความกึ่งนับว่ากว้างขวางทีเดียว

ถ้าท่านต้องการทนายแล้ว จะช่วยท่านได้อย่างไร การช่วยเหลือทางคดีความโดยจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างให้ ซึ่งผู้ขอความช่วยเหลือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับทนายความ แต่ในคดีแพ่งผู้ขอความช่วยเหลือต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี ตามที่กฎหมายระบุไว้ อันนี้เป็นของธรรมดา ถ้าให้รัฐช่วยก็คงไม่ไหวแน่ เช่น ค่าขึ้นศาล ค่าค่าธรรมเนียมและค่าธรรมเนียมอื่น ค่าธรรมเนียมและค่าทนายความที่ศาลกำหนดให้ผู้แพ้คดีต้องชำระ เป็นต้น

เรื่องที่จะไม่รับช่วยเหลือมีอะไรบ้างก็มีอยู่หลายเรื่อง เช่น เรื่องที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่กรณีที่ให้ขอพิจารณาใหม่ได้ เป็นธรรมดาเมื่อศาลพิพากษาถึงที่สุดแพ้ชนะคดีกันแล้ว จะต้องมาช่วยเหลืออีก ย่อมทำไม่ได้อยู่ดี ๆ เรื่องที่กฎหมายให้หน่วยงานใดช่วยอยู่โดยเฉพาะแล้ว และอยู่ระหว่างดำเนินการขอหน่วยงานนั้น เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกันนั่นเอง เรื่องที่มาร้องเรียนเกิดขึ้นนานแล้วและไม่มีทางจะช่วยเหลือได้ เช่น เหตุการณ์เกิดขึ้นดั่งสิบยี่สิบปีแล้ว เรื่องที่เคยขอมความและได้มีการบันทึกลงในสารบบความแห่งของ

อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตไว้แล้ว หรือเรื่องที่ผ่านมาการไต่ถามของเจ้าหน้าที่ตามระเบียบนี้ เรื่องเกี่ยวกับคดี ซึ่งผู้ขอได้จ้างทนายความดำเนินการเอง หรือมีหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายอยู่แล้ว เรื่องพิพาทกับหน่วยงานของรัฐ เรื่องที่ผู้ขอความช่วยเหลือไม่ใช่ผู้เสียหายหรือผู้แทนผู้เสียหายตามกฎหมาย

ส่วนหน่วยงานที่รับผิดชอบจะช่วยเหลือ ท่านนั้นมีทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนกลางมีหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือจากเกษตรกรและผู้ยากจนทั่วราชอาณาจักร ส่วนภูมิภาคก็รับผิดชอบช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนซึ่งมีภูมิลำเนาหรือที่ดินซึ่งมีเรื่องพิพาทกันตั้งอยู่ในเขตท้องที่นั้น ซึ่งจะมีตั้งแต่ระดับในกรุงเทพมหานคร จังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอด้วย ท่านสามารถสอบถามได้จากเขต อำเภอ และกิ่งอำเภอท้องที่ของท่าน ซึ่งในอำเภอเรียกว่า “คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนส่วนอำเภอหรือเรียกย่อ ๆ ว่า อชก.อำเภอ”

ระเบียบเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ได้ออกมาใช้บังคับแล้ว แต่การใช้ได้ผลหรือไม่เพียงใดอยู่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่า ได้ลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังหรือไม่ มีความจริงใจที่จะเข้าช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติที่ไม่มีความรู้กฎหมาย ผู้ยากจน ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศหรือไม่ กฎหมาย ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ที่เขียนไว้อย่างสวยหรูนั้น จะไม่มีความหมายหรือไร้ประโยชน์ ถ้าไม่ได้นำมาใช้มาปฏิบัติด้วยความจริงจังและจริงจัง

หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ปฏิบัติควรจะรับรู้และตระหนักด้วยว่าการช่วยเหลือดังกล่าวนี้เป็นนโยบายของรัฐบาล ท่านจึงต้องดำเนินการตามนโยบายนี้โดยเคร่งครัด และจริงจังเพื่อประโยชน์สุขของเพื่อนเกษตรกรและผู้ยากจนที่เขาเป็นเพื่อนร่วมชาติเป็นเพื่อนที่จะร่วมชะตากรรมร่วมสุขร่วมทุกข์กับท่าน

เมื่อมีภัยมา เขาเหล่านี้ต่างหากที่จะเป็นรากฐานความมั่นคงของประเทศชาติเพราะเขาเป็นคนส่วนมากส่วนใหญ่ของประเทศ เมื่อเขาได้รับความเป็นธรรม การช่วยเหลือโดยจริงใจและบริสุทธิ์ เขาจะมีความรู้สึกศรัทธาในข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประการสำคัญเขาจะไม่ยอมต่อต้านอุปสรรคและช่วยท่านได้ทุกรูปแบบเมื่อมีภัยมา

สิ่งสุดท้ายก็คือว่า รูปแบบและวิธีการช่วยเหลือตามระเบียบนี้ควรได้มีการดำเนินการให้รู้กันโดยกว้างขวางทั่วไป ให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจหลักการตามระเบียบนี้ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่มากมาย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติว่าปฏิบัติคลั่นกันหรือไม่เหมือนกัน หรือมีความเห็นแตกต่างกันหรือขัดแย้งกันในเรื่องเดียวกัน มิฉะนั้นแล้วจะมีปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมายแทนจะเป็นผลเสียแก่รัฐไปเสียอีก และขอเน้นว่าผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบนี้เป็นผู้มีความสำคัญที่สุด ซึ่งควรจะพิจารณาเลือกสรรหรือให้หลักการแก่เขาในทางปฏิบัติไว้ให้ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุปาหมายของรัฐที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนในเรื่องหนี้สิน กฎหมายและคดีความ และการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ปัญหาชาวนากับรัฐบาลที่ควรแก้ไข

เมืองไทยไม่มีวันที่จะอดข้าว

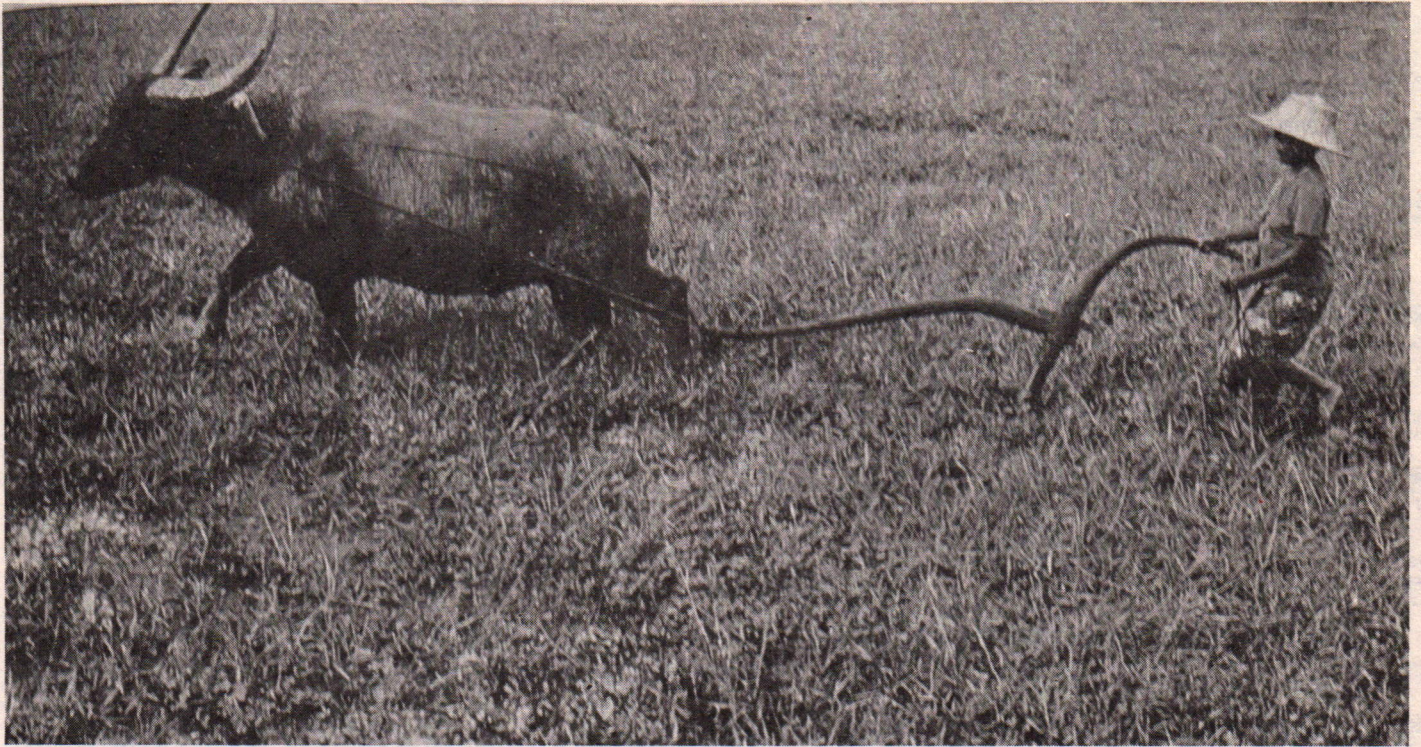
เวลาเมื่อใครยกตัวเลขสถิติการเพิ่มของประชากรไทยและประชากรโลก แล้วเอามาเทียบกับตัวเลขการเพิ่มขึ้นของผลผลิตทางอาหารในแต่ละปี (บางปีลดลงด้วยซ้ำ) เขาก็ชอบที่จะชูเชื้ญคนทั่วไปให้ตกใจว่า วันหนึ่งประชาชนจะต้องพากันอดตายเพราะไม่มีข้าวกินหรือมีข้าวพอไม่พอจะกิน ชูแล้วก็ยกตัวอย่างว่าประเทศด้อยพัฒนาเช่นประเทศนั้น ๆ มีคนอดตายปีละเท่านี้คนเท่านี้คน และตอนจบท้ายก็จะมาลงที่เมืองไทยว่า ระวังนะอีกหน่อยเมืองไทยก็อาจเป็นเช่นเดียวกับเช่นนั้นบ้าง

อาจมีบางคนกลัวแล้ว แล้วนำไปเล่าต่อแต่เป็นเพราะกลัวมากก็เลยเต็มไปด้วยเรื่องคนไทยอาจจะอดข้าวตายนั้นก็เลยดูน่าตระหนกตกใจขึ้นอีก ฟังแล้วก็ตื่นเต้นจนแทบหัวใจวาย แล้วความจริงจะเป็นถึงเช่นนั้นหรืออาจเป็นได้สำหรับประเทศอื่นแต่ไม่ใช่สำหรับเมืองไทย ในตำแหน่งของผู้ได้เปรียบดุลการค้าอาหารของโลกซึ่งทั่วโลกรวมแล้วได้ ๑ ประเทศ ไทยเป็นมหาอำนาจอันดับสามรองมาจากสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จะผลิตมากหรือน้อยแค่ไหน

ประเทศไทยก็มีข้าวออกไปขายตลาดโลกปีละประมาณ ๒ ล้านตันเรื่อยมา ซึ่งเมื่อก่อนคนไทยมีจำนวนประชากรน้อยเราก็ผลิตน้อยแต่ก็พอมีกินพอขาย

ถ้าคนเกิดมาก ๆ เรายังสามารถจะเพิ่มการผลิตข้าวได้หรือไม่ บางคนอาจจะสงสัยเพราะได้รับข่าวว่าป่าเมืองไทยส่วนที่บุกเบิกเอามาเพิ่มพื้นที่นานั้นหมดแล้วก็ไม่เห็นเป็นไร เพิ่มพื้นที่ด้วยผลผลิตต่อไร่ต่ำไม่ได้เราก็เพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นในพื้นที่เท่าเดิมได้ ประชาชนที่คิดว่าเราเพิ่มผลผลิตไม่ได้ก็แล้วนั้นเขาไม่เข้าใจเรื่องเพดานคือเพดานก็อยู่ข้างบน ฐานก็อยู่ข้างล่างถ้าบอกว่าประเทศไทยเพิ่มผลิตข้าวไม่ได้ก็แล้วนี้ บอกผลิตผลผลิตอย่างใหญ่หลวงเพราะการผลิตของไทยนั้นยังไม่ได้ติดเพดานแต่ยังติดอยู่กับฐาน ถ้าจะถามต่อไปอีกว่าแล้วทำไมผลผลิตต่อไร่จึงต่ำ เราก็จะได้พบว่า ชาวนาโดยยังใช้ปุ๋ยกันน้อยเกินไป ไร่หนึ่งเฉลี่ยไม่ถึงสิบกิโลกรัมในญี่ปุ่นในสหรัฐ เขาใช้กันไร่หนึ่งนับแล้วหลายสิบกิโลกรัมเพียงแต่เราเพิ่มการใช้ปุ๋ยกันอย่างถูกต้องเราก็จะเพิ่มผลผลิตได้ทันที

ธันวรัตน์ ศาสตร์ประเสริฐ

คนไทยที่ปลูกข้าวเก่ง ๆ นั้นมีเหมือนกัน เวลาประกวดผลผลิตข้าวจะได้ไร่หนึ่งเป็นร้อยถึงขึ้นไป ถึง ๑๕๐ ถึงก็ยังมีแต่พอปลูกกันจริง ๆ แล้วได้เฉลี่ยแค่ ๓๐ ถึงต่อไร่ (ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น) ตอบได้ว่าเป็นเพราะราคาข้าวและราคาปุ๋ย ยานั่นเอง คนไทยต้องใช้ปุ๋ยใช้ยาแพงกว่าเมืองนอก เพราะไปซื้อของเขามาใช้ แต่เพราะพอขายข้าวเปลือกได้ราคาตกกว่าเมืองนอกมาก เมื่อข้าวถูกปุ๋ยแพงชาวนาก็ใส่ปุ๋ยน้อย เมื่อใส่ปุ๋ยน้อยผลผลิตก็ต่ำราคาก็เป็นราคาสูงตามตลาดโลกเราไปแก้ไขไม่ได้ แต่ราคาข้าวเปลือกต่ำกว่าราคาตลาดโลกจึงน่าจะแก้ไขกันได้ ถ้าแก้ไข พอผลผลิตก็จะเพิ่มขึ้น แล้วประเทศก็จะจัดการด้านเศรษฐกิจให้เพียงพอได้สนุกสนาน เพราะถ้าชาวนามีเงินเมื่อไร ถือว่าอำนาจในการซื้อสูงมาก เพราะชาวนามีจำนวนมากนั่นเอง การเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวนาทำได้หลายวิธีที่น่าสนใจมาก ๓ วิธี คือ

๑. ขึ้นราคาข้าว
๒. เพิ่มผลผลิตต่อไร่
๓. ลดค่าใช้จ่ายในการทำนา

เพิ่มผลผลิตข้าวทำได้หลายรายการ และรัฐบาลที่กำลังทำและส่งเสริมกันอย่างรีบเร่ง เช่น ปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ดีขึ้นหาวิธีทำให้ดินมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อข้าวมากกว่าเดิมเช่นลดความเป็นกรด (เปรี้ยวจัด) เดิมอินทรีย์วัตถุให้แคะดินเป็นคัน มีการใส่ปุ๋ยแต่ไม่มากจนขาดทุน ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทั้งโร แมลง วัชพืช และนกหนูต่าง ๆ ปรับปรุงเทคนิคการปลูกให้ดีขึ้น เช่นปรับระดับพื้นที่ให้สม่ำเสมอขึ้นก่อนปลูกข้าว ใช้ต้นกล้าอายุ ๒๐ วัน ซึ่งการแตกกอที่ดีที่สุด

ลดค่าใช้จ่ายในการทำนา วิธีนี้ ต้องหัดให้ชาวนามีหัวคำนวณหรือเข็ล่เก้งคิด ออกว่าค่าลงทุนอย่างนี้เท่าไร แต่ได้คืนมาเท่าไร คຸ້ມหรือไม่คຸ້ມเป็นคัน

การให้น้ำในนาต้องการสูบน้ำให้ใช้เทคนิคการทำนาแบบส่วนใช้น้ำน้อยที่ปล่อยน้ำแห้งจากพื้นดินอีก ๖-๗ วันแล้วค่อยสูบน้ำใหม่ เมื่อก่อนต้องใช้น้ำหล่อพื้นนาตลอดทำให้เปลืองน้ำเปลืองค่าสูบน้ำ

ตัดสินใจซื้อขายเองถ้ารอขายฟรีจากการแล้วไม่คຸ້ມเพราะทางเราจะเอา

มาคิดให้ต่อเมื่อศัตรูพืชระบาดมากเพราะถ้าชาวนาซื้อขายเองครั้งหนึ่งจะเสียค่าใช้จ่ายประมาณเท่ากับข้าว ๑ ฤๅ แต่บางที่มั่วรอขายฟรีจากการกว่าจะได้ดีดขายฟรีจากการกว่าจะได้ดีดขายดีเสียหายไปหลายถึง ถ้าอย่างนี้ก็ตัดสินใจซื้อขายเอง เมื่อความเสียหายจะสูงกว่าค่าขาย

อีกวิธีหนึ่งโดยการจัดตั้งสวัสดิการหรือสหกรณ์ขึ้นในตำบลของตัวเองแล้วช่วยกันดูแลและรักษาพื้นที่นาอย่างเช่นเคียววันนี้เราไปช่วยไร่นี้นำนา พอวันต่อไปเขาก็จะมาช่วยเราดำนาเช่นกัน และจะทำให้พวกคนกลางฉวยโอกาสกดราคาข้าวของเราได้ กว่าจะมาถึงผู้บริโภคนั้นก็กดราคาไปไม่รู้เท่าไร ต้องช่วยกันและตอนนี้ก็มีปัญหามากตามโครงการของสมเด็จพระบรมฯ กับรัฐบาลจัดทำปุ๋ยหมักให้กับชาวนาและรับรองว่าได้ผลดีแน่

ดังนั้นชาวนาต้องช่วยเหลือบ้างไม่ใช่ให้รัฐบาลเป็นผู้แก้อย่างเดียวเพราะฉะนั้นเมืองไทยไม่มีวันที่จะอดข้าวหรืออดครี

ค่านิยม ที่ไม่่น่านิยมในสังคมไทย

ยศ สันตະสมบัติ

เรียบเรียงจากคำให้สัมภาษณ์ของท่านอาจารย์ธำนิทร์ กรัยวิเชียร

คำว่า “ค่านิยม” ในความหมายอย่างกว้างก็คือ หลักปฏิบัติหรือแนวความคิดที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ค่านิยมมีมูลฐานมาจากศีลธรรม ซึ่งอาจจะไม่ได้อาศัยหลักของศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ทว่าเป็นหลักศีลธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับ และนิยมกันในหมู่มหาชนว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ค่านิยมย่อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ ตามแต่สภาพและเหตุการณ์ในสังคม ตัวอย่างเช่น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองประเทศไทยเรามีค่านิยมที่รุนแรงในด้านหนึ่ง คือ ลัทธิชาตินิยม มีการส่งเสริมทุกสิ่งทุกอย่างที่มีลักษณะของชาติไทยโดยเฉพาะ เพื่อที่จะส่งเสริมให้คนไทยรักชาติ เสียสละเพื่อชาติบ้านเมือง และตั้งข้อรังเกียจคนต่างด้าวในเรื่องต่าง ๆ แต่เมื่อสภาวะการณ์ที่คับขันนั้นผ่อนคลายไป ค่านิยมประเภทนี้ก็เปลี่ยนแปลงและเสื่อมความนิยมลงไป

เมื่อพูดถึงค่านิยมของชาวไทยในปัจจุบัน มีอยู่หลายสิ่งหลายอย่างที่เป็สิ่งที่ดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการรักษาไว้ซึ่งสถาบันสูงสุดสามสถาบัน คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพราะถ้าเราไม่มีสถาบันทั้งสามนี้อยู่ ตัวเราเองก็ไม่อาจอยู่รอดได้ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีค่านิยมที่สำคัญอีกบางประการที่คนไทย

เรายังขาดไป เช่น ความระลึกในหน้าที่ และความมีเมตตาธรรม ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ สังคมจะอยู่ได้ด้วยดีด้วยความระลึกในหน้าที่ของสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมนั้น ไม่ใช่แต่เฉพาะผู้ที่มีหน้าที่และอำนาจในการบริหารกิจการบ้านเมืองเท่านั้น ความระลึกในหน้าที่นี้หมายถึงหน้าที่ทั้งในทางกฎหมายและในทางศีลธรรมทั้งที่มีต่อส่วนรวมและต่อครอบครัวของตนเอง ค่านิยมที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่คนไทยเรายังขาดอยู่ คือ ความมีเมตตาธรรม ถ้าหากคนทุกคนมีเมตตาธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกด้วยกัน จะทำอะไรก็เอาใจเราไปใส่ใจเขา เอาใจเขามาใส่ใจเรา เราย่อมมั่นใจได้ว่าบ้านเมืองของเราจะปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ผู้คนจะไม่เอารัดเอาเปรียบเบียดเบียนซึ่งกันและกัน โลกเราจะไม่ระส่ำระสาย และมีแต่ความสุขสงบและอบอุ่น

นอกจากนั้น สังคมไทยเรายังมีค่านิยมที่ไม่่น่านิยมอยู่อีกหลายประการด้วยกัน ค่านิยมที่ไม่่น่านิยมข้อแรก คือ “ลัทธิเอาอย่าง” เรามักจะทำตามคนอื่นเขาโดยคิดว่า เขาทำกันมาอย่างนั้น แล้วเราจะไปทำให้แตกต่างจากเขาทำไม เช่น ข้าราชการเรียก หรือรับสินบน หรือราษฎรหลีกเลี่ยงภาษีอากร เขาก็ทำกันมาทั้งนั้น ไม่เห็นมีอะไรผิด หรือเป็นพิษเป็นภัยแต่ประการใด สิ่งนี้เป็นค่า

นิยมที่ไม่่น่านิยม การทำตามผู้อื่นเขาไปแบบลัทธิเอาอย่างนี้ ถึงแม้จะมีคนทำกันเกือบทั้งเมือง แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้สิ่งที่ผิดนั้นกลายเป็นสิ่งที่ถูกขึ้นมาได้เลย สิ่งที่ยังคงผิดอยู่รำไปไม่ว่าจะมีคนทำสักกี่คนก็ตามที่ ข้อนี้เป็นจุดอ่อนที่สำคัญประการหนึ่งของคนไทยเรา การที่ประเทศชาติของเรามีการกินสินบาทคาดสินบน มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากร มีการประพฤติมิชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมด้วยประการต่าง ๆ นั้น ก็เพราะลัทธิเอาอย่าง ทำตามที่ผู้อื่นเขาทำกันโดยมิได้พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบด้วยตนเองเสียก่อนว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมหรือไม่ และถ้าเราจะมองให้ลึกกลงไปกว่านั้นอีกชั้นหนึ่งจะเห็นว่า เรื่องที่มีค่านิยมอันไม่่น่านิยมนี้อยู่ ทำให้สังคมของเราเสื่อมทรามในด้านศีลธรรมลงอยู่เรื่อยมา แต่บุคคลส่วนใหญ่มักจะมองไปในแง่ที่ว่า “ธุระไม่ใช่” น้อยคนนักที่จะช่วยกันคิดแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ขำร้ายกว่านั้นยังเห็นดีเห็นชอบชื่นชมไปกับความมั่งคั่งหรือความมีอำนาจวาสนาของบุคคลที่ประพฤติมิชอบเสียด้วย โดยมีได้คิดคำนึงว่าบุคคลเหล่านั้นได้ความมั่งคั่ง หรือความมีอำนาจวาสนานั้นมาอย่างไร

ค่านิยมที่ไม่่น่านิยมอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการทำงานของคนไทยเรา คือ ความ

รู้สึกที่ว่า “ทำไปทำไม ทำไปก็ไม่เห็นได้
อะไรขึ้นมาเป็นการส่วนตัว” ความรู้สึกเช่น
ว่านี้เป็นเสมือนกับคำสาปแช่งชาติบ้านเมือง
เราที่ได้ผลชะงัดที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในหมู่ข้าราชการ จะเห็นได้ว่าการพูดกัน
อยู่อย่างนี้เสมอ ความคิดเช่นนี้ ถ้าเราพิจารณา
ดูอย่างถ่องแท้ จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ขัดกับ
หลักจริยธรรมเบื้องต้นในทุกศาสนา คือ
หลักในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” ผู้ใดทำกรรม
อันใดไว้ ดีหรือชั่วย่อมเป็นไปตามกรรม
นั้น เมื่อเราเองไม่ทำอะไรเลย เราจะได้รับ
ผลดีได้อย่างไร สิ่งนี้เป็นการสาปแช่งตน
เองอย่างแท้จริงอีกโสดหนึ่งด้วย ในหมู่
ข้าราชการของไทยที่ไม่อยากทำอะไรนั้น
พอถึงเวลาที่จะพิจารณาความดีความชอบ
ประจำปี ก็มักจะมีการวิ่งเต้นกัน ไปหาผู้
บังคับบัญชาขอให้ขึ้นสองขั้นสามขั้น หรือ
เลื่อนตำแหน่งให้ แต่พอถึงเวลาทำงานกับ
คิดว่า ทำไปทำไม ทำไปก็ไม่ได้ประโยชน์
อะไรเป็นการส่วนตัว

คนที่ไม่ชอบทำอะไรที่จะยังประโยชน์
แก่ส่วนรวม มักจะจับทริยกรองของ
หลวงวิจิตรวาทการที่ว่า “จงทำดีแต่อย่าเด่น
จะเป็นภัย ไม่มีใครเขาอยากเห็นเราเด่นเกิน”
มาเป็นเครื่องปลอบประโลมใจ มาเป็นเหตุผล
หรือข้ออ้างที่ตนเองไม่ทำความดีเพื่อประโยชน์
ส่วนรวม อันที่จริงเพื่อความเป็นธรรมแก่
คุณหลวงวิจิตรฯ ท่านไม่ได้สอนว่า ไม่ให้
ทำดีเพราะมันจะเด่นเกิน ท่านบอกแต่เพียง
ว่าทำดีก็ทำเกิด แต่อย่าอวดเด่นก็แล้วกัน
สุภาษิตบทนี้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะนำมาปลอบ
ประโลมใจได้เลย เรื่องทำดีเราก็คงต้องทำไป

ถ้าเราทำดีและเราไม่ได้อวดอ้างว่าเราเก่ง
กล้าสามารถอย่างใดแล้วก็ยังถูกผู้อื่นเขม่น
ก็เป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้เพราะไม่ได้ไปเบียด
เบียนใคร เราทำดีที่สุดสำหรับส่วนรวมแล้ว
และ ในทางส่วนตัว นั้น การที่เราสร้างสรรค์
สิ่งใหม่ ๆ ให้กับสังคมและชาติบ้านเมือง
และเราได้แก้ไขบางสิ่งบางอย่างให้สังคม
มีความเรียบร้อยและดีขึ้นยิ่งขึ้น น่าจะนำ
มาซึ่งความผาสุกทางใจของเราแล้ว และ
เราไม่ควรคิดคาดหวังจะได้รับสิ่งตอบแทน
อื่นเป็นการส่วนตัวอีก ไม่ว่าจะเป็น ลาภ
ยศ หรือการสรรเสริญยกย่องจากผู้อื่นอีก

คำนิยามที่ไม่น่านิยมนประการที่สาม
คือ “เราไม่สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออก
จากเรื่องส่วนรวมได้” จะสังเกตได้ว่า ใน
หมู่ชนชาวไทยและโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน
หมู่บุคคลที่เป็นผู้นำทางการเมืองของไทย
ส่วนใหญ่แยกสิ่งสองสิ่งนี้ออกจากกันไม่ได้
เมื่อเราแยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วน
รวมไม่ได้ ปัญหาเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง
ปัญหาเรื่องการสนับสนุนพวกพ้อง การ
เล่นพรรคเล่นพวก ก็จะตามมาทันที ถ้าหาก
เราแก้คำนิยามที่ไม่น่านิยมนข้อนี้ได้ บ้านเมือง
เราจะไม่ล้มลุกคลุกคลานเหมือนอย่างทุก
วันนี้ เพราะถ้าจะว่ากันถึงความเลวร้ายลาลด
ปราดเปรื่องของบรรดานักการเมืองระดับ
ชาติของเรา เมื่อเปรียบเทียบกับชีวประวัติ
ของผู้นำและประวัติศาสตร์ของชาติอื่น ๆ
แล้ว เราจะเห็นได้ว่าของเราไม่ได้ด้อยไป
กว่าของชาติอื่นในด้านความรู้ความสามารถ
แต่สิ่งที่เราด้อยกว่าเขาก็คือ ผู้นำส่วนมาก
ของเราไม่สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจาก
เรื่องส่วนรวมได้ ถ้าผู้นำในระบอบประชาธิปไตย
ของเราสามารถแยกสิ่งสองสิ่งนี้ออกจากกันได้
ชาติบ้านเมืองของเราจะเจริญก้าวหน้ากว่านี้อีกมากนัก

คำนิยามที่ไม่น่านิยมนทั้งสามประการ
นี้ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องรีบแก้ไข และการ
แก้ไขนั้นจะต้องไม่ใช่เป็นการแก้ไขในทาง
ใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่ควรที่จะมี

มาตรการหลาย ๆ มาตรการเข้ามาประสาน
กันไป จึงจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

มาตรการที่สำคัญที่สุดก็คือ บุคคล
แต่ละคนต้องทำตัวเป็นตัวอย่างในทางที่ดี
เราต้องการให้ผู้อื่นกระทำอย่างไร ตัวเรา
เองต้องทำก่อน มิฉะนั้น ถ้าเราไปสั่งสอน
อบรมให้ผู้อื่นทำ แต่เราไม่ทำจะถูกครหา
ว่า “ว่าแต่เขา อีเหมาเป็นเอง” ในบางครั้ง
เราไม่จำเป็นต้องสั่งสอน ไม่จำเป็นต้องอบรม
ถ้าเราทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้อื่นก็จะปฏิบัติ
ตาม ในส่วนลึกของดวงใจ ทุกคนก็อยาก
จะทำแต่ความดีด้วยกันทั้งนั้น หากแต่มี
สิ่งอื่นมาหลอกล่อ มาจูงใจให้เรามีทิฐิทำ
ให้เราหันเหไปเห็นผิดเป็นชอบ หรือไม่กระตือ-
รือร้อนเท่าที่ควร ถ้าหากบุคคลทั่วไปได้ตัวอย่าง
ที่ดี ได้การแนะแนวที่ชอบที่ควรก็จะช่วย
ให้บุคคลทั้งหลายในสังคมรู้สึกว่าคุณเองมี
ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
เขาก็จะปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกที่ชอบ คน
ทุกคนย่อมสามารถทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีได้
ไม่จำเป็นว่าคน ๆ นั้นจะต้องเป็นครู เป็น
บิดามารดา หรือเป็นผู้บังคับบัญชา เรามัก
จะได้ยินคำตักเตือนว่าอยู่เสมอว่า “ผมไม่
ต้องการให้เมืองไทยของเรามีการฉ้อราษฎร์
บังหลวง แต่ผู้บังคับบัญชาของผมท่านทำ
จะให้ผมทำอย่างไร?” คำกล่าวอ้างเช่นนี้เป็น
คำกล่าวอ้างที่ไม่มีประเด็นเลย เพราะถ้า
หากผู้บังคับบัญชาท่านทำ เราก็คงไม่มีอำนาจ
เหนือท่าน เราไม่มีทั้งสิทธิและหน้าที่ใน
การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เราก็คง
ปล่อยให้ท่านไปตามกฎแห่งกรรม ให้ท่านได้
รับผลจากกรรมที่ท่านก่อไว้ แต่สำหรับตัว

และคุณธรรมที่ผู้นั้นสมควรจะได้รับ และเป็นผู้ที่มีความเด็ดขาดและเที่ยงธรรม ทำการลงโทษเมื่อผู้ได้บังคับบัญชานั้นกระทำผิดหรือประพฤติมิชอบตามกฎหมายโดยไม่มีข้อยกเว้น

มาตรการที่สำคัญประการที่สาม คือ การแก้ไขที่ “มโนธรรม” จุดไฟให้เกิดประกายสว่างไสวในมโนธรรมของผู้ได้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีบทบาทที่สำคัญในการเร่งเร้าให้เกิดมโนธรรมในจิตใจของผู้ได้บังคับบัญชาของตน ด้วยคำสอนหรือคำเตือนใจตามหลักจริยธรรมและศาสนา โดยเฉพาะในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” ซึ่งไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงได้พ้น กรรมดีและกรรมชั่วย่อมตามสนองไม่ช้าก็เร็ว บังคับเร่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดมโนธรรม คือ คำเตือนใจของกลุ่มสมรสของแต่ละคน คำนิยามของกลุ่มสมรสมีความสำคัญเท่า ๆ กับคำนิยามของตัวเอง ถ้าเราสังเกตจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีประวัติการทำงานดี ไม่มีความด่างพร้อยในเรื่องของการประพฤตินิชอบหรือการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง เกือบจะไม่มีข้อยกเว้นเลยที่เราจะพบว่าท่านเหล่านั้นมีภรรยาที่ดี เป็นแม่ศรีเรือนที่คอยประคับประคองโอบอุ้มกันและเตือนใจกันไปในทางที่ถูกที่ชอบ เท่าที่ผู้เขียนได้สังเกตมาตลอดระยะเวลาเกือบสามสิบปีที่รับราชการมา ไม่ค่อยพบเห็นข้าราชการที่ปราศจากความด่างพร้อย แต่มีภรรยาประพฤตินอกกลุ่มทาง ถ้าสามีครองชีวิตได้อย่างที่บุคคลทั่วไปเรียกกันว่า “ปุษนียบุคคล” ภรรยาของท่านมักจะดีเป็น “แม่ศรีเรือน” ด้วยมโนธรรมของทั้งสองคนจะต้องไปในแนวเดียวกัน มิฉะนั้นแล้วย่อมเป็นการยากที่จะอยู่ร่วมกันได้ด้วยความผาสุก และมีเกียรติประวัติอันงดงาม เพราะฉะนั้นในกรณีที่เลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาดำรงตำแหน่งระดับสูงในการบริหารราชการแผ่นดิน จะวิเคราะห์เฉพาะตัวบุคคลโดยไม่พิจารณาถึงความประพฤติและการครองตนของกลุ่มสมรส

ของบุคคลนั้นด้วย น่าจะไม่รอบคอบพอ

โดยสรุปปัญหาสำคัญที่สุดที่คนไทยเราจะต้องแก้ไขในด้านของค่านิยม คือ วัฒนธรรมในหน้าที่ทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ที่คนมีต่อส่วนรวมและครอบครัว และความมีเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์โลกด้วยกัน ทั้งสองสิ่งนี้ควรที่จะได้รับการปลูกฝังในระดับโรงเรียนตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้นไป ครูและผู้ปกครองจะต้องเป็นจรรโลงตัวสำคัญที่ทำการฝึกอบรมและปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ ครูและผู้ปกครองจะต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ทำการปลูกฝังมโนธรรมในตัวเด็ก จูงใจให้เด็กยึดมั่นในการประพฤติดนเป็นคนดี มีเมตตาธรรม มีความระลึกในหน้าที่ เชื่อมมั่นในเรื่องของ “กฎแห่งกรรม” นอกจากนั้น ควรที่จะมีการสัมมนา มีการเปิดอภิปราย และมีตำราในเรื่องค่านิยมในทุกกระดานการศึกษา จะต้องมีการฝึกในด้านของความประพฤติและอุปนิสัยอันดีงามของคนในชาติ ซึ่งจะต้องทำติดต่อกันไปตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ บ้านเมืองของเรานั้นจะเจริญก้าวหน้าไม่ได้เลย ถ้าคนในชาติไม่ได้รับการฝึกอบรมในแง่ของการเพาะอุปนิสัยและการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ผู้นำและบุคคลในระดับบริหารของประเทศ จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการเคารพนับถือว่าเป็นปุษนียบุคคล เป็นที่ไว้วางใจได้ และทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนทั่วไป ค่านิยมที่ดีจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และความผาสุกของประชาชนของเรารุดไป

เราเองเราก็ต้องไม่ทำ และทุกคนที่อยู่ในอาณัติของเรา อยู่ได้บังคับบัญชาของเรา เราก็ต้องดูแลให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงมิให้มีการประพฤติมิชอบ และเมื่อเราได้บันไดทองขึ้นไปตามลำดับขั้น ความรับผิดชอบก็ย่อมสูงขึ้นมีคนในอาณัติ และได้บังคับบัญชาเพิ่มมากขึ้น เราย่อมมีโอกาสดูแลให้คนเหล่านั้นประพฤติตนไปในทางที่ถูกที่ควร ไม่มีการประพฤติมิชอบด้วยประการทั้งปวงมากขึ้นเป็นลำดับ การฉ้อราษฎร์บังหลวงย่อมลดน้อยลงไปเอง แม้วิธีการนี้จักต้องอาศัยเวลาแก้ไขอันยาวนานก็ดูจะเป็นวิธีการเดียวที่ทุกคนจักช่วยกันปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

มาตรการที่สำคัญประการที่สอง ในการแก้ไขค่านิยมที่ไม่น่านิยม คือ เราต้องไม่ “เอาหูไปนา เอาตาไปไร่” ผู้บังคับบัญชาบางท่านเป็นผู้ที่ประพฤติชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ท่านมักจะเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่สนใจต่อความประพฤติมิชอบหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงของผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน เหตุผลที่ท่านเพิกเฉยต่อสิ่งเหล่านี้อาจจะเพราะว่าท่านไม่อยากรุงยากลำบากใจ หรือว่าเกรงกลัวอิทธิพลมืดของผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน จึงเอาตัวรอดไว้ก่อน ความคิดในทำนองนี้มีอยู่มาก สิ่งนี้เป็นจุดอ่อนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคนไทยเรา และจะแก้ไขได้โดยการที่ผู้บังคับบัญชาทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เพียรพร่ำสอนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ระลึกในหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ให้แรงจูงใจและบำเหน็จรางวัลตามความสามารถ

จะแนวแน่แก้ไขในสิ่งผิด

สถิตย์ เล็งไธสง

เมื่อไม่นานมานี้ ผมไปธุระที่ภาคอีสาน บ้านของผม ขึ้นรถที่ตลาดหมอซิด ไปลงรถที่อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย สว่างที่นั่น จากนั้นผมนั่งรถต่อไปยังอำเภอบึงสามพัน สองข้างทางมีการไถเกรดคันดินขึ้นมาพูนถนน ทำให้ข้างถนนเป็นร่องลึก ตรงไหนที่มีคันไถก็ไถอ้อม ทำให้เป็นกองดินรอบคันสูงเหมือนจอมปลวก เรียงรายไปตลอดทาง ต่างกับจอมปลวกตรงที่ว่า จอมปลวกโอชะไปด้วยเศษอินทรีย์วัตถุเป็นอาหารของพืช แต่จอมดินที่ว่านี้หาอาหารให้คันไถกินเพียงพอไม่ โอกาสที่ใบไม้จะตกลงมาตกค้างเป็นปุ๋ยก็ยังน้อย ผมรู้สึกน้อยใจแทนพี่น้องประชาชน เพราะคันไถเหล่านี้ทางการปลูกไว้ให้เป็นร่มเงาข้างทางสำหรับประชาชนส่วนรวม แต่ไม่มีใครเอาใจใส่บำรุงมันเลย ร้ายไปกว่านั้นก็คือถึงหน้านา ราษฎรยังบุกรุกเข้าไปไถคราดปลูกข้าวจนถึงโคนคันไถ แต่นั่นก็พอทำเนา เพราะคันไถยังพอได้ปุ๋ยจากคันข้าวบ้าง สองข้างทาง มีรอยไฟป่าไหม้ฟางเป็นอาณาบริเวณกว้างอยู่ทั่วไป อันเป็นความเคยชินของชาวนา แกล้งเผาก็มี เผาเพื่อความสะดวกก็มี โดยไม่นึกถึงความเสียหายที่มีต่อพื้นดิน เมื่อเราเผาใบไม้และฟางหมดแล้ว เราจะเอาอะไรไว้เป็นปุ๋ยบำรุงดินก็ไม่มี หน้าข้าวยังทำให้

ไม้เล็กไม้น้อยพลอยตายไปด้วย คันไถเล็ก ๆ นั้นมันเป็นพืชคลุมดิน เมื่อฝนตกน้ำเซาะก็ไม่พัง อุ่นน้ำและใบไม้ที่ร่วงหล่นไว้เป็นปุ๋ยหมักโรงใหญ่ เราจะเห็นได้ว่า น้ำป่าไหลไปถึงไหน ข้าวงามไปถึงนั้น

ดกตอนสายผมเดินทางต่อ ผ่านหมู่บ้านชนบทหลายหมู่บ้าน และป่าหลายป่าที่ป่าบ้านคำแยซึ่งเคยเป็นดงใหญ่ก็กลายเป็นนาไปเกือบหมด และมีรอยไฟป่าไหม้ลามเป็นอาณาบริเวณกว้างอีกเหมือนกัน ผมรู้สึกว่าการคล้ายกับมันไหม้หัวใจของผม แต่ยังได้ยินเสียงจิ้งจกและแมลงอื้อร้องอยู่ตามคันไถข้างทาง แสดงว่า แมลงที่บินได้ไม่ถูกไหม้ แล้วพวกเข้ กิ้งก่า กระด่า ย่า ลูกไก่ป่า และนกน้อยในรังละ มันคงมอดไหม้ไปกับไฟซินะ ผมคิดในใจ พอแยกจากถนนลาดยางเกือบชั่วโมงก็เข้าหมู่บ้านวังจานที่หมู่บ้านนี้มีของคืออยู่อย่างหนึ่ง คือป่าสำหรับผีประจำหมู่บ้าน ซึ่งภาคอีสานเขาเรียกกันว่าคอนพุดดา (คงเพี้ยนมาจากปู-ดา) เป็นป่าไม่ใหญ่ แต่ค่อนข้างทึบ เพราะชาวบ้านถือเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงไม่มีใครตัดไม้ทำลายป่า หรือจุดไฟเผา อย่างดีก็พากันเข้าไปหาหน่อไม้ป่าหรือหาเห็ดโคนในหน้าฝนบ้าง นารอบ ๆ ป่าแห่งนี้จึงจินตนาการว่า

ภาคอีสานนี้อากาศร้อนรุนแรงเหลือ

เกิน การที่ป่าไม้ถูกทำลายมาก เป็นเหตุให้อากาศร้อนและวิปริต ข้างทางอันขรุขระเป็นนาทั้งสองฟาก พันหมื่นบ้านวังจานไปไม่ไกลผมขับรถแวะเข้าข้างทางไปนั่งคุยกับชายคนหนึ่งอายุประมาณ ๖๐ ปีเศษ ซึ่งนั่งเลี้ยงควายอยู่ใต้ต้นมะม่วงป่า ผมถามว่า “ร้อนไหม” แกตอบผมว่า “ชินเสียแล้ว” แกถามผมว่ามียาอะไรไหม ผมตอบว่า “ไม่มี” แกบอกว่า “แล้วส่งของว่างที่ติดรถไปให้แกรับประทานด้วย แลออกไปนอกกรมไม่เห็นพะยั๊บแดดคล้ายบรรยากาศเหนือเปลวเพลิง ผมลองถามแกว่า อะไรที่สู้กับแดดได้ดีที่สุด แกก็อยู่ยงนานแล้วตอบว่า “ต้นไม้มั่งครับ” ผมจึงพูดเสริมว่า หญ้าและพืชทุกชนิดมันต้องอาศัยแสงแดดสำหรับปรุงอาหาร หญ้ามันรักษาความชื้นของดิน กันไม่ให้ น้ำเซาะดินพัง และเป็นอาหารสำหรับวัวควายด้วย คันไถก็รักษาความชื้นของดิน และใบของมันที่ร่วงหล่นลงมายังทับถมเป็นปุ๋ยธรรมชาติอันโอชะเสียด้วย แต่อนิจจาผมคิดในใจ ป่าไม้ของเราถูกทำลาย ถูกเผาไฟสารพัด ข้างไม่มีใครเอาใจใส่กันเสียเลย มองดูท้องฟ้าสีเขียวครามปราศจากเมฆ ทำให้ผมทลึงถึงกลอนของนายผีที่ว่า

“ได้ฟ้าปมนี้ ในดินขำมีแต่ทราย
ตัดตาที่ทรายเหมือนเลือดหลังลงโลมดิน
ฯลฯ” อะไรทำนองนี้

ถ้าเราไม่ช่วยกันปลูกป่า และรักษาสภาพธรรมชาติ มัวแต่เผา ทำลายป่ากันอยู่แบบนี้ ไม่ช้าก็ต้องประสบภัยพิบัติฝนแล้งอย่างในบางประเทศในแอฟริกา ซึ่งเดิมเป็นป่าใหญ่ แต่ถูกราษฎรผู้โง่เง่าตัดทำลายจนกลายเป็นทุ่งทะเลทราย และบางแห่งก็กลายเป็นทะเลทรายไป อย่างแถว ๆ อียิปต์เป็นต้น อากาศมันก็ร้อนจัดเวลากลางวัน แต่ถ้ามีป่าแล้วจะทำให้เย็น เย็นจนไม่น่าเชื่อ ซึ่งผมเองก็เพิ่งประสบมาด้วยตนเอง ตอนไปประชุมที่เคนยา วันหนึ่งเราไปเที่ยวดูนก ระหว่างทางเราแวะถวายอาหารเพลพระในป่าสนที่ชาวเคนยาปลูกไว้อย่างหนาที่บ ใบมันร่วงหล่นกองกันหนา เราไป

เลื่อนกันบนใบไม้ นั่น อากาศมันช่างเย็น เหลือเกิน จนผมต้องไปหยิบเสื้อนอกในรถมาใส่ แต่พอเราออกจากป่าสนมาที่รถจอด ก็รู้สึกว่อากาศร้อนระอุเสียแล้ว ผมเห็นคุณของต้นไม้ตั้งแต่นั้นมา ทำให้ผมรักต้นไม้เป็นชีวิตจิตใจ

หลังจากนั้นผมได้เดินทางต่อไปยังหมู่บ้านเปลือยซึ่งเป็นจุดหมายปลายทาง เห็นชาวบ้านกำลังพัฒนาหมู่บ้านกันอยู่ รู้สึกว่า ความโล่งเตียนคือความเจริญสำหรับชาวบ้าน เพราะเขาชอบตัดกิ่งไม้ให้โล่ง หน้าซ้ายังคายหญ้า กวาดใบไม้จากลานวัด ออกเผาจนเตียน ซึ่งผมเห็นว่าไม่ถูกต้อง เราควรจะรักษากิ่งไม้ไว้ให้ดี โดยเฉพาะที่มันทอดลงมากลุมถนนจะไปตัดมันทำไม

หญ้า ไม่กวาดใบไม้ทิ้ง ทำทางเล็ก ๆ แต่พอได้เดินจงกรมทำกรรมฐาน ส่วนวัตรธรรมดานั้น ญาติโยมมาวัดก็พากันคายหญ้า ซึ่งทำให้วัดโล่งเตียน ลมมาฝุ่นปลิวอ่อน เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างมาก เราควรจะกวาดใบไม้เข้าได้ร่มของมัน และญาติโยมที่มาวัดก็ควรจะช่วยตักน้ำรดต้นไม้ และควรจะหิ้วปุ๋ยคอกมากนละเล็กน้อย พรวันดินแล้วเทปุ๋ยใส่โคนต้นไม้ วัดก็จะกลายเป็นป่าดงในครั้งพุทธกาล เป็นที่อยู่อาศัยของนกกาและสัตว์ป่าอื่น ๆ สมกับเป็นเขตอภัยทานที่วัดป่าของพระกรรมฐานนั้น ท่านทำหลุม แล้วกวาดใบไม้ลงหลุม พอเต็มก็เกลี่ยดินกลบเป็นปุ๋ยหมักได้อย่างดี เป็นการกระทำที่ถูกต้องและน่าเอาอย่าง

“ความโล่งเตียน คือ ความเจริญสำหรับชาวบ้าน เพราะเขาชอบตัดกิ่งไม้ให้โล่ง หน้าซ้ายังคายหญ้า กวาดใบไม้จากลานวัดออกเผาจนเตียน”

เพราะมันให้ร่มเงา หญ้ามันรักษาดินให้ชุ่ม หน้าแล้งไม่ควรตัดหญ้าออกจากโคนต้นไม้ผล ปล่อยให้มันคลุมโคนต้นไม้ได้ชุ่ม ผมนึกถึงอดีตสมัยผมเป็นเด็ก ในวัดบ้านเปลือยเต็มไปด้วยต้นไม้ดงวน สงกลิ่นหอม อวลอบน่าชื่นใจ แต่เนื่องจากคนกวาดใบไม้ทิ้ง ไม่บำรุงให้ดี มันจึงสูญพันธุ์ไปหมด ดินจันทน์ก็มีชีวิตอยู่อย่างซังกะตาย ลูกเล็กลงเรื่อย ๆ เพราะคนกวาดใบออกนอกคันของมัน เป็นการปฏิบัติที่ผิดมาก ปฏิบัติผิดกันอยู่แทบทุกวัด ทางภาคอีสานนอกจากวัดป่า เช่น วัดท่านอาจารย์มหาบัว หรือของหลวงพ่อดรี เป็นอาทิ วัดเหล่านั้นท่านรักษาสภาพของป่าไว้ได้ดีมาก ท่านไม่คาย

ท่านผู้อ่านที่รัก ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องช่วยกันปลูกและรักษาดินไม้อันเป็นทรัพยากรอันล้ำค่าของชาติและของเรา มันรักษาความชื้นของดิน ทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้นน้ำลำธาร เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ ซึ่งมันจะช่วยเราจับกินแมลง และประดับโลก เราต้องช่วยกันรักษาดินไม้ อย่ากวาดใบของมันทิ้ง หรือเผามันเสีย อย่าเทคอนกรีตได้ต้นไม้เป็นอันตราย เพราะเท่ากับปิดปากไม่ให้มันกินอาหาร จงช่วยกันบำรุงมันไว้ให้ถูกทาง เป็นร่มเงา เป็นปุ๋ย และเป็นทุกอย่างที่เราต้องการ ให้ผืนแผ่นดินของเราเย็นและอุดมสมบูรณ์เหมือนครั้งหนึ่งในอดีตเถิด

จากบรรณาธิการ

(ต่อจากหน้า ๖๓)

มิใช่รักรักเร่ระเหเรน
ที่ทุกข์สุขทุกข์เกิดเป็นคน
ต้องคิดชวนชวยหารักษากาย”

(ร่ำพันพิลาป)

“ไอ้สามัญชนแปรไม่แท้เที่ยง
เหมือนอย่างเอียงชายหญิงทั้งวิสัย
นี่หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ
ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่างพิงคิด”

หากท่านผู้อ่านจะจดจำเอาไปใช้เตือนใจ เตือนสติตนเองบ้าง ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยดี เพราะไม่ว่าจะคิด จะพูด จะแสดงออกด้วยประการใด ๆ ก็ดี ล้วนแล้วแต่ ควรเป็น “ผู้มีสติ” ในทุกเรื่อง และในที่สุด หากจะยกย่องว่า “ท่านกวีสุนทรภู่” เป็นนักเศรษฐศาสตร์นับแต่ ๒๐๐ ปีมาแล้ว ปัจจุบันก็ยังน่าจะเป็นข้อคิดอย่างดี ด้วยบทของท่านที่ว่า

“มีสติฟังบรรจบให้ครบบาท
อย่าให้ขาดที่เป็นของต้องประสงค์
มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ
ให้เป็นมือเป็นคราวทั้งควาหวาน
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อะระทดใจ”

ทั้งบทนี้มีไว้เพียงสอนเรื่องการใช้จ่ายเท่านั้น แต่ยังสอนให้เป็นคนมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ การทดแทนพระคุณต่อบุพการี และต่อผู้มีพระคุณ เป็นเอกลักษณ์ที่ดีของเราชาวไทยที่ประพฤติดุปฏิบัติมาช้านาน และบัดนี้ เราทุกคนควรระลึกในความเป็นกวีเอกของท่านกวีสุนทรภู่ ผู้เป็นบรมครูแห่งกลอนสุภาพที่เราชาวไทยมีรู้ลื

สุนีย์ สินธุเดชะ

แม่เป็นเพียงแม่

“นิรนาม”

เด็ก ๆ พวกมันถึงโต เมื่อทราบว่าแม่แมวคลอดลูกแล้ว นับเป็นข่าวใหญ่ที่สุดในรอบเดือนของพวกเขา จึงพากันดูลูกแมวทั้ง ๕ ที่กลานไปมาใกล้แม่ของมันอย่างสนใจยิ่ง พร้อมทั้งแสดงความกตัญญูเป็นทำนองวิพากษ์วิจารณ์ไปต่าง ๆ

เด็กที่โตพอจะเข้าโรงเรียนได้แล้วก็จะพูดกันรู้เรื่อง แต่ขนาดที่อยู่โรงเรียนอนุบาลหรือจนจะเข้าอนุบาลได้นี้สิ แกมีความปรารถนาดีต่อลูกแมว จนเกิดความเคียดแค้นกันทั้งบ้าน

คู่บอญ ๔ ขวบ คู่บอญ ๓ ขวบ พอคู่บอญกลับจากโรงเรียนซึ่งเลิกเร็วกว่าโรงเรียนอื่น ๆ เพราะเป็นโรงเรียนอนุบาล ก็ชวนพี่น้องชายคนเล็กช่วยกันให้บริการแก่ลูกแมวทันที แกนึกเทียบตัวของแกเองว่า ต้องถูกผู้ใหญ่จับอาบน้ำ ทั้งเช้าและเย็น แกจึงเป็นผู้ใหญ่กว่าลูกแมวก็นึกว่าจะได้จับ

ลูกแมวอาบน้ำเสียบ้าง จึงช่วยกันจับลูกแมวทั้ง ๕ นั้นอาบน้ำ ซึ่งทำให้มันหนาวสั่นไปหมด ผู้ใหญ่วิ่งวุ่นโกลาหล ช่วยกันสั่งสอนเด็กเดือนดับดื้อไม่ให้ทำอย่างนั้น เลี้ยวมันจะตายเสีย แต่ทั้งสองคนหาข้อไม่ พอผู้ใหญ่ปล่อยแกก็จะหยอกล้อด้วยการจับหางหัวบ้าง เอน้ำมารดเพื่อช่วยอาบน้ำให้บ้างอยู่เสมอ จึงกลายเป็นเรื่องทารุณต่อลูกเมวน้อยไปโดยไม่รู้สีกตัว

ผู้ใหญ่คนหนึ่ง ซึ่งมีโซเจ้าบ้านแต่ก็มีความรับผิดชอบในสิ่งต่าง ๆ เหมือนเจ้าบ้านคิดว่าถ้าขึ้นปล่อยไว้อย่างนี้ ลูกแมวคงจะตายแน่ จึงตกลงใจนำลูกแมวทั้ง ๕ พร้อมทั้งแม่ของมันไปปล่อยไว้ให้ไกลบ้านอย่างที่นี่ว่ามันจะกลับมาไม่ได้

เย็นวันนั้น เด็ก ๆ ถือเป็นข่าวใหญ่อีก ที่ผู้ใหญ่พาแม่แมวและลูกแมวไปปล่อยเสียแล้ว แต่สักครูเดียวทุกคนก็แปลกใจที่เห็นแม่แมวกลับมาสู่บ้านนั้นอีก แน่ละมันจะต้องคิดถึงที่อยู่ที่ดีของมัน เพราะแม้ว่ามันจะเป็นแมวจรมาจากที่อื่น เจ้าของบ้านก็คอยสังคนในบ้านไม่ให้ทำร้ายทรมานมัน บางครั้งมันลักปลาหมู หรือไก่เป็นชิ้น ๆ ที่ซื้อมาจากตลาด พอคนครัวปล่อยมันก็ล่านำไปกินได้ถนัดบ้าน คนครัวอยากลงโทษทรมานมัน แต่เจ้าของบ้านไม่ยอม มันจึงอยู่ได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ทำประโยชน์อะไรให้ และบางครั้งบางคราวก็ยังขโมยของกินด้วยซ้ำ มันอยู่ได้ด้วยความเมตตาและการให้อภัยของเจ้าบ้าน เพราะเจ้าบ้านถือว่า มันเป็นสัตว์ ไม่รู้คิดชอบอะไร คนดูแลประมาทเลินเล่อเอง มันจึงขโมย เมื่อได้ไปแล้วก็ควรปล่อยไป และระวังให้ดีกว่าจะไปลงโทษมัน ด้วยเหตุ

นี้ แม้จะนำมันไปปล่อยมันก็กลับมาอีก

มันทิ้งลูกของมันหรือ? เปล่าเลย มันมาหาอาหารกิน เพื่อจะได้มีนมให้ลูกน้อยทั้ง ๕ ของมันต่างหาก มันคงเศร้าใจมากที่ไม่สามารถจะนำลูกของมันกลับมาอยู่บ้านนั้นได้อีก ห่วงลูกก็ห่วง ห่วงที่อยู่ทีกินก็ห่วง มันกินอาหารอิ่มแล้วก็ปิ่นรั้วหายไ้ไป แ่ละมันคงไปหาลูกที่น่ารักของมันซึ่งถูกนำไปปล่อยโดยไม่มีความคิดอะไร ผู้ปล่อยก็กลัวว่ามันจะตาย จึงตัดสินใจนำไปปล่อย ครั้นจะเขียนตีเด็ก ๆ ที่เล่นรังแกมัน เด็กก็ยังไม่เลิ่กเกินไปกว่าที่จะเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุผล ผู้ใหญ่จึงได้แต่ดุและสั่งสอน

ในระยะนี้รู้สึกว่เด็ก ๆ พวกนี้ไม่สบายใจที่ไม่เห็นลูกแมวอีก เจ้าของบ้านกลับจากธุระ รู้ว่าเขานำลูกแมวไปปล่อย คงมีแต่แม่แมวลับมามีสงสารอย่างยิ่ง จึงขอร้องญาติที่เป็นผู้นำลูกแมวไปปล่อยให้ไปรับลูกแมวลับมา เพราะมันยังเล็กมาก คงจะอดตายหมด

ถ้าวันนั้นมีลูกแมวลับมาเพียง ๔ ตัว ขาดหายไป ๑ ตัว ผู้ไปตามกลับแจ้งว่า ได้พยายามค้นหาลองสุดความสามารถแล้ว แต่ก็ไม่พบ คงหาพบเพียง ๔ ตัวเท่านั้น

ครั้นในเช้าวันรุ่งขึ้น ทุกคนก็พากันประหลาดใจมากที่เห็นลูกแมวอยู่ครบทั้ง ๕ ตัว ไม่ต้องสงสัยเลย แม่แมวได้ทำหน้าที่อย่างดีที่สุดในการตามลูกของตน แล้วคาบมาที่บ้าน จากระยะทางไกล ซึ่งจะต้องฝ่ากลุ่มสุนัขอันเป็นอันตรายร้ายแรงยิ่งสำหรับแมวทั้งหลาย ทั้งจะต้องปิ่นป่าย ข้ามรั้วเข้ามา กว่าจะถึงที่เคยอยู่ ใคร ๆ พากันเห็นใจแม่แมว และเพิ่มความเมตตากรุณาเป็นพิเศษความผิดเก่า ๆ ในการขโมยของกินเมื่อคนเผลอ ไม่มีใครคำนึงอีก เพราะต่างเห็นว่า มันได้ทำหน้าที่แม่ออย่างดียิ่งจนได้รับอภัยในข้อบกพร่องอื่น ๆ มันได้รับความเอ็นดูจากทุกคน ผู้ใหญ่ช่วยกันเลี้ยงสอนเด็ก และขอร้องให้ให้คำนึงสัญญาว่าจะไม่รับกวนลูกแมวอีก

เรื่องควรจะจบได้เพียงนี้ เพราะเป็น

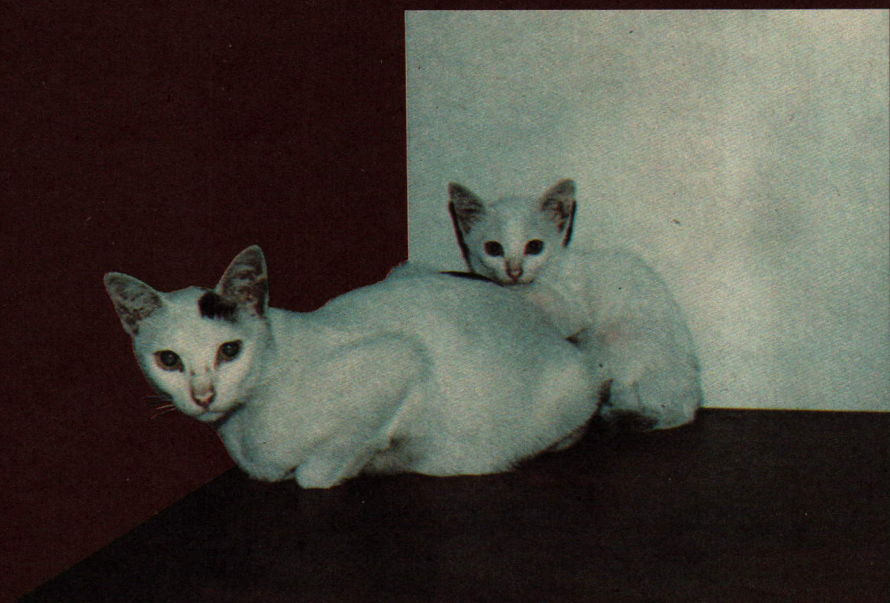
“ศาสนาพุทธมิได้สอนว่ามันไม่มีหัวใจจิตหัวใจหรือ ไม่มีวิญญาณ แต่สอนว่ามันก็รู้จักรัก สุข เกลียด ทุกข์ เหมือน ๆ กับคน....ในกรณีที่เราได้เรียนรู้ว่าเมตตา กรุณา นั้นคือ คุณธรรมสำคัญยิ่งประการหนึ่งของความเป็นคน”

การจบที่น่าสาธุ และน่าชื่นใจอย่างยิ่ง แต่กระแสนชีวิตของมนุษย์และสัตว์ไม่มีลักษณะที่ใครจะบังคับบัญชาได้ตามใจชอบเลย

ตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมาแม่แมวร้อนรุ่มจนเจราหาผู้นำใจเมตตากรุณา พอให้มัน

อย่าไปถือโทษมันเลย แต่พอความดีของมันปรากฏ ว่ามันอาจจะไม่ดีในทางอื่น แต่มันได้ทำหน้าที่ของแม่ออย่างดียิ่ง จนกลายเป็นแมวที่ดีเด่นในสายตาของทุกคนในบ้าน ก็มีเรื่องน่าเศร้า ที่ไม่มีใครนึกฝันเกิดขึ้น

บ่ายวันหนึ่ง ในเขตที่เจ้าของบ้าน

ซุกหัวนอน เรื่องที่อยู่สำคัญมากกว่าที่กิน เพราะมันอาจหากินที่อื่นได้ ขอเพียงไม่ให้มีใครคอยทูปตี ข่มเหงมันเท่านั้น เมื่อมันหาที่อยู่ได้ และอาศัยร่มไม้ชายคา ได้ตลอดลูกมาหลายคอก จนครอกนี้เป็นครั้งสุดท้ายหลายปีที่ผ่านมาความดีของมันไม่ปรากฏ นอกจากการลักขโมยอาหารสดที่ซื้อจากตลาดและอาหารสำเร็จรูปบางอย่างที่คนครัวพลั้งเผลอ แต่มันก็ได้รับอภัยเพราะเจ้าของบ้านสิ่งมิให้ใครตีมัน ด้วยถือว่ามันเป็นเพียงสัตว์ ไม่มีความรู้สึกผิดชอบเพียงพอดังกล่าวแล้ว ต่อไปขอให้คนเป็นฝ่ายระมัดระวัง

กำลังนั่งอยู่กับลูก ๆ ที่เชิงบันได ก็ได้เห็นแม่แม่วิ่งมาจากที่อื่น มันวิ่งมาด้วยแรงใจอย่างสูง เพราะสันนิษฐานว่ามันคงถูกงูกัดมาตรงคั่นคอซึ่งมีรอยแผล มีอะไรบางอย่างทำให้สันนิษฐานเช่นนั้น ยังมีพื้นที่มันจะถึงลูกทั้ง ๕ ของมัน กล้าย ๆ กับมันจะฝากเจ้าของบ้านว่า มันไม่มีโอกาสได้ดูแลลูกของมันต่อไปอีกแล้ว โชควาสนาที่มันจะได้อยู่โลกมีเพียงเท่านั้นเอง มันล้มลงต่อหน้าเจ้าของบ้าน ชักดิ้นชักงอนบนพื้นคอนกรีต มีอุจจาระและปัสสาวะไหล แล้วก็สิ้นใจไปต่อหน้าต่อตา

มันได้รับการฝังศพ ในท่ามกลางความ
สลบไสลอย่างยิ่งของคนในบ้าน ซึ่งมองดู
ร่างของมันเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ดินจะกลบ
ร่างของมันว่า มันต้องต่อสู้กับทุกขเวทนา
สักเพียงไร ในการวิ่งกลับมาตายที่บ้าน มา
ฝากผีฝากไข้ต่อหน้าเจ้าของบ้าน และที่
สำคัญที่สุดคือฝากลูกเล็ก ๆ ทั้ง ๕ ของ
มันซึ่งไม่หย่านม

ลูกแมวเศร้าสร้อยหงอยเหงาบาง
ครั้ง แต่ก็อดคนไม่ได้ตามวิสัยเด็ก ๆ มัน
คงคิดว่าแม่ของมันไปไหนนานนัก ทำไม
จึงไม่กลับมา เวลานอนกลางคืน มันนอน
ทับกันสุมกันทั้ง ๕ ตัวเพื่อให้เกิดความ
อบอุ่น ตั้งแต่ต่อไป ผู้ให้ความอบอุ่นเหมือน
แม่จะไม่มีอีกแล้ว

เจ้าของบ้านนำนมสดมาเทใส่ภาชนะ
ให้มันกิน มันก็ไม่สนใจ คงกินแต่ข้าวกับ
ปลาเนื้อละเอียดที่แม่ครัวคลุกให้ แม่ละ
มันจะได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างดีใน
บ้านนั้น เมตตากฎณาจะหลั่งไหลมาสู่มัน
เป็นพิเศษ ในฐานะเป็นลูกกำพร้าแม่แต่เล็ก ๆ
จนกว่าเมื่อไรมันจะเติบโตพอที่จะออกไป
เผชิญกับโลกภายนอก โลกของแมวที่อยู่
ร่วมกันกับโลกมนุษย์ โลกที่น่าอันตราย
อย่างยิ่งจากสิ่งแวดล้อมรอบด้าน ไม่มีกฎหมาย
คุ้มครองป้องกันสิทธิของมัน นอกจากมนุษย์
เราจะได้นำหลักธรรมเรื่องเมตตากฎณา
ตั้งไว้ในจิตใจของคน แล้วแผ่เมตตากฎณา
นั้น ให้แก่มันบ้าง มันจะได้พออยู่ได้ โดย
ไม่ถูกทรมาน หรือถูกทารุณอย่างทารุณใน
เมื่อมันเผชิญหน้าพิบัติเกี่ยวกับเรื่องการเล่น
ปากเลี้ยงท้องของมัน

ศาสนาพุทธมิได้สอนว่ามันไม่มีหัวใจ
หัวใจหรือไม่มีวิญญาณ แต่สอนว่ามันก็รู้จัก
รู้สึกเกลียดทุกข์เหมือน ๆ กับคน จึงควร
เห็นอกเห็นใจมันบ้าง แม้มันจะไม่รู้จักพระ-
พุทธเจ้า แต่คำสอนของพระองค์ท่านก็ช่วย
แผ่ความคุ้มครองไปถึงมันได้ตามสมควร
ในกรณีที่เราได้เรียนรู้ว่าเมตตากฎณา
นั้นคือคุณธรรมสำคัญยิ่งประการหนึ่งของ
ความเป็นคน

บทเพลงหลวงวิจิตรวาทการ

“เดิน”

เดิน เดิน เดิน

อย่ายอมแพ้ใคร

ชาติไทยต้องเดิน

เดิน เดิน เดิน

ถ้าหวังก้าวหน้า

เราต้องพากันเดิน

เดิน เดิน เดิน

อย่าทอดทิ้งไกล

ขอให้ไทยเจริญ

มาเพื่อนไทย มาร่วมน้ำใจ สมานฉันท์

ไปตายดาบหน้า เพื่อนไทยจงมาให้พร้อมเพรียงกัน

พบหนามเราจะฝ่า พบป่าเราจะฟัน พบแม่น้ำขวางกั้น เราจะว่ายข้ามไป

เดิน เดิน เดิน.....

ไชโย ไชยะ ให้ไทยชนะ ตลอดตลอดภัย ไชโย ไชโย

ใครขวางทางเดิน เราจักต้องเชิญเขาหลีกทางไป

พบเสือเราจะสู้ พบศัตรูเราจะฆ่า พบอะไรขวางหน้า เราจะฝ่าฟันไป

เดิน เดิน เดิน

อย่ายอมแพ้ใคร

ชาติไทยต้องเดิน

เดิน เดิน เดิน

ถ้าหวังก้าวหน้า

เราต้องพากันเดิน

เดิน เดิน เดิน

อย่าทอดทิ้งไกล

ขอให้ไทยเจริญ

“ถิ่นไทย”

ถิ่นของเราต้องถนอมล้ำมรับ้าน

ศัตรูหาญมาสู่ต้องสู้เขา

มิให้ใครแย่งแผ่นดินถิ่นของเรา

ใครขึ้นเข้าเราสู้จนสุดแรง

มาพวกเราเตรียมพร้อมยอมสมีคร

ถนอมรักชาติไทยอย่าหน่ายแห่ง

จนถึงเลือดหยาดสุดท้ายจะยุติแย้ง

ต้องแสดงใจหาญกล้าญศัตรู

เมื่อสิ้นชาติสิ้นแผ่นดินก็สิ้นคิด

เรามายอมเสียชีวิตดีกว่าอยู่

ยอมศูนย์ชาติอย่าเป็นทาสของศัตรู

มา มาสู้ ไว้ลายชาติไทยเรา

จากบทละครเรื่อง “มหาเทวี” พ.ศ. ๒๔๘๑

“คนไทยใช้แล้งน้ำใจ”

สุนีย์ สินธุเดชะ

ทุกวันนี้เรามักจะนำปัญหามาถกเถียงกันอยู่เสมอว่า สังคมไทยเราทุกวันนี้จะเป็นลักษณะที่ไกลจากความดีงามมาแต่ดั้งเดิมนั้นก็คือ ความมีน้ำใจต่อกัน แต่เวลานี้ดูจะกลายเป็น “ตัวใครตัวมัน” “ธุระไม่ใช่” “ไม่ใช่กงการอะไรของข้าฯ” เหมือนคังนิทานไทยเรื่องยายกะตาดปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า ที่เล่าตกทอดกันมาจนทุกวันนี้ แท้จริงแล้วสังคมไทยของเราเป็นสังคมที่น้องเอื้อเพื่อเกื้อกูล พี่พาสายซึ่งกันและกัน เมตตากรุณา อุดหนุนจุนเจือช่วยเหลือเกื้อหนุน ส่วนวันดังกล่าวนี้ จึงเป็นสำนวนที่เราใช้กันมาจนทุกวันนี้

ท่านผู้อ่านคงจะได้เคยเห็นหรือเคยได้ยินเรื่อง “การลงแขก” ซึ่งในชนบทจะยังคงมีการเกื้อกูลกันในลักษณะดังกล่าว คือ ในฤดูเก็บเกี่ยว หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านจะไปช่วยกันแล้วลัดกัน มีการเลี้ยงดูกันเป็นการตอบแทนในน้ำใจซึ่งกันและกัน และแม้แต่ในชีวิตประจำวัน จะมีการนำแกง หรืออาหารพิเศษไปให้แก่กัน สังคมชนบทดูจะเป็นสังคมที่มีความสุข ท่านที่เคยไปภาคเหนือคงจะเคยได้เห็นว่า บางบ้านจะมีตุ่มน้ำ ทำด้วยดินเผา และบางบ้านก็จะทำเป็นร้านเรียกว่า ร้านน้ำ มีหลังคา มีโถงริ้วเป็นแถว ใส่น้ำฝนให้สะอาด มีกระบวยผูกติดไว้ให้ตักน้ำดื่ม ที่ใช้โถงทำด้วยดินเผานั้น น้ำในโถงนั้นจะเย็นไม่แพ้มาจากตู้เย็น จะมีการเปลี่ยนน้ำ ล้างโถงทุกวัน บางครั้งก็จะมีดอกมะลิลอยไว้ด้วย เพื่อให้ผู้สัญจรไปมาได้ดื่มยามเดินทางมาเหนื่อยหรือกระหาย

น้ำ เพราะแต่ก่อนนั้นในชนบทยังไม่มีพาหนะเหมือนในปัจจุบัน นอกจากจะเป็นการตักน้ำใจแล้ว เรายังมีความเชื่อเรื่องการให้ทานน้ำดื่มว่าเป็นบุญกุศล แม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีรถยนต์เป็นยานพาหนะซึ่งทำให้การเดินทางคล่องตัวขึ้นก็ตาม ชาวไทยในชนบทก็ยังมีโถงน้ำตั้งไว้หน้าบ้านดังเคยปฏิบัติมา เข้าทำนองว่า “ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ” การแสดงความมีน้ำใจนี้มีไว้จะเป็นแต่เฉพาะเรื่องการให้น้ำดื่มนี้เท่านั้น แต่หากใครพลัดถิ่นมา หรือมาถาพหาหรือติดต่อหาญาติพี่น้องก็จะได้รับการต้อนรับที่ดีแสดงความมีน้ำใจไมตรี

ต้องเรียกว่างานรวมน้ำใจอีกงานหนึ่งที่เราไม่ได้ของความมีน้ำใจของคนไทยคือ “งานบุญ” ที่เรียกเช่นนั้นเพราะต้องมาร่วมกันจัดเป็น “งาน” ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำบุญตักบาตรด้วยเรื่องใดก็ตาม ต่างก็จะมาช่วยกันตั้งโรงครัว โรงเลี้ยง นับเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจ และยิ่งถ้าเป็นงานที่ต้องแสดงความเห็นใจต่อกันด้วยแล้ว เช่น งานศพ ก็ยิ่งจะเพิ่มความเห็นใจและร่วมกันทำบุญมากขึ้น

การแสดงความมีน้ำใจของคนไทยเช่นนี้ ยังหาได้ทั้งสังคมชนบทและสังคมเมือง ถึงแม้ในสังคมเมืองหลวงที่เราอาจจะหาได้ยากสักหน่อย แต่หากมีสิ่งใดเกิดขึ้น เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย หรือบรรดาพวกพี่น้องไทยได้รับความคับแค้นขัดข้องเรื่องใด เราก็จะช่วยเหลือกันเต็มที่ ดังเราจะเห็นได้จากการจัดรายการทางโทรทัศน์เนื่องในการรณรงค์น้ำใจเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จะมีผู้แสดงจิตศรัทธาบริจาคมากมาย จนทำให้ชาวต่างประเทศที่เขาได้มาเห็นเกิดคำถามว่า ทำไมบ้านเมืองของเราจึงจัดรายการเช่นนี้ได้ แต่บ้านเมืองของเขานั้นทำไม่ได้เอาเลย คำตอบที่เราตอบได้อย่างภาคภูมิใจคือ “การช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้นเป็นลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย และนี่แหละที่อยากจะกล่าวว่า คนไทยใช้แล้งน้ำใจ”

ภาระหนักสำหรับข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ ทุกคนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นปีที่ ๓ นั้น หมายถึงกระดาษหนึ่งใบ กว้างยาวไม่กี่นิ้ว ที่รวมเอาเกียรติยศ ความภาคภูมิใจ การยืนอยู่ในสังคมอย่างหยิ่งผยองเอาไว้ด้วย

เราทุกคนกำลังต่อสู้ ไม่ใช่กับใครทั้งนั้น แต่เป็นการต่อสู้กับตัวเอง ด้วยฝีมือ ความมานะบากบั่นและกำลังแห่งสติปัญญาเพื่อก้าวขึ้นไปซื้อหีบกระดาษใบนั้นมา กระดาษใบนั้นมีคำจำกัดความว่า “ปริญญา” สังคมยกย่องผู้ครอบครองมันว่าเป็นบัณฑิต หมายถึงผู้ปราศเปรื่องในภูมิปัญญา การเรียนของพวกเราในชั้นปี ๓ จึงเปรียบเหมือนการก้าวก้าวหนึ่งในชีวิตของความเป็นนักศึกษา เป็นก้าวที่ยาวราวกับการกระโดดไกลที่ไม่ปาน แน่แน่นอนว่าเราทุกคนพยายามประคับประคองตัวเองไม่ให้หกล้ม

การเรียนผ่านไปภาคหนึ่งแล้ว ความรู้สึกของคนเหมือนกับการวิ่งหนีรอยเท้าตัวเอง หลายคนหันมามองรอยเท้าหลังการก้าวไกลก่อนที่จะวิ่งก้าวต่อไป หลายคนย่ำรอยเก่าอยู่ และหลายคนหกล้มลงไปนอนในรอยเท่านั้น อาจตะเกียกตะกายลุกขึ้นอย่างพยายาม...หรือไม่ก็ท้อแท้

ในช่วงเวลาแห่งการเรียนอันอุกสะทุกนี้เอง ได้มีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น เป็นระยะหนึ่งหลังเปิดเรียนภาคหลังมาได้ไม่นาน

ข้าพเจ้าไม่ขอร้องให้ท่านเชื่อ ทั้งไม่คิดว่าตัวเองจะเชื่อเรื่องราวในลักษณะที่เหมือนจะเป็นมายาการเช่นนี้ มันก็จริงก็จริง เป็นเรื่องที่น่าสงสารพอ ๆ กับน่าสยดสยอง

ภาพเขียนที่หายไป

วาณิช จรุงกิจอนันต์

และมันได้เกิดขึ้นในสายตาของข้าพเจ้า ได้รู้ได้เห็นและเกือบเรียกได้ว่าได้สัมผัสข้าพเจ้าปฏิเสธไม่ได้ว่ามันมีอิทธิพลต่อจิตใจอย่างมากมาสำหรับความหวาดกลัวที่เกิดขึ้น

เป็นกิจวัตรของข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ อีกหลายคน ที่จะต้องอยู่ที่คณะหลังเลิกเรียนจนค่ำมืด หรือไม่ก็นอนที่คณะเสียเลย เพื่อทำงานองค์ประกอบศิลปะรายอาทิตย์ แต่งรูปแกะไม้ทำภาพพิมพ์ หรือปั้น ดาม แต่ความจำเป็นของใครจะทำอย่างไร เพื่อนที่อยู่ประจำกับข้าพเจ้ามีหลายคน เช่น ของ กระแนะ ทองย้อย นกแก้ว นอกนั้นก็มีคนอื่น ๆ ซึ่งอยู่บ้าง ไม่อยู่บ้างตามโอกาส พวกเราจะอยู่ทำงานกันจนดึกดื่น บางทีก็ทำงานสว่าง อาบน้ำอาบท่าแต่งตัวรอเข้าเรียน

ในชั่วโมงเช้าต่อไปเลย ของนั้นเป็นเพื่อนสนิทที่สุดของข้าพเจ้าในกลุ่มนี้ ทุกครั้งที่จะอยู่นอนคณะเราจะอยู่นอนด้วยกัน ถ้าหากไม่มีงานทำข้าพเจ้าก็จะนั่งเขียนหนังสือเป็นเพื่อนเขาจนกว่าจะเสร็จงาน และอาบน้ำนอนพร้อมกัน

คืนวันจะเกิดเหตุ นั้น พวกเราอยู่กันครบทีม กระดานสำหรับติดกระดาษทำงาน ตั้งรอบห้อง ข้าพเจ้าเขียนรูปถูกจัดรวมกันไว้ทางมุมหนึ่ง ข้าพเจ้าทำงานพร้อมกับร้องเพลงเบา ๆ ทุกคนไม่มีใครสงสัยเลย ความคิดทั้งหมดถูกรวมเป็นจุดที่ปลายฟู่กันลากขึ้น ลากลงป้ายไปมา นอกจากเสียงล้า่งฟู่กันในกระป๋องน้ำแล้วก็เจียบจนข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะออกจะวังเวงผิดปกติ ข้าพเจ้าหยุดร้องเพลง

ทั้งฟุกันลงกระป๋องน้ำเบา ๆ ข้าเลื่องดา
ดูทุกคน ไม่มีใครสนใจมองตอบ ได้ยินเพียง
เสียงชนฟุกันเสียดสีกับกระดาก พัดลม
เหนือหัวดังหึ่ง ๆ แผลวเป็นจังหวะ

เจียบจริง ข้าพเจ้าบ่นในใจอย่างอึดอัด
อยู่กันตั้ง 5-6 คนน่าจะมีใครชวนคุยอะไร
สักคน ธรรมดาไม่เห็นเคยเป็นอย่างนี้เลย
ข้าพเจ้านี้ก็จะแหกปากตะโกนอะไรออก
มาดัง ๆ แต่ก็เปลี่ยนใจนั่งลงบนเก้าอี้ มอง
งานตัวเองเฉยอยู่พักใหญ่ ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือน
ได้ยินเสียงแผลว ๆ ทางมุมห้องซ้ายมือหลัง
กองขาหยั่งดังแทรกเสียงครางของพัดลม
ขึ้นมาเสียงคล้าย ๆ อะไรสักอย่างกำลัง
เสียดสีกัน ตามมาด้วยเสียงลั่นเหมือนหิน
ที่หกดัวเมื่อโดนน้ำค้างยามดึก...ดึกกำลัง
ราวหรือไถ

ข้าพเจ้ามองไปพร้อมกับคิด แล้วหัน
มาทางเพื่อน ๔-๕ คน เหมือนกับจะขอ

ไปกะผีอะไร ยืนหลับในวงรีเป็นบ้าเลย
กินนี่...นอนละวะ เขาพูดพร้อมกับลากโต๊ะ
มาต่อกันได้พัดลมล้มตัวลงห่มผ่านอนหลับ
ไปอย่างง่าย ๆ ทุกคนไม่มีใครสนใจหัน
ไปทำงานต่อ ทั้งให้ข้าพเจ้านั่งงออยู่คนเดียว

ข้าพเจ้าอาจลืมเหตุการณ์นี้ไปก็ได้
ถ้าหากมันจะไม่เกิดขึ้นอีก ในกินต่อ ๆ มา
ข้าพเจ้าสังเกตได้ว่าเสียงตึกร้าวนั้นดังขึ้น
ครั้งไร ของก็มีอาการผิดปกติเกิดขึ้นทุก
ครั้งไป เมื่อข้าพเจ้าเล่าเหตุการณ์เหล่านี้ให้
เพื่อน ๆ ฟัง ทุกคนกลับดูเป็นเรื่องเหลวไหล
จนข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าสายตาข้าพเจ้ามีอะไร
ผิดปกติหรือเปล่า

ข้าพเจ้ายังเห็นยองในร่างของชาย
ผมยวในชุดดำนั้นอีกหลายครั้ง แต่เป็นการ
เห็นเพียงแวบเดียวจนไม่แน่ใจตัวเอง ถ้า
ข้าพเจ้าจะตาผาดทำไมถึงไม่เห็นเป็นคน
อื่น ๆ บ้าง เห็นเป็นคนในชุดดำนั้นทุกครั้ง

“.....นั่นไม่ใช่ของนี่ ใครก็ไม่รู้...ดูเป็นคนมีอายุ ผม
ยว เสื้อผ้าชุดดำมีเศษอิฐเศษปูนติดเต็มไปหมด แล้ว
ของไปไหน”

ความเห็น หันไปพบของเป็นคนแรก พอ
ขยับปากจะถามก็เอะใจจนลุกชูขึ้นมาอย่าง
ไม่มีเหตุผล...นั่นไม่ใช่ของนี่ ใครก็ไม่รู้
ข้าพเจ้าไม่เคยเห็น กำลังทำงานแทนของอยู่
ข้าพเจ้าเห็นเขาทางด้านข้าง ดูเป็นคนมีอายุ
ผมยว เสื้อผ้าในชุดดำมีเศษอิฐเศษปูนติด
เต็มไปหมด แล้วของไปไหน หันไปมอง
คนอื่น ๆ ก็เห็นทำงานกันเป็นปกติ ข้าพเจ้า
ลุกขึ้น เมื่อเสียงโต๊ะเลื่อนดูเหมือนทุกคน
จะสะดุ้งและหันมาทางข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้า
เบนสายตาไปที่ของทำงาน เหมือนจะขี้ออก
ทุกคน แต่ก็ต้องแปลกใจระคนกับตกใจที่
เห็นชายคนนั้นหายไป กลายเป็นของยืน
บิดตัว ปนอะไรอู้อ้อยอยู่ ข้าพเจ้าร้องถามไป
ว่าของ...ไปไหนมา...เสียงเขาตอบมาว่า...

จนจำได้ติดตา ข้าพเจ้าเคยเล่าให้ของฟัง
แต่ดูเขาไม่สนใจ นอกจากยิ้ม ๆ จนข้าพเจ้า
ไม่กล้าเล่าให้เขาฟังอีก

ของนั้นเปลี่ยนไปจนทุกคนสังเกต
เห็นในงานที่ทำว่าของเริ่มหาแนวทางใหม่ ๆ
และออกจะมีลักษณะการเขียนรูปแบบเก่า ๆ
อยู่ นอกจากข้าพเจ้าซึ่งสนิทกับของแล้วไม่มี
ใครรู้ว่าของได้เปลี่ยนไปทั้งลักษณะอื่น ๆ
ส่วนตัวด้วย จากคนที่เคยช่างพูดคุยก็กลาย
เป็นคนเงียบขรึม จนบางครั้งข้าพเจ้าไม่กล้า
พูดคุยกับเขา

พวกเราที่อยู่ทำงานดึก ๆ หรือนอน
กลางวันก็จะเป็นโรคกลัวผีกันแทบทุกคน
ตึกคณะเราเป็นตึกเก่า ๆ เพดานสูง บันได
ขึ้นลงวนเวียน มีแบ่งโน้นหลืบนี้ซอกเล็ก

ซอกน้อยคูเล็กลับซอกกล รูนพีที่เรียนอยู่ชั้น
บนมีเรื่องมาเล่าขำขวัญพวกเราบ่อย ๆ เช่น
รูนพีคนหนึ่งเล่าว่านอนอยู่ในมุ้งหนุนแขน
ตัวเองอยู่ แต่พอเอมื่อไปจับแขนข้างที่หนุน
นั้นรู้สึกว่ามีอะไรเข้ามามือตัวเองคอด แต่เป็นแขน
ใครไม่รู้เอมื่อเพื่อสอดเข้ามาให้หนุนและได้ชัก
กลับออกไป ผู้เล่าบอกว่าตัวเองไม่ได้กลัว
แต่ชักผ้ามาคลุมโปงร้องกลัวแล้วกรับ กลัว
แล้วกรับ จนรุ่งเช้า แต่มีอยู่เรื่องหนึ่งซึ่ง
เล่าที่ไรเป็นหัวเราะกันทุกที คือเรื่องผีดวงดี
หรือคนหลอกผี ธรรมดาห้องปี ๔ ซึ่งอยู่
ชั้นบนจะไม่ค่อยมีใครกล้าขึ้นไปหลังจาก
ค่ำแล้ว เพราะมีไฟฟ้าน้อยดวงและบันได
นั้นวนเวียนน่ารำคาญนัก

ทั้งไม่มีแสงไฟจากที่ใดส่องเข้ามา
เลย ทำให้มืดสนิทเวลาขึ้นลงก็ต้องคอยจับ
ราวบันไดไว้ จึงมีการหลอกกันเองบ่อย ๆ
คือแอบตรงมุมตึกใกล้บันไดทางลง คอย
ส่งเสียงทำให้คนเดินผ่านตกใจจนเป็นที่
รู้จักกัน

กินหนึ่งประมาณ ๓ ทุ่มกว่า ๆ รูน
พีคนหนึ่งชื่อดวงดี ลืมของไว้จำเป็นต้อง
ขึ้นไปเอา หลังจากชักชวนอ้วนนอนหาคน
ไปเป็นเพื่อน แต่ได้รับคำปฏิเสธแล้ว จึง
ขึ้นไปคนเดียว เมื่อได้ของแล้วจะเดินลง
ก็เห็นใครคนหนึ่งห่มผ้าขาวนั่งหันหลังให้
อยู่ข้าง ๆ มุมตึก ก็คิดว่าเพื่อน ๆ คงจะ
มาทำหลอกผีเหมือนเคยจึงค่อย ๆ กลาน
ไม่ให้ได้ยินเสียงเมื่อเข้าไปใกล้จึงวาดเสียง
ดังหวังจะให้ตกใจว่า...เฮ...มาหลอกอะไร
วะ... ผู้ที่นั่งคลุมผ้าขาวอยู่ไม่ได้แสดง
อาการตกใจเหมือนที่คิด แต่หายวับไปเฉย ๆ
รูนพีที่ชื่อดวงดีที่เวลาลงบันไดได้เร็วที่สุด
ก็ว่าได้ นับแต่ได้สร้างตึกมา

เรื่องเหล่านี้ข้าพเจ้ารู้ ของหรือใคร ๆ
ก็รู้ และของนั้นไม่เคยเลยสักครั้งที่จะไป
ห้องปี ๔ คนเดียว เพราะเป็นโรคกลัวผี
จับใจ

ต่อมาในคืนวันหนึ่ง กินนั้นพวกเรา
นอนค้างคณะกันหลายคนเพื่อแต่งรูป เพราะ
รุ่งขึ้นอาจารย์จะตรวจงาน ประมาณเที่ยงคืน

ก็ออกไปแทนข้าพเจ้าซึ่งนั่งอยู่ที่นั่น เมื่อกลับเข้ามาในห้องคนหนึ่งหน้าดำเดินมาบอกว่า เมื่อก่อนนี้นักงานสร้างตึกใหม่ตึกติดตาย และเมื่อครูนี้องมีคนเดียวคนงานคนนั้นเดินเข้ามาในมหาวิทยาลัย หน้าและไปแถบหนึ่ง และมีเลือดไหลนอง ทุกคนไม่มีใครสอบถามว่าจริงหรือเท็จ นอกจากหนาวเยือกเย็น ขนลุกไปตาม ๆ กันดูเหมือนจะรีบนอนกันอย่างเดียว น้ำท่าไม่มีใครอาบ ทั้งที่ถือก้น้ำอยู่แถวหน้าห้องเท่านั้นเอง

“ของหายไปในไหน” ใครคนหนึ่งถามขึ้น ข้าพเจ้าหันไปมองรอบ ๆ ตัว “มันมาจากท่าช้างหรือเปล่า ไปดูมันหน่อยเดียว เดินเข้ามาคนเดียวจะเข้าจะตกใจตาย” ความรู้สึกของพวกเราหลังจากฟังเรื่องเล่า นั้น เหมือนมีใครเอาเลือด ๆ เข้ามาปล่อยไว้ที่เดียว

ด้วยความเป็นห่วงพวกเราทุกคนจึงย้อนกลับไปดูของเพราะรู้ว่าเป็นคนกลัวผี อาจมีใครเล่าเรื่องนี้ให้ฟังแล้วขอยเลยไม่กล้าเดินเข้ามาได้ เราพบของตรงใต้ต้นลำทมรมิสวนแล้ว นกแก้วพากันขึ้นว่า “ไอ้ของอยู่ไหน...มันทำอะไรที่นี้วะของไม่กลัวไร”

ครู่หนึ่งที่เราเห็นและไม่รู้จะมีใครเห็นเหมือนข้าพเจ้าหรือเปล่า ข้าพเจ้าเห็นคนที่นั่งใต้ต้นลำทมนั้นไม่ใช่ของเพื่อนของข้าพเจ้า แต่เป็นชายผมยาวในชุดดำที่เคยเห็นมาขึ้นทำงานแทนของมาแล้วรู้สึกขนลุกชูขึ้นทั้งตัว เมื่อพยายามมองฝ่าความสลับเข้าไปใหม่ก็เห็นเป็นของกำลังนั่งเท้ากาง ใช้ความคิดอะไรสักอย่างและดูเหมือนจะรู้สึกตัวเมื่อพวกเราเดินเข้าไปใกล้

“ของ เอ็งมาทำอะไรตรงนี้ มีคนเขาเห็นผื่นนะ ไม่กลัวอะไร” ทองย้อยทักขึ้น

ของตอบเบา ๆ “ไม่กลัวหรอก...เป็นพวกเดียวกันนี่”

“อะ...ไอ้ของไอ้หังใหญ่ รู้จักปล่อยให้เดินกลับเองก็ดี ไม่เดินมารับให้เมื่อยดุ่มหรือวะ” กระแนะพูดคุน ๆ พวกเราหัวเราะกันสนุก ๆ ทุกคนนอกจากข้าพเจ้า

เมื่อพวกเราเดินผ่านตึกมีผนังทึบกลับไปที่ห้องเรียนนั้น ข้าพเจ้าเดินรั้งท้ายและเริ่มใช้ความคิดอย่างหนัก ข้าพเจ้าไม่กล้าบอกใคร ๆ ว่า เสียงที่ได้ยินจากปากของของเมื่อครูนั่นไม่ใช่เสียงของของดอก เป็นเสียงใครไม่รู้ แหบ ๆ ไม่เคยได้ยินมาก่อน ข้าพเจ้าไม่กล้าบอกใคร ๆ ด้วยว่าข้าพเจ้าเห็นของไม่ใช่ของอีกแล้ว เพราะผู้ร่วมเหตุการณ์ไม่มีใครแสดงว่าได้พบได้เห็นเหมือนข้าพเจ้าสักคนเดียว ข้าพเจ้าเชื่อสายตาและประสาทหูตัวเองว่าไม่บกพร่องมีสติมั่นคง ไม่กลัวหรือขลาดในสิ่งที่ไม่มีความผิด แต่สิ่งที่เห็นเพียงแวบ ๆ นั้นข้าพเจ้าไม่กล้าจะยืนยันกับใครได้

ข้าพเจ้าพยายามมองไปที่ของบ่อย ๆ แต่ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ เมื่อเห็นพวกเราจะนอนของก็จะนอนด้วย ข้าพเจ้าไม่กล้าถามหรือชวนของคุยเลย เพราะกลัว

“ครูใหญ่มีเงาคน ๆ หนึ่ง พาดจากเบื้องหลังมาบังกระดานที่กำลังเขียน...ในเมื่อข้าพเจ้าหันหน้าให้ดวงไฟ...แล้วเงาใครที่พาดย้อนแสงไฟมา”

เสียงที่ได้ยินจากเขานั้นจะเป็นเสียงแหบ ๆ ชวนให้น่ากลัวเหมือนอย่างที่ได้ยินจากสวนแล้วเมื่อครูนี้อีก

ทุกคนล้มตัวลงนอนโดยไม่มีใครคุยกันเหมือนเคย ข้าพเจ้าและนกแก้วแยกมานอนกันต่างหากเพราะได้ะได้พัฒลมีไม่พอ และจำต้องการมุ้งเพราะไม่มีแรงพัฒลมาช่วยได้ยุ่ง ดูเหมือนทุกคนจะหลับไปโดยเร็ว นอกจากข้าพเจ้าซึ่งนอนลึบคาอยู่ในความมืดด้วยความคิดอันสับสน ข้าพเจ้าคิดถึงของและเหตุการณ์เมื่อครูนี้นี้ พร้อมกับนึกถึงคืนวันหนึ่งเมื่อ ๓ ปีมาแล้วขณะเรียนอยู่ปี ๑

คืนนั้นพวกเรานอนค้างที่ห้องเรียนกันหลายคน เพื่อเขียนโครงการกระดูกในวิชา

เกี่ยวกับกระดูกเห็นสงเน่ในวันรุ่งขึ้น บรรดาเนื้อเยื่อที่มีคนชวนข้าพเจ้าออกไปกินข้าวที่ทำข้างแต่ข้าพเจ้าปฏิเสธเพราะกำลังรีบเขียนอยู่ แต่สั่งให้ซื้อข้าวเข้ามาฝากด้วย

ขณะที่กำลังเขียนอยู่นั้นมีแต่ความเงิบ ทั้งห้องมีไฟอยู่ดวงเดียวก็ตรงหน้าห้อง ข้าพเจ้าหันหน้าให้ไฟดวงนั้น มีตู้บรรจุโครงกระดูกเป็นแบบ ข้าพเจ้ากำลังเขียนอย่างชะมัดเข้มนั้น ครูใหญ่มีเงาคน ๆ หนึ่งพาดจากเบื้องหลังมาบังกระดานที่กำลังเขียน ดูเหมือนคนคนนั้นจะรู้ว่ากำลังใช้เงาบังกระดานข้าพเจ้าจึงเคลื่อนกายมาข้าง ๆ และวูบหายไปทางเบื้องหลัง ขณะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าเงาของเพื่อนเดินมาดูจึงมิได้สนใจ แต่สักครู่เมื่อถูกคิดขึ้นได้ข้าพเจ้ายืนวาวไปทั้งตัวเงาเมื่อจะกลับมาจากไหน ในเมื่อข้าพเจ้าหันหน้าให้ดวงไฟ เงาของตัวเองก็ทอดไปทางเบื้องหลัง แล้วเงาใครที่พาด

ย้อนแสงไฟมาข้างหน้าข้าพเจ้า ความรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นตะคริว และก่อนที่ข้าพเจ้าจะตัดสินใจทำอะไร ประตูก็เปิดออก เพื่อน ๆ กลับมาจากท่าช้างแล้ว ข้าพเจ้ากวาดสายตาไปทั่วห้อง...เมื่อครูนี้นี้ไม่มีใครอยู่ในห้องเลยนอกจากข้าพเจ้าคนเดียว

ข้าพเจ้าไม่ได้เล่าให้ใครฟัง เพราะเกรงใครจะเห็นเป็นเรื่องไร้สาระ ประกอบกับตัวเองเป็นคนไม่เชื่อเรื่องผีเรื่องสาธอยู่แล้วไม่ซำก็ลืมนั้น แต่ขณะนี้ที่มีเรื่องของของและสิ่งเร้นลับบางอย่างที่แผ่มาถึงเขาทำให้ข้าพเจ้านึกถึงมันขึ้นมาอีก เรื่องราวของเจตภูตและวิญญาณที่ล่องลอยนั้นมีจริงหรือ

เมื่อเรียนอยู่ ม.๖ หญิงเพื่อนบ้านคนหนึ่งของข้าพเจ้าคลอดลูกแฝดหนึ่งคน

ออกมาได้ด้วยฝีมือหมอตำแยแถว ๆ บ้าน
อีกคนออกมาได้คนเดียว และดับไฟพร้อม
กับแม่ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด รุ่งขึ้น
ในตอนเที่ยงแม่ค้าขายมะม่วงหน้าบ้านข้าพเจ้า
เป็นลม เมื่อช่วยกันอุ้มมาส่งบ้านนายแพทย์
ประจำตำบลไม่ทันจะให้เยียวยา แม่ค้านั้น
ลุกขึ้นและพูดด้วยสำเนียงของหญิงที่เสีย
ชีวิตจากการคลอดลูกว่า...เอาลูกมา...

ข้าพเจ้านึกถึงการเข้าทรงวิญญาณ
หนึ่งถ้าสิ่งผู้สร้างของคนอีกคนหนึ่ง...มีคน
เล่าให้ฟังว่า เมื่อนักศึกษาสาวคนหนึ่งของ
คณะมัณฑนศิลป์ยิงตัวตายเพราะโรคประจำ
ตัวเมื่อหลายปีมาแล้ว วิญญาณของเธอถูก
เชิญมาเข้าทรง และเล่าให้ฟังว่า...วันที่เธอ
จะยิงตัวตายนั่นไม่ใช่วันหยุดราชการ เธอ
มาที่คณะแต่ไม่พบใครเลยไม่รู้ว่าทุกคนไป

ขณะที่เคลิ้มและใกล้หลับ ข้าพเจ้าเริ่มได้ยิน
เสียงกล้ายดึกกร้าวดังมาจากที่เดิมอีก พยายาม
เงี่ยหูฟัง แต่เสียงนั้นเงียบไป วันนั้นเป็น
วันศุกร์ หุ่นสติลโลไฟซึ่งเป็นแจกันดอกไม้
ยังคงตั้งอยู่กลางห้อง ล้อมด้วยขาหยั่งซึ่ง
ส่วนมากยังมีเฟล็มที่เขียนค้างไว้วางอยู่
ข้าพเจ้าได้ยินเสียงใครคนหนึ่งลุกขึ้น...เดิน
แผ่ว ๆ ผ่านข้าพเจ้าไปเพราะเสียงเดินได้
ไปหยุดอยู่ตรงที่ที่ยองเขียนอยู่เมื่อกลางวัน
มีเสียงหยิบฟูกกัน ต่อจากนั้นจึงมีเสียงฟูกกัน
แกว่งในกระป๋องน้ำตามมา

ของแต่งรูปหรือ ทำไมถึงไม่เปิดไฟ
มิดสนิทอย่างนี้ลุกขึ้นไปทำอะไร ข้าพเจ้า
ไม่กล้าส่งเสียงไม่กล้าถาม เพราะความรู้สึก
ในใจอย่างหนึ่งบอกข้าพเจ้าว่า คนที่กำลัง
ทำเหมือนเขียนรูปอยู่นั้นข้าพเจ้าไม่รู้จัก ดู

ทั้งที่เงียบสนิท ข้าพเจ้ากลับใจมองไปที่ ๆ
ของยืนอยู่ แสงไฟสว่างพอที่จะมองผ่านมุ้ง
ไปเห็นภาพนั้นอย่างชัดเจน ชายผมยาวใน
ชุดดำกำลังมองมาที่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าหลับตา
หัวใจเต้นอ่อนลงจนเหมือนจะหยุดทำงาน
อ้าปากขึ้นแต่ขากรรไกรแข็งค้างอยู่ เมื่อลิ้ม
ดาคันก็เห็นเป็นของยืนแทนที่แล้วเปลี่ยนรูป
ไปเป็นชายผมยาวในชุดดำนั้นอีก คราวนี้
ดูเหมือนเขาจะยิ้ม...และยกมือที่ถือฟูกกัน
ขึ้นช้า ๆ ชี้อาที่ข้าพเจ้า...

เท่านั้นเองข้าพเจ้าก็หมดความอดทน
มือจับแขนของนกแก้วเกร็งแน่น ร้องอะไร
ออกมาคำหนึ่งดังจนสุดเสียงและหมดสติไป

ข้าพเจ้ามารู้สึกตัวอีกครั้งหนึ่งที่โรง-
พยาบาลด้วยอาการอ่อนเพลียและเหม่อลอย
พอตอนเย็นของก็มาหา ข้าพเจ้าพยายาม
จับมือเรียกชื่อเขาหลาย ๆ ครั้ง จนเขา
สงสัยและถามว่า “เอ็งจำข้าไม่ได้หรือ”
ข้าพเจ้าไม่ตอบนอกจากยิ้ม ๆ ของเป็นผู้
เล่าให้ฟังว่า คืนนั้นทุกคนตื่นกันหมดเพราะ
เสียงร้องของข้าพเจ้าปลุกเท่าไรก็ไม่ตื่น
จึงพาข้ามเรือมาส่งศิริราช หมอบอกว่าไม่
เป็นอะไรนอกจากตกใจมาก พักสัก ๒-๓
วันก็หาย ข้าพเจ้าก็รู้สึกอย่างนั้น เพลียจน
รู้สึกว่าจะเดินไปไหนไม่ได้เอาเสียเลย พี่สาว
ข้าพเจ้าเห็นอาการเลยบอกให้นอนเฉย ๆ
ที่โรงพยาบาลสักอาทิตย์หนึ่ง เพื่อน ๆ มา
เยี่ยมกันทุกคนถามถึงเรื่องราวเล่าให้ฟัง
ก็ดูท่าทางไม่เห็นมีใครเชื่อ หรือไม่มีก็เชื่อ
ครึ่งไม่เชื่อครึ่ง แต่ก็ดูทุกคนตั้งใจรับฟัง
คงจะเอาใจข้าพเจ้าเนื่องจากกำลังนอนเจ็บ

ข้าพเจ้ารู้ว่าบางคนอาจคิดว่าข้าพเจ้า
มีสติพื้นเพลงไปก็ได้เมื่อพบของข้าพเจ้า
จึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง ยอมรับฟังด้วย
สีหน้าเอ็นดูและเริ่มเล่าให้ฟังว่า ตัวเขา
เองระยะนี้เหม่อลอยชอบกล บางทีรู้สึก
เหมือนรูปหลับไปเฉย ๆ จ๊ะอะไรไม่ได้
เหมือนกับมีอะไรในใจบังคับอยู่ไม่ให้พูดจา
กับใคร ลึกลับเห่หล่อนข้าพเจ้าจะมีโรง-
พยาบาล จำได้ว่าออกไปกินข้าวด้วยกันที่

“เมื่อถึงสวนแก้ว เธอพบผู้หญิงคนหนึ่งแต่งขาวทั้ง
ชุด นั่งก้มหน้าอยู่โคนต้นจันทร์ใกล้ ๆ ศาล เมื่อหญิง
นั้นเงยหน้าขึ้นมองเธอ...เธอจึงรู้ว่าหญิงในชุดขาวนั้น
คือตัวเธอเอง”

ไหนกันหมด ทุกสิ่งดูเรียบเรียบวังเวง เธอ
ตัดสินใจกลับบ้าน และได้พบหญิงชายคู่
หนึ่งลักษณะเป็นชาวอิสลามนั่งคุยกันตรง
หน้าบันไดทางลงจากดึกเธอเดินผ่านไป
เมื่อถึงสวนแก้ว เธอพบผู้หญิงคนหนึ่งแต่ง
ขาวทั้งชุดนั่งก้มหน้าอยู่โคนต้นจันทร์ใกล้ ๆ
ศาล เมื่อหญิงนั้นเงยหน้าขึ้นมองเธอ...เธอ
จึงรู้ว่าหญิงในชุดขาวนั้นคือตัวเธอเอง และได้
รู้ภายหลังว่า หญิงสาวที่นั่งคุยกันตรง
หน้าบันไดนั้นคือโครงการฯ ชุด ๒ โครงการ
ซึ่งนักศึกษาปัจจุบันใช้ศึกษาอยู่ที่นี่เอง...เมื่อ
นึกถึงเรื่องเหล่านี้ทั้งที่เธอคิดว่าเป็นเรื่อง
ไร้สาระ แต่ในยามที่ข้าพเจ้าสะกิดนึกออก
ขึ้นมามีผล พยายามหลับตา

เหมือนจะนานแสนนานที่ข้าพเจ้านอนนิ่ง
อยู่ด้วยความหวาดหวั่น จนมีเสียงคนหยิบ
ตัว และเสียงถามว่า... “ของ หละไฟอยู่
นะ” ไม่มีเสียงตอบ ตามมาด้วยเสียงบัน
พึมพำอย่างจริงจังของทองย้อย “ตัวหละไฟ
ไม่เปิดไฟ” แล้วทุกอย่างก็เงียบ
ทองย้อยคงหลับต่อ

ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามันต่อไปไม่ได้อีก
เอื้อมมือไปจับตัวนกแก้วก่อนที่จะ หนีไปถูก
เขาจับมาเป็นเพื่อน ไฟฟ้าก็สว่างพร้อมขึ้น
ข้าพเจ้าใจหายวาม ไฟเปิดขึ้นได้อย่างไร
ในเมื่อในห้องราชนั้นไม่มีสวิทช์ ถ้าจะเปิด
ก็ต้องเดินไปกดสวิทช์ที่ห้องปี ๒...ให้ตาย
เถิด...ข้าพเจ้าไม่ได้ยินเสียงกดสวิทช์เลย

ที่เขียง เมื่อเห็นมีเสียงขลุ่ยดังขึ้น เขาก็เดินเข้าไปดู... แล้วเขาก็เห็นคนคนหนึ่งกำลังนั่งอยู่บนเก้าอี้... เขาก็เดินเข้าไปดู... แล้วเขาก็เห็นคนคนหนึ่งกำลังนั่งอยู่บนเก้าอี้... เขาก็เดินเข้าไปดู... แล้วเขาก็เห็นคนคนหนึ่งกำลังนั่งอยู่บนเก้าอี้...

“เอ็งเชื่อไหม ข้าว่าคนที่เอ็งเห็นมม
ยาวใส่ชุดดำนั้นเขามาทำงานแทนข้า ข้า
รู้ตัวแต่ไม่รู้จะทำยังไง ข้าพูดกับใครไม่ได้
มันเหมือนมีอะไรอุดปากเวลาข้าจะพูด ข้า
เพิ่งเล่าให้เอ็งฟังเป็นคนแรก เพราะรู้ตัวว่า
กำลังจะทนไม่ไหว อีกอย่างเอ็งเป็นผู้รู้เห็น
ด้วย บางทีข้าจะไปหาพระรณันต์ เอ็งออก
จากโรงพยาบาลแล้วไปกับข้านะ” ข้าพเจ้า
พยักหน้าช้า ๆ แล้วอึ้งไป

๓-๔ วันต่อมาข้าพเจ้ารู้สึกเป็นปกติ
จึงออกจากโรงพยาบาลและมาที่มหาวิทยาลัย
แต่เช้า เพื่อดูงานที่อาจารย์ตรวจเสร็จแล้ว
พบของที่หน้าคณะและเดินเข้ามาในห้อง
ด้วยกัน ของข้าให้ดูรูปหนึ่งที่ติดอยู่ที่ผนัง
ห้องพลางบอกว่า

“รูปนั้นไง... ที่ข้าว่ามาแทนรูปข้าที่
หายไป อาจารย์เอาไปติดบอร์ด” ข้าพเจ้า
มองตามเขาไป เป็นรูปสติโลที่มีมุมเดียว
กับที่ของเขียนไว้ก่อนซึ่งยังไม่เสร็จก็หายไป
สี่ออกจะแดงทึบ ๆ อย่างไรบอกไม่
ถูก ข้าพเจ้ามองอย่างทึ่ง ๆ ข้าเลื่องไปทาง
มุมตึกที่เคยเป็นที่มาของเสียงประหลาด
นั้น เดินเข้าไปดูใกล้ ๆ ก็ไม่เห็นมีอะไร
นอกจากรอยแตกร้าวของปูนธรรมดาอย่าง

ที่เคยเห็น ข้าพเจ้าเดินกลับไปห้องเรียน
เล็กเรียนจะไปรดน้ำมนต์ที่วัดทางฝั่งธนฯ
และปรึกษาพระว่าจะทำอย่างไรดี

สาย ๆ ข้าพเจ้าเห็นอาจารย์พาคนงาน
สองคนเข้ามาในห้องและบอกพวกเราว่า
จะเจาะกำแพงทำประตูจากห้องเรียนไป
ถึงห้องอาจารย์ เพื่อสะดวกแก่ตัวท่านเวลา
จะเข้ามาสอน ที่ซึ่งคนงานจะลงมือเจาะนั้น
เป็นที่เดียวกับที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินเสียงประหลาด
ดังมา วันนั้นชั่วโมงเช้าเราได้เรียน คนงาน
จึงลงมือเจาะ เสียงก่อนเริ่มกระทบกำแพง
หลังจากคนงานใช้สิ่วเดินแนวไว้แล้ว ข้าพเจ้า
กับของนั่งอยู่ทางมุมหนึ่ง มีเพื่อน ๆ เดิน
ไปมาในห้อง ๒-๓ คน

เสียงก่อนกระทบกำแพงเริ่มดังหนัก
ขึ้น...หนักขึ้น...ข้าพเจ้ามองไปอย่างรำคาญ

....แล้ววันหนึ่งของฝันเห็นภาพที่อยู่ในเขียง

ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนจะเป็นลม
ทันใดเสียงร้องไห้โหยหวนก็ดังขึ้น
...ของนั่นเอง ทุกคนหันไปมองทางเขา เห็น
ของกำลังใช้มือข้างหนึ่งกุมนิ้วมืออีกข้าง
หนึ่งไว้ บิดตัวไปมาพร้อมกับเสียงร้องอัน
ชวนสะเทือนแล้วเกือบจะทันทีเขาก็ล้มคว่ำ
ลงแน่นิ่งไป ข้าพเจ้าเดินเข้าไปถึงตัวเขาเป็น
คนแรกจับนิ้วมือทั้งสองข้างมาดูก็ไม่เห็น
มีอะไรผิดปกติ จึงเขย่าตัวเขาแรง ๆ แต่ก็
ไม่มีทีท่าว่าจะรู้สึกตัวเสียงใครคนหนึ่งดัง
ขึ้นว่า “ไปโรงหมอไว้อย...ไอ้ยัยอุ้มมา กู
จะไปเรียกแท็กซี่” ร่างของของก็ถูกอุ้มออก
นอกห้อง

ข้าพเจ้าลุกขึ้นหิบบสมุดและจะก้าวตาม
ออกไป แวนหนึ่งที่เหลือบไปมองรูปสติโลที่

“ได้รู้ภายหลังว่า หญิงชายที่นั่งคุยกันตรงหน้าบันได
นั้นคือ โครงกระดูก ๒ โครง ซึ่งนักศึกษาปัจจุบัน
ใช้ศึกษาอยู่ที่นี่เอง.....”

หันมาทางของหวังจะชวนออกไปข้างนอก
ก็ตกใจที่เห็นของนั่งหน้าบิดหน้าเบ้ยั่วราว
กับเจ็บปวดอะไรสักอย่าง ข้าพเจ้าถลันเข้าไปหาเขา
ยังไม่ทันจะทำอะไรเสียงกำแพง
อิฐแตกเปรี๊ยะ พร้อมกับเสียงร้องดลใจของ
คนงานทั้งสองคน

ข้าพเจ้าหันไปดูก็เห็นเขาตาเบิกโพลง
และชี้ให้ดูที่กองอิฐแตก ละล่ำละลักบอกว่า
“...คุณ...คุณ... ไลน์กระเด็นออกมาจากใน
กำแพงครับ” ข้าพเจ้าลืมหองไปชั่วขณะ ก้าว
ยาว ๆ เข้าไปดู...คุณพระช่วย...นี่คน...
เป็นนิ้วหัวแม่มือของคนวางอยู่บนเศษผ้า
สีดำ เป็นนิ้วสด ๆ มีเลือดซ้ ๆ ไหลท่วม

สีแดงทึบ ๆ ที่ฝ่าผันทันที ก็ตัวเขาคนลุกชูขึ้น
รูปที่เขียนไว้เป็นรูปร่างนั้นค่อย ๆ ละลาย
สีไหลปนกันเหมือนสีน้ำซุ่ม ๆ บนกระจก
กรุเดียวเท่านั้นอาการนั้นก็ค่อย ๆ หาย
ไป เหลือเป็นแจกันดอกไม้ และพื้นหลัง
สีขาวเพราะยังไม่ได้เขียน ข้าพเจ้านึกได้
ทันที รูปนั้นของเขียนค้างไว้และหายไป
ในคืนวันนั้น ข้าพเจ้ายืนนิ่งเหมือนจะช็อก
จนมีคนมาดบหลังพลางถามว่า

“เอ๊ย...ไอ้ของเป็นอะไรวะ เป็นลม
อะไระ ไปไหน...วชิร หรือศิริราช...อ้าว เอ๊ย
นั่นมันรูปไอ้ของที่หายไปนี่หว่า เดียวไป
บอกมันที่โรงพยาบาลนิ...รูปมันที่หายไป
อาจารย์เขาเอาไปติดบอร์ด”

กิจกรรมเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

การผลิต

สื่อทางวิชาการ

ของ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์

ของชาติ

(เมษายน - มิถุนายน ๒๕๒๙)

ผลิตหนังสือภาษาไทย จำนวน ๒ เล่ม

๑. คู่มือทอง ภาค ๒ (สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนที่ ๑)
๒. เถลิงพระเกียรติพระราชวงศ์ฝ่ายใน เล่ม ๒

ผลิตภาพพระราชกรณียกิจ จำนวน ๑ ชุด

ภาพพระราชกรณียกิจ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ผลิตเทปโทรทัศน์ จำนวน ๓ เรื่อง

๑. เรื่องโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเจ้า
๒. เรื่องวันวิสาขบูชา
๓. เรื่องประวัติและผลงานดีเด่นของ อาจารย์ พิระศักดิ์ ศรีนิเวศร์

ข่าวเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ

ผอ.สอช.ไปราชการต่างประเทศ

ร้อยโทสุวิทย์ ยอคมณี ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้เดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ศกนี้ โดยได้บรรยายให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัย BOSTON SCHOOL OF MANAGEMENT ฟังเรื่อง "THAILAND: PAST PRESENT AND PROSPECTS" ต่อจากนั้น ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ก็ได้เดินทางไปยังเมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาเพื่อร่วมพิธีเปิดงาน EXPO'86 ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดงาน EXPO'86 ฝ่ายศิลปะและวัฒนธรรมไทย ที่เมืองแวนคูเวอร์นั้น ผอ. สอช.ได้บรรยายให้นักธุรกิจ นักลงทุนของแคนาดา ฟังเรื่อง "THAILAND'S STRATEGIC ROLE IN THE ASIA AND PACIFIC REGION" หลังจากนั้นได้บรรยายให้นักศึกษาของ UNIVERSITY OF BRITISH COLUMBIA ฟังในหัวข้อเรื่อง "THAILAND'S ROLE IN INDOCHINA AND ASEAN" ด้วย

ก่อนเดินทางกลับ ได้ถือโอกาสพบคนไทยในแคนาดาเพื่อชี้แจงบทบาทของคนไทยในต่างประเทศ ซึ่งได้แจ้งให้ทราบว่า ทาง สอช.ยินดีที่จะสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสารเช่นในรูปของเอกสารภาพนิ่ง เทปโทรทัศน์ ฯลฯ เพื่อช่วยกันเผยแพร่ภาพพจน์ที่ดีของประเทศไทยต่อไป ผอ.สอช.เดินทางกลับถึงเมืองไทยในวันที่ ๘ พฤษภาคม

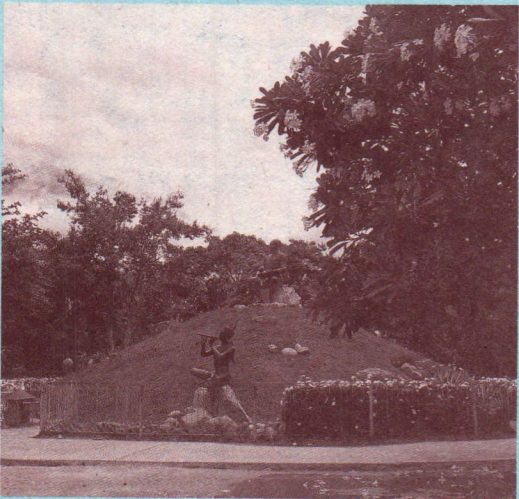
สอช. จัดประกวดเรียงความเรื่อง "ไทยนี้รักสงบ"

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่ความรักสันติภาพหรือความรักสงบเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยและชาติไทยมาเป็นเวลาช้านาน ทำให้คนไทยมีความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข จึงสมควรที่จะดำรงไว้และเสริมสร้างต่อไป และเนื่องจากองค์การสหประชาชาติกำหนดให้ปี ๒๕๒๕ นี้เป็นปีสันติภาพสากล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ทุกประเทศในโลกอยู่กันได้อย่างสันติ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งซึ่งกันและกันด้วยสันติวิธี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองโอกาสดังกล่าว สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติจึงจัดประกวดเรียงความเรื่อง "ไทยนี้รักสงบ" โดยแบ่งออกเป็นสองประเภท คือประเภทนักเรียนมัธยมปลาย ม.ศ. ๔ - ม.ศ. ๖ ประเภทอุดมศึกษาหรือประชาชนทั่วไป และกำหนดให้เรียงความดังกล่าวมีความยาวไม่เกิน ๑๐ หน้ากระดาษฟูลสเก็ป

สำหรับรางวัลนั้น มีดังนี้ :-

รางวัลที่ ๑ ประเภทละ ๑ รางวัล รางวัลละ ๔,๐๐๐ บาท
 รางวัลที่ ๒ ประเภทละ ๑ รางวัล รางวัลละ ๓,๐๐๐ บาท
 รางวัลที่ ๓ ประเภทละ ๑ รางวัล รางวัลละ ๒,๐๐๐ บาท
 รางวัลชมเชย ประเภทละ ๓ รางวัล รางวัลละ ๑,๐๐๐ บาท

หากผู้สนใจประสงค์จะทราบรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อขอได้ตามโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ หรือที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำวารสารไทย ณ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ชั้น ๒ ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๒๘๑๖๗๐๖-ทุกวัน ในเวลาราชการ

สอช. (คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย) ร่วมกับสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยฯ จัดงานฉลองสองร้อยปีรัตนกวีสุนทรภู่

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า สุนทรภู่เป็นรัตนกวีของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานวรรณคดีอันมีค่าสูงไว้เป็นจำนวนมากและเป็นที่ยอมรับนับถือว่า “เป็นบิดากลอนสุภาพ” ซึ่งได้มีผู้นำผลงานของท่านไปแปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา และตีพิมพ์เผยแพร่ในต่างประเทศ จนกระทั่งยูเนสโกได้ประกาศยกย่องสุนทรภู่เป็นบุคคลที่มีผลงานด้านวัฒนธรรมดีเด่นของโลกในวาระครบรอบวันเกิด ๒๐๐ ปี คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติจึงร่วมมือกับสมาคมภาษาและหนังสือ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดงานฉลองสองร้อยปีรัตนกวีสุนทรภู่ ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๘ มิถุนายน ศกนี้ ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ ทั้งนี้ เพื่อสดุดีและเชิดชูเกียรติสุนทรภู่กวีเอกของไทย ในขณะเดียวกัน เพื่อเผยแพร่ผลงานของท่านให้อนุชนรุ่นหลังได้เกิดความรักและชื่นชมวรรณคดีและบทกวีนิพนธ์ของไทยอันเป็นมรดกสืบทอดมาจนทุกวันนี้ โดยในช่วงการจัดงานนี้ นอกจากจะมีนิทรรศการผลงานของสุนทรภู่แล้ว ยังมีการแสดงบนเวที การอภิปรายการแข่งขันตอบปัญหา การแข่งขันแต่งกลอนสด และอื่น ๆ อีกมากที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวและผลงานของท่านรัตนกวีเอกของโลกผู้นี้

“ประการหนึ่งซึ่งจะเดินดำเนินนาด
 อย่าไกวแขนสุดแขนเขาห้ามปราม
 อย่าเห็นกรายย้ายออกยกผ้าห่ม
 อย่าพูดเพ้อเจ้อไปไม่ลืมติ

ค่อยเยื้องยาดรยยกย่างไปกลางสนาม
 เลี้ยมงามสงวนไว้แต่ในที่
 อย่าเสียผมกลางทางหว่างวิถี
 บ้านเรือนมีกลับมาจึงหาหรือ”

สุนทรภู่

ปฏิทินกิจกรรมของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๑ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “สมบัติของท่าน” เรื่อง “ความอบอุ่นในครอบครัว เป็นเอกลักษณ์ของไทย” โดย นายประยูร จรรย์วงศ์ และ นายกุลพล พลวัน	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.
๒๖ เมษายน ๒๕๒๕	ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุลให้สัมภาษณ์ในรายการ “พบนักศึกษาวิชาทหาร” เรื่อง “อะไรคือสัญลักษณ์ของชาติไทย?”	สถานีวิทยุ รด. เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.
๓ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “จากฟ้าสู่ดิน” เรื่อง “โครงการอาหารจานเดียว” “โดยพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-ราชกุมารี”	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๒๐.๐๐ น.
๕ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศน์ วัฒนา”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๔ ขอนแก่น เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น.
๖ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “สดุดีบุคคลสำคัญ” เรื่อง “วันที่ระลึกมหาจักรี”	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๕๕ น.
๑๐ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “ส่งข่าวขึ้นฟ้า”	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๑๕.๕๕ น.
๑๐ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของนายอริก สวัสดิ์มงคล”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๘ ลำปาง เวลา ๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น.
๑๕ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “กองทัพพบประชาชน” เรื่อง “ความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเอกลักษณ์ของไทย” โดย นายประยูร จรรย์วงศ์ นางวันเพ็ญ เช่นตระกูล และ ดร.พิลาพรรณ สุดมี	สถานีวิทยุในเครือข่ายกองทัพบก ๒๑ สถานี
๑๗ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของผู้ใหญ่เฉลิม แก้วศรีงาม”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๑๗ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “จากฟ้าสู่ดิน” เรื่อง “โครงการพัฒนาโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ – ๒๐.๐๐ น.
๑๕ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของนางเรณู ไขติติก”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๗ สุราษฎร์ธานี เวลา ๑๘.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๑๕ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของนายอริก สวัสดิ์มงคล”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๗ เวลา ๑๘.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๑๕ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “รักแผ่นดินไทย” เรื่อง “ประวัติและผลงานดีเด่นของนางเรณู ไขติติก”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๒๐ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ “สดุดีบุคคลสำคัญ” เรื่อง “รัชกาลที่ ๓”	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ น.
๒๑ เมษายน ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี บรรยายเรื่อง “THAILAND : Past Present and Prospects”	มหาวิทยาลัย Boston School of Mangement สหรัฐอเมริกา เวลา ๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.
๒๒ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “ดอกไม้หน้าร้อน”	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๒๔ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันคล้ายวันราชาภิเษกสมรส"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.
๒๖ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่นของชมรมอาสาสมัครประชาสัมพันธ์"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ ภูเก็ต เวลา ๑๓.๐๐-๑๓.๓๐ น.
๒๖ เมษายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่นของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๑๘.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.
๒๗ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "เสาะหาสัญลักษณ์ไทย"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐-๐๗.๕๕ น.
๓๐ เมษายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "กองทัพพบประชาชน" เรื่อง "กฎหมายกับเอกลักษณ์ไทย" โดยนายเรวัติ ฉ่ำเฉลิม	สถานีวิทยุในเครือข่ายของกองทัพบก ๒๑ สถานี
๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี บรรยายให้นักธุรกิจ นักลงทุนของแคนาดา ฟังเรื่อง "Thailand's strategic Role in the Asia and Pacific Region"	เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น.
๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "บารมีร่มเกล้า"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๗.๔๕ น.
๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "มหากษัตริย์ทรงมรดก"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๒.๔๕ - ๑๓.๐๐ น.
๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี บรรยายเรื่อง "Thailand's Role in Indochina and Asean"	University of British Columbia เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๗.๐๐ น.
๗ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รศ.สุณีย์ สินธุระ บรรยายเรื่อง "เรามีของอะไรบ้างที่จะอวดชาวต่างประเทศได้" ให้นักเรียนไทยทุนส่วนตัวที่จะไปศึกษาต่อประเทศฟิลิปปินส์ฟัง	ห้อง ๕๐๑ อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.
๘ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "ปล่อยปลา ปล่อยนก"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๗.๕๕ น.
๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี บรรยายเรื่อง "ความนิยมไทย" ให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ระดับ ๗ - ๘ ฟัง ในการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับอาวุโส รุ่นที่ ๓๐	ศูนย์ฝึกอบรมข้าราชการ กรุงเทพมหานคร เขตหนองจอก เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๑๓ - ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๕	สอช. จัดปฐมนิเทศข้าราชการที่จะเดินทางไปราชการต่างประเทศ รุ่นที่ ๕	อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (ในเวลาราชการ)
๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี บรรยาย เรื่อง "ปัญหาที่ชาวต่างประเทศสนใจในการอบรมข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศที่จะไปประจำการในต่างประเทศ ประจำปี ๒๕๒๕ ครั้งที่ ๑"	ห้องประชุมชั้น ๒ กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์ เวลา ๑๐.๔๕ - ๑๒.๑๕ น.
๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "หม่อมเจ้าอากาศดำเกิง"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๗ สุราษฎร์ธานี เวลา ๑๘.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.
๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "ย้อนอดีตว่าไทย"	เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๓๐ น.
๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับงาน Expo'86 ที่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดาในส่วนของ สอช. ให้ความร่วมมือในการจัดงานครั้งนี้	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ภาควิทยุอังกฤษ เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.
๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕	เผยแพร่เทปโทรทัศน์เรื่อง "วันวิสาขบูชา"	สถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ เวลา ๒๐.๓๐ - ๒๐.๔๕ น.

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	สถานที่/เวลา
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "กองทัพพบประชาชน" เรื่อง "โครงการอาสาสมัคร ประชาสัมพันธ์" โดยนางอนงค์ ทิมสุวรรณ นางลักษณ์ศรี อุปพงศ์ และนายประมูล จันทระจำนง	สถานีวิทยุในข่ายของกองทัพบก ๒๑
๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ขอมณี ให้สัมภาษณ์เรื่องการจัดงาน Expo'86 ที่ แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๖.๓๐ - ๐๗.๐๐ น.
๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "สนใจโบราณคดี"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๗.๕๕ น.
๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ขอมณี บรรยายเรื่อง "การเสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย" แก่ข้าราชการครู	สำนักงานการศึกษา กทม. เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น.
๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "โครงการพัฒนาหมู่บ้านเล็ก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๑๘.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.
๓ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่น ของผู้ใหญ่เฉลิม แก้วศรีงาม"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ ขอนแก่น เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.
๔ มิถุนายน ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ขอมณี บรรยายเรื่อง "ภาพพจน์ของไทยในสายตา ชาวอเมริกัน" ให้แก่นักเรียนไทยที่ได้รับทุนฟูลไบรท์ไปศึกษาต่อประเทศ สหรัฐอเมริกา	มูลนิธิไทยอเมริกันสารใต้ เวลา ๐๕.๑๕ - ๑๐.๐๐ น.
๖ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "สมบัติของท่าน" เรื่อง "เอื้อเฟื้อปันน้ำใจเป็น เอกลักษณ์ของไทย" โดย นายประมูล จันทระจำนง	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๓๐ น.
๗ มิถุนายน ๒๕๒๕	ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา เข้าร่วมอภิปราย เรื่อง "อภินิหารราชานุสรณ์ ร. ๘"	หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.
๘ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "รัชกาลที่ ๕"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.
๘ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่น ของนางเรณู ไขติติก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๘ ลำปาง เวลา ๑๖.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.
๘ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "สดุดีบุคคลสำคัญ" เรื่อง "อภินิหารราชานุสรณ์"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๐๗.๓๐ - ๐๘.๐๐ น.
๘ มิถุนายน ๒๕๒๕	สนับสนุนเอกสารและวัสดุเกี่ยวกับรัชกาลที่ ๘ ให้แก่คณะกรรมการ อำนวยการจัดงานเทิดพระเกียรติในวโรกาสที่เสด็จสวรรคตครบ ๔๐ ปี เพื่อการจัดนิทรรศการเทิดพระเกียรติ	พระวิหารหลวง วัดสุทัศน์ราชวราราม
๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการวิทยุ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "สาธกธรรมสุนทรภู์"	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๕.๕๕ น.
๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่น ของนางเรณู ไขติติก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๕	ร้อยโทสุวิทย์ ขอมณี บรรยายเรื่อง "การนิยมไทย" แก่ผู้บริหาร ระดับกลาง	ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร เวลา ๐๕.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "อยู่อย่างไทย" เรื่อง "สุนทรภู์ใจประชาชน"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ อสมท. เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๓๐ น.
๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่น ของนางเรณู ไขติติก"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๗ สุราษฎร์ธานี เวลา ๑๘.๓๐ - ๑๙.๐๐ น.
๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๕	รายการโทรทัศน์ "รักแผ่นดินไทย" เรื่อง "ประวัติและผลงานดีเด่น ของนายแพทย์ประเวศ วะสี"	สถานีโทรทัศน์ช่อง ๕ ภูเก็ต เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.

ผลไม้ น้ำดี เศรษฐกิจดี

บำรุง สุขพรรณ

สวัสดีท่านผู้อ่านทุกท่าน ฉบับนี้เป็นฉบับที่สองที่ข่าวในรอบ ๓ เดือนได้ปรับปรุงใหม่ตามนโยบายที่เราได้วางกันไว้ ทำให้ข่าวนั้นเป็นเรื่องเบา ๆ ทั่ว ๆ ไปไม่เครียดจนเกินไปนัก ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีข่าวมากมาย ที่จะนำมาเล่าเพียงสองสามประเด็นเท่านั้นท่านติดตามเราต่อไปนะคะ

ผลไม้ ปีนี้ นับว่าเป็นความโชคดีของเมืองไทยที่ฝนตกตั้งแต่ต้นฤดู การที่ฝนตกตอนต้น ๆ นี้ ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน ดีใจกันมาก โดยเฉพาะชาวสวนทุเรียน จังหวัดระยอง จันทบุรี เดิมขาดแคลนน้ำ จะมารดต้นไม้พืชผลต่าง ๆ ซึ่งช่วงระยะที่ขาดแคลนต้องซื้อน้ำกันรอละหลายร้อยบาท แต่เมื่อฝนตกลงมาช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทำให้ประเทศไทยมีทุเรียน มีเงาะรับประทานกันมากและสามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น ฝนตกแต่ต้นปีทำให้หนักถึงเกริ่นในหนังสืออะบุหะซันที่ว่า “ฝนฟ้าจำลองชล ไทยสบผลพูนเพิ่ม เติมใจราษฎร์บำเพ็ญ รื่นเริงรัฐมณฑล สกลราษฎร์อาณาเขต” กล่าวได้ว่าฝนตกต้นปีนี้ดีทำให้บรรยากาศคลายร้อนไปด้วย เป็นผลดีแก่เกษตรกรอย่างยิ่ง

น้ำดี ปีนี้ถ้ามีการคาดการณ์ล่วงหน้าแล้วนี้ทำคงอุดมสมบูรณ์ เพราะมีฝนตกต้นปี เป็นนิมิตบอกเหตุในทางที่ดี นอกจากนั้นจากงานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ มีการเสวยโชคและทำนาย ผลปรากฏว่าน้ำดี พืชพันธุ์ธัญญาหารสมบูรณ์ จากนิมิตนี้เป็นผลดี และนอกเหนือจากนั้นธรรมชาติได้เป็น

แรงสนับสนุนอย่างยิ่งระหว่างวันที่ 8-11 พฤษภาคม นี้ ฝนฟ้าตกลงมาอย่างหนัก มีบางท่านบอกว่ามากที่สุดในรอบห้าร้อยปีที่ผ่านมา น้ำในกรุงเทพฯท่วมเจ็บบ้าง การสัญจร ถนนหนทาง การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์เสียหายอันสืบเนื่องมาจากน้ำท่วมมาก ผู้บริหารของกรุงเทพมหานครต้องทำงานกันอย่างหามรุ่งหามค่ำ ดำรวจทหารและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี นอกจากนั้นในส่วนภูมิภาค เช่น ที่จังหวัดอุทัยธานี มีน้ำหลากอย่างรวดเร็ว เกิดการสูญเสียหลายชีวิต ส่วนในกรุงเทพฯ น้ำท่วมครั้งนี้ประชาชนเสียชีวิตไปหลายราย ฝนตกโดยไม่คาดฝันมาก่อนทำให้การเตรียมตัวเตรียมใจรับเหตุการณ์นี้ไม่ค่อยจะพร้อม หลังจากเหตุการณ์ผ่านไปทุกอย่างก็เรียบร้อยเข้าภาวะปกติอย่างรวดเร็ว ก็คิดว่าน้ำฝนที่ตกมานี้เป็นผลดีต่อทุกท่านก็แล้วกัน

มีน้ำอีกประเภทหนึ่งที่จะกล่าวในที่นี้ ก็คือน้ำมันถือว่าเป็นน้ำเหมือนกัน ในช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นมาจนถึงเดือนพฤษภาคมนี้ รัฐบาลได้ประกาศลดราคาน้ำมันสองครั้ง คือลดครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ และลดราคาน้ำมันครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน เป็นต้นมา ลดราคาครั้งหลังนี้ได้ประโยชน์มาก และได้ประโยชน์ทุกฝ่าย น้ำมันเบนซินชนิดพิเศษ ราคาใหม่ลิตรละ ๕.๕๐ บาท เบนซินธรรมดา ราคาลิตรละ ๔.๘๐ บาท ดีเซลหมุนเร็ว ราคาลิตรละ ๖.๕๐ บาท ดีเซลหมุนช้า ราคาลิตรละ ๖.๓๐ บาท และน้ำมันเตาชนิด ๑๕๐. ราคาลิตรละ ๓.๓๐ บาท การลดราคาเช่นนี้จะทำให้กิจการทุกประเภทกระดี๊องในทาง

ที่ดีซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป การลดราคาน้ำมันมีคนวิพากษ์วิจารณ์ว่าจะทำให้ประชาชนฟุ่มเฟือยขึ้น เพราะราคาน้ำมันถูกลง คนจะใช้รถมากขึ้น ประเด็นนี้คงไม่เป็นความจริงเพราะหลังจากลดราคาแล้วการใช้น้ำมันไม่มีการเปลี่ยนแปลงน้ำมันเท่าใดนัก ซึ่งในส่วนของรัฐบาลแล้วเล็งเห็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจมากกว่าการใช้น้ำมันเพื่อการอื่นที่ไม่ใช่เพื่อเพิ่มผลผลิต ดังนั้น ก็กล่าวได้ว่าในระยะต่อไป เศรษฐกิจของชาติจะต้องดีขึ้นแน่นอน

เศรษฐกิจดี เป็นการคาดการณ์หรือพยากรณ์ว่า เมื่อทุกอย่างดี เช่นผลผลิตมาก การค้าดีจะทำให้รายได้เข้าประเทศมากขึ้น ย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น รัฐบาลขณะนี้ได้มีการปรับปรุงและสร้างความร่วมมือหลายรูปแบบ เช่น มีกรรมการร่วมภาคเอกชน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสร้างความร่วมมือ แก่จุดบกพร่อง ขจัดปัญหาความล่าช้า จุดอ่อนจุดบอดต่าง ๆ ทำให้รัฐบาลกับเอกชนร่วมมือมากขึ้น และเป็นผลให้ขายสินค้ามากขึ้น

ซึ่งแต่ก่อนต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างคิด จึงขายสินค้าแข่งขันกับต่างประเทศได้น้อย และเป็นที่น่ายินดีที่สินค้าของไทยขณะนี้คุณภาพดีเยี่ยม เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ อาทิ สินค้าประเภทเสื้อผ้า สินค้าประเภทศิลปหัตถกรรม ต่างประเทศต้องการมาก และสั่งซื้อคราวละมาก ๆ นอกจากนั้นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมไฟฟ้า การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้พัฒนาไปมาก คนไทยประดิษฐ์สินค้าหลายอย่างตามความต้องการของตลาดจึงสนองความต้องการของตลาดและขายได้มากขึ้น จากรายงานล่าสุดจากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีการประเมินเศรษฐกิจในช่วงระยะที่ผ่านมา หลังจากที่มีการลดราคาน้ำมัน ปรับปรุงและเสริมสร้างวิธีการจำหน่ายสินค้ากับต่างประเทศ ปรากฏว่าเศรษฐกิจของไทยดีขึ้นมาก แต่ภาวะการว่างงานยังคงมีอยู่ทั้งนี้เพราะมีการผลิตบัณฑิตที่ไม่ตรงสาขาวิชาตามความต้องการของตลาด อย่างไรก็ตามในช่วงระยะต่อไป แสงสว่างหรือความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ดีก็จะปรากฏเด่นชัดขึ้นทุกท่านคงจะติดตามกันต่อไปนะครับ

วัฒนธรรม คือ เครื่องหมายแสดงเอกลักษณ์ของชาติ เป็นองค์ประกอบหลักของความเป็นชาติ เป็นศูนย์แห่งความภาคภูมิใจ และเป็นพลังอำนาจที่ธำรงรักษาเอกราชอธิปไตยในผืนแผ่นดินไทยไว้ได้ตลอดมา จากอดีตถึงปัจจุบัน หากคนไทยในปัจจุบันไม่หวงแหน ไม่ช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริม อนุรักษ์ไว้เพื่ออนาคตแล้ว เอกราชทางวัฒนธรรมก็จะสูญสิ้นไป พร้อมกับความเป็นไทยอย่างแน่นอน

อนุสาวรีย์สุนทรภู่กวีเอกของไทย
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประดิษฐานอยู่
ณ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง อนุสาวรีย์
แห่งนี้นอกจากมีรูปปั้นท่านสุนทรภู่แล้ว ยัง
มีรูปปั้นตัวละครสำคัญในวรรณคดีเรื่อง
พระอภัยมณีอยู่ด้วย ผู้ปั้นมีดังนี้

รูปท่านสุนทรภู่ ปั้นโดย สุกิจ ลายเดช
พระอภัยมณี ปั้นโดย ไกรสร ศรีสุวรรณ
นางเงือก โดย สนั่น ศิลารมณ์ นางผีเสื้อสมุทร
โดย ธนะ เลหาพยกุล รูปปั้นทั้งหมดหล่อ
ด้วยโลหะรมดำ รูปท่านสุนทรภู่ ขนาดเท่า
ครึ่งของคนจริง ส่วนนอกนั้นเท่าคนจริง
ผู้ปั้นทั้งหมดทำในราชการของกรมศิลปากร
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓

สุนทรภู่ มีชื่อเดิมว่า ภู และมีบรรดาศักดิ์เป็น พระสุนทรโวหาร คนทั่วไปเรียก
ท่านว่า สุนทรภู่ เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๓๒๕ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ บิดาเป็นชาวบ้านกร่ำ
ในเขตอำเภอเมืองแกลง จังหวัดระยอง ส่วน
มารดาเป็นชาวเมืองอื่น มาอยู่ด้วยกันใน
กรุงเทพฯ เกิดสุนทรภู่เมื่อสร้างกรุงรัตน-
โกสินทร์แล้วได้ ๔ ปี ต่อมาบิดามารดาหย่า
กัน บิดากลับไปบวชที่เมืองแกลง มารดามี
สามีใหม่และได้เป็นนางนมของพระธิดาใน
กรมพระราชวังหลัง สุนทรภู้อยู่กับมารดา
และได้ถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลัง
ได้เล่าเรียนศึกษาที่วัดชีปะขาว ปัจจุบันคือ
วัดศรีสุดาราม ริมคลองบางกอกน้อย เคย
เป็นเสมียนนายระวางกรมพระคลังสวน
ชอบแต่งบทกลอน สั้นหัดถึงบอกดอกสร้อย
สักราได้ตั้งแต่ยังรุ่นหนุ่ม เมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๕
สุนทรภู่ออกจากกรุงเทพฯ ไปหาบิดาที่เมือง
แกลง แต่งนิราศเมืองแกลงขึ้นเป็นนิราศ
เรื่องแรกของท่าน อยู่เมืองแกลงได้ ๓ เดือน
กลับมาเป็นมหาดเล็กพระองค์เจ้าปฐมวงศ์
พระโอรสองค์น้อยของกรมพระราชวังหลัง
ซึ่งทรงผนวชอยู่ ณ วัดระฆังโฆสิตาราม
แต่ตัวสุนทรภู่อยู่ที่พระราชวังหลัง และได้

อนุสาวรีย์ สุนทรภู่

ประพัฒน์ ตรีณรงค์

หญิงชื่อ จัน เป็นภรรยา ในรัชกาลที่ ๒
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
โปรดสำนวนกลอนมาก จึงให้เอาตัวมารับ
ราชการในกรมอาลักษณ์ ฐานะของสุนทรภู่
รุ่งโรจน์ขึ้นโดยลำดับจนถึงได้เป็นกวีที่ปรึกษา
ของพระมหากษัตริย์ด้วยคนหนึ่ง และมี
บรรดาศักดิ์เป็นขุนสุนทรโวหารในกรมพระ
อาลักษณ์ มีตำแหน่งเฝ้าเป็นนิตย์ แม้เวลา
เสด็จประพาส ก็โปรดให้ลงเรือพระที่นั่ง
เป็นพนักงานอ่านเขียนในเวลาทรงพระราชนิพนธ์ แต่ถึงจะรุ่งโรจน์อย่างไร ก็มีสิ่งหนึ่ง
ที่ทำให้สุนทรภู่ต้องติดคุกก็คือความเมา
สุราทุปศัฎฐาติจนถึงบาดเจ็บสาหัส เล่ากันว่าเรื่องพระอภัยมณีอันเป็นเรื่องเอกของ
ท่าน เริ่มแต่งขึ้นในตอนนั้น แล้วชายเฝ้าปาก
เลื่องตนเองในตอนติดคุก จนรัชกาลที่ ๒
ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
เกิดติดขัด จึงโปรดให้เบิกตัวออกจากคุก
มาต่อกลอนที่ทรงติดขัดได้ดังพระราชประสงค์
จึงพ้นโทษตอนปลายรัชกาลได้เป็นครูสอน
หนังสือถวายพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอาภรณ์
ถึงรัชกาลที่ ๓ สุนทรภู่ออกบวชในราว
พ.ศ. ๒๓๖๗ อยู่จำพรรษาวัดราชบูรณะ
แต่เกิดอธิกรณ์ต้องออกไปอยู่ตามหัวเมือง
แล้วกลับมาจำพรรษาอยู่วัดอรุณราชวราราม
วัดพระเชตุพนฯ จนกระทั่งถึงวัดเทพธิดาราม
โดยลำดับ และที่วัดเทพธิดารามนี้เองสุนทรภู่
แต่งนิราศเมืองสุพรรณเป็นโคลง โคลง
ของสุนทรภู่มีเรื่องนี้เรื่องเดียวเท่านั้น

สุนทรภู่บวชอยู่เป็นเวลานานเท่าไร
นั้น มีผู้ให้ความเห็นว่าราว ๗ หรือ ๘ พรรษา
บ้าง ราว ๑๕-๒๐ พรรษาบ้าง โดยเฉพาะ

ความเห็นที่ว่าบวชราว ๑๕-๒๐ พรรษา
นั้น อาจบวช ๒ ครั้ง แต่อย่างไรก็ตาม ชีวิต
ที่ติดอับของสุนทรภู่ ต่อมากลับได้รับอุปการะ
จากพระองค์เจ้าลักขณานุคุณ พระเจ้าลูกเธอ
กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพและพระบาทสมเด็จพระ
พระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวกลับรุ่งเรืองโดยลำดับ
และได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหาร
ตามเดิม แต่เป็นเจ้ากรมอาลักษณ์ฝ่ายพระ
บวรราชวัง (วังหน้า) สุนทรภู่ถึงแก่กรรม
เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๘ รวมอายุได้ ๗๐ ปี

หนังสือบทกลอนที่ท่านแต่งเท่าที่มี
ฉบับอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน ๒๕ เรื่องคือ
นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง
นิราศเมืองสุพรรณ นิราศวัดเจ้าฟ้า นิราศ
อิเหนา นิราศพระแท่นดงรัง นิราศพระประธม
นิราศเมืองเพชรบุรี รำพันพิลาป (แต่งเป็น
นิราศ) เรื่องโคบุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา
ลักษณะวงศ์ สิงหนไตรภพ (แต่งเป็นนิทาน
คำกลอน) สวัสดิรักษา เพลงยาวถวายโอวาท
สุภาษิตสอนหญิง (สุภาษิตคำกลอน) เรื่อง
อภัยนุราช (บทละคร) ขุนช้างขุนแผน ตอน
กำเนิดพลายงาม พระราชนิพนธ์ (บท
เสภา) เพลิดเพลินกับระบำ เรื่องกาเกี พระอภัยมณี
(บางตอน) โคนคร (บทเห่กล่อม)

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรง
สรรเสริญเกียรติคุณของสุนทรภู่ว่า “บรรดา
ผู้ที่ชอบอ่านบทกลอนไทย ดูเหมือนจะเห็นพ้อง
กันโดยมากกว่า สุนทรภู่เป็นกวีที่วิเศษสุดคน
หนึ่ง ถ้าจะลองให้เลือกกวีไทยบรรดาที่
มีชื่อเสียงปรากฏมาในพงศาวดารคัดเอาแต่ที่
วิเศษสุดเพียง ๕ คน ใคร ๆ เลือกก็เห็นจะเอา
ชื่อ สุนทรภู่ไว้ในกวี ๕ คนนั้นด้วย ข้อวิเศษ
ของสุนทรภู่ที่แปลกกับกวีคนอื่นนั้นคือในกระบวน
กลอนอย่างหนึ่ง กับสำนวนกระบวนกล่าวความ
อย่างปากตลาดอีกอย่างหนึ่งในกระบวนเหล่านี้
จะหาตัวผู้สุนทรภู่แทบไม่มี”

ในปีนี้ คือวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ.
๒๕๒๕ จะเป็นวันสำคัญของกวีเอกของ
ไทยและของโลกท่านนี้ ก็จะเวียนมาบรรจบ
ครบรอบ ๒๐๐ ปี ขอได้โปรดรำลึกอภินิหารกวี
ของไทยผู้นี้โดยทั่วกัน

โลหะปราสาท

โลหะปราสาท ปุชณียสถานแห่งนี้ ประดิษฐานอยู่ ณ วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๘๘ พระราชทานพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมนัสสวัสดินาวดี นับว่าเป็นโลหะปราสาทองค์ที่ ๓ ในโลก เพราะองค์ที่ ๑ นางวิสาขามหาอุบาสิกา ได้สร้างถวายพระพุทธเจ้าในวัดบุพพาราม ประเทศอินเดีย องค์ที่ ๒ พระเจ้าพุทธคามินีอภัย แห่งประเทศลังกา ทรงสร้างขึ้นในประเทศนั้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๓๘๒ โลหะปราสาทของไทยองค์นี้นับเป็นองค์ที่ ๓ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาพิชัยดาบหัก ทรงอธิบายว่า โลหะปราสาท เป็นชื่อดั้งเดิมตามภาษาของชาวอินเดีย หมายถึง ศิลาที่มียอดเป็นโลหะ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นปราสาท ๙ ชั้น กรมโยธาเทศบาลเป็นผู้บูรณะให้บริบูรณ์ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๘

เรื่อง ประพัฒน์ ตริณรงค์
ภาพ ชมกกา หงษ์สุวรรณ